

วารสารวิชาการ

ISSN 1686-0659 (Print)

ISSN 2730-289X (Online)

บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

Suan Dusit Graduate School Academic Journal

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)

Graduate School

SDU

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Graduate School, Suan Dusit University

วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

Suan Dusit Graduate School Academic Journal

ISSN 1686-0659 (Print)
ISSN 2730-289X (Online)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2564

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการเผยแพร่งานทางวิชาการในประเภทบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทความวิจารณ์หนังสือ
2. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (ครุศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ อาชีววิทยา บริหารธุรกิจ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง)

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ศิโรจน์ ผลพันธิน
รองศาสตราจารย์ ดร. สุขุม เฉลยทรัพย์
รองศาสตราจารย์ ดร. ชนะศึก นิขานนท์
ดร. สุมาลย์ ม่วงประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร. ประกฤติ พูลพัฒน์

อธิการบดี
ประธานที่ปรึกษาอธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาการศึกษา
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ที่ปรึกษาคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาภาศิริ สุวรรณานนท์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา คุณารักษ์
ศาสตราจารย์ พล.ต.ต. หญิง ดร. พัชรา สีนลอยมา
ศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม
ศาสตราจารย์ ดร. โสภณ ศรีวพจน์
รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี
รองศาสตราจารย์ ดร. วรนาถ แสงมณี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ศิริวรรณ เสรีรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาติชาย มหาคิตะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. องค์กร สงวนญาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ประสานงาน

นางสาวจารุภา ยิ้มละมัย
นางสาวณัฏชา ถาวรบุตร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

การพิจารณาบทความ

ต้นฉบับบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ภายนอก ในสาขาวิชานั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย (Double Blind) และส่งผลการพิจารณาแก่ผู้เขียน เพื่อปรับปรุง แก้ไข บทความ หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่ แล้วแต่กรณี เมื่อบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการแล้วผู้เขียนจึงจะได้รับใบตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสาร

กำหนดเผยแพร่

จัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

ลิขสิทธิ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
145/9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์
ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์: 02-241-7191-5 ต่อ 4135 โทรสาร: 02-243-3408
website: <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal>
E-mail: gradjournal@dusit.ac.th

พิมพ์ที่ ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์ กราฟฟิคไฮท์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์: 02-244-5081

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นวารสารปรากฏอยู่ในฐาน TCI (Thai Journal Citation Index Centre) หรือศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย โดยปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพวารสารตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กำหนดกองบรรณาธิการของวารสาร ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก มีผลงานวิจัยต่อเนื่อง ซึ่งเป็นบุคลากรจากสถาบันภายนอกและภายใน และมีผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านพิจารณาบทความ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ทัศนะและข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ทางกองบรรณาธิการเปิดเสรีในด้านความคิด และไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านประเมินบทความ (Peer Review)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2564

ศาสตราจารย์ ดร.ติน ประยูรฤทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา

รองศาสตราจารย์ ดร. เด่น ชะเนติยัง

รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย สมบูรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ปันตบแต่ง

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ หรดาล

รองศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ กัลยาจิต

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ กังวล

รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ คงมาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถิรรัตน์ พิมพารณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย เตโชวิศาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวรรณ แสงสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีรพงศ์ สันติภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร เขียวจินดาภานต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิษฐ์ พจนจารุวิทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสุธิดา นฤตมนต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริธร สิ้นจินดาวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุมา เจริญสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญญณัฐา ดิษฐานนท์

ดร. ชิตพงษ์ อัยสานนท์

ดร. ศศิณัฐ์ สรรคบุรานุรักษ์

ดร. อภิรดี ผลประเสริฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิตได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยที่เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยที่มีความหลากหลายให้เผยแพร่ออกไปในวงกว้าง โดยในฉบับปีที่ 17 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2564 นี้ กองบรรณาธิการได้รวบรวมบทความไว้อย่างน่าสนใจอีกเช่นเคย เช่น ในด้านการท่องเที่ยว ในบทความเรื่องกลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี และแนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหกรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา, ประเทศไทย ในด้านภาษาศาสตร์ในบทความเรื่องการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนของนักศึกษาชาวจีน ในด้านการศึกษาในบทความเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาสและการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร: การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงด้านเศรษฐกิจ ในบทความเรื่องปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งด้านการส่งเสริมสวัสดิการสังคมเพื่อสังคมผู้สูงอายุได้แก่ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรีรวมทั้งบทความวิชาการที่น่าสนใจเรื่องรัฐกับโมทัศน์ทางกฎหมายและการเมืองจากคณาจารย์โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และยังมีบทความที่น่าสนใจอีกมากมายในฉบับนี้ที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับมุมมองทางวิชาการและกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่ทันสมัยประยุกต์ใช้ได้การทำงานยุคปัจจุบัน

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และหากผู้เขียนหรือผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสาร สามารถส่งมาได้ทั้งที่เบอร์โทรศัพท์ 02-2417151-5 ต่อ 4135 โทรสาร 02-2433408 หรืออีเมล gradjournal@dusit.ac.th รวมทั้งทาง Website: <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal> ทางกองบรรณาธิการจะนำไปพิจารณาปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพและประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาภาศิริ สุวรรณานนท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	
ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี จุฑามาศ พิรพัชระ	1
การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนของนักศึกษาชาวจีน ริชมพูนุช ประชาญสิทธิ และผกาศรี เย็นบุตร	19
การสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ในการเลือกตั้งปี 2562 ภาคภูมิ วรรณภา	37
แนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจว๊วชน จังหวัดสงขลา, ประเทศไทย ชญานิศา วงษ์พันธุ์ อภิชาติ วิชัยกุล และแสงสุรีย์ จิตติรัตนการ	53
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี กันตรัตน์ สุจิตวนิช และภริณี วัชรสินธุ์	71
รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 ธนาธิว ภัทรภาคร์ ประกฤติ พูลพัฒน์ ผดุง พรหมมูล และสุขุม เฉลยทรัพย์	89
รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส นุชี มะเด็ง	109
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร: การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ สุรี เขียวต้ออินทร์ และภริณี วัชรสินธุ์	129
การตรวจสอบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี วัชรภรณ์ ประทุมโพธิ์ และพัชรา ลินลอยมา	151
ทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ การใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ชรินทร์ฉัตร ตั้งอำไพสกุล และ ดร. บรรดิษฐ์ พระประทานพร	169

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ สิริวรรณ คงตุ้ง และชิตพงษ์ อัยสานนท์	187
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุมานะ นาคผ่อง และสุเมธ ชูदारาตระกูล	203
กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ณัฐวิกร หารราชพันธุ์ และจำเริญ คังคะศรี	217
บทความวิชาการ รู้กับมโนทัศน์ทางกฎหมายและการเมือง ธนภัทร ปัจฉิมม* และ รุ่งภาพ คงฤทธิ์ระจัน	235
บทความวิจารณ์หนังสือ หนังสือ: The Subtle Art of Not Giving A F_ck ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ ศรัณย์ รัตนสิทธิ์ เอลิมพล จินดาเรือง และริญาภัทร์ เขจรนันท์	251
นโยบายและการดำเนินงานจัดพิมพ์วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต	255

ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี Elderly Welfare Needs of Ban Huai Sai Nuea, Phetchaburi Province

จุฑามาศ พีรพัชระ*

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Chutamas Peeraphatchara*

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Received: December 28, 2020

Revised: February 13, 2021

Accepted: February 15, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคมของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ บุคลากรกรปกครองส่วนท้องถิ่น แพทย์และพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์แก่นสาระตามกลุ่มประเด็นเรื่องผลการวิจัย พบว่า ชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี ก่อตั้งขึ้นในปี 2548 ในความดูแลของเทศบาลเมืองชะอำ มีการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวันและทำอาหาร ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการด้านร่างกาย คือ ต้องการรับการสนับสนุนอุปกรณ์การเล่นออกกำลังกาย คำแนะนำวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย เพิ่มจำนวนครั้งการตรวจสุขภาพ โดยบริการตรวจที่บ้าน และต้องการกิจกรรมเสริมสุขภาพ 2) ความต้องการด้านอาชีพ คือ ต้องการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อทำอาหารและผลิตภัณฑ์อื่น เชิญผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับอาชีพ ต้องการงานเพิ่มรายได้ และให้จัดกิจกรรมอบรมวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และ 3) ความต้องการด้านสังคม คือ ต้องการงานช่วยเหลือสังคมให้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุ และต้องการเครื่องใช้ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับดำเนินชีวิตประจำวัน งานวิจัยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนตรวจการสุขภาพผู้สูงอายุโดยเพิ่มรอบการตรวจ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพเป็นกรณีพิเศษ เชิญวิทยากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุมาให้การอบรมวิชาชีพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ความต้องการสวัสดิการ บ้านห้วยทรายเหนือ

Abstract

This research aimed to study the welfare needs in physical, occupational and social areas of the elderly at Ban Huai Sai Nuea in Phetchaburi. Key informants were members of the elderly club at Ban Huai Sai Nuea, members of Cha-am municipality, and doctors and nurses at community hospitals. The data were collected by in-depth interviews and participatory observation and analyzed by Thematic analysis according to the subject group. The research findings found that Ban Huai Sai Nuea elderly club in Phetchaburi, established in 2005 under the supervision of Cha-am municipality, had activities in daily life and cooking activities. The welfare needs of elderly were divided into 3 areas: 1) physical needs: the requirement of support for angklung instruments, advice on suitable physical exercise, more health check-ups with service at doorstep and the requirement of health-promoting activities. 2) occupational needs: member gathering for participation in cooking and other products, invitation of experts as the occupational consultants, the requirement of work for additional income and regular occupational training activities and 3) social needs: the participation in community service, the requirement of preparatory activities, and support for appliances and amenities for daily life. The research suggested that related organizations should create health check plan by increasing cycles and facilitating the elderly with special health problems, inviting experts to provide occupational training and encouraging them to pass on knowledge as they know local wisdoms.

Keywords: Elderly, Elderly club, Welfare needs, Ban Huai Sai Nuea

บทนำ

ประชากรผู้สูงอายุของโลกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวน 900 ล้านคนในปี พ.ศ. 2558 และจะเพิ่มเป็น 2,000 ล้านคนในปี พ.ศ. 2593 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด (World Health Organization, 2017) สำหรับประเทศไทยมีประชากรสูงวัยมากเป็นอันดับสองของอาเซียนรองลงมาจากประเทศสิงคโปร์ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่า ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 6.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2574 จะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (Ministry of Social Development and Human Security, 2019) ดังนั้น จึงมีการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เพื่อให้การคุ้มครองส่งเสริม สนับสนุนผู้สูงอายุตามสิทธิที่พึงได้รับ (Ministry of Social Development and Human Security, 2019) โดยการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุพบประเด็นท้าทาย

5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอยู่ตามลำพังสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแล โดยส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ควบคู่กับการส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน เป็นกลไกเฝ้าระวังทางสังคม 2) ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุเป็นโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 41.4 โรคเบาหวาน ร้อยละ 18.2 และโรคข้อเข่าเสื่อม ร้อยละ 8.6 และประมาณร้อยละ 6 มีภาวะสมองเสื่อม จึงจำเป็นต้องส่งเสริม ป้องกัน ฟันฟู และพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อรองรับผู้สูงอายุ 3) ด้านเศรษฐกิจ หนึ่งในสามของผู้สูงอายุ มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการออมเพื่อวัยเกษียณ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรง มีสุขภาพดี มีโอกาสทำงานและประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ 4) ด้านสภาพแวดล้อม มีสภาพแวดล้อมในบ้านไม่เหมาะสม เคยหกล้มในบ้าน สถานที่สาธารณะ ขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก หรือมีแต่ไฟพร้อมใช้งาน จึงควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก บริการขนส่งสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างสะดวกและปลอดภัย 5) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ควรมีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตแก่ผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองการใช้ชีวิต ส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพ และการเข้าถึงข่าวสารที่รวดเร็ว ดังนั้น การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจึงควรมีการจัดกิจกรรมที่พิจารณาถึงประเด็นความท้าทายดังกล่าว รวมทั้งต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการ 3 ด้านได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม (Yodphet, 2011)

ชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี เป็นชมรมที่อยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองชะอำ ตั้งอยู่ ณ ศาลาผู้สูงอายุหน้าสถานีรถไฟบ้านห้วยทรายเหนือ เทศบาลเมืองชะอำ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีสมาชิก 291 คน ที่มีอายุระหว่าง 55 - 86 ปี ในชมรมมีการประกอบกิจกรรมที่จัดขึ้นเองและสนับสนุนการจัดโดยหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้การดูแล ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมของประชาคมบางส่วนของท้องถิ่น ที่ผ่านมา พบว่า ได้มีการสำรวจความต้องการของชมรมแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนั้น การจัดกิจกรรมจึงอาจไม่ได้เกิดจากผลการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในพื้นที่ และการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีของท้องถิ่นเป็นหลัก

การศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี จึงเป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาและทำความเข้าใจความเป็นมา การจัดกิจกรรม และความต้องการสวัสดิการด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคมของผู้สูงอายุ โดยมีเป้าหมายให้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุสามารถสนองทุกประเด็นความต้องการ เพื่อบทบาทในการป้องกัน ส่งเสริม ฟันฟู ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม ที่ดี สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นไปตามมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่องสังคมผู้สูงอายุของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

คำว่าผู้สูงอายุ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Elderly Person หมายถึง ประชากรทั้งหญิงและชายที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยมีระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) และระดับผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super Aged Society) (United Nation, 2015) ในขณะที่หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เจริญแล้ว กำหนดอายุผู้สูงอายุที่ 65 ปี (World Health Organization, 2017) สำหรับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดไว้ว่าผู้สูงอายุ หมายความว่า บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (Ministry of Social and Human Security, 2010) โดยไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี 2567-2568

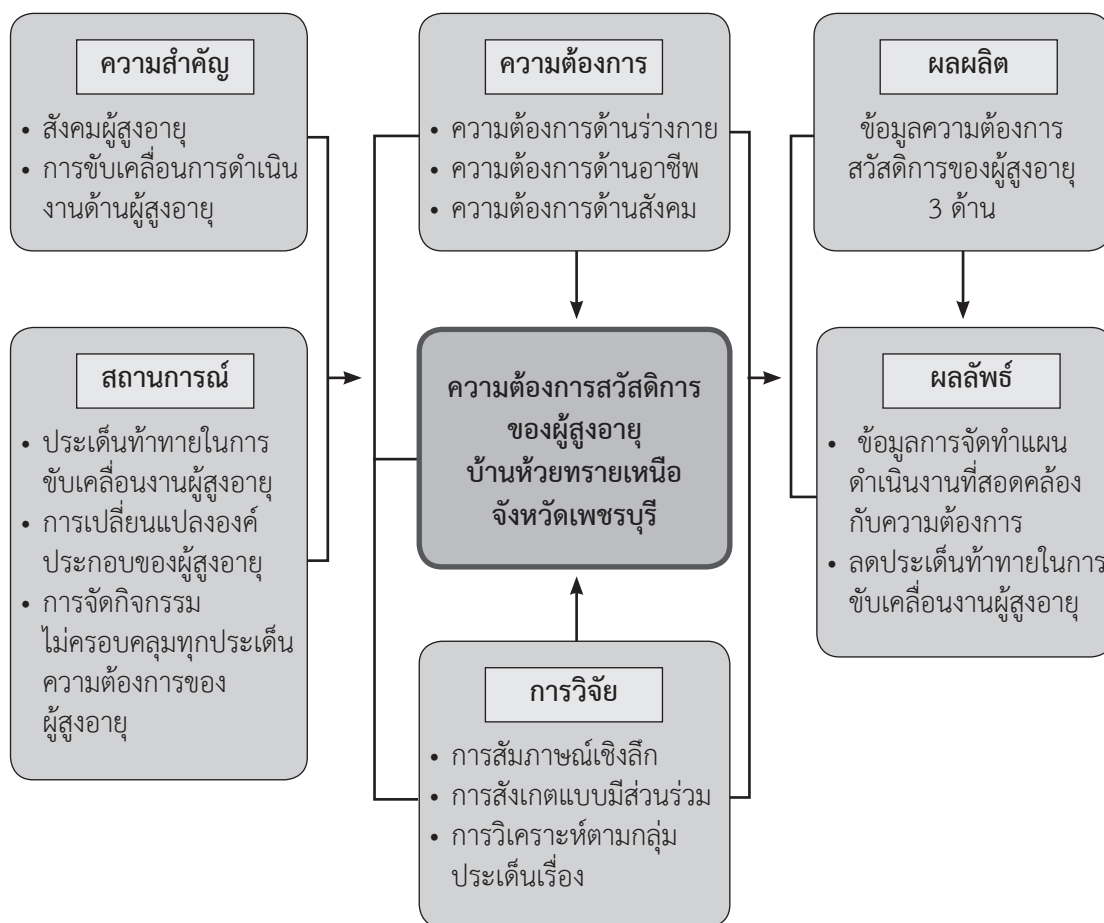
บุคคลที่อยู่ในวัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ และการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม โดยด้านร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะทุกส่วนในร่างกาย ผิวหนังเหี่ยวย่น เคลื่อนไหวร่างกายได้ช้ากว่าปกติ ความคิดช้าลง ขาดความสามารถในการมองเห็นและการฟัง การรับกลิ่นและรสลดลง มีอาการปวดเมื่อยร่างกาย ระบบต่าง ๆ ในร่างกายเสื่อมซึ่งส่งผลให้ภูมิคุ้มกันในตัวเองลดลงด้วย จึงเป็นสาเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ โดยความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุแต่ละคนจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ การใช้ชีวิต และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งมักรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการหรือเป็นภาระของผู้อื่นหรือผู้มีอายุน้อยกว่า จึงมักแสดงออกในลักษณะการน้อยใจ ความอ่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุและหมดภาระหน้าที่ในการงานประจำ ทำให้บทบาททางสังคม เพื่อน รวมทั้งรายได้ประจำลดลง นอกจากนี้ พบว่า ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังเพิ่มขึ้น สาเหตุเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวไทยจากครอบครัวขยายขนาดใหญ่ เป็นครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเหงาโดดเดี่ยว และการสูญเสียเพื่อนฝูงและคู่ชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกโดดเดี่ยวมากขึ้น บางรายมีอาการซึมเศร้าสิ้นหวัง ส่งผลต่อสุขภาพจิต (Thongcharoen, 2015)

ความต้องการของผู้สูงอายุ สามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม โดยความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคลทั่วไปในปัจจุบันและความจำเป็นอื่น ทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือการรักษาพยาบาล ความต้องการด้านอาชีพ เป็นความต้องการมีอาชีพที่มั่นคงเพื่อให้มีรายได้ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และรักษาตนเองในยามป่วยไข้หรือเมื่อมีอายุมากขึ้น และความต้องการด้านสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการได้รับการยอมรับจากคนอื่นและสังคม ความต้องการช่วยเหลือสังคม หรืออาจในรูปแบบที่รับการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน โดยความต้องการด้านนี้ เป็นเรื่องที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับความต้องการด้านจิตใจ (Yodphet, 2011)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2574 จะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเพื่อ

ให้การคุ้มครองส่งเสริม สนับสนุน ผู้สูงอายุตามสิทธิที่พึงได้รับ โดยพบประเด็นท้าทาย 5 ด้าน ประกอบด้วย ความท้าทายด้านสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นประเด็นท้าทายที่เกิดจากการดำเนินงานและส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทุกองค์ประกอบในผู้สูงอายุ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม นอกจากนี้ มีการศึกษาพบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม ที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเทศบาลเมืองชะอำ ได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่บ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี แต่การจัดกิจกรรมดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาความต้องการสวัสดิการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มประเด็นเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการสวัสดิการ ด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม ที่ใช้ในการจัดทำแผนดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของท้องถิ่น ที่ตอบสนองความต้องการและลดประเด็นท้าทายในการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม ออกแบบงานวิจัยด้วยวิธีวิทยาการวิจัยแบบเรื่องเล่า (Narrative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Performance) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 10 คน โดยมีช่วงอายุ ดังนี้ (1) อายุต่ำกว่า 60 ปี 2 คน (2) อายุ 60 ปีแต่ไม่เกิน 70 ปี 3 คน (3) อายุ 70 ปีแต่ไม่เกิน 80 ปี 3 คน และ (4) อายุ 81 ปีขึ้นไป 2 คน 2) กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ดูแลชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 3 คน 3) กลุ่มแพทย์ พยาบาล ประจำโรงพยาบาลในชุมชน ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ตรวจสุขภาพและให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 4 คน รวม 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับ ความเป็นมาของชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือครอบคลุมกิจกรรมในชีวิตประจำวันและกิจกรรมเกี่ยวกับการทำน้ำพริก และแนวคำถามความต้องการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอาชีพ และด้านสังคม โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายใต้ ตำบลชะอำ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อตรวจสอบเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ภาษา และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ส่วนแนวคำถามสำหรับกลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มแพทย์ พยาบาล เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับการดูแลจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ตามลำดับ

2.2 เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้ครบถ้วน

2.3 กล้องบันทึกภาพดิจิทัล เพื่อรวบรวมข้อมูลภาพบรรยากาศ และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

3. การรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามที่ออกแบบไว้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามและดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการสังเกตในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมการทำอาหารให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ

4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Investigator Triangulation) โดยมีวิธีการตรวจสอบดังนี้ คือ รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เรื่องเดียวจากผู้สัมภาษณ์หลายคน แล้วทำการตรวจสอบเพื่อยืนยันว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากผู้สัมภาษณ์มีข้อมูลตรงกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ตรงกับความเป็นจริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ได้ทำการถอดเทปแบบ

สมบูรณ์ โดยเก็บข้อมูลเดิมไว้เพื่อป้องกันข้อมูลคลาดเคลื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เรื่องเล่า (Narrative Analysis) ในการเล่าเรื่อง ได้กำหนดเป็น 2 กลุ่มประเด็นเรื่อง ได้แก่ ความเป็นมาของชมรมและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ในการกำหนดกลุ่มประเด็นเรื่องและจัดข้อมูล ได้กำหนดรหัส (Code) เพื่อช่วยในการรวบรวมปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกันโดยใช้วิธีการพิจารณาความหมาย (Meaning) ของเหตุการณ์นั้น และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเด็นหลักที่พบในข้อมูล สรุปผลการวิจัยโดยบรรยายเป็นเรื่องเล่าตามประเด็นที่ศึกษา

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มประเด็นเรื่อง และแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ความเป็นมาของชมรมและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ

ชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2548 ในความดูแลของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ศาลาผู้สูงอายุหน้าสถานีรถไฟบ้านห้วยทรายเหนือ เทศบาลเมืองชะอำ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเป็นสมาชิกสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีประจำจังหวัดเพชรบุรี ลำดับที่ 86 มีคณะกรรมการที่ปรึกษา 12 คน โดยนายกเทศมนตรีเมืองชะอำ เป็นประธานที่ปรึกษาชมรม มีคณะกรรมการบริหาร 34 คน สมาชิก 291 คน โดยพบข้อมูลเกี่ยวกับการรับสมาชิก ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ชมรมนี้เขาเป็นสมาชิกสาขาสมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ของเพชรบุรี มีมานานก่อนที่เทศบาลจะมารับผิดชอบเรื่องผู้สูงอายุ ในส่วนนี้เขาจะเป็นที่เลี้ยงให้กับชมรมด้วย การเข้าร่วมเป็นสมาชิกเขาจะรับคนที่มียุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป พอตอนหลังเทศบาลได้รับผิดชอบเรื่องนี้ ก็จะทำให้มาสมัครของเทศบาลด้วย แต่ต้องเป็นคนที่มีอายุ 60 ปี ตามเกณฑ์ที่เรากำหนด” (กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 1)

ในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จัดขึ้นประมาณเดือนละ 1 ครั้ง นัดหมายผ่านประธานชมรมหรือผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่จัดในตอนเช้า โดยสมาชิกชายจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดเตรียมพื้นที่ เครื่องเสียงที่ต้องใช้ สมาชิกหญิงมีหน้าที่ทำความสะอาด จัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการสวดมนต์ ไหว้พระในตอนเช้า ทำอาหารพื้นบ้านที่ใช้พืชผักผลไม้ ปลาทะเล กะปิ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัตถุดิบท้องถิ่นในครัวเรือนของสมาชิก และรับประทานอาหารร่วมกัน จากนั้น ผู้สูงอายุจะพักผ่อนในช่วงกลางวัน บางคนอาจใช้เวลาในการพักผ่อนนี้ร้องเพลงพื้นบ้าน เพลงประจำชมรม ในกรณีที่มีผู้มาศึกษาดูงานของชมรม สมาชิกหญิงจะมีการรวมกลุ่มทำน้ำพริกเพื่อเตรียมสาธิตและจำหน่าย ผู้สูงอายุที่มีทักษะในการเล่นอังกะลุง จะเพิ่มกิจกรรมการแสดงนำเสนอแก่ผู้มาศึกษาดูงาน หรือหน่วยงานสถานศึกษาที่มาจัดกิจกรรมอบรมการทำอาหารด้วย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่ การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพโดยแพทย์ พยาบาล จากโรงพยาบาลชะอำ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มาให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ตรวจสุขภาพทั่วไป ชั่งน้ำหนัก วัดความดัน เจาะเลือด ตรวจเบาหวาน

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีเวลามาก จึงได้รวมตัวกันทำน้ำพริก เพื่อแจกจ่ายแก่สมาชิกของกลุ่ม และบางส่วนนำไปจำหน่ายที่ตลาดเช้าที่มีตั้งใกล้กับกลุ่ม ต่อมา มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มน้ำพริกผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2551 มีสมาชิกผู้สูงอายุรวม 30 คน เริ่มต้นจากการทำน้ำพริกแกงส้ม ซึ่งเป็นสูตรดั้งเดิมของกลุ่ม และพัฒนาเพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“กลุ่มป้า ๆ เขาอบรมทำน้ำพริกหลายอย่างจากอาจารย์ที่มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ ปี 2552 ที่ ผอ. ไปเจอกับอาจารย์ที่งานโอท็อป แล้วอาจารย์ก็ช่วยเหลือมาจนถึงปี 2557 ผ่านไปสักพัก ป้าเขาได้ลองเอาสมุนไพรในชุมชนมาเป็นส่วนผสมการทำน้ำพริก มี น้ำพริกเผา น้ำพริกแกงเผ็ด น้ำพริกปลาป่น น้ำพริกไข่เค็มสมุนไพร แล้วเทศบาลได้ช่วยเรื่องจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน วันที่ 10 กันยายน 2557 ใช้ชื่อ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแกงผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ มีรหัสทะเบียน 2-76-04-01/1-0027 กลุ่มน้ำพริกของที่นี่ มีเทศบาลเมืองชะอำคอยช่วยเหลือ แล้วก็มีการออกร้านอำเภอชะอำ แล้วก็อาจารย์ที่เกษียณจากมหาวิทยาลัย ช่วยกันมาหลายปีแล้ว” (กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 3)

2. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ

ผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ มีความต้องการสวัสดิการแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ความต้องการด้านร่างกาย

2.1.1 ต้องการสนับสนุนอุปกรณ์การเล่นอังกะลุง ผู้สูงอายุทุกคนและผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ผู้สูงอายุชื่นชอบการเล่นดนตรีอังกะลุงมาก ถือเป็นทักษะพิเศษของสมาชิกบางส่วนที่เกิดจากการฝึกฝนโดยมีอดีตประธานชมรมเป็นผู้ริเริ่มและรับหน้าที่ครูฝึก และเห็นว่า การเล่นอังกะลุงช่วยบริหารร่างกายส่วนแขนและช่วยความจำเกี่ยวกับตัวโน้ตในเพลงที่เล่น แต่ปัจจุบันเครื่องดนตรีชำรุดหลายส่วน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“เป็นคนเล่นแล้วสอนด้วย ตัวโน้ตนี้แกะ (ทำ) เอง เป็นแบบง่าย จำง่าย แล้วสอนคนอื่นเล่นแล้วสนุกดี ช่วยความจำ เครื่องอังกะลุงนี้มีอาจารย์เขาให้มา บางอันเทศบาลก็เอามาให้บ้าง ตอนนั้นเสียหายเยอะ มีเสียงไม่ครบ ถ้าได้มาใหม่จะเล่นได้สนุก เสียงเพราะขึ้นเยอะ” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 6)

“พอได้ฝึกเล่นแล้วชอบ เหมือนได้ออกกำลังกายตอนเขย่า เล่นไม่ยาก อ่านโน้ตได้เพราะประธานแกลสอน เล่นแล้วสนุก ได้หัวเราะกัน แต่เล่นได้บางคน เพราะเครื่องไม่พอ” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 8)

“ลุง ๆ ป้า ๆ ชอบเล่นอังกะลุงมาก เล่นบ่อย แล้วสังเกตได้ว่า เวลาแกลเล่นให้คนที่มาเยี่ยมชมรม แกลจะมีความสุข และดูว่ามีความสุขด้วย ถ้ามีช่องทาง ก็อยากจะสนับสนุน” (กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 2)

2.1.2 ต้องการเรียนรู้วิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย โดยวิธีการออกกำลังกายและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพเป็นกิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเรียนรู้กันเอง บางครั้งมีการจัดวิทยากรมาฝึกการเต้นแอโรบิก แต่ผู้สูงอายุที่มีอายุมากจะไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ยายอยากเล่นบ้าง แต่ทำตามไม่ทัน ลูก ๆ เขาห้ามไว้ด้วย กลัวหกล้ม” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 7)

“เต้นไม่ถนัด ยกขาไม่ขึ้น อยากได้ที่เขาสอนให้คนแก่ทำได้ จะได้ไม่ต้องมานั่งดูคนอื่นเล่น” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 5)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแพทย์ พยาบาล มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมว่า ควรให้ผู้รับผิดชอบ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยอาจสลับรายการออกกำลังกายที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ส่วนกลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ที่ผ่านมา มีการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเดินแอโรบิก แต่ยังเป็นช่วงเริ่มต้น คาดว่า อาจต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้ได้

2.1.3 ให้มีการตรวจสุขภาพสม่ำเสมอมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง โดยรับตรวจที่บ้านหรือบริการจัดรถรับส่งไปโรงพยาบาล โดยปกติ ชุมรมจะมีการนัดพบเพื่อทำกิจกรรมเดือนละครั้งในวันประชุมของชมรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำอาหารแล้ว ยังมีการรับตรวจสุขภาพจากแพทย์ พยาบาลจากโรงพยาบาลชะอำ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แต่ด้วยวัยของผู้สูงอายุบางคนซึ่งมีอายุมากขึ้น ไม่สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมด้วยตนเองได้ บางคนอาศัยลูกหรือหลานมาส่งและรับกลับเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม แต่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพังหรือลูกหลานติดภารกิจ ถือว่าขาดโอกาสในการร่วมกิจกรรมและตรวจสุขภาพ โดยสาเหตุที่ต้องการตรวจมากกว่า 1 ครั้ง เพราะผู้สูงอายุบางคนมีโรคประจำตัว ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“เป็นโรคความดัน เป็นมานานแล้ว รักษาอยู่ อยากให้หมอช่วยดูให้หน่อย ตรวจบ่อย ๆ ดีกว่าเดือนละครั้ง” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 10)

“เมื่อก่อน เวลามาประชุม จะขี่จักรยานมาจากบ้าน ตอนนั้นก็ขี่ได้เหมือนกัน แต่หลานเขาห้าม เขากลัวหกล้ม ถ้าเขาวางก็มาส่ง แต่บางเดือนไม่วาง ก็ไม่ได้มา” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 9)

“คุณลุง คุณป้าส่วนใหญ่ คือประมาณ 7 ใน 10 คน เป็นโรคความดันโลหิตสูง การรักษา คือให้ทานยาคู่กับการดูแลเรื่องอาหาร บางท่านขอควบคุมอาหารอย่างเดียว ดังนั้น การได้พบหมอหรือพยาบาล บ่อย ๆ จะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับสุขภาพ” (กลุ่มแพทย์ พยาบาลคนที่ 2)

สำหรับการตรวจสุขภาพ แพทย์ พยาบาลให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สิ่งที่คุณสูงอายุต้องการเพิ่มรอบการตรวจเป็นสิ่งที่คุณควรทำและสามารถดำเนินการได้ โดยปรับแผนการลงพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพเป็นกรณีพิเศษ และขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลสำหรับสูงอายุที่ต้องการรถรับ-ส่ง ณ สถานที่ของชมรมซึ่งดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำ

2.1.4 ต้องการให้จัดกิจกรรมเสริมสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมเสริมสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง กลุ่มแพทย์ พยาบาลให้ข้อมูลว่า กิจกรรมที่เคยจัด เป็นลักษณะการบรรยายให้เห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารครบหลัก 5 หมู่ และวิธีการออกกำลังกายที่ควรปฏิบัติ ในขณะที่กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ แต่ต้องเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจและไม่เป็นวิชาการมากเกินไป และให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับรูปแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

2.2 ความต้องการด้านอาชีพ

2.2.1 ต้องการรวมกลุ่มเพื่อทำผลิตภัณฑ์ ผู้สูงอายุ 5 ใน 10 คนต้องการทำผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากการทำน้ำพริกที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิม และต้องการให้เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาให้การอบรมเกี่ยวกับการทำอาหารและอื่น ๆ ที่ผ่านมา ชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล

เมืองชะอำ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุและผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกง ความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้ มาจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมส่วนหนึ่ง และจากการฝึกอบรมวิชาชีพด้านอาหารอีกส่วนหนึ่ง จึงมีความต้องการเพิ่มเติมความรู้ในส่วนนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากน้ำพริกแกง ซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชะอำเห็นว่า เหตุผลที่ผู้สูงอายุบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 70 ปี ต้องการฝึกอาชีพเพื่อให้มีรายได้และสร้างอาชีพเสริมเพิ่มจากอาชีพเกษตรกรรมที่ทำอยู่ เนื่องจากยังมีร่างกายแข็งแรง มีความคล่องตัว ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“อยากให้เราาร่วมกันทำน้ำพริกบอย ๆ จะได้เอาไปขายได้ เพราะตอนนี้ทำเดือนละครั้ง บางเดือน 2 ครั้ง ขายได้น้อยก็ได้เงินน้อย” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 2)

“เราทำน้ำพริกได้หลายอย่างเหมือนกัน แต่ส่วนมากเป็นน้ำพริกแกง พวกน้ำพริกเป็น กระปุก ๆ ที่กินได้เลยก็ทำ แต่อยากได้น้ำพริกแบบอื่นบ้าง แต่ทำไม่เป็น ถ้ามีอาจารย์มาสอนให้ เราจะได้มีของใหม่เพิ่ม” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 3)

“ได้ติดต่อเชิญอาจารย์มหาวิทยาลัยมาสอนทำน้ำพริกหลายอย่าง บางอย่างพอกกลุ่มทำ แล้วไปขาย ใส่กล่องบ้าง ใส่ถุงบ้าง ก็ขายได้ แต่ก็ยังไม่มีการทำบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเรื่องเป็นราว สดิกเกอร์ที่กลุ่มใช้มีหลายแบบ จึงคิดว่า จะสนับสนุนการทำส่วนนี้ให้ กำลังติดต่อทางมหาวิทยาลัยอยู่หลายแห่งให้มาช่วยกัน” (กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 2)

2.2.2 ต้องการรับคำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพของกลุ่ม ผู้สูงอายุ 7 ใน 10 คน ต้องการให้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และให้ความรู้วิทยาการใหม่ ๆ เพราะคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมหารายได้ โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มน้ำพริกผู้สูงอายุบางคนที่อยู่ในวัยเริ่มต้นของผู้สูงอายุ ยังมีสุขภาพแข็งแรง และเป็นแรงงานหลักสำหรับการประกอบกิจกรรมดังกล่าวนี้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าการให้คำปรึกษาอาจดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมการอบรมได้ ความต้องการเรื่องนี้จึงอาจยังไม่จำเป็น

2.3 ความต้องการด้านสังคม

2.3.1 ต้องการทำงานช่วยเหลือสังคม ผู้สูงอายุ 6 ใน 10 คน แสดงความต้องการช่วยเหลือสังคม เช่น ให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชมรม เป็นวิทยากรสาธิต วิทยากรอบรมแก่เยาวชนและนักเรียน นักศึกษา ในชุมชน เป็นต้น สำหรับผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจะมีทั้งกลุ่มที่มีสุขภาพแข็งแรงเนื่องจากอยู่ในวัยที่ยังไม่ครบ 60 ปี จนถึงอายุสูงสุดคือ 86 ปี โดยในกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า มีความต้องการทำงานช่วยเหลือสังคม ได้แก่ ให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชมรมในฐานะศูนย์การเรียนรู้ หรือเป็นวิทยากรสาธิตอาหาร วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ให้ความรู้แก่เยาวชนหรือนักเรียนในชุมชนใกล้บ้าน และผู้สูงอายุหลายคน ได้มีโอกาสสาธิตอาหารพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อจัดทำวีดิทัศน์เผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์ในงานวิจัยของอาจารย์ในสถานศึกษา และยังมีโอกาสได้ให้ความรู้แก่นักเรียนของชุมชนในงานวิจัยเช่นเดียวกันดังที่ตัวแทนผู้สูงอายุได้กล่าวถึงความรู้สึกประทับใจที่มีโอกาสทำหน้าที่ในลักษณะนี้ ดังนี้

“ปีก่อน ได้ทำอาหารของเมืองเพชร มีคนมาถ่ายวิดีโอ ตอนทำวันแรก ตื่นเต้น ใจสั่น พูดไม่รู้เรื่อง พอได้ทำหลายอย่าง ก็พูดได้มาก ไม่สั่น เขาเอารูปถ่ายกับที่สาธิตมาให้ดู ก็เอาไปให้ที่บ้านดูด้วยที่บ้านเขาดูแล้วดีใจ เราก็ตีใจที่ทำได้” (กลุ่มผู้สูงอายุคนที่ 7)

“เรารู้อะไรมา เราก็อยากจะให้คนอื่นรู้ด้วย เวลาอาจารย์มาทำงาน มีอยู่ครั้งนึง อาจารย์ขอให้ไปสอนเด็กนักเรียนบ้านห้วยทรายเหนือทำขนม ตอนแรกไม่แน่ใจ แต่พอได้สอน เด็ก ๆ เขาก็ทำกันได้

กินได้ด้วย เด็กบอกร้อย เราได้ยินก็ดีใจมาก รู้สึกภูมิใจ” (ผู้สูงอายุคนที่ 5)

2.3.2 ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนสู่วัยสูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี มีความต้องการให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดกิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมส่งเสริมด้านร่างกายเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยที่มีอายุมากขึ้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มแพทย์พยาบาล และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ขณะนี้ งบประมาณสำหรับการจัดโครงการพัฒนาผู้สูงอายุ มีลักษณะเป็นกิจกรรมในภาพรวม และยังไม่มีแผนการจัดโครงการที่แยกเป็นกิจกรรมเฉพาะช่วงอายุ

2.3.3 ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สูงอายุทั้งหมดมีความต้องการอุปกรณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการอยู่ในสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะแว่นตา เนื่องจากผู้สูงอายุหลายคนสายตาฝ้าฟาง ความสามารถในการมองเห็นลดลง โดยกลุ่มแพทย์ พยาบาล มีความเห็นเช่นเดียวกับผู้สูงอายุ และเสนอแนะให้แจ้งความประสงค์นี้แก่ผู้รับผิดชอบโดยผ่านทางประธานชมรมหรือพี่เลี้ยงของชมรม คือ สมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จังหวัดเพชรบุรี

นอกจากนี้ พบว่า ในความต้องการอื่น ๆ คือ ผู้สูงอายุทุกคนต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องลงพื้นที่เยี่ยมเยียนสมาชิกของชมรมอย่างสม่ำเสมอ ดังตัวอย่างคำกล่าวนี้

“อยากให้มีคนมาบ่อย ๆ มาทำอาหาร ทำแล้วสนุก ได้ร้องเพลง ได้ออกจากบ้านด้วย มีบางคนเขาอยู่บ้านคนเดียว บางคนอยู่กับเด็กที่มาอยู่เป็นเพื่อน ก็จะเหงา มีคนมากี่หายเหงาบ้าง” (ผู้สูงอายุคนที่ 4)

“เวลาได้ยิน ผอ.บอกว่าอาจารย์จะมา ฉันดีใจมาก นี่เอามะพร้าว น้ำหอม ทำสับปรดกวน ไว้ให้อาจารย์เขามา ทำไว้ตั้งแต่เมื่อคืน” (ผู้สูงอายุคนที่ 8)

จากผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการศึกษาได้ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สรุปความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

จากภาพที่ 2 เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน 11 หัวข้อ ซึ่งผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินการ ดังนี้

“ที่ผ่านมา ชมรมจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ต่อมา ทางเทศบาลได้สนับสนุนบ้าง อาจไม่ครอบคลุมทุกแห่ง ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละชมรม แต่ได้เป็นที่ปรึกษาและช่วยทำโครงการพัฒนาผู้สูงอายุ ส่งไปของบประมาณของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ก็ได้นำมาใช้ทำกิจกรรม ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเอง คิดว่า ความต้องการที่น่าจะทำได้เร็ว จะเป็นกิจกรรมการอบรม ที่มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งให้ความช่วยเหลือ หรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้สูงอายุที่มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำน้ำพริก ก็มีอาจารย์หลายแห่งมาขอสัมภาษณ์เหมือนกัน ก็จะได้แลกเปลี่ยนกัน การเป็นวิทยากรสอนเด็ก ๆ เขาก็ทำกันได้ดี ส่วนการดูแลสุขภาพที่จะทำได้เลยคือ อาจเพิ่มจำนวนครั้งในการตรวจสุขภาพ หรือปรับให้มีการตรวจสุขภาพที่บ้านหรือจัดรถรับส่ง”

อภิปรายผล

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านร่างกาย คือ ต้องการให้สนับสนุนอุปกรณ์การเล่นออกกำลังกาย ต้องการวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ต้องการให้ตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ โดยบริการตรวจที่บ้าน และต้องการให้มีกิจกรรมเสริมสุขภาพในวันประชุมชมรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Devalersakul, Siriwarakoon and Roodyim (2019) ที่ศึกษา พบว่า ความต้องการด้านร่างกายของผู้สูงอายุในเทศบาลนครรังสิต คือ ต้องการศูนย์สุขภาพ และการตรวจดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ Wongsathit and Sakolchai (2011) พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ต้องการให้มีบริการตรวจสุขภาพที่บ้านให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ และ Chalardlon, Moolsart, and Lawang (2017) พบว่า ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุคลั่งปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ต้องการรูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพที่เป็นรูปธรรมและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือมีการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมกับการตรวจสุขภาพเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งผู้สูงอายุบางคนที่มีอายุมาก ไม่สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรม จะเสียโอกาสในการรับตรวจสุขภาพด้วย การให้บริการตรวจสุขภาพที่บ้านหรือเพิ่มรอบการตรวจจึงเป็นสิ่งที่ต้องการรับบริการ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุในวัยสูงอายุจะมีสภาพร่างกายที่เสื่อมไปตามกาลเวลา ได้แก่ สายตามองเห็นไม่ชัด หูตึง กล้ามเนื้ออ่อนแรง กระดูกเสื่อม ระบบหัวใจและหลอดเลือดเสื่อม ระบบภูมิคุ้มกันทำงานลดลง ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย จำเป็นต้องได้รับการดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ (Thongcharoen, 2015) และนอกจากนี้ Ratana-Ubol (2019) ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกายมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามมาตรการของระบบสุขภาพ รองรับสังคมผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงระบบการดูแลระยะกลาง ระยะยาว การดูแลระยะสุดท้าย รวมทั้งการดูแลผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นเฉพาะกลุ่ม และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ (Ministry of Social Development and Human Security, 2019) ซึ่งความต้องการการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพหรือการรักษาพยาบาล ถือเป็นความต้องการด้านร่างกายที่สำคัญของผู้สูงอายุ (Yodphet, 2011)

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านอาชีพ ผู้สูงอายุต้องการให้รวมกลุ่มทำอาหารและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ต้องการวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ต้องการงานเพิ่มรายได้ และ

ต้องการให้จัดอบรมวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Wanlasoh (2014) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยพบว่า ผู้สูงอายุต้องการฝึกอบรมวิชาชีพด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับ Wongsathit and Sakolchai (2011) ที่ศึกษาเรื่อง สถานการณ์และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานให้มีรายได้ Devalersakul, Siriwarakoon and Roodyim (2019)) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ ซึ่งแนวทางการพัฒนาด้านนี้ คือ การเชิญวิทยากรหรืออาจารย์ผู้สอนในอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สำหรับความต้องการนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจช่วยเหลือ โดยจัดกิจกรรมอบรมวิชาชีพผ่านการสนับสนุน และประสานงานของหน่วยงานในท้องถิ่น หรือประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานผู้ให้การอบรม เพื่อช่วยส่งเสริมอาชีพของกลุ่ม นอกจากนี้ การเชิญวิทยากรเพื่อให้คำปรึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมหารายได้ โดยเฉพาะผู้อยู่ในวัยเริ่มต้นของผู้สูงอายุ ยังมีสุขภาพแข็งแรง และเป็นแรงงานหลักสำหรับการประกอบกิจกรรมดังกล่าวนี้ เพราะการช่วยเหลือผู้เข้าสู่วัยสูงอายุแต่ละระดับ คือการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ เป็นการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาผู้สูงอายุแบบบูรณาการ (National Economic and Social Development Board, 2009) ด้วยการกำหนดงาน อาชีพ ระยะเวลาที่เหมาะสม และสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นแบรนด์ของผู้สูงอายุ ถือเป็นมาตรการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ การส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมยังเป็นหนึ่งในมาตรการของยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) อีกด้วย (Ministry of Social Development and Human Security, 2010)

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านสังคม คือ ต้องการงานช่วยเหลือสังคม ต้องการให้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุ และต้องการเครื่องใช้ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Wongsathit and Sakolchai (2011) ที่พบว่า ผู้สูงอายุต้องการงานช่วยเหลือสังคม ในขณะที่วัยนี้ก็ต้องการได้รับการบริการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางศาสนา ให้มีรถรับส่งไปสถานพยาบาล และต้องการได้รับสวัสดิการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการทำงานช่วยเหลือสังคมในรูปแบบการให้ความรู้ การเป็นวิทยากรสาธิตและฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านจิตใจ เนื่องจากในวัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพที่เกิดจากการรับรู้เรื่องอายุและการยอมรับของสังคม มักรู้สึกว้าวน ไม่เป็นที่ต้องการ จึงมีบุคลิกภาพใจน้อย อ่อนไหวง่าย (Thongcharoen, 2015) ดังนั้น การได้ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ จึงเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้รู้สึกถึงคุณค่า มีบทบาทสำคัญและเป็นที่ต้องการของสังคม เพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นพื้นฐานของสุขภาพจิต เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow (1970) จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อความเป็นปกติสุขของร่างกายและจิตใจของบุคคล หากบุคคลใดมีความรู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเองจะสามารถเผชิญโลกได้อย่างมั่นใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีประโยชน์ และพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ (Choombuathong, 2015) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chachvarat and Udomluck (2017) ที่พบว่า แนวทางส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุด้านกิจกรรมสังคม คือ การแสวงหาเพื่อนต่างวัย การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ส่วนเครื่องใช้อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ถือเป็นมาตรการของหลักประกันสุขภาพที่ทางภาครัฐจัดสรรให้ เป็นการพัฒนาและส่งเสริม

เสริมระบบสุขภาพที่มีคุณภาพสำหรับผู้สูงอายุทุกคน ซึ่งต้องจัดอุปกรณ์ที่ช่วยในการดำรงชีวิตประจำวันตามที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ เช่น แวนตาไม้เท้า รถเข็น ฟันเทียม เป็นต้น (Ministry of Social Development and Human Security, 2010)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ความต้องการด้านร่างกาย: ผู้สูงอายุต้องการเพิ่มรอบการตรวจสุขภาพโดยรับบริการตรวจที่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาจัดทำแผนการลงพื้นที่ตรวจสุขภาพมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งอาจให้บริการเพิ่มเฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุมากและมีโรคประจำตัว เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ 7 ใน 10 คน เป็นโรคความดันโลหิตสูง จึงควรได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง สำหรับวิธีการตรวจ อาจเป็นการตรวจที่บ้าน หรือประสานงานหน่วยงานที่รับผิดชอบบริการรับ-ส่งเป็นกรณีพิเศษ สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางถึงที่นัดหมายด้วยตนเอง

2. ความต้องการด้านอาชีพ: ผู้สูงอายุต้องการให้จัดอบรมการทำผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากการทำน้ำพริก ดังนั้น จึงควรเชิญวิทยากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุมาให้การอบรม ผ่านการสนับสนุนและประสานงานของหน่วยงานในพื้นที่ หรือติดต่อโดยตรงกับหน่วยงานผู้จัด โดยการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความรู้และส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ

3. ความต้องการด้านสังคม: ผู้สูงอายุต้องการช่วยเหลือสังคมในลักษณะการให้ความรู้ เป็นวิทยากรสาธิตและอบรมให้แก่เยาวชนและอื่น ๆ จึงควรจัดให้มีกิจกรรมถ่ายทอดการทำอาหารในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชน นักเรียนของโรงเรียน โดยเริ่มต้นในพื้นที่ที่ใกล้กับชมรม เพราะการทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่า มีบทบาทสำคัญ และเป็นที่ต้องการของสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. ควรศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในชมรมอื่นของพื้นที่ตำบลชะอำ เพื่อให้ได้ข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลความต้องการของแต่ละชมรม สำหรับประกอบการจัดทำแผนงานการพัฒนาผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: เทพพิณวนิสัย.

ฐิติญา ฉลาดล้ำ, สุทธิพร มุลศาสตร์ และวรรณรัตน์ ลาวัณ. (2560). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ คลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง ราชบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 27 (2): 154-167.

ทักษิภา ชัชรวิรัตน์ และ สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์.(2560). การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า
ของผู้สูงอายุ. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 4 (3): 176-188.

วิไลวรรณ ทองเจริญ. (2558). การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สรีรวิทยา จิตสังคม และจิตวิญญาณ
ในผู้สูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็นพีเพรส.

สุกัญญา หวันลาไธ๊ะ. (2557). แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอดำรงวิทยะ จังหัดสงขลา. เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5. สงขลา: สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อัญชลี ชุ่มบัวทอง และคณะ. (2558). คุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนอนหลับและความรู้สึก
มีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 24 (5): 833-843.

Maslow, A.H. (1970). **Motivation & Personality**. New York: Harper and Row. Publishers.

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2564 | 15

World Health Organization. (2017). **10 fact on aging and Health**. [Online]. Available: <http://www.who.int/features/factfiles/ageing/en/>. [June 1, 2018].

Translated Thai References

Chachvarat,T., Udomluck,S.(2017).Development of Guidelines to Promote the Valuable Living in Elderly. **The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health**. **4** (3): 176-188. (in Thai)

Chalardlon,H., Moolsart, S. and Lawang,W. (2017) The Development of a Health Promotion Activity Model for Elderly in the Ban Pong Elderly Klungpunya Club, Ratchaburi Province. **Nursing Journal of The Ministry of Public Health**.**7** (2): 154-167. (in Thai)

Choombuathong, A. (2015). Sleep Quality and Factors Related to Sleep and Self-esteem in the Elderly. **Journal of Health Science**. **24** (5): 833-843. (in Thai)

Devalersakul, N., Siriwarakoon, W. and Roodyim, C.(2019).The Development of the Elderly as a Burden to Power: Case Study of Rangsit City Municipality.**Veridian E-Journal, Silpakorn University** **9** (1): 529-545. (in Thai)

Ministry of Social Development and Human Security. (2010). **Elderly Person Act. B.E. 2003**. Bangkok: Thep Phen Vanish Printing. (in Thai)

Ministry of Social Development and Human Security. (2019). **Measures to Drive the National Agenda on the Aging Society 6 Sustainable 4 Change**. Revised version. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public. (in Thai)

National Economic and Social Development Board. (2009). **Guidelines for Driving Intergrated Elderly Development Strategies**. (n.p.) (in Thai)

Ratana-Ubol, A.(2019).Proposal for Operational Improvement Regarding Senior Citizen's Potential Enhancement. **Silpakorn Educational Research Journal**. **11** (1): 26-46 (in Thai)

Thongcharoen, W. (2015). **Physical, physiological, psychosocial and spiritual changes in the elderly**. 2nd ed. Bangkok: NP Press. (in Thai)

Wanlasoh, S. (2014).Guidelines for Occupational Promotion of The Elderly in Banrai Sub District Municipalities Hat Yai District Province Songkhla. In **The 5th National and International Hatyai Conference**. Songkhla: Office of Research and Development. (in Thai)

Wongsathit, P. and Sakolchai, S. (2011). The Status and Development Approach Life Quality Older Person of Khuean Ubolratana Municipality. **Local Administration Journal**. 4 (1): 12-23. (in Thai)

Yodphet, S. (2011). **Guidelines for Social Welfare Services for the Elderly**. Bangkok: Institute of Thai Studies, Thammasat University. (in Thai)

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

e-mail: chutamas@thaicuisinenetwork.com

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนของนักศึกษาชาวจีน Using Thai and Chinese Personal Pronouns of Chinese Students

ชมพูนุช ประชาญสิทธิ์* และผกาศรี เย็นบุตร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Chompunut Prachansit* and Pakasri Yenbutra

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: December 28, 2020

Revised: February 13, 2021

Accepted: February 15, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีน และเพื่อศึกษาปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ และเปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย และภาษาจีน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งวิเคราะห์ และเปรียบเทียบ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนแบบเจาะจง จำนวน 7 เล่ม ผลจากการวิจัยพบ ความแตกต่าง เรื่องการใช้คำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ 1) คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย มีความแตกต่างในการเลือกใช้ และมีจำนวนมากกว่า คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน 2) ความแตกต่างนี้ทำให้นักศึกษาชาวจีน ที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยไม่ถูกต้องตาม เพศ พจน์ ฐานะและความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง

คำสำคัญ: การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย การใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาจีน นักศึกษาชาวจีน

Abstract

This research aimed to compare the use of Thai and Chinese personal pronouns, and to study the problems of using Thai personal pronouns of Chinese students by analyzing, synthesizing, and comparing difference in using Thai and Chinese personal pronouns. This research was qualitative in that seven books of research papers related to the specific use of Thai and Chinese personal pronouns were compared and analyzed. There were two

findings from the research: 1) Compared to Chinese, there was a greater choice and number of personal pronouns in Thai. 2) This difference caused the Chinese students, who studied Thai as a foreign language, to have problems with the use of Thai personal pronouns, i.e. they cannot use them according to gender, number, position, and social relationship between speakers, listeners, and those who were mentioned.

Keywords: Using Thai Personal Pronouns, Using Chinese Personal Pronouns, Chinese Students

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ทั้งผู้ใช้ภาษาเดียวกัน ผู้ใช้ภาษาต่างกัน ผู้ใช้ภาษาที่แตกต่างกันอยู่ในสังคมและมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน เมื่อสื่อสารย่อมเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาได้ เช่น จากงานวิจัยของงานวิจัยของ Jindarat (2010) พบการใช้คำบุรุษสรรพนามผิดของผู้สอนชาวต่างชาติ เช่น “มึงออกไปเลย” ทำให้นักศึกษาชาวไทยทั้งนักศึกษาที่ถูกสั่งและนักศึกษาคนอื่นในห้องต่างเจ็บเสียงลงทันทีพร้อมกับแสดงสีหน้าตึงเครียด นอกจากนี้งานวิจัยของ Saralanon (2016) ยังพบความแตกต่างทางวัฒนธรรมส่งผลต่อการสื่อสารที่ผิดพลาดทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างผู้สอนชาวสเปนและนักศึกษาชาวไทย สภาพสังคมและวัฒนธรรมของผู้สื่อสารที่แตกต่างกัน จึงทำให้ภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันไปด้วย

ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวต่างชาติหลายประการ เช่น ข้อบกพร่องในการออกเสียง การเรียงประโยค การเลือกใช้คำศัพท์ให้เหมาะสมในบริบทต่างๆ การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้ถูกต้องตาม เพศ พจน์ ฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนของ Jindarat (2010) พบว่า การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของทั้ง 2 ภาษา ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการใช้ภาษา ดังปรากฏจากงานวิจัยของ Thida (2018) พบการใช้คำบุรุษสรรพนามผิดพจน์ของนักศึกษาชาวจีนว่า “ยังมีเพื่อน ๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมทั้งเพื่อน ๆ ด้วย” จากประโยคข้างต้นผู้พูดต้องการใช้คำว่า “เธอ” ว่า “ยังมีเพื่อน ๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมถึงเธอด้วย” แต่ใช้ผิดเป็นคำว่า “เพื่อน ๆ” ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่า อาจจะมีเพื่อน ๆ อีกกลุ่มหนึ่งที่ติดต่อกัน ทั้งที่ต้องการสื่อสารว่า มีเพื่อนอีกเพียงคนเดียวที่ดีต่อกันด้วย

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยบกพร่อง อาจส่งผลต่อการสื่อสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังได้ การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ดังที่ Pinthip (2004) กล่าวถึงในส่วนหนึ่งของผลการศึกษาการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามในกลุ่มเพื่อนสนิทผู้ชายว่า มักเลือกใช้คำบุรุษสรรพนาม กู มึง แต่เมื่อผู้สอนเดินมากลุ่มเพื่อนก็สามารถเปลี่ยนสรรพนามเป็น ผม และคุณ ได้โดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้เนื่องด้วยคำบุรุษสรรพนาม กู และมึง เป็นคำที่ต้องใช้กับบุคคลที่มีความสนิทสนมกันมาก และ Nawawan (2015) ได้กล่าวว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามคำว่า กู ว่า ควรใช้เมื่อผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกันมาก และอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการเท่านั้น

ในขณะที่การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนนั้นมีการใช้ที่แตกต่างจากการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษา

ไทย เนื่องจากจำนวนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีมากกว่าในภาษาจีนมาก เช่น คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนแทนผู้พูดว่า “我” (Wǒ) หมายถึง ฉัน ซึ่งคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนคำนี้สามารถแทนผู้พูดได้ในทุกสถานการณ์ ในขณะที่คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยคำว่า “ฉัน” สามารถใช้แทนผู้พูด เมื่อผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนม และมีอายุน้อยกว่า หรือ ที่มีอายุเท่ากันเท่านั้น ดังนั้นการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนอาจเป็นปัญหาหนึ่ง ในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของนักศึกษาชาวจีน

ด้วยความแตกต่างของจำนวนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่มีจำนวนมากกว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนมาก นอกจากนั้นคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนยังใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกับคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมาก ซึ่งความแตกต่างนี้ย่อมส่งผลต่อผู้เรียนชาวจีนที่มีความต้องการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง และปัจจัยที่อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ หรือ สื่อการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

แนวคิดภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic) ปรากฏการใช้คำศัพท์นี้ครั้งแรกในบทความของ ทอมัส คัลลัน ฮอดสัน โดยแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ศึกษาภาษา โดยพิจารณาบริบททางสังคมที่ภาษานั้น ดังที่ Amara (2013) กล่าวว่า ภาษาศาสตร์สังคมเป็นสาขาหนึ่งของวิชาภาษาศาสตร์และเป็นการศึกษาภาษาในเชิงความสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งปัจจัยของความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เรื่องที่พูดและกาลเทศะซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้ 1) อายุของผู้พูดกับภาษา อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้ภาษาเกิดความแตกต่างกัน เช่น เมื่อผู้พูดเป็นเด็กย่อมใช้ภาษาแตกต่างกับผู้พูดที่เป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่บางคนต้องการสื่อสารกับเด็กจึงมีความจำเป็นต้องเลียนแบบการพูดแบบเด็กเล็กเพื่อที่จะให้เด็กเกิดความเข้าใจตนเอง 2) เพศของผู้พูดกับภาษา เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้ภาษามีความถูกต้องเหมาะสม ดังในสังคมไทยมีการใช้คำเรียกตนเองของเพศหญิงและเพศชายอย่างแตกต่างกัน เช่น เพศชายใช้คำว่า “ผม” “กระผม” เป็นต้น ในขณะที่เพศหญิงใช้คำว่า “หนู” “ดิฉัน” เป็นต้น 3) ชนชั้นทางสังคมของผู้พูดกับภาษา ชนชั้นทางสังคมเป็นการจัดลำดับของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง ซึ่งการแต่งกาย อาชีพ เงินทองของใช้ อาจสะท้อนชนชั้นทางสังคมได้ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังกับภาษา ความสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาให้แตกต่างกัน โดยต้องคำนึงถึงรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ความสนิทสนม การนับถือ ความเป็นทางการ การแสดงอารมณ์ เป็นต้น 5) เรื่องที่พูดและกาลเทศะกับภาษา เรื่องที่พูดและ กาลเทศะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษา เช่น การสนทนาในหัวข้อที่ไม่จริงจัง กับ การสนทนาในหัวข้อที่มีความจริงจัง ผู้พูดและผู้ฟังจะเลือกใช้ภาษาแตกต่าง เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ งานวิจัยในประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน ที่ลงในฐานข้อมูล ThaiLis ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2563 ซึ่งมีจำนวน 7 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลรายงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสร้าง โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ (IOC) อยู่ระหว่าง 2.51 – 5.00 หมายถึง เครื่องมือมีคุณภาพในระดับพอใช้ดีมาก และผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพของเครื่องมือเท่ากับ 4.42 หมายถึง เครื่องมือมีคุณภาพในระดับที่ดี จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือที่ผ่านการประเมินคุณภาพในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 4.42) ในการบันทึกและเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยกับภาษาจีน

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวบรวม และเปรียบเทียบ เอกสารและงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย และภาษาจีน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) เป็นงานวิจัยในประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน ที่ลงในฐานข้อมูล ThaiLis 2) เป็นงานวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2563 ซึ่งมีจำนวน 7 เล่ม มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามแนว โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลเพื่อบันทึกและเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีน โดยแบบบันทึกประกอบด้วยประเด็น ดังนี้ คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย และภาษาจีน การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมของ Amara (2013) (เพศ พจน์ อายุ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง) ของนักศึกษาชาวจีน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยกับภาษาจีนจากแบบบันทึกข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยที่มีการใช้แตกต่างกับภาษาจีน อันจะนำมาซึ่งปัญหาในการใช้ผิดพลาด ของนักศึกษาชาวจีนเอง

4. สรุปสาเหตุจากการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยความผิดพลาดของนักศึกษาชาวจีน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้คำบุรุษสรรพนามที่เป็นปัญหาตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม

ผลการศึกษา

จากกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย จำนวน 7 งานวิจัย ได้แก่ Qingyu Wen (2013) Chanika (2002) Thida (2018) Nipa (2012) Panipan (2012) Ye Lu (2012) และ Sureewan (2010) พบการใช้คำบุรุษสรรพนามที่เป็นปัญหา จำนวน 23 คำ ได้แก่ การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด จำนวน 11 คำ ได้แก่ ฉัน เรา เขา หนู กู ข้า กระผม เขา (เค้า) การใช้ชื่อเรา การใช้คำเครือญาติ การใช้คำนามบอกอาชีพหรือตำแหน่ง การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟัง จำนวน 9 คำ ได้แก่ เธอ ท่าน เอ็ง คุณ แก มึง ตัวเอง พวกนาย พวกคุณ และการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง จำนวน 3 คำ ได้แก่ เขา มัน

พวกเขา ซึ่งมีหลักการใช้ดังนี้

1. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่ใช้แทนผู้พูด จำนวน 11 คำ ได้แก่ ฉัน เรา หนู กู ข้า กระผม เขา (เค้า) การใช้ชื่อ เรา การใช้คำเครือญาติ การใช้คำนามบอกอาชีพหรือตำแหน่ง ซึ่งสามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้

คำว่า “ฉัน” เป็นคำสรรพนามที่ไม่จำกัดเพศ อายุ ของทั้งผู้พูด มักใช้ในเพศหญิงใช้มากกว่าเพศชาย ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ผู้พูดและผู้ฟังเสมอกัน หรือ ผู้พูดมีฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟัง เช่น

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทพูดกัน) ฉันมีเรื่องจะมาเล่าให้ฟัง

คำว่า “เรา” เป็นคำสรรพนามได้ทั้งเอกพจน์และพหูพจน์ ไม่จำกัดเพศ อายุ ของผู้พูด ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน

ตัวอย่าง (คู่รักสนิทสนมกัน) เรากำลังจะไปตลาดกันใช่ไหมคะที่รัก

คำว่า “หนู” เป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูดเพศหญิง ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดเพศ อายุ ของผู้พูดและผู้ฟัง ใช้เมื่อผู้ฟังมีอายุหรือฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้พูด นอกจากนั้นยังเป็นการแสดงความอ่อนน้อมของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

ตัวอย่าง (รุ่นน้องพูดกับรุ่นพี่) เตี่ยหนูจะไปหานะคะ

คำว่า “กู” เป็นคำสรรพนาม ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดเพศ อายุ ของผู้พูดและผู้ฟัง ที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมใกล้ชิดอย่างเป็นกันเอง แต่ “กู” ถือเป็นคำไม่สุภาพหากใช้กับคนที่ผู้พูดไม่รู้จัก หรือ ไม่สนิทสนม

ตัวอย่าง (คู่รักกำลังทะเลาะกัน) กูไม่ได้รักมึงอีกแล้ว

คำว่า “ข้า” เป็นคำสรรพนามที่ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดอายุ เพศ ของผู้ใช้ มักใช้ในเพศชาย ที่มีความสนิทสนมกัน แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการใช้คำว่า “ข้า” อาจไม่สุภาพเท่าที่ควร ผู้พูดควรหลีกเลี่ยงการใช้ โดยเฉพาะการนำไปใช้กับคนที่ไม่สนิทสนมกัน หรือ ผู้ฟังที่มีอายุมากกว่าตนเอง

ตัวอย่าง (รุ่นพี่กับรุ่นน้องที่สนิทสนมกัน) ข้าให้เอ็งไปหยิบน้ำมาให้หน่อย

คำว่า “กระผม” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ใช้ในเพศชายเท่านั้น

ตัวอย่าง (ตัวแทนนักศึกษากล่าวขอบคุณ) กระผมในฐานะตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ขออนุญาต...

คำว่า “เขา (เค้า)” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ใช้เมื่อผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน เช่น คู่รัก

ตัวอย่าง (คนรักพูดกับคู่รักของตนเอง) เขา (เค้า) หิวข้าวแล้ว เมื่อไหร่ตัวเองจะมาถึงสักที

การใช้ชื่อ เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ในสถานการณ์ที่เป็นกันเอง ในสังคมไทย ได้แก่ ชื่อเล่น ชื่อจริง

ตัวอย่าง (ลูกสาวพูดกับพ่อ) วันนี้ จ๊อบขอกลับดึกหน่อยนะคะคุณพ่อ

การใช้คำเครือญาติ เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ เพื่อแสดงความใกล้ชิด เช่น ในห้องส่วนตัว

ตัวอย่าง (รุ่นพี่พูดกับรุ่นน้อง) พี่ไม่ได้เจอปวกน้อง ๆ นานมากเลย เป็นอย่างไรกันบ้างครับ

การใช้คำนามบอกอาชีพหรือตำแหน่ง เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เพื่อแสดงคุณภาพ เช่น ผู้อำนวยการ หัวหน้า อธิบดี

ตัวอย่าง (ลูกน้องพูดกับหัวหน้า) หัวหน้าจะให้ผมปรับแก้งานตรงไหนสั่งมาได้เลยครับ

จากตัวอย่างการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแทนผู้พูดข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำบุรุษสรรพนามมีการใช้โดยคำนึงถึงเพศ อายุ สถานการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ที่แตกต่างกัน เช่น คำบุรุษสรรพนามที่ต้องใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น คำว่า “กู” เป็นคำสรรพนามที่ใช้เมื่อผู้พูดต้องการพูดอย่างเป็นกันเอง มีฐานะทางสังคมเสมอกับผู้พูด หรือ ใช้เมื่อผู้พูดโกรธ ในขณะที่คำว่า “กระผม” เป็นคำสรรพนาม ที่ใช้เมื่อผู้พูดต้องการพูดอย่างเป็นทางการ และไม่แสดงอารมณ์ของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

2. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟัง คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่ใช้แทนผู้ฟัง จำนวน 9 คำ ได้แก่ เธอ ท่าน เอ็ง คุณ แก มึง ตัวเอง พวกนาย พวกคุณ ซึ่งสามารถอธิบายโดยยกตัวอย่างการใช้ได้ดังนี้ คำว่า “เธอ” เป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่มีฐานะทางสังคม อายุ ใกล้เคียงกับผู้พูด เพื่อแสดงความสนิทสนมกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ในเพศหญิง และคำบุรุษสรรพนามคำนี้มักใช้คู่กับคำบุรุษสรรพนามคำว่า “ฉัน”

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทนัดหมายกัน) เธอไปแวะไหนมา ปล่อยฉันรอตั้งนาน

คำว่า “คุณ” เป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้ฟัง โดยไม่จำกัดเพศ เพื่อแสดงว่าคุณภาพ นอกจากนั้น คำว่า “คุณ” ยังใช้นำหน้าคำนามได้ เช่น คุณครู คุณลูกค้า คุณหมอ เป็นต้น

ตัวอย่าง (สามีพูดกับภรรยา) วันนี้ คุณอย่าลืมไปรับลูกก่อนบ่ายสองนะ

คำว่า “ท่าน” เป็นคำสรรพนามที่ใช้ได้ทั้งสรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีที่ถูกกล่าวถึงมีอายุ หรือ ฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้พูด เพื่อแสดงความยกย่อง สามารถใช้แทนได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ตัวอย่าง (การแนะนำผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่) ท่านผู้นี้เป็นผู้ว่าราชการคนใหม่ของพวกเราครับ

คำว่า “เอ็ง” เป็นคำสรรพนามที่ ใช้กับเพื่อนสนิท โดยไม่จำกัดเพศและอายุของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งผู้ใช้นักเป็นเพศชาย

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทกำลังพูดกัน) เอ็งกับข้าวเป็นเพื่อนกันมานานก็ปีแล้วนะ

คำว่า “เธอ” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนเพศหญิงเพื่อแสดงถึงความสนิทสนม ส่วนคำว่า “ตัวเอง” มักใช้กับคู่รัก

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิททักทายกัน) เมื่อไหร่เธอจะมา

ตัวอย่าง (คู่รักพูดกัน) ตัวเองเลิกงานรึยัง มารับเค้าด้วยนะ

คำว่า “แก” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่มักใช้เพื่อแสดงถึงความสนิทสนมและเป็นกันเอง อย่างไม่จำกัดเพศผู้ฟัง

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทพูดกับบ่นโต๊ะอาหาร) ช่วงนี้แกเป็นช่างงานหนักไหม

คำว่า “มึง” เป็นคำสรรพนาม ใช้ในสถานการณ์ที่ใช้แทนผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมใกล้ชิดกันอย่างมาก

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทคุยกัน) เรื่องนักเตะบอล สรุปมึงว่างไหม

คำว่า “พวกนาย” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่แทนพหูพจน์ ซึ่งผู้พูดและผู้ฟังมักมีอายุใกล้เคียงกัน ส่วนคำว่า “พวกคุณ” ผู้ฟังมักมีอายุน้อยกว่าผู้พูด

ตัวอย่าง (เพื่อสนิทนัดหมาย) พวกนายว่างไหมวันนี้

ตัวอย่าง (อาจารย์พูดกับนักศึกษา) พวกคุณทำงานอะไรมาส่งผม

จากตัวอย่างการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟังแต่ละคำข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการใช้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ ฐานะทางสังคมของผู้ฟัง เช่น คำบุรุษสรรพนาม คำว่า “เอ็ง” ใช้อย่างไม่เป็นทางการ และคำว่า “ท่าน” ใช้อย่างเป็นทางการและต้องการแสดงความเคารพ รวมถึงใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

3. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่ใช้แทนผู้ฟัง จำนวน 3 คำ ได้แก่ เขา มัน พวกเขา ซึ่งสามารถยกตัวอย่างการใช้ได้ดังนี้

คำว่า “เขา” ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง ที่มีฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน และใช้กับผู้ที่ถูกกล่าวถึงที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าผู้พูด ส่วนคำว่า “พวกเขา” ใช้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงเป็นพหูพจน์

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทกำลังพูดถึงรุ่นพี่) ทำไมแกถึงชอบพี่เขา เขามีอะไรดี

คำว่า “มัน” ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าผู้พูด โดยผู้พูดอาจมีอารมณ์โกรธและ อาจแสดงความไม่สุภาพต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึง ส่วนคำว่า “พวกมัน” ใช้ได้เช่นเดียวกับคำว่า “มัน” แต่คำว่า “พวกมัน” แสดงความเป็นพหูพจน์

ตัวอย่าง (เพื่อนสนิทคุยกันเรื่องแฟนของเพื่อนที่ตนเองไม่ชอบ) แฟนแกคนนั้น มันเป็นคนไม่ดีนะ

จากคำบุรุษสรรพนามทั้ง “เขา” และ “มัน” ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงอย่างแตกต่างกัน ทั้งความสัมพันธ์ ฐานะทางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ที่ถูกกล่าวถึง คือ คำบุรุษสรรพนาม คำว่า “มัน” ใช้เมื่อผู้พูดมีอารมณ์โกรธ หรือไม่พอใจต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในขณะที่คำบุรุษสรรพนาม คำว่า “เขา” ไม่สะท้อนอารมณ์โกรธต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึง

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน

ผู้วิจัยศึกษางานวิจัย เรื่อง การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน ตั้งแต่ยุคใกล้-ยุคปัจจุบัน ของ Lan Xia Ling (2011) พบคำบุรุษสรรพนามที่ชาวจีนในปัจจุบันใช้ว่า คำบุรุษสรรพนามมี 3 ประเภท ได้แก่ คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง และมีจำนวน 9 คำ ได้แก่ 我(wǒ) 你(nǐ) 您(nín) 他(tā) 她(tā) 我们(wǒmen) 你们(nǐmen) 他们(tāmen) ซึ่งสามารถยกตัวอย่างมาอธิบายได้ดังนี้

1. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนที่ใช้แทนผู้พูด คือ 我(wǒ) ตรงกับคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น ข้า กู ฉัน ดิฉัน ผม หนู กระผม ข้า เป็นต้น คำบุรุษสรรพนามเหล่านี้ ใช้แทนผู้พูดเอกพจน์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในทุกสถานะทางสังคม ทุกความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง รวมถึงใช้ได้ในทุกเวลา สถานที่ และสถานการณ์ เช่น

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 三里湾(sān lǐ wān) กล่าวว่า 赵树理.(Zhàoshùlǐ) (1955) 满喜:婶婶! 我正要找您商量个事儿! (เพื่อนของลูกสาวพูดกับแม่ของเพื่อน) คุณน้าคะ หนูกำลังอยากปรึกษากับน้าอยู่พอดีเลยคะ!

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 梦里花落知多少(Mèng lǐ huā luò zhī duōshǎo) กล่าวว่า 郭敬明.(Guōjǐngmíng) (2003) ว่า 林岚:闻婧我对不起你 (หลินหลานพูดกับเพื่อนสนิทของตนเอง): 哥哥โทษนะ

จากข้อความทั้ง 2 ข้อความข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังมีความแตกต่างกัน คือ ข้อความแรกเป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างหลานและน้า ส่วนข้อความที่ 2 เป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ต่างใช้คำบุรุษสรรพนามเดียวกัน คือ “我” (wǒ)

2. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟัง คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนที่ใช้แทนผู้ฟัง คือ 你(nǐ) และ 您(nín) ซึ่งพบการใช้ดังนี้ 你(nǐ) ใช้แทนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น เธอ เอ็ง มึง เป็นต้น ซึ่งใช้แทนผู้ฟังได้ทั้งเอกพจน์ และพหูพจน์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในทุกฐานะทางสังคม ทุกความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง รวมถึงใช้ได้ตลอดเวลา สถานที่ และสถานการณ์ เช่น

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 平凡的世界. (píngfán de shìjiè) 路遥. (lù yáo) (1988) ว่า 孙玉厚: 不怎你睡你的 (ซุนหู่เห่ ซึงเปิ่นสามี้พุดกั๊บกั๊ปรยาของตนเอง) : ไม่มีอะไร เธอ นอนไปเถอะ

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 许三观卖血记. (xǔ sān guān mài xuè jì) 余华. (yúhuá) (1995) ว่า 许玉兰: 我不认识你 (ซุหู่หลานก่าล้งพุดกั๊บบุซสานกั๊วน ซึงทังสองคนไม่เคยรู้จักกันมาก่อน) ฉันไม่รู้จักคุณค่ะ

จากข้อความทั้ง 2 ข้อความข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังมีความแตกต่างกัน คือ ข้อความแรกเป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างสามีกับภรรยา ส่วนข้อความที่ 2 เป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างคนแปลกหน้า 2 คน แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ข้อความต่างใช้คำบุรุษสรรพนามเดียวกัน คือ “你” (nǐ) ส่วน 您(nín) ใช้แทนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น ท่าน เป็นต้น ซึ่งใช้แทนผู้ฟังได้ทั้งเอกพจน์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในทุกเวลา สถานที่ และในฐานะทางสังคมที่ผู้พูดสูงกว่า หรือ เสมอกับผู้ฟังเท่านั้น เช่น

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 平凡的世界 (píngfán de shìjiè) 路遥. (lù yáo) (1988) ว่า 吴月琴: 冯书记! 我究意怎啦嘛? 您必须把话说明白! 我可以不教书! 但您必须说明白,我做错什么事啦? (อู่ยวนฉิน พุดกั๊บบึงซึงเปิ่นผู้ใหญบ้าน) : ผู้ใหญ่เฝิงคะ หนูทำอะไรผิดหรือคะ คุณต้องพุดให้ชัด หนูไม่สอнокได้แต่คุณต้องบอกให้หนูรู้ก่อนว่าหนูทำอะไรผิดนะคะ)

- บทสนทนาในวรรณกรรมเรื่อง 梦里花落知多少 (mèng lǐ huā luò zhī duōshǎo) 郭敬明. (Guōjìngmíng) (2003) ว่า 林岚: 师傅您快点嘿,把汽车当飞机开。(หลินหลาน ซึงเปิ่นผู้โดยสารพุดกั๊บบคนขับรถแท็กซี่) : พี่ขับให้เร็ว ๆ หน่อยสิคะให้เหมือนนั่งเครื่องบินเลยนะคะ จากข้อความทั้ง 2 ข้อความข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังมีความแตกต่างกัน คือ ข้อความแรกเป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างลูกบ้านและผู้ใหญ่บ้าน ซึงเปิ่นผู้พุดกั๊บบผู้ฟังมีฐานะทางสังคมที่ต่างกัน ส่วนข้อความที่ 2 เป็นข้อความในบทสนทนาระหว่างผู้โดยสารและคนขับรถแท็กซี่ ซึงผู้พุดกั๊บบผู้ฟังมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เสมอกัน แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ข้อความต่างใช้คำบุรุษสรรพนามเดียวกัน คือ “您” (nín)

3. การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง คือ 他(tā) และ 她(tā) ซึ่งพบการใช้ดังนี้

他(tā) ใช้แทนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น เขา เป็นต้น ซึ่งใช้แทนผู้ฟังเอกพจน์ เพศชาย ในทุกเวลา สถานที่ และในฐานะทางสังคม ส่วน 她(tā) ใช้แทนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น เขา เป็นต้น ซึ่งใช้แทนผู้ฟังเอกพจน์ เพศหญิง ในทุกเวลา สถานที่ และในฐานะทางสังคม เช่น

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 许三观卖血记. (xǔ sān guān mài xuè jì) 余华. (yúhuá) (1995) ว่า 爷爷:你爹不肯听我的话,他看上了城里那个什么花 (ปู่พูดถึงพ่อให้หลานฟัง) : ลูกไม่เชื่อพ่อเลย เขาไปชอบผู้หญิงที่ชื่อฮวาอะไรอยู่

- บทสนทนาในวรรณกรรม เรื่อง 许三观卖血记. (xǔ sān guān mài xuè jì) 余华. (yúhuá) (1995) ว่า 她的衣服并不比别入多,可是别人都觉得她是这座城镇里衣服最多的时髦姑娘。(ชาวบ้านพูดถึงผู้หญิงคนหนึ่งในกลุ่มของตนเอง) : แม้ว่าเสื้อผ้าของเธอมีน้อยกว่าคนอื่น แต่คนอื่นก็คิดว่าเธอเป็นสาวที่ทันสมัยที่สุดในเมืองนี้เลยนะ

จากข้อความทั้ง 2 ข้อความข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังมีความเหมือนกัน แต่ใช้ในแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงที่แตกต่างกัน คือ 他 (tā) ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงเพศชาย ส่วน 她 (tā) ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงเพศหญิง

การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย และภาษาจีน

จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน ตั้งแต่ยุคใกล้-ยุคปัจจุบัน ของ Lan Xia Ling (2011) และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีน ผู้วิจัยพบว่า คำบุรุษสรรพนามของทั้ง 2 ภาษามีการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงที่แตกต่างกันตามเพศ พจน์ ฐานะ ความสัมพันธ์ และสถานการณ์ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูดในภาษาไทย และภาษาจีน

คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูดในภาษาไทยที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่าง มีจำนวน 6 คำ ได้แก่ ฉัน เรา หนู กู ข้า และกระผม ส่วนคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ 我 (wǒ) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนที่ใช้แทนผู้พูด

การใช้คำบุรุษสรรพนาม แทนผู้พูด	คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย						คำบุรุษ สรรพนามในภาษาจีน 我 (wǒ)
	ฉัน	เรา	หนู	กู	ข้า	กระผม	
1 เพศ							
- ชาย		✓		✓	✓	✓	✓
- หญิง	✓	✓	✓	✓			
2 พจน์							
- เอกพจน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- พหูพจน์		✓					
3 ฐานะทางสังคม							
- สูงกว่าผู้ฟัง	✓	✓		✓	✓		✓
- เสมอกับผู้ฟัง	✓	✓		✓			✓
- ต่ำกว่าผู้ฟัง			✓			✓	✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การใช้คำบุรุษสรรพนาม แทนผู้พูด	คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย					คำบุรุษ สรรพนามในภาษาจีน	
	ฉัน	เรา	หนู	กู	ข้า	กระผม	我 (wǒ)
4 ความสนิทสนม							
- มาก	✓	✓	✓	✓	✓		✓
- ปานกลาง	✓	✓					✓
- น้อย						✓	✓
5 ความเป็นทางการ							
- มาก						✓	✓
- ปานกลาง	✓	✓					✓
- น้อย			✓	✓	✓		✓

จากตารางการเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูดในภาษาไทยและภาษาจีน จะเห็นได้ว่า

คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีจำนวนมากกว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน นอกจากนั้นคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนเพียง

คำเดียว คือ คำว่า “我” (wǒ) ผู้พูดสามารถใช้แทนตนเองได้ ทุกเพศ ทุกความสัมพันธ์ และทุกสถานการณ์ ในขณะที่คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยคำว่า “ฉัน” และ “หนู” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่เพศหญิงใช้แทนตนเองในหลายสถานการณ์ ทั้งสถานการณ์ที่มีความเป็นทางการน้อยถึง สถานการณ์ที่มีความเป็นทางการปานกลาง และมีระดับความสนิทสนมกับผู้ฟังมาก

ส่วนคำบุรุษสรรพนามคำว่า “ข้า” และ “กระผม” เป็นคำบุรุษสรรพนามเพศชายใช้แทนตนเอง โดยคำว่า “ข้า” ใช้ในสถานการณ์ที่มีความเป็นทางการน้อย และผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมกันมาก ในขณะที่คำว่า “กระผม” ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก และผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมกันน้อย

2. การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ฟังในภาษาไทย และภาษาจีน

คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ฟังในภาษาไทยที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่าง มีจำนวน 4 คำ ได้แก่ เธอ คุณ ท่าน และเอ็ง ส่วนคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ 你 (nǐ) และ 您 (nín) ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนที่ใช้แทนผู้ฟัง

การใช้คำบุรุษสรรพนาม แทนผู้ฟัง	คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย				คำบุรุษ สรรพนามในภาษาจีน	
	เธอ	คุณ	ท่าน	เอ็ง	你 (nǐ)	您 (nín)
1 เพศ						
- ชาย		✓	✓	✓	✓	✓
- หญิง	✓	✓	✓		✓	✓
2 พจน์						
- เอกพจน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- พหูพจน์						
3 ฐานะทางสังคม						
- สูงกว่าผู้พูด		✓	✓		✓	
- เสมอกับผู้พูด	✓	✓		✓	✓	✓
- ต่ำกว่าผู้พูด		✓		✓	✓	✓
4 ความสนิทสนม						
- มาก	✓			✓	✓	✓
- ปานกลาง	✓				✓	✓
- น้อย		✓	✓		✓	✓
5 ความเป็นทางการ						
- มาก		✓	✓		✓	✓
- ปานกลาง	✓				✓	✓
- น้อย	✓			✓	✓	✓

จากตารางการเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟังในภาษาไทยและภาษาจีน จะเห็นได้ว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยนั้นมีจำนวนมากกว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟังในภาษาจีนมีเพียง 2 คำ คือ คำว่า 你 (nǐ) และ 您 (nín) ในขณะที่คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟังในภาษาไทยมีมากกว่า 2 คำ

นอกจากนั้นคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีการใช้ที่แตกต่างกับคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนนั้น มีจำนวน 2 คำ ได้แก่ 你 (nǐ) และ 您 (nín) ซึ่งคำทั้งสองคำนี้ใช้ได้ทุกเพศ ทุกสถานการณ์ แต่อย่างไรก็ตามคำทั้ง 2 ก็ยังมีความแตกต่างกัน คือ คำว่า “你 (nǐ)” ใช้ได้ทุกความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ในขณะที่ คำว่า “您 (nín)” ใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีฐานะทางสังคมเสมอ และต่ำกว่าผู้พูดเท่านั้น

ส่วนคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยนั้น บางคำใช้ได้เพียงเพศหญิง หรือ เพศชายเท่านั้น เช่น คำว่า “เธอ” ใช้แทนผู้ฟังเพศหญิง และคำว่า “เอ็ง” ใช้แทนผู้ฟังเพศชาย นอกจากนั้นคำบุรุษสรรพนามแทนผู้ฟังในภาษาไทยยังใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน คือ คำว่า “เธอ” และ “เอ็ง” ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นกันเองได้ ในขณะที่คำว่า “คุณ” และ “ท่าน” ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากกว่า

3. การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในภาษาไทย และภาษาจีน
คำบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในภาษาไทยที่ผู้วิจัยศึกษานำมายกตัวอย่าง มีจำนวน
2 คำ ได้แก่ เขา และมัน ส่วนคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ 他 (tā) และ 她 (tā) ซึ่งสามารถอธิบายได้
ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง

การใช้คำบุรุษสรรพนาม แทนผู้ฟัง	คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย		คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน	
	เขา	มัน	他 (tā)	她 (tā)
1 เพศ				
- ชาย	✓	✓	✓	
- หญิง	✓	✓		✓
2 พจน์				
- เอกพจน์	✓	✓	✓	✓
- พหูพจน์				
3 ฐานะทางสังคม				
- สูงกว่าผู้ที่ถูกกล่าวถึง			✓	✓
- เสมอกับผู้ที่ถูกกล่าวถึง	✓		✓	✓
- ต่ำกว่าผู้ที่ถูกกล่าวถึง		✓	✓	✓
4 ความสนิทสนม				
- มาก	✓	✓	✓	✓
- ปานกลาง	✓	✓	✓	✓
- น้อย			✓	✓
5 ความเป็นทางการ				
- มาก			✓	✓
- ปานกลาง	✓		✓	✓
- น้อย		✓	✓	✓

จากตารางการเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในภาษาไทยและภาษาจีน
จะเห็นได้ว่า คำบุรุษสรรพนามในภาษานั้นมีการใช้ที่แตกต่างกันกับคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน คือ คำ
บุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในภาษาจีนทั้ง 2 คำ ใช้เหมือนกันทุกประการ ยกเว้นความแตกต่างทาง
เพศ กล่าวคือ คำว่า “他 (tā)” ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงเพศชาย ในขณะที่คำว่า “她 (tā)” ใช้แทนผู้ที่ถูก
กล่าวถึงเพศหญิง

ส่วนคำบุรุษสรรพนามแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในภาษาไทยทั้ง 2 คำ คือ คำว่า “เขา” และ “มัน” สามารถใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย แต่จะมีความแตกต่างในการใช้ คือ สถานการณ์ความเป็นทางการในการใช้ กล่าวคือ คำว่า “มัน” มีความเป็นทางการน้อยกว่าคำว่า “เขา”

ปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน

ความแตกต่างในการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในภาษาไทยและภาษาจีนทำให้นักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีปัญหามากมาย ดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัยของ Chanika (2002) เรื่องการศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปี 4 สถาบันชนชาติแห่งยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน งานวิจัยของ Thida (2018) เรื่องการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน: กรณีศึกษาปัญหาการเขียนของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และงานวิจัยของ Qing Yu Wen (2013) เรื่องปัญหาการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม พบว่า มีการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยบกพร่อง คือ การใช้คำบุรุษสรรพนามผิดเพศ ผิดพจน์ ไม่สอดคล้องกับฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยผิดเพศของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ประเด็นด้านการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยผิดเพศ คือ การใช้คำบุรุษสรรพนามแทนเพศชายในตำแหน่งที่ต้องใช้คำบุรุษสรรพนามแทนเพศหญิง และใช้คำบุรุษสรรพนามแทนเพศหญิงในตำแหน่งที่ต้องใช้คำบุรุษสรรพนามแทนเพศชาย เช่น งานวิจัยของ Chanika (2002) พบประโยคการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของนักศึกษาชาวจีน คำว่า “เขา” และ “เธอ” ว่าบิดาของเข่าเป็นเพียงคนเก็บปิ่น มารดาของเธอมืออาชีพทอผ้าชาย

จากประโยคข้างต้นผู้พูดต้องการสื่อความหมายว่า พ่อของเข่าเป็นคนเก็บปิ่น และแม่ของเข่าเป็นคนทอผ้าชาย แต่ผู้พูดกลับใช้คำบุรุษสรรพนามผิดจากต้องใช้คำบุรุษสรรพนามว่า “เขา” แต่ใช้ผิดเป็น “เธอ” ทำให้การสื่อความผิดพลาดไป

2. การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยผิดพจน์ของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ประเด็นด้านการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยผิดพจน์ คือ การใช้คำบุรุษสรรพนาม หรือ คำนามเอกพจน์ในตำแหน่งที่ต้องใช้คำบุรุษสรรพนามพหูพจน์ และใช้คำบุรุษสรรพนาม หรือ คำนามพหูพจน์ในตำแหน่งที่ต้องใช้คำบุรุษสรรพนามเอกพจน์ การใช้คำบุรุษสรรพนามผิดพจน์นี้จะทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการสื่อความหมายได้ ดังที่งานวิจัยของ Thida (2018) พบการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามในประโยคที่ว่า “ยังมีเพื่อน ๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมทั้งเพื่อน ๆ ด้วย” ควรแก้ไข เป็น “ยังมีเพื่อน ๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมทั้งเธอด้วย”

จากประโยคข้างต้นผู้พูดต้องการสื่อความหมายว่า ใช้คำบุรุษสรรพนามคำว่า “เธอ” แต่ไปใช้คำว่า “เพื่อน ๆ” เป็นการใช้คำบุรุษสรรพนามผิดพจน์ ซึ่งเป็นการใช้คำสรรพนามพหูพจน์ในตำแหน่งที่ต้องใช้คำสรรพนามเอกพจน์

3. การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยผิดฐานะและความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ประเด็นด้านการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยผิดฐานะและความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การใช้คำบุรุษสรรพนามไม่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ดังตัวอย่างที่ Nawawan (2015) กล่าวถึงการเลือกใช้คำในภาษาไทย ว่า บุคคลหนึ่งเป็นผู้สอน เป็นพ่อของลูก เป็นหลาน หากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ฟัง ผู้พูดจะเลือกใช้ตามความสัมพันธ์ให้เหมาะสม เช่น งานวิจัยของ Qingyu Wen

(2013) ได้ยกตัวอย่างการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของนักศึกษาชาวจีนไว้ว่า

การสนทนาระหว่างคู่รักที่หอพัก (แสดงความสนิทกัน)

หญิง: ดิฉันจะไปซื้อของที่ตลาด คุณจะไปด้วยไหม

ชาย: ไปด้วยครับ

จากบทสนทนาข้างต้นเป็นบริบทที่ต้องการความสนิทสนม ผู้พูดเพศหญิงควรใช้คำบุรุษสรรพนามที่แสดงความสนิทสนมกับผู้ฟัง เช่น อาจแทนด้วย “ชื่อเล่น” แต่ผู้พูดกลับใช้คำบุรุษสรรพนามว่า “ดิฉัน” ซึ่งเป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้อย่างเป็นทางการและไม่ได้แสดงความสนิทสนม

การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้ถูกต้องจึงต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม หากผู้เรียนไม่เข้าใจหลักในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้สอดคล้องกับสถานการณ์ อาจทำให้การสื่อสารนั้นไม่ประสบความสำเร็จหรืออาจถูกหัวเราะจนทำให้ผู้พูดเกิดความไม่มั่นใจ (Zhu Yulin. Incasing, Personal Communication, September 3, 2019) นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนคนหนึ่ง กล่าวถึงประสบการณ์ในการใช้คำบุรุษสรรพนามของตนเองว่า หนูเคยพูดว่า “ข้าพเจ้า” แนะนำตัวค่ะ เพื่อนหัวเราะ เลยไม่กล้าใช้คำว่า “ข้าพเจ้า” อีกค่ะ

จากผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ที่นักศึกษาชาวจีนใช้บกพร่อง เนื่องจากคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนมีจำนวนคำที่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างด้านการใช้ที่ต้องสอดคล้องกับเพศ พจน์ และฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง เพราะหากใช้ไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความสับสน และเป็นที่ขบขันทำให้การใช้ภาษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนของนักศึกษาชาวจีน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การใช้คำบุรุษสรรพนามตามแนวคิดภาษาสังคมในภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างกัน คือ คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนมีจำนวนน้อยกว่าในภาษาไทย และสามารถใช้ได้กับเพศ พจน์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่หลากหลายมากกว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย เช่น คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนแทนผู้พูดคำว่า “我 (wǒ)” สามารถใช้แทนคำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูดในภาษาไทย เช่น คำว่า “ฉัน” “กระผม” ได้ เนื่องจากคำบุรุษสรรพนามคำว่า “我 (wǒ)” สามารถใช้ได้กับทุกเพศ ทุกความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง และทุกสถานการณ์ ในขณะที่คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่ใช้แทนผู้พูดคำว่า “ฉัน” ใช้แทนผู้พูดเพศหญิง ใช้เฉพาะผู้พูดมีฐานะทางสังคมสูงกว่า หรือ เสมอกับผู้ฟังเท่านั้น และมีความสนิทสนมมากในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ คำว่า “กระผม” ใช้แทนผู้พูดเพศชายและใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการเท่านั้น

2. ปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนที่ปรากฏในงานวิจัยและการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ การใช้คำบุรุษสรรพนามผิดเพศ ผิดพจน์ ผิดฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังทั้งในภาษาเขียนและภาษาพูด เช่น ประโยคที่ปรากฏในงานวิจัยของ Thida (2018) พบการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามผิดพจน์ในประโยคที่ว่า “ยังมีเพื่อนๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมทั้งเพื่อน ๆ ด้วย” ซึ่งประโยคที่ถูกต้อง คือ “ยังมีเพื่อน ๆ บางคนที่ดีต่อกันอยู่ รวมทั้งเธอด้วย” งานวิจัยของ Chanika (2002) พบประโยคการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามผิดเพศในประโยค ว่า “บิดาของเขาเป็นเพียงคนเก็บฟืน มารดาของเธอมีอาชีพทอ

ผ้าขาย” ซึ่งประโยคที่ถูกต้อง คือ “บิดาของเขาเป็นเพียงคนเก็บฟืน มารดาของเขามีอาชีพทอผ้าขาย” เป็นต้น ทั้งนี้การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยผิดของนักศึกษาชาวจีนเนื่องจาก การใช้คำบุรุษสรรพนามต้องคำนึงถึง เพศ พจน์ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยไปใช้ปรับใช้ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสม
2. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาวจีนมีปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ดังนั้นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาชาวจีนจึงควรหาแนวทางแก้ไข และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีน เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ กับภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- จินดารัตน์ ธรรมมธุร. (2553). ข้อบกพร่องเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการใช้ภาษาไทยของผู้พูดชาวอเมริกันและชาวจีน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉิงหยู เหวิน. (2556). ปัญหาการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนิกา คำพุ่ม. (2545). การศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปี 4 สถาบันชนชาติแห่งยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธิดา โมสิกรัตน์; และคณะ. (2561). การใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน: กรณีศึกษาปัญหาการเขียนของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์. 13 (25): 18.
- นววรรณ พันธุมธธา. (2558). ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์. (2555). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. วารสารรวมคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์. 31 (1): 123-139.

- ปณิธาน บรรณาธรรม. (2555). **นักศึกษาจีนกับข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พินทิพย์ ทวยเจริญ. (2547). **ภาพรวมของการศึกษาสัทศาสตร์และภาษาศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เย่ หลู่. (2555). **การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ประโยคคำถามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หลาน เชี่ยวหลิง. (2554). **การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน ตั้งแต่ยุคไกล่-ยุคปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมไทย-จีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรลันนท์ ภูมิชีวานันท์. (2559). **การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างผู้เรียนชาวไทยและผู้สอนชาวสเปน ในชั้นเรียนภาษาสเปนในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาสเปน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยวรรณ เสถียรสุคนธ์. (2553). **ข้อบกพร่องในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน: กรณีการศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2551-2552**. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). **ภาษาศาสตร์สังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Zhu Yulin. (2562: 3 กันยายน). สัมภาษณ์โดย ชมพูนุช ประชาญสิทธิ์ ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

References

- 路遥. (1988). **平凡的世界**. 海南: 北京十月文艺出版社.
- 赵树理. (1955). **三里湾**. 北京: 人民文学出版社.
- 余华. (1995). **许三观卖血记**. 海南: 南海出版社.
- 郭敬明. (2003). **梦里花落知多少**. 北京: 春风文艺出版社.

Translated Thai References

- Amara, P. (2013). **Social linguistics**. (5th ed) Bangkok: Printing Press of Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chanika, K. (2002). **Studying Thai Language Usage of the Fourth Year Chinese Students Majoring in Thai Subject**, Yunnan Institute of the Nationalities, People's Republic of China. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai).

- Jindarat, T. (2010). **Pragmatic Failure in Intercultural Communication: a Case Study of the Usage of Thai by American and Chinese Speakers.** Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Lan Xia Ling. (2011). **The Use of Chinese Personal Pronouns from Recent to Contemporary Periods.** Mahasarakham: Mahasarakham University. (in Thai).
- Nawawan, P. (2015). Thai grammar. Bangkok: Academic Dissemination Project Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (in Thai).
- Nipa, K. (2012). Problems of Using Thai Language of Foreign Students: A Case Study of Chinese Students at Bangkok University. **Academic Journal of Ramkhamhaeng University.** 31 (1): 123-139. (in Thai).
- Pathipan, B. (2012). **Chinese Student and Some Error in Writing the Thai Language.** Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (in Thai).
- Pinthip, T. (2004). **An Overview of the Study of Phonetics and Linguistics.** (3rd ed). Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Qing Yu Wen. (2013). **Problems of Thai Personal Pronoun Usage Based on Sociolinguistics of Chinese Students Studying Thai Language.** Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai).
- Thida, M. (2018). Thai Usage Among Chinese Students: A Case Study of Chinese Students' Thai Writing Problems, Master of Arts Program in Communicative Thai as a Second Language, Huachiew Chalermprakiet University. **Liberal Art Review.** 13 (25): 18. (in Thai).
- Saralanan, P. (2016). **Cross-Cultural Communication Between Thai Learners and Spanish Teachers in Language Classes Spain in Thailand.** Chulalongkorn University. (in Thai).
- Sureewan, S. (2010). **Errors in Thai Writing Made by Chinese Students: A Case Study of University of Thai Chamber of Commerce, Academic Year 2008-2009.** Bangkok: University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai).
- Ye Lu. (2012). **An Analysis of the Sentence Usage Errors of Chinese Students Studying Thai as a Foreign Language.** Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai).
- Zhu Yulin. (Incasing, Personal Communication, September 3, 2019)

Translated Chinese References

Guo Jingming. (2003). **City of Fantasy**. Beijing: Chunfeng Literature and Art Publishing House. (in Chinese)

Lu Yao. (1988). **General's Chant**. Beijing: Beijing October Arts and Literature Publishing House. (in Chinese)

Yu Hua. (1995). **Chronicle of a Blood Merchant**. New York: Pantheon. (in Chinese)

Zhao Shuli. (1955). **Sanliwan Village**. Beijing: People's Literature Publishing House. (in Chinese)

คณะผู้เขียน

นางสาวชมพูนุช ประชาญสิทธิ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ 114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
e-mail: chompunut55joy@gmail.com

รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ 114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
e-mail: phagasri@swu.ac.th

การสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ในการเลือกตั้งปี 2562 Political Marketing Communication of the Future Forward Party in Thailand General Election 2019

ภาควิชา วรรณภา*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Pakpoom Hannapha

Faculty of Humanities and social sciences, Mahasarakham University

Received: December 8, 2020

Revised: February 14, 2021

Accepted: February 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในสื่อออนไลน์ ในการเลือกตั้งปี 2562 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ พรรคอนาคตใหม่ ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากเป็นพรรคการเมืองใหม่ที่ได้รับ ความสนใจจากประชาชนมากที่สุด จากการจัดลำดับของสวนดุสิตโพล พ.ศ. 2561 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการสื่อสารทางการตลาดจากเว็บไซต์หลักของพรรคอนาคตใหม่

ผลการวิจัยพบว่า 1) สินค้าทางการเมือง ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และส่วนนโยบาย พบว่า พรรคอนาคตใหม่ 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้สมัครไม่เคยมีประวัติหรือประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน ส่วนนโยบายตามกรอบแนวคิดการตลาดเพื่อการเมืองนั้น พบว่าพรรคอนาคตใหม่นั้นมีนโยบายประชานิยม เน้นเสนอต่อกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และมุ่งแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 2) การตลาดแบบหลักคั่นของพรรคอนาคตใหม่ มีเครือข่ายสมาชิกทั่วประเทศ และการลงพื้นที่จัดเวทีปราศรัย และที่สำคัญใช้การหาเสียงรูปแบบพิเศษ Event Marketing 3) การตลาดแบบดึงดูด ผ่านการสื่อสาร 2 ช่องทาง คือ สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ พบว่า พรรคอนาคตใหม่สื่อสารผ่านสื่อมวลชน เหมือนกันโดยส่งตัวแทนพรรคไปออกรายการโทรทัศน์ ขึ้นเวทีแสดงวิสัยทัศน์ซึ่งจัดโดยองค์กรต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายพรรค ส่วนเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตพรรคอนาคตใหม่ใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง 4) การสำรวจความคิดเห็น พบว่า พรรคอนาคตใหม่ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษารายละเอียดเชิงลึก ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตนโยบาย ความถี่ในการสำรวจ และหน่วยงานวิจัย โดยพรรคอนาคตใหม่มีการสำรวจเป็นประจำ เช่น การลงพื้นที่ของพรรค และมีทีมวิจัยเป็นของตนเองในการสำรวจ

คำสำคัญ : การตลาดเพื่อการเมือง พรรคการเมือง การเลือกตั้ง

Abstract

This research aimed to examine the political marketing communication of the Future Forward Party (FFP) for online media in the general election 2019. This study was a qualitative research. The sample of this study was the Future Forward Party (FFP) obtained by purposive sampling. According to the Suan Dusit poll in 2018, this party gained the most of people's attention. The data collection of marketing communication was conducted from the online media of the Future Forward Party's website.

The research findings revealed that 1) Political Products included the party's candidates and policies. The research showed that 90% of the FFP candidates had no previous experiences in politics. In terms of policies based on political marketing, the FFP offered populist policies targeting voters with low income and aimed to amend the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017. 2) Push Marketing Strategies of the FFP appeared in party members nationwide during the election launches and policy speeches. The FFP specifically applied event marketing in their election canvass. 3) Pull Marketing Strategies were conducted via two channels: mass media and online media. The FFP communicated with the voters by sending their candidates to participate in election debates on TV shows and campaign speeches, organized by various agencies to publicize the party's policies. However, the FFP mainly utilized the online media to directly communicate with the voters. 4) Polling of the party was conducted through focus groups to examine the detailed insights which involved procedures of policy development, survey frequency and research units. It was found that the FFP regularly surveyed their voters' needs by visiting the areas and having their own market research teams.

Keywords: Political Marketing, Political Party, Election

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องรู้ เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ (Ruangchan, 2019) ทั้งนี้เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน ดังที่อริสโตเติล กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์การเมือง อีกทั้งการเมืองยังเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอำนาจและการแบ่งปันผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม (Choeiprathub, 2012) ถ้ารัฐใด ประเทศใดมีระบบการเมืองที่ดี มีสถาบันทางการเมืองที่มั่นคง มีนักการเมืองที่มีคุณภาพ รัฐนั้น ประเทศนั้นก็จะมีเจริญรุ่งเรือง และพัฒนาก้าวหน้าไปในทิศทางที่ถูกต้อง (Chitchinakhun, 2014 and Chaisamret, 2015)

การเมืองในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงเพื่อช่วงชิงอำนาจและประโยชน์แห่งตน การที่องค์กรทางการเมืองนำแนวคิดด้านการตลาดเพื่อการเมืองมาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการค้นหาความต้องการของประชาชน การปรับ

เปลี่ยนพฤติกรรมองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Kaewtep, & Hinwiman, 2017) รวมทั้งการสื่อสารเพื่อนำเสนอ “ผลิตภัณฑ์” อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมือง ทำให้เกิดข้อได้เปรียบและก้าวทันสภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการตลาดเพื่อการเมืองที่ดีควรจะมีการวางแผนรอบความคิดให้ทั้งการรณรงค์หาเสียงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความเป็นเอกภาพ และมีความต่อเนื่อง (Wijitjammaree, 2016) ซึ่งเป็นเรื่องยากที่พรรคการเมืองใช้การตลาดแค่ผิวเผินจะประสบความสำเร็จในระยะสั้น ๆ (Phutsri, 2018) การพัฒนาให้อยู่รอดอย่างยั่งยืนที่เป็นหัวใจในการใช้กลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งการตลาดเพื่อการเมืองต้องมีการบูรณาการกิจกรรมการตลาดเข้าด้วยกัน หากทำได้อาจนำมาซึ่งข้อได้เปรียบของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรืออาจเป็นชัยชนะที่ได้รับจากการเลือกตั้ง (Terason, 2019)

ทั้งนี้ การใช้เครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองในยุคยุคดิจิทัล จะเห็นได้ว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้นำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นช่องทางสำคัญที่ในการสื่อสาร เพราะมีต้นทุนต่ำ และสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงง่าย โดยได้นำกลยุทธ์การตลาดการเมืองมาประยุกต์ใช้กับการสื่อสารผ่านออนไลน์ซึ่งนับได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่ง (Nanthawaropart, 2011) ในการเลือกตั้งปัจจุบัน ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อช่วยในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และในการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ประชาชนสนใจและมีการตื่นตัว ติดตามข่าวสารผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่นเว็บไซต์ เป็นอย่างมาก (Office of the Election Commission, 2019) ซึ่งในการเลือกตั้งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 นั้นได้มีผู้สมัคร ส.ส. จากพรรคการเมืองเก่าจำนวน 37 พรรคการเมือง พรรคการเมืองที่จัดตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 44 พรรคการเมือง และพรรคการเมืองใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน จากการจัดอันดับของสวนดุสิตโพล (Rajabhat Suan Dusit University, 2018) อันดับ 1 คือพรรคอนาคตใหม่ คิดเป็นร้อยละ 57.51 อันดับ 2 พรรคพลังประชารัฐ คิดเป็นร้อยละ 24.35 ส่วนพรรคการเมืองเก่า อันดับ 1 พรรคเพื่อไทย คิดเป็นร้อยละ 55.59 อันดับ 2 พรรคประชาธิปัตย์ คิดเป็นร้อยละ 39.89 จากผลการเลือกตั้งพรรคอนาคตใหม่ ได้คะแนนเสียงเกินความคาดหมาย รวมทั้งผู้สมัครหน้าใหม่ได้รับเลือกจำนวนมาก

จากผลการสำรวจนี้ ทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาการเชื่อมโยงแนวคิดทางการตลาดเพื่อการเมือง ทั้งในด้านการเป็นสินค้าการเมือง ตัวผู้สมัคร นโยบายของพรรค การตลาดแบบผลิตภัณฑ์ การตลาดแบบดึงดูด ที่สื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และการสำรวจความนิยมของพรรคอนาคตใหม่ ว่ามีลักษณะการใช้เครื่องมือทางการตลาดในการสื่อสารอย่างไรทำให้เกิดความนิยมจนเกิดเป็นปรากฏการณ์ทางการเมือง ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในสื่อออนไลน์ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

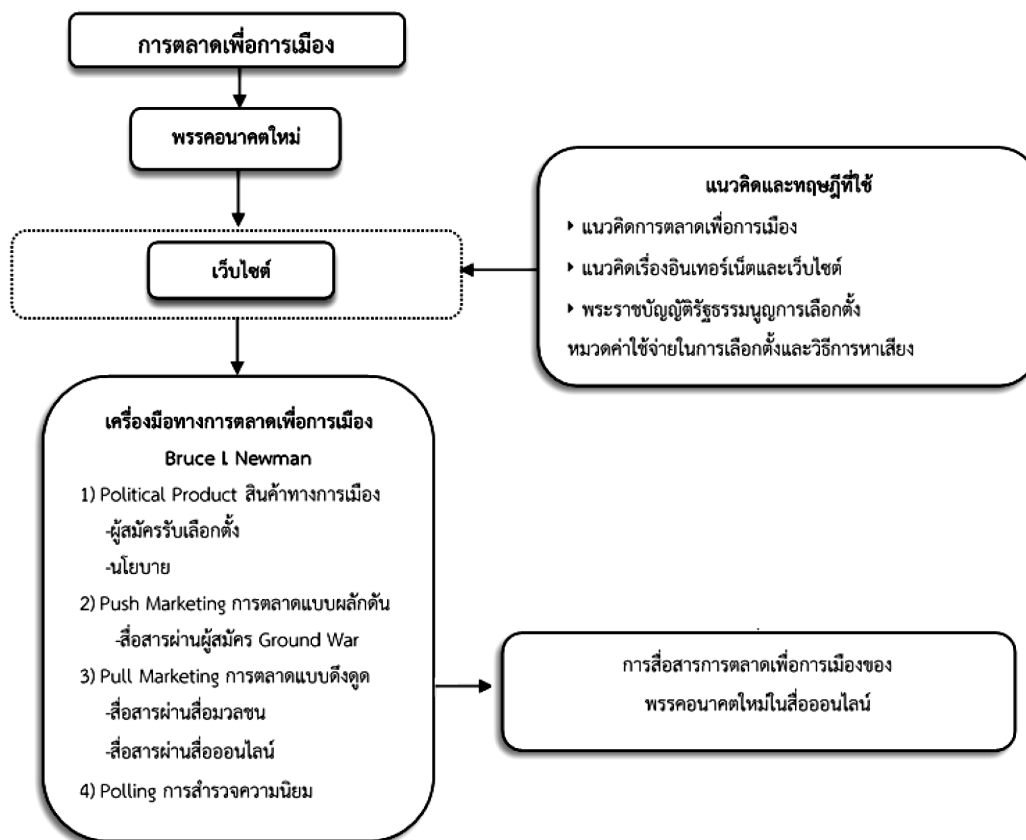
แนวคิดการตลาดเพื่อการเมือง (Political Marketing) ของ Bruce I. Newman โดยนำมาวิเคราะห์

การกำหนดกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์และเครื่องมือ ได้แก่ 1) Political Product สินค้าทางการเมือง (ผู้สมัครรับเลือกตั้ง, นโยบาย) 2) Push Marketing การตลาดแบบผลักดัน (สื่อสารผ่านผู้สมัคร Ground War) 3) Pull Marketing การตลาดแบบดึงดูด (สื่อสารผ่านสื่อมวลชน, สื่อสารผ่านสื่อออนไลน์) 4) Polling การสำรวจความนิยม ของพรรคการเมืองพรรคอนาคตใหม่ที่นำมาใช้ในการศึกษาความเห็นของประชาชนก่อนและระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส่งผลกระทบอะไรกับการสื่อสารการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่

แนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ (Internet and Website) โดยจะนำมาอธิบายการใช้สื่อของพรรคอนาคตใหม่ที่ใช้กระจายเนื้อหาด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม และเป็นการส่งผ่านข้อมูลเนื้อหา (Content Sharing) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสื่อเดิมที่แพร่กระจายข่าวสารแบบทางเดียว (One-to-many) มาเป็นแบบการสนทนาที่สามารถมีผู้เข้าร่วมได้หลากหลาย (Many-to-many)

พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการเลือกตั้ง หมวดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาศึกษาค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และ มาตรา ๖๗

จากแนวคิดการตลาดเพื่อการเมือง แนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ และพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการเลือกตั้ง หมวดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการตลาดเพื่อการเมือง ของพรรคอนาคตใหม่ ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลการตลาดเพื่อการเมือง ที่มีการแจกแจงลักษณะการนำเสนอการตลาดของพรรคด้วยหลัก 4Ps ซึ่งรวบรวมโดยผู้วิจัยเอง เป็นการรวบรวมข้อมูลจากช่องทางสื่อออนไลน์ของพรรคอนาคตใหม่ ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาประชากร จาก พรรคการเมืองใหม่ที่ก่อตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 44 พรรคการเมือง โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 พรรค คือ พรรคอนาคตใหม่ โดยเลือกจากการเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมสูงสุด จากการจัดอันดับของสวนดุสิตโพล พ.ศ. 2561 เพื่อนำมาศึกษาแนวคิดในการใช้เครื่องมือทางการตลาดเพื่อการเมือง

ขอบเขตของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยทำการศึกษาการสื่อสารการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ผ่านสื่อออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม ถึง 23 มีนาคม พ.ศ. 2562 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง จนถึงวันที่ 23 มีนาคมเป็นวันสุดท้ายที่สามารถหาพรรคหาเสียงเลือกตั้งได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการรวบรวมข้อมูลทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ คือ แบบรวบรวมข้อมูลการตลาดเพื่อการเมือง เป็นการเก็บลักษณะการใช้เครื่องมือทางการตลาดรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในเว็บไซต์พรรคอนาคตใหม่ <https://futureforwardparty.org/>

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาการตลาดเพื่อการเมืองในเว็บไซต์พรรคอนาคตใหม่ ในประเด็นด้านที่มาและการก่อตั้งพรรค และประเด็นด้านส่วนผสมการตลาด 4 Ps เพื่อการเมือง ได้แก่ 1) Political Product สินค้าทางการเมืองประกอบด้วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายของพรรค 2) Push Marketing การตลาดแบบผลักดัน ที่สื่อสารผ่านผู้สมัคร Ground War 3) Pull Marketing การตลาดแบบดึงดูด ประกอบด้วย การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน และการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และ 4) Polling การสำรวจความนิยม

2) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผล เป็นการแจกแจงลักษณะการสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในสื่อออนไลน์ ในประเด็นด้าน การเป็นสินค้าทางการเมือง ลักษณะของการสื่อสารการตลาดแบบผลักดัน การตลาดแบบดึงดูด รวมถึงการสำรวจความคิดเห็น และการสังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลให้เห็นรูปแบบการสื่อสารการตลาดทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ในลักษณะการพรรณนาข้อมูลเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา

ผลวิจัยพบว่าการสื่อสารการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ตามแบบแผนกลยุทธ์และปฏิบัติ (Strategy Formulation and Implementation) การรณรงค์หาเสียงภายใต้กรอบกลยุทธ์การตลาดเพื่อการเมือง ของ Bruce I. Newman สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. สินค้าทางการเมือง (Political Product) ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ ตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง กับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง (Policy Platform)

1.1) สินค้าทางการเมืองที่เป็นตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง พรรคอนาคตใหม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 นั้นกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่เป็นบุคคลธรรมดาหน้าใหม่ในหลากหลายสาขาวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จ ไม่ใช่อดีตนักการเมืองระดับชาติหรือท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการคัดเลือกผู้สมัครเพื่อเสนอเป็นสินค้าทางการเมืองภายใต้ Brand อนาคตกใหม่ โดยมีวิธีการพิจารณา ดังนี้

1. การสร้างรูนทางการเมืองใหม่ หมายถึงความเป็นคนหน้าใหม่ทางการเมืองไทย ทั้ง 350 คน แบบแบ่งเขต 90 เปอร์เซนต์สมาชิกไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) นั่นคือสมาชิกคนหน้าใหม่ในบัญชีรายชื่อ 128 คน มีเพียงคนเดียวเคยเป็น ส.ส. เมื่อ 12 ปีที่แล้ว สมาชิกมีอายุต่ำกว่า 40 ปี มี 189 คน คิดเป็นร้อยละ 40

2. ความหลากหลายรวมคนทุกกลุ่ม รวม 71 คน ในบัญชีรายชื่อ 30 ลำดับแรก มีผู้หญิง 8 คน และกลุ่มหลากหลายทางเพศ 2 คน คิดเป็น 1 ใน 3 ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งแบบแบ่งเขตและบัญชีรายชื่อ 7 คน ผู้พิการ 3 คน แรงงาน 8 คน มุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2 คน

นอกเหนือจากช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแล้ว พรรคอนาคตใหม่ยังกำหนดให้ ส.ส. ของพรรคต้องเกาะติดพื้นที่ เพื่อรักษาฐานเสียงไว้อย่างเหนียวแน่นตลอดเวลา โดยพรรคจะให้งบประมาณ “พิเศษ” เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่จัดสัมมนาทางลงพื้นที่ทั้งนี้เพื่อสร้างความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับผู้เลือกตั้ง

1.2) สินค้าทางการเมืองที่เป็นนโยบาย (Policy Platform) พรรคอนาคตใหม่ เป็นพรรคที่ให้ความสำคัญกับสินค้าทางการเมืองที่เป็น “นโยบาย” อย่างมาก โดยก่อนที่จะผลิตนโยบายออกมานั้น ได้ใช้หลักการทางการตลาด คือ การวิจัยตลาด สำรวจความต้องการของผู้บริโภคว่าผู้บริโภคมีปัญหาอย่างไร ต้องการสินค้าประเภทใดที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น กระบวนการผลิตนโยบายของพรรคอนาคตใหม่จึงดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

- วิจัยสำรวจปัญหา
- จัดแบ่งหมวดหมู่
- วิเคราะห์ความเป็นไปได้
- นำเสนอแนวคิดนโยบาย

โดยพรรคได้สร้างทีมนักวิจัยขึ้นมาชุดหนึ่ง แล้วส่งนักวิจัย นักวิชาการออกไปหาข้อมูลไปพบประชาชนทั่วประเทศ แล้วก็สรุปปัญหาที่ประชาชนและกลับมารายงาน เมื่อทีมวิจัยเข้าไปก็พบว่ามีปัญหา 2 เรื่องหลัก ๆ คือ เรื่องคอร์รัปชัน และเรื่องความยากจน ซึ่งนำไปสู่นโยบายของพรรคอนาคตใหม่จึงเน้นนโยบายมุ่งแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 และนโยบายเศรษฐกิจ

กลุ่มผู้เลือกตั้งแต่ละกลุ่มมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งนำมาใช้ในเรื่องการนำนโยบายในการที่จะนำเสนอให้กับกลุ่มผู้เลือกตั้งต่าง ๆ ดังนั้นนโยบายมีความหลากหลาย ความหลากหลายในที่นี้หมายความว่า ในทุกกลุ่มอาชีพ หรือแม้กระทั่งช่วงอายุของแต่ละคน ในช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งนอกจากจะต้องเสนอนโยบายที่ถูกใจประชาชนกลุ่มนี้แล้ว กระแสต่าง ๆ ก็ยังมีอิทธิพลเพราะจะไม่ได้รับรู้ข้อมูลเชิงลึกเหมือนกลุ่มคนช่วงวัย 40-60 ปี ที่อาจจะเข้ามาสัมผัสกับการเมือง นโยบายถึงจะต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย

นโยบายเฉพาะแต่ละด้าน คือสิ่งที่เรียกว่านวัตกรรมหรือพัฒนาทางการเมืองที่นำการตลาดเข้ามาในการที่จะกำหนดการสร้างภาพพจน์ให้กับกลุ่มผู้เลือกตั้งไปสู่กระบวนการจัดทำนโยบายดังต่อไปนี้

- ความต้องการของกลุ่มผู้เลือกตั้งแต่ละกลุ่ม
- แบ่งกลุ่ม
- จัดทำนโยบายเฉพาะกลุ่ม

ด้วยกรอบแนวคิดทางการตลาดเพื่อการเมือง ของพรรคอนาคตใหม่ จะพบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) เป็นนโยบายที่แก้ปัญหาตรงประเด็น เนื่องจากพรรคอนาคตใหม่มีทีมงานที่เข้าสำรวจปัญหาของประชาชนในทุกกลุ่มอาชีพ จึงทำให้เข้าใจปัญหาของชาวบ้านอย่างเป็นจริงโดยเฉพาะกลุ่มชาวบ้านในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับประชาชนคนรากหญ้ามามากกว่าชนชั้นกลาง ในทางการตลาดเพื่อการเมืองถือเป็นการแบ่งส่วนหลักที่ต้องเข้าถึงให้ได้ ในทางการเมืองถือว่าเป็นกลุ่มตัดสินใจผลการเลือกตั้ง ดังนั้นพรรคอนาคตใหม่และจึงเลือกที่จะ “ขายสินค้า” กับคนกลุ่มนี้ก่อน นโยบายด้านเศรษฐกิจ เรื่องของปากท้อง

2) เป็นนโยบายที่ประชาชนเข้าใจชัดเจน พรรคอนาคตใหม่เป็นพรรคการเมืองที่มีศักยภาพในการสื่อสารที่ดีเยี่ยม สามารถนำเอานโยบายมาสื่อสารกับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเข้าใจและเข้าถึงนโยบายที่ชัดเจน จนเป็นคำติติปากชาวบ้านอย่างเช่นนโยบาย พรรคอนาคตใหม่ “สร้างสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจร” นโยบายเหล่านี้ของทั้งพรรคก็ถือใช้หลักการตลาดเลือกที่จะนำภาษาโฆษณาที่สร้างความเข้าใจและจดจำได้กับประชาชน จนกลายเป็นคำติติปาก

3) เป็นนโยบายที่นำไปใช้ได้จริง สินค้าที่จะทำให้ประชาชนนิยมใช้ คือ ความสะดวกในการใช้นอกจากจะนำเสนอให้ประชาชนเข้าใจง่าย แล้ววิธีการใช้บริการจากนโยบายก็ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เช่น นโยบายพรรคอนาคตใหม่ “สร้างสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจร” ที่ทั้งนโยบายมีความคล้ายคลึงกันคือ ช่วยวัยเด็ก จะมีเงินเลี้ยงดู เมื่อเข้าสู่วัยเรียนจะได้รับการเรียนฟรีที่มีคุณภาพจะมีเงินสนับสนุนเยาวชน เมื่อสู่วัยทำงานมีประกันสังคมให้ วัยเกษียณมีเงินบำนาญบำนาญ หรือการจะขอพักหนี้ก็เพียงไปติดต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ก็สามารถดำเนินการได้เพียงวันเดียว จากนโยบายข้างต้นซึ่งสอดคล้องเช่นเดียวกันกับการตลาดที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อ เพราะเข้าไปร้านเดียวได้สินค้าและบริการครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน

4) เป็นนโยบายที่เข้าถึงประชาชนโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง ซึ่งถือเป็นการออกแบบนโยบายที่มุ่งเน้นให้กับประชาชนได้รับประโยชน์นโยบายโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง แม้แต่หน่วยงานราชการ เช่น พรรคอนาคตใหม่ นโยบายด้านเศรษฐกิจ ล้างระบบเส้นสายเข้ามาแก้กฎหมายของกลุ่มอภิสิทธิ์ชนที่ผูกขาดทั้งอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนเปิดโอกาสธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

จากการนำเสนอของนโยบายของพรรคอนาคตใหม่สอดคล้องกับแนวคิดการตลาดเพื่อการเมืองของ Bruce I. Newman โดยการนำหลักการตลาดมาใช้ในกระบวนการผลิตนโยบาย โดยการสำรวจความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย

2. การตลาดแบบผลักดัน (Push Marketing) การตลาดแบบผลักดัน คือ การสื่อสารที่ส่งตรงจากพรรคไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เลือกตั้ง เพื่อผลักดันให้เกิดการสนับสนุนพรรค และการใช้การตลาดแบบผลักดันเพื่อการรณรงค์หาทุนเข้าเป็นพรรคหลัก แต่วัฒนธรรมการเมืองของประเทศไทย ผู้เลือกตั้งเป็นผู้รับ ผู้สมัคร

คือผู้ให้ การหาทุนเข้าพรรคไม่ใช่เรื่องใหญ่แต่การใช้ทุน (งบประมาณ) ในการหาเสียงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะกฎหมายการเลือกตั้งของประเทศไทยนั้นจำกัดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครไม่เกินคนละ 1,500,000 บาท ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงต้องพยายามที่เลือกใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ให้เข้าถึงผู้เลือกตั้งมากที่สุด ด้วยงบประมาณที่ต่ำสุด หรือการใช้นอกงบประมาณที่ไม่ต้องแสดงบัญชีรายจ่ายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เช่นเงินค่าตอบแทนห้วคณะ เน้น เงินซื้อเสียง เป็นต้น

พรรคอนาคตใหม่การสื่อสารผ่านเครือข่าย มีลักษณะคล้ายระบบการตลาดขายตรงแบบหลายชั้น (MLM Multi Levels Marketing) กล่าวคือ พรรคจะกำหนดให้ผู้สมัครในแต่ละพื้นที่ลงไปสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนในระบบเครือข่ายแรงงาน ประเภทอุตสาหกรรมหลากหลาย กล่าวคือ พรรคจะกำหนดให้ผู้สมัครในแต่ละพื้นที่ลงไปสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนในระบบเครือข่ายแรงงาน หรือกลุ่มเครือข่ายเยาวชนรุ่นใหม่ (NGN) โดยสร้างกลุ่มคนเหล่านี้เพื่อที่จะสนับสนุนพรรคจากจุดเริ่มต้น 5 หรือ 10 คน จากนั้นให้กลุ่มคนเหล่านี้ไปชักชวนให้คนในหมู่บ้านมาเป็นสมาชิกพรรคอีกคนละ 5-10 ครอบครัว โดยทำเป็นเครือข่ายต่อเนื่องกันไป พรรคอนาคตใหม่ให้ความสำคัญกับการหาสมาชิกพรรคเป็นอย่างมาก เพราะจำนวนสมาชิกพรรคคือ ดัชนีห้วคณะ ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อของพรรค การขยายฐานเสียงสมาชิกจึงต้องทำอยู่ตลอดเวลา

การหาเสียงโดยรูปแบบพิเศษ หรือ Event marketing ของพรรคอนาคตใหม่ เช่นการใช้รถเมลล์ในการหาเสียงเพื่อต้องการลดมลภาวะ ซึ่งหากแยกกันเดินทางมาจะต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวมากกว่า 30 คัน จึงเลือกเดินทางโดยขนส่งสาธารณะ การปราศรัยใหญ่ครั้งสุดท้ายของพรรคอนาคตใหม่ ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2562 ประชาชนต่างให้ความสนใจและเข้าร่วมฟังเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้พรรคอนาคต มีกลุ่มเครือข่ายผ่านการจัดตั้งสาขาอยู่ทั่วประเทศ พรรคสามารถเข้าถึงประชาชนได้จากผู้แทนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง พบว่า สาขาของพรรคส่วนหนึ่งเปิดทำการอย่างเต็มรูปแบบในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ประกอบกับการใช้กลยุทธ์หาเสียงแบบดั้งเดิม เน้นการ “เคาะประตูบ้าน” ที่เป็นการหาเสียงแบบ “ขายตรง” อีกทั้งการอธิบายนโยบายในการสื่อสารสาธารณะของพรรคที่มีความโดดเด่นจากการใช้สีส้มเป็นสีประจำ และการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นจุดเด่นหรือจุดขายของพรรคนั้น ครอบคลุมทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปราศรัยใหญ่และปราศรัยย่อย โดยทุกเวทีจะต้องมีแกนนำพรรคขึ้นเวทีกันให้มากที่สุดเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของประชาชน

3. การตลาดแบบดึงดูด (Pull Marketing) คือการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน เพื่อโน้มน้าวใจผู้เลือกตั้งผ่านสื่อมวลชนเป็นหลัก โดยเครื่องมือที่พรรคอนาคตใหม่ในการสื่อสารเพื่อการตลาดแบบดึงดูดผ่านช่องทางสื่อดังนี้

1) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อมวลชน พรรคอนาคตใหม่ ถึงแม้ว่าจะเป็นพรรคการเมืองที่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2561 นั้นก็ตามพรรคอนาคตใหม่เป็นพรรคที่ได้รับความนิยมจากประชาชนเองจึงทำให้สื่อมวลชนคอยติดตามความเคลื่อนไหวและทำข่าว การลงพื้นที่ของผู้สมัครที่ไม่ใช่แค่ลงไปพบปะประชาชน การลงพื้นที่กิจกรรมแบบ Event Marketing ทำให้เกิดเป็นกระแสข่าวหรือการส่งตัวแทนพรรคไปออกสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายและให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในแขนงต่าง ๆ อาทิ การออกรายการโทรทัศน์ การขึ้นเวทีแสดงวิสัยทัศน์ที่จัดโดยองค์กรต่าง ๆ และการให้สัมภาษณ์ทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ เป็นต้น

ทั้งนี้พรรคมังสร้างกระแสการเป็นข่าวหรือการส่งตัวแทนพรรคไปออกสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายและให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน อาทิ การออกรายการโทรทัศน์ การขึ้นเวทีแสดงวิสัยทัศน์ เช่นผู้สมัครไป

Debate กับพรรคการเมืองอื่นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเพราะว่าในช่วงเวลาออกอากาศในโทรทัศน์นั้นมีประชาชนรับชมมีผลต่อทางจิตวิทยาและส่งผลต่อการรับรู้

2) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อออนไลน์

การรณรงค์หาเสียงผ่านสื่อออนไลน์มีทีมงานเฉพาะกิจในด้านนี้เนื่องจากว่าสื่อโซเชียลมีเดียกำลังเป็นที่นิยมในช่วงที่มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลของพรรคอนาคตใหม่ผ่านทางเว็บไซต์ โดยทั้งพรรคมีเนื้อหาที่นำเสนออยู่บนเว็บไซต์เหมือนกัน ตามหลักแนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์สามารถวิเคราะห์เว็บไซต์พรรคอนาคตใหม่ตามองค์ประกอบของการออกแบบเว็บไซต์ได้ดังนี้

2.1) ข้อมูลของพรรค โดยทั่วไปแล้วประชาชนที่ให้ความสนใจกับการรู้ข้อมูลพื้นฐานของพรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติและความเป็นมา วิสัยทัศน์ คณะทำงาน เครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนทราบข้อมูลพื้นฐานและเกิดความเชื่อมั่น

2.2) รายละเอียดเกี่ยวกับพรรค

- ข้อมูลเกี่ยวกับพรรค ประวัติความเป็นมา
- วิสัยทัศน์ แสดงจุดยืนของพรรค
- นโยบาย มีหลายรูปแบบให้ประชาชนเลือกที่จะรับ เช่น มีอินโฟกราฟิกที่ช่วยให้ประชาชนเข้าใจได้อย่างง่ายเพราะผ่านกระบวนการสรุปมาให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบบทความที่มีเฉพาะเนื้อหาสำหรับความต้องการรายละเอียดของนโยบายอย่างชัดเจน รูปแบบสุดท้ายคือคลิปวิดีโอแนะนำเนื้อหา นโยบายทั้งสามแบบช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วน

- คณะทำงาน
- เครือข่าย ศูนย์ประสานงานทั่วประเทศไทย
- ข่าวสารจากพรรค
- บทความ ซึ่งบทความในเว็บไซต์มีเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม และการเกษตร ประเภทบทความจัดเป็นประเภทบทความโฆษณาเพื่อสนับสนุนนโยบายของพรรค

- ดาวน์โหลดเอกสาร สำหรับประชาชนที่สนใจต้องการทราบข้อมูลเชิงลึกของพรรคการเมือง ส่วนพรรคอนาคตใหม่สามารถดาวน์โหลดแบบอักษร อนาคตใหม่โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อประโยชน์สาธารณะสามารถนำไปใช้ดัดแปลง และเผยแพร่ได้อย่างเสรี ชื่อพอนด์ Anakotmai

2.3) ข้อมูลในการติดต่อ พรรคอนาคตใหม่มีข้อมูลในการติดต่อรับข้อมูลข่าวสารกับพรรคได้ตามช่องทางต่อไปนี้ เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ยูทูบ ไลน์ อีเมลแอดเดรส ที่อยู่ของพรรค เบอร์โทรศัพท์

4. การสำรวจความคิดเห็น (Polling) การสำรวจความคิดเห็นเป็นเครื่องมือสำคัญทางการตลาดช่วยให้ทราบถึงปัญหา ช่วยกำหนดประเด็นในการการรณรงค์ ช่วยจำแนกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและสามารถติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนำมาใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์การหาเสียง การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ รวมถึงความเข้าใจผู้เลือกตั้งในมุมต่าง ๆ ด้วยซึ่งการทำโพลนั้นเป็นการประสานงานระหว่างการวิจัยและการพัฒนา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้

พรรคอนาคตใหม่ มีกระบวนการทำ Focus Group ซึ่งเชิญกลุ่มธุรกิจ ประชาชน เช่นเยาวชน ผู้สูง

อายุ มาสอบถามปัญหาหรือความต้องการ รวมทั้งการทำวิจัยของพรรคในทุก ๆ เรื่องเริ่มจากการสำรวจนโยบายทั่วไปและความต้องการของประชาชน ตลอดจนปัญหาของสังคม และนำมาใช้เป็นข้อสรุปแล้วมาดูข้อจำกัดทำนโยบาย เมื่อได้ข้อสรุปในเชิงนโยบายจากการสอบถามปัญหาจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้วเอาปัญหานั้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาทางออก เป็นการทำ Policy Platform แล้วเตรียมการในด้านกฎหมายซึ่งอาจจะต้องแก้ไขหรือยกเลิก หลังจากนั้นก็เตรียมการเอานโยบายกลับไปของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และระบบบริหารจัดการเข้ามาใช้กับสิ่งที่มีอยู่เพื่อจัดทำนโยบายต่าง ๆ ต่อไปพรรคอนาคตใหม่ทำการสำรวจความคิดเห็นไม่เฉพาะในช่วงที่มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น โดยจะทำการสำรวจปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอยู่ตลอดเวลา เช่นการลงพื้นที่ของตัวแทนพรรคซึ่งอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ และนำข้อมูลดังกล่าวมาประยุกต์กับแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบาย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการตลาดเพื่อการเมืองระหว่างพรรคอนาคตใหม่กับพรรคอื่นในสื่อออนไลน์

กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียง เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	พรรคอนาคตใหม่ Future Forward Party	พรรคอื่นๆ
สินค้าทางการเมือง (Political Product)	► ผู้สมัคร เป็นคนรุ่นใหม่ 90 เปอร์เซ็นต์ของสมาชิกไม่เคย มีประวัติเป็นนักการเมืองมาก่อน ► นโยบาย - มุ่งแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ ปี 60 - เน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย	► ผู้สมัคร เป็นนักการเมืองที่มากด้วย ประสบการณ์ทางการเมือง ► นโยบาย - เน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย - มุ่งแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 60
การตลาดแบบผลักดัน (Push Marketing)	1) เครือข่ายสมาชิก เป็นระบบการตลาด ขายตรงแบบหลายชั้น 2) การลงพื้นที่และการจัดเวทีปราศรัย 3) การหาเสียงโดยรูปแบบพิเศษ ในรูปแบบ ใช้รถเมล์ในการหาเสียง และ Event marketing	1) เครือข่ายสมาชิกทั่วประเทศ 2) การลงพื้นที่และการจัดเวทีปราศรัย
การตลาดแบบดึงดูด (Pull Marketing)	ผ่าน 2 ช่องทางหลักคือ ► สื่อสารผ่านสื่อมวลชน 1) ประชาสัมพันธ์นโยบายผ่านโทรทัศน์ 2) ทำกิจกรรมแบบ Event Marketing เพื่อให้เกิดเป็นกระแสข่าว ► สื่อสารผ่านสื่อออนไลน์	ผ่าน 2 ช่องทางหลักคือ ► สื่อสารผ่านสื่อมวลชน 1) ประชาสัมพันธ์นโยบายผ่านโทรทัศน์ ► สื่อสารผ่านสื่อออนไลน์
การสำรวจความคิดเห็น (Polling)	1) สำรวจ อย่างละเอียดทั้งในส่วนของ นโยบาย และความนิยม 2) ดำเนินการสำรวจเป็นประจำ เช่น การลงพื้นที่ของตัวแทนพรรค 3) พรรคมีทีมวิจัยเป็นของตนเอง ในการสำรวจความคิดเห็น	1) สำรวจ อย่างละเอียดทั้งในส่วนของ นโยบาย และความนิยม 2) สำรวจเฉพาะช่วงเวลาเลือกตั้ง 3) ใช้หน่วยงานภายนอกทำการสำรวจ เช่น บริษัทเอกชนในการสำรวจความนิยม สถาบันการศึกษา

อภิปรายผล

การสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 พบว่า พรรคอนาคตใหม่นั้นได้มีการกำหนดสินค้าทางการเมือง (Political Product) คือ ผู้สมัครลงเลือกตั้ง โดยพรรคได้ส่งผู้สมัครเลือกตั้งล้วนเป็นคนรุ่นใหม่ 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้สมัครไม่เคยมีประวัติหรือประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน ส่วนพรรคอื่น ๆ ผู้สมัครส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการเมือง ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคอนาคตใหม่จึงต้องสร้างความแตกต่างจากพรรคอื่นโดยสินค้าทางการเมืองเรื่องตัวผู้สมัครเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ทางการเมือง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nanthawaropart (2006) ว่าจากพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยในอดีตนั้นพบว่าผู้เลือกตั้งคำนึงถึงบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ซึ่งเสียงความนิยมของผู้สมัครมีความสำคัญมากกว่าชื่อเสียงของหัวหน้าพรรค ดังนั้น “สินค้า” อันหมายถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นอดีต ส.ส. ให้ทำงานอย่างต่อเนื่องจึงมีโอกาสนี้ที่ประชาชนจะ “ซื้อซ้ำ” หมายถึง ประชาชนเลือกกลับมาเป็น ส.ส. มากกว่าผู้สมัครหน้าใหม่ แต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า “สินค้า” คือ ตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะ “ใหม่” ได้ได้รับการเลือกตั้ง แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดการตัว “สินค้า” คือ พรรคได้มีการจัดอบรมหลอมรวมแนวคิด และสร้างระบบการบริหารจัดการพื้นที่ให้กับผู้สมัครเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันกับการพัฒนาสินค้าในเชิงการตลาด

ส่วนสินค้าที่เป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง ของพรรคมีความคล้ายคลึงกับพรรคอื่น ๆ คือตั้งแต่กระบวนการผลิตนโยบาย และนโยบายของพรรคอนาคตใหม่ได้ใช้หลักการทางการตลาด คือ การวิจัยตลาดสำรวจความต้องการของประชาชนว่ามีปัญหา และต้องการนโยบายใดที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นโดยมีทีมวิจัยเป็นที่ปรึกษา ผู้วิจัยพบข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องนโยบาย 4 ประการเป็นนโยบายที่แก้ปัญหาตรงประเด็น เป็นนโยบายที่ประชาชนเข้าใจชัดเจน เป็นนโยบายที่นำไปใช้ได้ง่าย และเป็นนโยบายที่เข้าถึงประชาชนโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง พบว่าพรรคนี้มีนโยบายประชานิยม เน้นเสนอต่อกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และมุ่งแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตลาดเพื่อการเมืองของ Bruce (1999) โดยการนำหลักการตลาดมาใช้ในกระบวนการผลิตนโยบาย โดยการทำ Focus Group จากกลุ่มประชาชนเพื่อสอบถามปัญหาความต้องการ สำรวจความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อกำหนดและจัดทำนโยบาย

ด้านการตลาดแบบผลักดัน (Push Marketing) หรือการทำสงครามภาคพื้นดิน (Ground War) เป็นกลไกสำคัญที่พรรคการเมืองสื่อสารกับประชาชนในลักษณะของการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงประชาชนในแต่ละพื้นที่อย่างเฉพาะเจาะจง พบว่า พรรคอนาคตใหม่แสวงหาแนวทางในการเข้าถึงประชาชน โดยใช้กลยุทธ์การตลาดแบบผลักดัน พรรคอนาคตใหม่มีการดำเนินกลยุทธ์การตลาดแบบผลักดันด้วยการวางฐานสมาชิกแบบเครือข่ายลูกโซ่หรือระบบการตลาดแบบขายตรงหลายชั้น (MLM) สอดคล้องกับ Brian McNair (1999) กล่าวไว้ว่า พรรคจะกำหนดให้ผู้สมัครลงพื้นที่ สื่อสารสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของพรรคอยู่เสมอจะส่งผลดีต่อสมาชิกพรรค ซึ่งพรรคอนาคตใหม่ใช้การณรงค์หาเสียงโดยรูปแบบพิเศษโดยการไต่รถเมล์ในการหาเสียงเนื่องจากให้เข้ากับเหตุการณ์ที่ประชาชนในกรุงเทพฯ กำลังเผชิญนั้นคือเรื่อง ฝุ่น PM 2.5 เพราะต้องการลดมลพิษทางอากาศจึงเลือกหาเสียงโดยขนส่งสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nukulawatanavichai (2016) ว่าการใช้วิธีสร้างความสนิทสนมกับประชาชนในพื้นที่เป็นการ Event Marketing แทนการหาเสียงแบบเดิม “เคาะประตูบ้าน” เนื่องจาก Event Marketing

ผสมผสานกับการนำเสนอโนบายซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่ดึงดูดใจจากประชาชนเป็นวงกว้างมากกว่า เพราะสื่อมวลชนต่างก็ให้ความสนใจและนำเสนอข่าวอย่างกว้างขวาง

ข้อสังเกตที่พบ พรรคอนาคตใหม่การวางเครือข่ายด้วยการจัดตั้งสาขาพรรคทั่วประเทศ และเปิดทำการอย่างเต็มรูปแบบในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ประกอบกับความเข้มแข็งของแต่ละสาขาแตกต่างกันเนื่องจากขึ้นอยู่กับผู้มีผู้แทนฯ หรือผู้ที่ได้ชัยชนะในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นหลัก ส่งผลให้การสื่อสารกับประชาชนผ่านกลยุทธ์การตลาดแบบผลิตภัณฑ์ของพรรคในบางพื้นที่ขาดความต่อเนื่อง เมื่อไม่ได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน ปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการลงพื้นที่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครในพื้นที่ ทว่าเรื่องการใช้กลยุทธ์หาเสียงแบบดั้งเดิม เน้นการ “เคาะประตูบ้าน” ให้สอดคล้องกับแนวคิดการตลาดเพื่อการเมืองของ Jennifer Lees-Marshment (2001) ว่าการรณรงค์หาเสียงแบบ “ขายตรง” อีกทั้งการอธิบายนโยบายในการสื่อสารสาธารณะของพรรคก็มีความโดดเด่น และการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นจุดเด่นหรือจุดขายของพรรคอนาคตใหม่นั้นครอบคลุมทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปราศรัยใหญ่และปราศรัยย่อย โดยทุกเวทีจะต้องมีแกนนำพรรคขึ้นเวทีกันให้มากที่สุดเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของประชาชน

ในด้านการตลาดแบบดึงดูด (Pull Marketing) หรือการทำสงครามทางอากาศ (Air War) ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 ของพรรคอนาคตใหม่ จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่นำเสนออยู่บนเว็บไซต์ ตามองค์ประกอบของการออกแบบเว็บไซต์ของพรรคการเมือง และในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากในการติดตามข่าวและประเด็นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสำหรับพรรคอนาคตใหม่ใช้กลยุทธ์การตลาดแบบดึงดูดผ่านการนำเอาการพัฒนาทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารกับประชาชนด้วยวิธีการลงไปทำกิจกรรมแบบ Event Marketing การออกรายการโทรทัศน์ การขึ้นเวทีแสดงวิสัยทัศน์ที่จัดโดยองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งออกสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายและให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในแขนงต่าง และไป Debate กับพรรคการเมืองอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Adam F. Simon (2002) ได้กล่าวไว้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีการดำเนินอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Warrapan (1993) ที่สรุปว่า รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจำเป็นต้องใช้สื่อต่าง ๆ ทุกชนิดเพื่อส่งข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ให้เข้าถึงประชาชนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพรรคมากที่สุด

ทางด้านการสำรวจความคิดเห็น (Polling) ของพรรคอนาคตใหม่พบว่า ให้ความสำคัญกับการสำรวจความคิดเห็นทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลารณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น โดยจะทำการสำรวจปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งได้มีการะบวนการทำ Focus Group อย่างเป็นระบบ ทำการสำรวจโดยละเอียดครอบคลุมทั้งด้านนโยบายและความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panthongrak & Noksuansawasdee (2011) ว่าความสำเร็จและชัยชนะของการเลือกตั้ง ส่วนหนึ่งมาจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แต่ด้วยการดำเนินการสำรวจของแต่ละพรรคก็นำมาซึ่งรูปแบบของข้อมูลที่แตกต่างกันประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ดังนี้ 1. เงินทุน เนื่องจากการดำเนินการวิจัยและการสำรวจความคิดเห็นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาและทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ 2. ความละเอียดของการรายงานผลข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่มีนัยสำคัญนำไปสู่การกำหนดนโยบายและรูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ตรงจุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในสื่อออนไลน์ ภายใต้แนวคิดการตลาดเพื่อการเมือง พบว่า เมื่อนำเอาหลักการตลาดเพื่อการเมืองมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่อาจที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เนื่องจากว่ากระบวนการในการสร้างสินค้าอย่างเช่น นโยบายนั้นจะถูกกำหนดจากการสำรวจความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ เพื่อตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะนโยบายพรรคการเมืองนั้นเปรียบเสมือนการเลือกซื้อสินค้าที่ต้องการอาศัยความพึงพอใจในคุณภาพของสินค้าที่มีความแตกต่างกันออกไป เมื่อพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้ทำการสำรวจความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเช่นเดียวกัน และส่งผลให้นโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นมีความเหมือน หรือคล้ายคลึงกัน นอกเหนือจากปัจจัยอันเนื่องมาจากกลยุทธ์การตลาดทางการเมืองแล้ว ปัจจัยที่มีผลทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองนั้นได้แก่ ความชื่นชอบที่มีมาแต่เดิมอาจเนื่องมาจากผลงานที่ผ่านมาด้วย

จากข้อมูลในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการตลาดเพื่อการเมืองนั้น เป็นเพียงแนวคิดในการนำเสนอสินค้าที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในวงกว้างเท่านั้น แต่หากพรรคการเมืองใดต้องการการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างสูงสุด พรรคการเมืองนั้นต้องนำเสนอสินค้าควบคู่ไปกับอุดมการณ์และจุดยืนของพรรค เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ กลวิธีสื่อสาร หรือเปรียบเทียบการใช้สื่อเพื่อการรณรงค์หาเสียงของแต่ละพรรคการเมือง โดยใช้กรอบแนวคิดการตลาดเพื่อการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน. (2560). **สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: อินทนิล.
- ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2557). **หลักการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐชุตา วิจิตรจามรี. (2559). **หลักการประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงทิพย์ วรพันธุ์ และคณะ (2536). **พรรคการเมืองและพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างพรรคการเมืองเลือกตั้งทั่วไป 2535**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2549). **การสื่อสารการเมือง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2554). **ชนะการเลือกตั้งด้วยพลังการตลาด**. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- บุรฉัตร พานธงรักษ์ และสิริพรรณ นกสวนสวัสดิ์. (2554). **การตลาดการเมืองของพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554**. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่องวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมวันที่ 10 พฤษภาคม 2556. (หน้า 1- 11). จังหวัดสงขลา.

- ปรีชา เรืองจันทร์. (2562). **การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2561). **ความสนใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองเก่ากับพรรคการเมืองใหม่**. [Online]. Available : http://suandusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2561.2562, มกราคม 23].
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง. (2558). **การสื่อสารองค์กร: แนวคิดการสร้างชื่อเสียงอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตพรรณ นกุลวัฒนวิชัย. (2559). **การตลาดทางการเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พุทธศรี. (2561). **ตลาดการเมืองในโลกดิจิทัล**. [Online]. Available : <https://www.the101.world/political-market-and-digital/>. [2562, มกราคม 20].
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). **สมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง**. [Online]. Available: https://www.ect.go.th/ect_th/download/article/article_20190124073441.pdf. [2562, กุมภาพันธ์ 18].
- สิทธิ์ ชีรสรณ์. (2562). **การสื่อสารทางการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เขยประทับ. (2555). **การสื่อสารและการตลาดการเมือง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

References

- Lees-Marshment, (2001) Jennifer. “The Marriage of Politics and Marketing.” In **Political Studies Vol. 49**: 2001.
- McNair, Brian. (1999). **An Introduction To Political Communication**. 2nd edition. New York: Routledge.
- Newman, Bruce I. (1999) **Hand Book of Political Marketing**. California: Sage Publications.

Translated Thai References

- Chaisamret, R. (2015). **Corporate Communication: Strategic Concepts for Sustainability Reputation**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chitchinakhun, K. (2014). **Principles of Communication**. Bangkok: Odeon Store.
- Choeiprathub, S. (2012). **Communication and Political Marketing**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kaewtep, K, & Hinwiman, S. (2017). **Stream of Political Economic Theorists and Education Communication**. (3rd Ed.). Mahasarakham: Inthanin Press.

- Lees-Marshment, (2001) Jennifer. "The Marriage of Politics and Marketing." In **Political Studies. 49:** 2001.
- McNair, Brian. (1999). **An Introduction To Political Communication.** 2nd edition. New York: Routledge.
- Nanthawaropart, N. (2006). **Political Communication.** Bangkok: Thammasat University.
- Nanthawaropart, N. (2011). **Winning Elections with Marketing Power.** Bangkok: Mass Media.
- Newman, Bruce I. (1999). **Hand Book of Political Marketing.** California: Sage Publications Inc.,
- Nukulawatavichai, L. (2016). **Political Marketing: A Comparative Study of the Democrat and the Pheu Thai Party's Campaign Strategies in the 2013 Bangkok Governor Election (Unpublished Master's thesis in Political science).** Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.
- Office of the Election Commission. (2019). **Members of the House of Representative under Party-List System and Constituency System.** [Online]. Available: https://www.ect.go.th/ect_th/download/article_20190124073441.pdf.
- Panthongrak, B. & Noksuansawasdee, S. (2011). **Political Marketing of the Pheu Thai and the Democrat Party in the Election on July 3rd, 2011.** Proceedings of the 4th Hatyai Conference on Research for Social Development. pp. 1-11. Songkhla.
- Phutsri, S. (2018). **Digital Political Marketing.** [Online]. Available: <https://www.the101.world/political-market-and-digital/>.
- Rajabhat Suan Dusit University. (2018). **People's Interest in the Old and the New Political Party.** [Online]. Available: http://suandusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2561.
- Ruangchan, P. (2019). **Politics, Economy and Society.** (3rd Ed.). Phitsanulok: Naresuan University.
- Terason, S. (2019). **Marketing Communication.** (5th Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Warrapan. D. et. Al., (1993). **Political parties and communication behavior during general election Campaigns.** Research report. Bangkok: Thammasat University.
- Wijitjammaree, N. (2016). **Principles of Advertising.** Bangkok: Kasetsart University Press.

คณะผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร. ภาณุภูมิ วรรณภา

สาขาภาษาเพื่อการสร้างสรรค์สื่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

Pakpoom.h@msu.ac.th

แนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน
จังหวัดสงขลา, ประเทศไทย
Approaches for Bull Fighting Event Tourism Brand Development of
Songkla Province, Thailand

ชญาณิศา วงษ์พันธุ์*¹ อภิชาติ วิชัยกุล² และแสงสุรีย์ จิตติรัตนการ²

¹วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Chayanisa Wongphan*¹ Apichat Wichaikun² and Saengsuree Thitirattanakan²

¹College of Tourism and Hospitality, Sripatum University

²College of Management, Phayao University

Received: April 30, 2020

Revised: November 22, 2020

Accepted: November 24, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชนของจังหวัดสงขลา 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์ทางการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา โดยการใช้วิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 32 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดสงขลา มีศักยภาพในการพัฒนามหรรมธุรกิจวัวชน ได้แก่ ศักยภาพด้านการมีข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำเสนอธุรกิจวัวชนแก่ลูกค้ามีมหรรมที่โดดเด่นด้านวัวชนเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวธุรกิจวัวชนระดับนานาชาติ และระดับอาเซียน 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน ได้แก่ (1) การสร้างเครือข่ายและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรพัฒนาการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชนในระดับนานาชาติ เพื่อร่วมมือและประสานงาน ได้แก่ สมาพันธ์ กลุ่มประเทศ ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด (2) การกำหนดสถานที่จัดมหรรมธุรกิจวัวชน การพัฒนาความคิดหลักเกี่ยวกับสถานที่การจัดมหรรมนี้ (3) ควรขยายเวลาการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติให้ยาวขึ้น เช่น 5-10 วัน (4) จังหวัดสงขลาควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน เพื่อเป็นศูนย์กลางของมหรรมดังกล่าวในระดับอาเซียนและระดับนานาชาติ (5) สร้างเว็บไซต์สนับสนุนแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชนของจังหวัดสงขลา และนำไปบูรณาการเข้ากับโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เพื่อทำการตลาดดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: การพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยว, มหรรมธุรกิจวัวชน, จังหวัดสงขลา

Abstract

This research aimed to 1) study the potential of brand development of bull fighting event tourism in Songkhla and 2) to propose the guidelines of brand development of bull fighting event tourism in Songkhla. The qualitative research method and participatory action research were used. There were 32 key informants from governmental and private sectors, people, and tourists in Songkhla recruited by the purposive sampling method. The in-depth interview and participatory observation were used to collect the data. The findings revealed that 1) Songkhla had the potential to develop bull fighting event tourism in many aspects, including potential in providing information in order to present bull fighting event tourism to customers, having unique bull events, and being the center of bull fighting event tourism internationally and in ASEAN. 2) Guidelines for bull fighting event tourism brand development were (1) The building of networks and the affiliation of the international organizations for cooperation and coordination, which helped develop bull fighting event tourism, such as country, regional, and provincial confederations. (2) The determination of the places to hold bull fighting event tourism and the development of the key ideas about the places to hold these events. (3) The recommended extension of the longer period of the international event such as 5-10 days. (4) Songkhla's strategic planning of bull fighting event tourism as to become the center of the event in ASEAN and internationally. (5) The creation of the website to support bull fighting event tourism brands in Songkhla province and the integration with social media such as facebook, twitter to develop the digital marketing on the internet.

Keywords: Tourism Brand Development, Bull Fighting Event, Songkhla

บทนำ

กีฬาพื้นเมือง เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์ได้คิดค้นสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ถ่ายทอด สืบต่อกันจนเป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมกีฬา มีขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตื่นเต้นเร้าใจตามชนิด และประเภทของกีฬานั้น ๆ กีฬาจึงเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์ได้ตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบันว่าได้มีการเล่นกีฬาเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด นอกจากมนุษย์จะเล่นกีฬาด้วยตัวมนุษย์เองแล้ว มนุษย์ยังมีการนำสัตว์หลายชนิดมาใช้ในการเล่นกีฬา โดยเฉพาะ การ แข่งขัน เช่น การแข่งม้า การแข่งควาย การชนไก่ และชนแกะ การกัดปลา การชนวัว เป็นต้น มนุษย์พยายาม คิดริเริ่มการแข่งขันกีฬาเพื่อทำให้เกิดความบันเทิงและสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจ โดยการนำสัตว์ของตัวเองเพื่อเป็นตัวแทนของตนไปต่อสู้กันจนเกิดเป็นที่นิยมเล่นกันทั่วไปในท้องถิ่น อย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับ จนกลายเป็นกีฬาพื้นเมืองในปัจจุบัน (Phongpaiboon, 2000)

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นเมืองท่าและเมืองชายทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นเมืองที่มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองมาเป็นเวลานานหลายศตวรรษจึงมีแหล่งโบราณสถาน และโบราณวัตถุมากมาย อีกทั้งยังมีมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นจากบรรพบุรุษดั้งเดิม เช่น การแข่งขันวัว ซึ่งเป็นกีฬาพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงมากที่สุดอย่างหนึ่งของสงขลาที่มีการคัดเลือกเอาวัวที่จะต้องมีความเหมาะสมเพื่อมาแข่งขันชนกัน ณ สถานที่ที่ได้กำหนดและมีกติกาที่ชัดเจนจนถึงขั้นแพ้ชนะกัน กีฬาชนวัวเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้ทั้งความบันเทิงใจ ตื่นเต้น เร้าใจ ตลอดจนสร้างประสบการณ์อันประทับใจให้แก่ผู้ที่รักในการต่อสู้เป็นอย่างมาก การชนวัวถือว่าเป็นกีฬาที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ วิถีชีวิตของชาวภาคใต้ที่มีสืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน กีฬาชนวัวเป็นกีฬา พื้นเมืองของชาวภาคใต้ที่ได้รับความนิยมและมักจะจัดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานเทศกาลสารทเดือนสิบ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช งานเฉลิมพระชนมพรรษา หรืองานฉลองรัฐธรรมนูญที่จังหวัดตรัง เป็นต้น จนถือเป็นประเพณีที่ต้องจัดขึ้นเพื่อให้แข่งขันวัวขึ้นใน ปัจจุบันนี้มีขึ้นในหลายจังหวัดและยังเป็นที่นิยมกันมากในกีฬาชนวัวของชาวภาคใต้ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา (Na Nakorn, 1999)

Laibanmai (2000) กล่าวว่า เกษตรกรชาวใต้จะทะนุถนอมและผูกพันกับวัวชนมาก และมีวิธีการเลี้ยงวัวชนแบบดั้งเดิม คือ ใช้เชือกร้อยจมูกและผูกล้ามตามทุ่งนาในเวลากลางวัน ส่วนเวลากลางคืนจะขังวัวไว้ในคอกที่มีกอยู่บริเวณใต้ถุนบ้านหรือติดกับบ้าน มีการสูบบุหรี่เพื่อไล่ยุง มีการใช้ยาพื้นบ้านหรือสมุนไพรบำรุงรักษาโรคแก่วัวชน เจ้าของจะตั้งชื่อให้วัวชนทุกตัว โดยตั้งตามสีหรือตำหนิที่ตัววัวชน และมักแยกความแตกต่างของวัวชนแต่ละตัวจากสี เขา หาง ขวัญ ฯลฯ ซึ่งลักษณะดังกล่าวบ่งบอกถึงลักษณะที่ดีและไม่ดีของวัวชนตามความเชื่อที่สืบทอดกันมา สงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการจัดตั้งสนามกีฬาชนวัวเป็นจำนวนมาก เช่น สนามกีฬาวัวชนนานาชาติที่อำเภอรัตภูมิ สนามกีฬาวัวชนเนินขุนทองที่อำเภอหาดใหญ่ สนามกีฬาวัวชนบ้านน้ำกระเจาในอำเภอเมือง สนามกีฬาวัวชนที่อำเภอระโนด เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กีฬาชนวัวเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางของชาวสงขลาและคนในจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้กีฬาวัวชน ยังเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์ สังเกตจากการที่นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมักนิยมเดินทางมาชมการแข่งขันวัวชนในสนามชนโคต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้สนามวัวชนในจังหวัดสงขลาบางแห่งยังมีการถ่ายทอดสดการแข่งขันวัวชนไปยังประเทศดังกล่าวอีกด้วย

การผสมผสานการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ (Business Event Tourism) เข้ากับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของจุดหมายปลายทาง (Destination) เป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อยกระดับทั้งมูลค่าและคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในการสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวชมธรรมชาติ (Business Event Tourism) ในระดับนานาชาติ จะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งควรมีการขยายเวลาของชมธรรมชาติออกให้ยาวนานอย่างน้อย 20-30 วัน แทน 3-5 วัน อันจะทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มวันเข้าพักค้างคืนมากขึ้น (Length of Stay) จาก 1-3 วัน เป็น 10-20 วัน และย่อมเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวซึ่งจะไหลเข้าไปเพิ่มคุณค่าและมูลค่าต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและเศรษฐกิจระดับชาติ (Multiplier Effects) (Dhamabutra, 2016)

ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวชมธรรมชาติของจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นของจุดหมายปลายทางดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว จึงเห็นสมควรที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จังหวัดสงขลา เพื่อยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดขึ้นสู่ระดับนานาชาติในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่การท่องเที่ยวนั้นไร้พรมแดน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวมหรหรรรมธุรกิจวชน ของจังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์ทางการท่องเที่ยวมหรหรรรมธุรกิจวชน จังหวัดสงขลา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (National Economic and Social Development Council, 2017) การพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยว โดย

1.1 เสริมสร้างในเรื่องของขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจในส่วนของภาคบริการที่มี ศักยภาพทั้งฐานบริการเดิมและมีฐานบริการใหม่เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

ก. พัฒนาศักยภาพในส่วนให้บริการเดิมให้การเติบโต เช่น การท่องเที่ยว บริการคมนาคม และ โลจิสติกส์ ด้านที่อยู่อาศัยอสังหาฯ การก่อสร้าง ประกอบและซ่อมเรือ และด้านสาธารณสุข ภาค การบริการด้านธุรกรรมทางการเงิน บริการด้านสุขภาพอนามัย การประชุมและการจัดแสดงสินค้านานาชาติ (MICE) เป็นต้น โดยส่งเสริมในเรื่องของการลงทุนเพื่อยกระดับให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจภาคการ บริการ เสริมสร้างความมั่นใจและความแข็งแกร่งให้แก่ผู้ประกอบการของไทยให้สามารถปรับตัวได้ทันทั้งที่ใน ยุคที่เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการพัฒนาระบบในการรองรับมาตรฐานและได้มีการกำหนดให้ มีมาตรฐานเกี่ยวกับธุรกิจภาคบริการตามมาตรฐานสากล เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพในการตอบสนองต่อกลุ่ม ตลาดที่มี ความต้องการอย่างตรงไปตรงมา และปรับเปลี่ยนมาตรฐาน เกิดการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโดย สร้าง ความเชื่อมโยงกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนให้มี การวิจัยและพัฒนา โดยมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากนวัตกรรมที่จะนำมาพัฒนาธุรกิจโดยปรับ ตัวให้ทันต่อเศรษฐกิจดิจิทัลที่แปรผันไป รวมทั้งได้สนับสนุนในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ตรงเป้าประสงค์ในการ ขยายตลาดสินค้าและบริการทั้งในและต่างประเทศ

ข. มีการยกระดับฐานธุรกิจบริการใหม่ที่มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการขยายตัวและมีศักยภาพ ในการขับเคลื่อนที่สูงขึ้น เช่น ธุรกิจด้านดิจิทัล ด้านการศึกษาระหว่างประเทศ ธุรกิจบันเทิงและคอนเทนต์ และ มีการบริการวิชาชีพให้ก้าวหน้าของบริการที่ทันยุคทันสมัย โดยนำประโยชน์มาใช้จากความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ ผู้ให้บริการ Cloud Service แอปพลิเคชันทางการเงิน การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงระหว่างด้านธุรกิจบริการที่มีศักยภาพเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างบูรณาการ และส่งเสริมให้มีการแข่งขันบนพื้นฐานการพัฒนาเชิงรุกในธุรกิจและกระจายผลประโยชน์ในห่วงโซ่อุปทาน

ค. สร้างกลไกต่อการนำไปสู่ภาคบริการอันเป็นเอกภาพ โดยจัดตั้งหน่วยงานเป็นเจ้าภาพหลัก ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภาคบริการ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติการ มีการบูรณาการความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันสนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาภาคบริการทั้งระบบ ควบคู่กับการ ดูแล และติดตามประเมินผลการพัฒนาให้เป็นไปตาม

กรอบทิศทางและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคส่วนการบริการในองค์กรรวมและบริการในรายสาขาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 พัฒนาการท่องเที่ยวในการบูรณาการโดยมีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้

ก. ส่งเสริมการให้มีการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินการ (1) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยว โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ไปสู่คนในชุมชนและท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมรวมทั้งส่งเสริมทางการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถที่จะต้องมีการรองรับของระบบนิเวศเพื่อให้สมดุลและยั่งยืนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่บุคคลได้สร้างขึ้นใหม่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากทั่วโลก (2) พัฒนากลุ่มเครือข่ายที่มีศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบการเชื่อมโยงกับกิจกรรมของการท่องเที่ยวตามกลุ่มความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวที่สนใจเฉพาะ เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวในเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวของกลุ่มมุสลิม (3) ส่งเสริมฟื้นฟูความเชื่อมั่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทยในสายตาชาวโลก (4) ดำเนินการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุกในตลาดกลุ่มเป้าหมายทั้งฐานตลาดเดิมและตลาดใหม่ โดยมุ่งเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน รวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นการลด การพึ่งพาตลาดต่างประเทศ (5) ส่งเสริมในด้านการพัฒนาทักษะฝีมือของบุคลากรในภาคการบริการและการท่องเที่ยว จัดให้มีการฝึกอบรมภาคพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาต่างประเทศที่มีหลากหลาย (6) พัฒนาระบบคมนาคมจนส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายการขนส่งทุกทาง

ข. แก้ไขกฎหมายด้านกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ท่องเที่ยวปัจจุบัน จัดทำ มีผลบังคับใช้มาตรฐานภาคการท่องเที่ยว อาทิ (1) เร่งปรับในส่วนของกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการสำหรับอนาคต ในส่วนของการบูรณาการทางด้านหลักการและการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการได้ตรงตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (2) มีการพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อทบทวน ปรับปรุงนโยบายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษา การบริการ การท่องเที่ยวภายในประเทศตามสถานการณ์โดยการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่นานาชาติ และ (3) ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการบูรณาการทุกภาคส่วน สามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ตามสิทธิพึงมีของบุคคลตามต้องการ

ค. ปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างของการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นแนวทางในการชี้ทิศทางต่อการพัฒนาให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการการมีส่วนร่วมทุกระดับ มีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน ในการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้เติบโตอย่างสมดุลและความยั่งยืน รวมทั้งกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

1.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาให้ครบวงจร โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ก. มีการส่งเสริมการสร้างรายได้จากการกีฬา เนื่องจากกีฬาเป็นหลักฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลต่อการสร้างวินัย จิตสำนึก ความสามัคคี และน้ำใจนักกีฬา ทั้งยังมอบคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ตลอดจนได้เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศจากกิจกรรมและธุรกิจบริการสามารถสอดคล้องกับธุรกิจด้านการกีฬา ดังนั้น จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนในภาคอุตสาหกรรมกีฬาให้ครบวงจร นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านแบรนด์สินค้าการท่องเที่ยวให้กับธุรกิจด้านกีฬาทั้งการผลิตและอุปกรณ์กีฬา ด้านประกันภัย การเดินทาง การขนส่ง รวมถึงสถาบันพัฒนากีฬาอาชีพทุกกลุ่ม เพื่อให้อุตสาหกรรมกีฬาสามารถสร้างโอกาส สร้างงานและรายได้ รวมถึงสร้างอาชีพให้กับประชาชนทุกกลุ่ม โดย (1) ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งมีสปอนเซอร์ในการจัดมหกรรมกีฬานานาชาติ การเป็นเจ้าภาพงานกีฬาระดับโลก และการสัมมนาด้านวิชาการ ระดับนานาชาติของด้านกีฬา เวชศาสตร์กีฬา และวิทยาศาสตร์การกีฬา (2) การส่งเสริมธุรกิจของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา ของธุรกิจกีฬา ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา อาทิ ธุรกิจอุปกรณ์กีฬา ธุรกิจสถานที่การแข่งขันกีฬา และธุรกิจการฝึกสอนนักกีฬาและ (3) ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด เพื่อสร้างการเข้าถึง รับรู้ ให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญของการกีฬา นำไปสู่การจัดให้เกิดกิจกรรมและนันทนาการทางการกีฬามากขึ้น

ข. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการกีฬา เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพทางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ

ค. ปรับโครงสร้างบริหารและจัดการทางด้านการกีฬาเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนด้านกีฬา จึงควรแก้ไขโครงสร้างของการบริหาร จัดการทางด้านการกีฬาให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ ดังนี้ (1) จัดตั้งคณะกรรมการทำงาน การบริหาร การจัดการในรูปแบบคณะกรรมการระดับประเทศรับผิดชอบในการจัดทำนโยบาย ขับเคลื่อนด้านการกีฬา (2) ส่งเสริมในการทำงานการทั้งภาครัฐ เอกชน ในการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมด้านกีฬา และ (3) จัดตั้งหน่วยงานทางด้านการกีฬาโดยเฉพาะในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการกีฬาของแถบภูมิภาคนี้

2. แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

Suansri (2003) ให้ความหมายว่า จุดเริ่มต้นของคำว่า อีโคทัวร์ริซึม (Eco-tourism) มาจากประเทศตะวันตก มีการให้ความหมายคำนี้หลากหลายที่แตกต่างของแต่ละที่ผู้เขียน หรือนักวิชาการส่วนใหญ่แล้วการท่องเที่ยวทางด้านนี้จะเน้นสำคัญกับต่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีความผูกพันกับทรัพยากรและมีความรักหวงแหนกับทรัพยากรในพื้นที่ของตนเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยชุมชน และเป็นการเน้นบทบาทเจ้าของพื้นที่และชุมชนมากยิ่งขึ้น

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Sustainable Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในชุมชน โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็น ที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและ กระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่อง มือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีจุดประสงค์เพื่อการ ท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาโดยมีชุมชนที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดความยั่งยืนในความเป็นอยู่ของชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืนให้เข้ากับบรรยากาศในชุมชน โดยมีความสัมพันธ์กับ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตชุมชนในรูปแบบการเรียนรู้ การทดลอง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นจริงในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามกับ UNESCO (2007) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ วิถีท้องถิ่นหรือสถานที่โดยผ่าน รับรู้จาก การมีประสบการณ์โดยตรงในการมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมนั้น ๆ อัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในทุก ๆ ปี นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ โดยบริโภคทรัพยากรต่าง ๆ จากสถานที่ ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ฯลฯ มีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มี ชื่อเสียง ยิ่งจะได้รับผลกระทบมากเป็นพิเศษ ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่ หลังไหลเข้ามา หากไม่ได้วางแผนการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวอย่างมีระเบียบระบบ อาจจะทำให้แหล่ง ท่องเที่ยวนั้นคุณภาพตกต่ำลงส่งผล กระทั่งประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ให้เกิดผลทางด้านลบ และสุดท้ายทำให้แหล่ง ท่องเที่ยวนั้นหมดคุณค่าในที่สุด (Russo, 2002) เนื่องจาก แหล่งท่องเที่ยวเปรียบเสมือน ทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่มีตัวตนจับต้องได้ (Tangible Product) ที่มีโอกาส จะสูญสลาย และหมดไป หากมีการใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่องและสิ้นเปลือง (Prentice & Andersen, 2003)

4. แนวคิดการสร้างแบรนด์จุดหมายปลายทาง

Branding: แบรินด์คือ เป็นวิธีการที่เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าออกไปสู่สายตาของผู้บริโภค ในนามบริษัท ที่มีลักษณะเป็นโลโก้ หรือตราสัญลักษณ์ ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเว็บไซต์ การออกแบบ โฆษณา การเลือกสีเฉพาะตัวที่สื่อถึงตัวองค์กร โลโก้ หรือการใช้งานโซเชียลมีเดีย

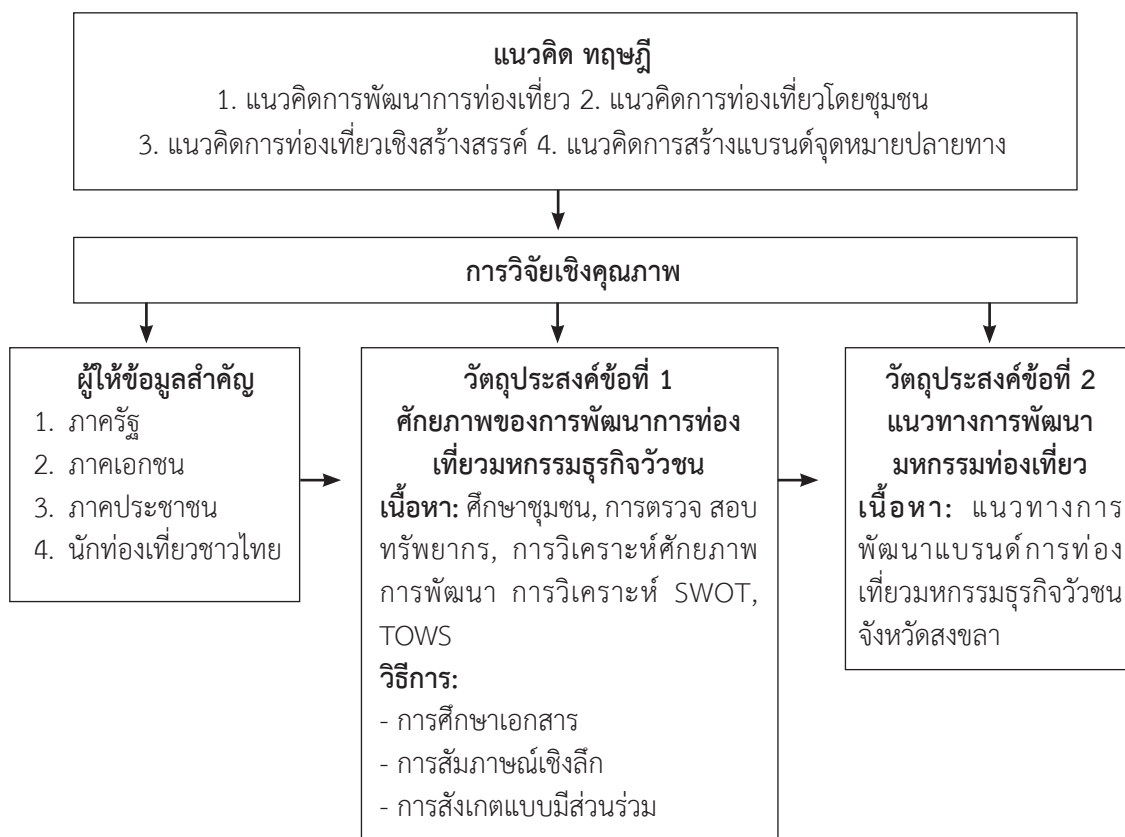
Sakkorawat (2016) ที่ปรึกษาด้านแบรนด์ และดิจิทัลมาร์เก็ตติ้ง ได้อธิบายถึงหัวข้อ Branding 4.0 ไว้ในงาน Creative Thailand Symposium หัวใจสำคัญก็คือแบรนด์ต้องสร้างคุณค่าให้กับสังคมด้วย ถ้าอ้างอิง จากทฤษฎี ปัจจุบัน Philip Kotler หรือบิดาด้านการตลาด ได้บอกว่าการตลาดได้เข้ามาสู่ยุค 3.0 แล้ว โดยที่ แบ่งทีละยุคได้ว่า

ยุคที่ 1 เป็นยุคของการผลิตสินค้า เพราะเป็นช่วงที่ประชากรเติบโตอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องผลิต สินค้าให้ได้มากที่สุด ยุคนี้จะให้ความสำคัญกับตัวสินค้า สินค้าเป็นหัวใจสำคัญ หรือเน้น Functional อย่างเดียว ยุคที่ 2 เป็นยุคที่เริ่มให้ความสำคัญกับลูกค้า หรือที่เรียกว่า Consumer is King โดยการสรรหาประโยชน์ที่จะ มอบให้กับลูกค้าเน้นความพึงพอใจของลูกค้ามากกว่าตัวสินค้า มีการเกิดโปรแกรม CRM มากมาย สร้างความ พึงพอใจให้ลูกค้า ยุคนี้เป็นการผสมทั้ง Functional และ Emotional ยุคที่ 3 ยุคนี้จะไม่ให้ความสำคัญ กับลูกค้า หรือสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับ “ความสัมพันธ์” ของลูกค้าที่มีกับแบรนด์ เป็นยุคที่มีการเพิ่มคุณค่าให้กับแบรนด์ และสังคม แบรินด์ต้องตอบโจทย์ในการที่จะต้องทำอะไรให้โลกน่าอยู่

ขึ้น เป็นยุคที่มีทั้ง Functional รวมกับ Emotional และการที่จะเพิ่มจิตวิญญาณเข้าไปด้วย

การทำการตลาดจะเริ่มเปลี่ยนไปเป็นในส่วนของแนวคิดที่ว่าธุรกิจให้ความช่วยเหลือสังคมได้หรือเปล่า ซึ่งก็จะมีระดับในการที่จะช่วยเหลือสังคม ในช่วงแรกจะเริ่มจากองค์กรใช้วิธีบริจาคเงิน หรือสิ่งของ แต่วิธีนี้ไม่ใช่วิธีที่ยั่งยืน ซึ่งต่อมาก็เริ่มทำ CSR (Corporate social responsibility) ที่เริ่มทำจาก แบรินต์ใหญ่ ๆ ก่อน จากนั้นก็เข้าสู่การทำ CSV (Creating shared value) ที่บริษัทเล็กเริ่มทำก่อน เป็นการที่สะท้อนให้เห็นความมีคุณค่าของสังคมในหลาย ๆ ด้าน และแบรนด์ก็จะนำมาเชื่อมโยงให้สอดคล้องเข้ากันได้ (Sakkorawat , 2016)

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมจำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาชมว้าวชนในจังหวัดสงขลา

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) จากการสำรวจสถานที่แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ใช้แข่งขันวัวในจังหวัดสงขลา ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จำนวน 32 คน และผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเฝ้าดูการแข่งขันวัวในบริเวณสนามวัวชน ร่วมชมการแข่งวัวชนกับชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา (Chanthavanit, 2006)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนก สรุปประเด็นสำคัญ (Lincharoen, 2011) แนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 32 คน ลงความเห็นร่วมกันในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยสรุปผลวิจัยและนำเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน ของจังหวัดสงขลา 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์ทางการท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน จังหวัดสงขลา มีผลการศึกษาดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน ของจังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดสงขลา ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา ซึ่งจะมีระบบนิเวศ น้ำและป่าชายเลนที่สวยงาม บริเวณแหลมสมิหลาเป็นหาดทรายขาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ หาดปากบางสะกอมเป็นหาดทรายยาว 2 กิโลเมตร สามารถจัดกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ บนชายหาด ลักษณะเดียวกันกับหาดสร้อยสวรรค์ และหาดสทิงพระ นักท่องเที่ยวนิยมไปท่องเที่ยวที่เกาะหนู เกาะแมว ซึ่งมีการท่องเที่ยวเชิงกีฬา นักท่องเที่ยวสามารถชมทิวทัศน์ที่สวยงามเมื่อขับรถชมบริเวณสะพานติณสูลานนท์ นักท่องเที่ยวที่นิยมสัมผัสธรรมชาติก็จะไปเที่ยวที่น้ำตกโดนางช้าง น้ำตกบริพัตร หรืออุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง นักท่องเที่ยวที่รักนกสามารถไปชมอุทยานนกน้ำคูขุด เพื่อชมนกต่าง ๆ และทิวทัศน์ที่สวยงามของทุ่งหญ้ากลางทะเล

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดสงขลา ได้แก่ วัดมัสยิดมอญ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล วัดเกาะถั่ว พิพิธภัณฑสถานคติชนวิทยา-สถาบันทักษิณคดีศึกษา ผ้าทอเกาะยอ

ทรัพยากรมรดก ประเพณีของจังหวัดสงขลา ตามปฏิทินมีความหลากหลายที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีลากพระ ตักบาตรเทโว ประเพณีสงกรานต์ งานเกษตรภาคใต้ เทศกาลโคมไฟไหว้พระจันทร์

ทรัพยากรกิจกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ การล่องแก่งคลองบน ล่องแก่งชมถ้ำศรีเกษร ล่องแพแลเลสาบ และกิจกรรมที่โดดเด่นที่สุด คือ การเข้าร่วมท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัวชน

ผลการวิเคราะห์ SWOT ของการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา

จุดแข็ง (S) จังหวัดสงขลาเป็นจุดแข็งในการพัฒนา เพราะตั้งอยู่กลางศูนย์การค้าโลกในภูมิภาคอาเซียน มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางของการจัดการการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน ในระดับนานาชาติ

จุดอ่อน (W) จังหวัดสงขลาไม่มีจุดอ่อนคือ การขาดแผนยุทธศาสตร์ด้านท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน และขาดแผนการตลาดดิจิทัล เพื่อนำเสนอมหรรมธุรกิจวัวชน ตลอดจนองค์การที่ดูแลการท่องเที่ยวมหรรมดังกล่าว เพื่อยกระดับจากมหรรมระดับจังหวัดเป็นมหรรมระดับโลก

โอกาส (O) จังหวัดสงขลามีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ กระแสโลกด้านความนิยมการท่องเที่ยวมหรรมกีฬา การท่องเที่ยวมหรรมทางด้านอาหารและการจัดแสดงสินค้า จังหวัดสงขลายังมีโอกาสอยู่บนเส้นทางโลจิสติกส์ของอาเซียน ตลอดจนมีโอกาสนำเสนอการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชนสู่สายตาชาวโลก

อุปสรรค (T) จังหวัดสงขลาไม่มีอุปสรรคในการพัฒนา คือความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ภัยพิบัติธรรมชาติ โรคระบาดสากล ผู้ก่อการร้ายสากล

ผลการสังเคราะห์ TOWS ของการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

1. การสร้างแบรนด์มหรรมธุรกิจวัวชน
2. การสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวธรรมชาติทะเลสาบสงขลา
3. การสร้างแบรนด์มหรรมเกษตร อาหาร และการแสดงสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

1. สร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน
2. สร้างสนามกีฬามาตรฐานด้านวัวชน
3. สร้างองค์กรและก่อตั้งสมาพันธ์แห่งโลกด้านวัวชน

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

1. ทำคู่แข่งกีฬาวัวชนให้เป็นพันธมิตร
2. พัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางของวัวชน
3. สร้างเครือข่ายกีฬาวัวชนในอาเซียน
4. สร้างสมาพันธ์วัวชนแห่งโลกที่จังหวัดสงขลา

กลยุทธ์เชิงรับ (WT)

1. กำหนดกฎระเบียบสากลและมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน
2. จัดอบรมเจ้าหน้าที่ ดูแล รักษาความปลอดภัย ระหว่างกีฬาวัวชน
3. อบรมเตรียมความพร้อมเพื่อรับภัยพิบัติทุกรูปแบบ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์ทางการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวมหรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา ดังนี้

1. จังหวัดสงขลา มีศักยภาพในการพัฒนามหรรมธุรกิจวัวชน ได้แก่ ศักยภาพด้านการมีข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำเสนอธุรกิจวัวชนแก่ลูกค้ามีมหรรมที่โดดเด่นด้านวัวชนเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวธุรกิจวัวชนระดับนานาชาติ และระดับอาเซียน

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ได้แก่

2.1) การสร้างเครือข่ายและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ เพื่อร่วมมือและประสานงาน ได้แก่ สมาพันธ์ กลุ่มประเทศ ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด

2.2) การกำหนดสถานที่จัดมรดกวิถีวัฒนธรรม การพัฒนาความคิดหลักเกี่ยวกับสถานที่การจัดมรดกวิถีวัฒนธรรมนี้ โดยกำหนดให้จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมระดับนานาชาติและอาจมีการจัดมรดกวิถีวัฒนธรรมดังกล่าวหมุนเวียนไปในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้

2.3) ควรขยายเวลาการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติให้ยาวขึ้น เช่น 5-10 วัน

2.4) จังหวัดสงขลาควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรม เพื่อเป็นศูนย์กลางของมรดกวิถีวัฒนธรรมดังกล่าวในระดับอาเซียนและระดับนานาชาติ

2.5) สร้างเว็บไซต์สนับสนุนแบรนด์การท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสงขลา และนำไปบูรณาการเข้ากับโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เพื่อทำการตลาดดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลเกี่ยวกับศักยภาพของจังหวัดสงขลาในการเป็นศูนย์กลางของมรดกวิถีวัฒนธรรมท่องเที่ยวแห่งอาเซียนและแห่งโลก เนื่องจากในอนาคตกระแสการท่องเที่ยวโลกจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่บูรณาการกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ากับลักษณะทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความแตกต่างและความหลากหลายโดยเฉพาะการบูรณาการกิจกรรมการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในอนาคตในระดับนานาชาติให้เป็นการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวโลก หากเมืองท่องเที่ยวใดมีมรดกต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ย่อมเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้หลั่งไหลเข้ามาสู่เมืองท่องเที่ยวนั้นอย่างไม่ขาดสาย ยิ่งถ้าหากเมืองท่องเที่ยวมีความเป็นแบรนด์อยู่ในตัวเองค่อนข้างมาก ย่อมเป็นข้อได้เปรียบที่จะเสริมให้การท่องเที่ยวนั้นแข็งแกร่งขึ้นด้วย ซึ่งความเป็นแบรนด์ของเมืองท่องเที่ยวนั้น มีความแตกต่างจากแบรนด์สินค้าหรือบริการอยู่บ้างพอสมควร ตามที่ (Hankinson, 2006) พบว่า มีส่วนประกอบหลายประการที่ทำให้แบรนด์เมืองการท่องเที่ยวแตกต่างจากแบรนด์สินค้า และนำไปสู่ความแตกต่างกันในการสร้างสรรค์และพัฒนา อย่างไรก็ตาม แบรนด์เมืองท่องเที่ยวยังสามารถเปรียบได้เช่นเดียวกันกับแบรนด์สินค้า ซึ่ง Kotler, Haider and Rein, (1993) ได้กล่าวว่าแบรนด์เมืองท่องเที่ยวก็คือสินค้าด้านการท่องเที่ยวนั่นเอง

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา มีศักยภาพของจุดแข็งเพราะเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กลางศูนย์กลางการค้าโลกในภูมิภาค อูษาคเนย์มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางของการจัดการการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ แต่ยังคงขาดแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมและขาดแผนการตลาดดิจิทัล เพื่อนำเสนอมรดกวิถีวัฒนธรรม ตลอดจนองค์กรที่ดูแลการท่องเที่ยวมรดกวิถีวัฒนธรรมดังกล่าว เพื่อยกระดับจากมรดกวิถีวัฒนธรรมระดับจังหวัดเป็นระดับประเทศและระดับโลก สอดคล้องกับ Boonsuaykwan (2018) จากการศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจการเมืองการพนัน (กีฬา) วิถีชนภาคใต้ ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ ประธาน ผู้ประสานงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยลักษณ์

ถึงการนำการบริหารจัดการแบบใหม่ในระบบธุรกิจ และการเลี้ยงวัวชน เริ่มนำวิทยาการสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสร้างสิ่งเย็นและเกมส์กีฬา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย และสิงคโปร์ ให้เข้ามาชม ซึ่งเป็นการสร้างธุรกิจทางการท่องเที่ยวหมื่นล้านบาท ที่สร้างวงจรเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องทางภาคใต้ ทั้งนี้ จังหวัดสงขลามีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ กระแสโลกด้านความนิยมการท่องเที่ยวมหรหรรรมกีฬา การท่องเที่ยวมหรหรรรมทางด้านอาหารและการจัดแสดงสินค้า จังหวัดสงขลายังมีโอกาสอยู่บนเส้นทางโลจิสติกส์ของอาเซียน ตลอดจนมีโอกาสนำเสนอการท่องเที่ยวมหรหรรรมธุรกิจวัวชนสู่สายตาชาวโลก การศึกษาศักยภาพของการพัฒนาแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวมหรหรรรมธุรกิจวัวชนของจังหวัดสงขลา ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของ Dechthongkam (2000) ได้ศึกษาเรื่อง หัวเชื้อวัวชน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การชนวัวในปัจจุบันกลายเป็นธุรกิจการพนันมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ มีการเตรียมการ และมีการแบ่งงานกันทำ โดยมีเป้าหมาย คือ เพื่อดึงดูดให้ผู้คนเดินทางมาชม การบริหารจัดการธุรกิจการพนันวัวชน จึงเป็นการผสมผสาน กันระหว่างทักษะทางสังคม และทักษะการบริหารธุรกิจ คือ ต้องบริหารความเชื่อมั่น และความไว้วางใจของเจ้าของวัว และนักพนัน ขณะเดียวกันก็มีเป้าหมายที่ผลกำไร การบริหารจัดการ ของธุรกิจวัวชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratana (2004) ได้ศึกษาเรื่อง ยกระดับ "ชนวัว" กีฬาพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า การเลี้ยงวัวชนในพื้นที่ภาคใต้เป็นวิถีดั้งเดิมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของคนปักษ์ใต้ที่มักจะนำวัวมาชนกัน เพื่อความบันเทิงระดับชุมชน แต่ปัจจุบันกระแสความนิยมในกีฬาประเภทนี้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย และสิงคโปร์ล่าสุด จึงมีการลงทุนสร้างสนามชนวัว ที่มีมาตรฐานสากลเทียบเท่าต่างประเทศ เพื่อหวังต่อยอดด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม พบว่า สนามแห่งนี้ได้พัฒนา และยกระดับสนามวัวชนท้องถิ่นที่เปิดตามอัตภาพให้เป็นสนาม เพื่อการท่องเที่ยวจุดนี้เองทำให้ผู้ที่ชื่นชอบกีฬาชนวัว รวมถึงนักท่องเที่ยวประทับใจ

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแบรนด์ทางการท่องเที่ยวมหรหรรรมธุรกิจวัวชน จังหวัดสงขลา

1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เพื่อสร้างเสริม และพัฒนา ตลอดจนปรับปรุงระดับมาตรฐานภาคการท่องเที่ยว และการบริการให้ดีขึ้นโดยครอบคลุมทุกรูปแบบ และเป็นการส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การส่งเสริมและพัฒนารูปแบบมหรหรรรมธุรกิจวัวชนในประเทศไทยให้เป็นแบรนด์มหรหรรรมทางการท่องเที่ยวกีฬา ให้ได้รับความนิยมในอาเซียน รวมถึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อที่จะก้าวสู่การเป็นผู้นำคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวสินค้า และบริการในระดับโลกสากล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kowattanakul (2015) พบว่า สถานการณ์การสร้างแบรนด์ปัจจุบันของการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางจะต้องมีการพัฒนาการสร้างแบรนด์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และกระบวนการสร้างแบรนด์กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง การพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีรูปแบบการพัฒนาดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมการจัดนิทรรศการออกบูธ 2) คู่มือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว 3) เว็บไซต์แนะนำโครงการ 4) โบรชัวร์แนะนำการท่องเที่ยว 5) แผ่นพับข้อมูลการท่องเที่ยวและ 6) คู่มือการใช้แบรนด์

2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแบรนด์สินค้าทางการท่องเที่ยวและการบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีบทบาทร่วมในด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมหกรรมธุรกิจวัวชน ระดับประเทศ อาเซียน และระดับภูมิภาคแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

2. ควรจัดตั้งสมาพันธ์การวัวชนแห่งโลกโดยมีจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์สมพันธ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่อง มหกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

2. ควรทำวิจัยเรื่องการสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหกรรมธุรกิจวัวชนในระดับนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

พจนา สวนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต และธรรมชาติ.

พะยอม ธรรมบุตร. (2559). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

วิเชียร ณ นคร. (2542). **วัวชน**. ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

รงค์ บุญสวยขวัญ. (2559). การเมืองของการพนันวัวชนภาคใต้. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์สุราษฎร์ธานี**. 8 (3): 242-266.

สมหมาย คล้ายบ้านใหม่. (2543). พลวัตของกีฬาชนโคในบริบทการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา สนามชนโคบ้านบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. **คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา**, 1 (1): 319-325.

สุธีรพันธุ์ สักรัตน์. (2559). **สร้างแบรนด์ในยุค Branding 4.0. Positioning**. [Online]. Available: www.positioningmag.com. [2563, มกราคม 25].

สุพิชญ์ รัตน์ะ. (2547). **ยกระดับ “ชนวัว” กีฬาพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว**. [Online]. Available: <http://www.nationtv.tv/main/content>. [2563, พฤศจิกายน 14].

สุภางค์ จันทวานิช. (2546). วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน **คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา, อุทัย ดุลยเกษม** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2543). **กะเพาะสนิมกริชและวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **การพัฒนการท่องเที่ยวของยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. [Online]. Available: <http://www.nesdb.go.th>. [2563, มกราคม 20].

อาคม เดชทองคำ. (2543). **หัวเชือกว้าวขน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). **การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องการศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น**. โครงการทุนวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

References

Hankinson, G. (2006). The Management of Destination Brands: Five Guiding Principles based on Recent Developments in Corporate Branding Theory,” **Journal of Brand Management**, 14 (3): 240-254.

Kotler, P., Haider, D. and Rein, I. (1993). **Marketing Places: Attracting Investment, Industry, and Tourism to Cities, States, and Nations**. The Free Press.

McMillan, J. H. and Schumacher, S. S. (1997). **Research in Education: A Conceptual Introduction**. New York: Longman.

Prentice, R. & Andersen, V. (2003). Festival as Creative Destination. **Annals of Tourism Research**, 30 (1): 7-30.

Russo A. (2002). The Vicious Circle of Tourism Development in Heritage Cities. **Annals of Tourism Research**, 29 (1): 165-182.

UNESCO and Institute for Tourism Studies (IFT). (2007). **A Training Manual for Heritage Guides Tourism at Cultural Heritage Sites in Asia Cultural Heritage Specialist Guide Training and Certification Program for UNESCO World Heritage Sites**. Macao: UNESCO and Institute for Tourism Studies (IFT), Macao SAR.

Translated Thai References

Boonsuaykhwan, R. (2016). The Politics of Gambling in the South. **Journal of Humanities and Social Sciences Walailak University**. 8 No (3): 242-266. (in Thai)

Chanthavanit, S. (2006). **Methods of Data Collection in Qualitative Research**. In the Qualitative Research Manual for Development Uthai Dulyakasem. ed. 4th Edition: Research and Development Institute: Publisher of Khon Kaen University. (in Thai)

Dhamabutra, P. (2016). **Documents for Teaching and Learning Education for Tourism**. Bangkok: College of Management University of Phayao. (in Thai)

Dechthongkam, A. (2000). **Cow Head Rope Hitting**. Bangkok: The Thailand Research Fund. (in Thai)

- Kovathanakul, D. (2015). Branding Provinces for Tourism in the Middle Northeastern Provinces to Support the ASEAN Economic Community. **Journal for Responsible Tourism**. 2 (2): 41-54. (in Thai)
- Klaibanmai, S. (2000). The dynamics of the Sport in the Tourism Context: a Case Study of Bang Klam Cow Stadium Songkhla Province. **Faculty of Humanities and Social Sciences Songkhla Rajabhat University**. 1 (1) 319-325. (in Thai)
- Lincharoen, A. (2011). **The Development of a Learning Process Model Subject: Community Education in Order to Search for Knowledge and local Knowledge**. Research fund Project National Research Office (NRCT). (in Thai)
- Na Nakorn, V. (1999). "Bulls." In the Department of Southern Thai Culture, Book 4: Bangkok: Encyclopedia Foundation. Thai Culture, Siam Commercial Bank. (in Thai)
- National Economic and Social Development Council. (2017). **Strategic Tourism Development Development of the National Economic and Social Development Plan**. [Online]. Available: <http://www.nesdb.go.th>. (2020, January 20). (in Thai)
- Phongpailoon, S. (2000). **Rust Crackers, Daggers and the Way of Life in the Southern Part**. Bangkok: The Thailand Research Fund. (in Thai)
- Ratana, S. (2004). **Raise the Level of "Butt Cattle", Local Sports for Tourism**. [Online]. Retrieved. Available: <Http://www.nationtv.tv/main/content>. [2020, November 14]. (in Thai)
- Sakkorawat, S. (2016). **"Branding in the Branding 4.0."** Positioning. [Online]. Available: <https://positioningmag.com/1106474>. [2020, January 25]. (in Thai)
- Suansri, P. (2003). **A Guide to Tourism Management by Communities**. Bangkok: Tourism for Life Project and nature. (in Thai)

คณะผู้เขียน

อาจารย์ชญาณิศา วงษ์พันธุ์

วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เลขที่ 2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

e-mail: chayanisa.wo@spu.ac.th

นายรชานนท์ ดิลกวณิช

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

เลขที่ 55 อาคาร เวฟ เพลส ชั้น 8 ถนนวิทย์ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

นายแสงสุรีย์ สุทธิรัตนการ

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

เลขที่ 55 อาคาร เวฟ เพลส ชั้น 8 ถนนวิทย์ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A
ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี
Marketing Mix Factors Affecting Decision Making of Parents in Choosing
School for their Children: A Private Bilingual School A in Pathumthani

กันตรัตน์ สุจิตวนิช* และ วัลลภา เกลิมวงศาเวช
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

Kantarat Suchitwanich and Wallapa Chalermvongsavej
Suryadhep Teachers College, Rangsit University

Received: December 21, 2020

Revised: February 28, 2021

Accepted: March 3, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี และ 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 280 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 และค่าความเชื่อมั่น ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.59$) และจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณพบว่า ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.10 ($R^2 = 0.731$)

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจ โรงเรียนสองภาษาเอกชน

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the level of opinion towards marketing mix factors affecting decision making of parents in choosing school for their children: a private bilingual school A in Pathumthani province 2) to study marketing mix factors affecting decision making of parents in choosing school for their children: a private bilingual school A in Pathumthani province. This study was a quantitative research. 280 parents were selected as the sample of this research by using purposive sampling. The questionnaire was used as the research instrument for data collection. The IOC (Index of Item-Objective Congruence) index was evaluated by three experts ranging from 0.70 to 1.00 and the reliability analysis of the overall test indicated Cronbach's Alpha Coefficient (α) of 0.98. The statistics for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of research revealed that the parents' opinion towards the overall marketing mix factor was at a high level ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.59). Regarding the multiple regression analysis, place, promotion, price, and physical evidence were found to affect decision making of parents in choosing school for their children: a private bilingual school A in Pathumthani province at the statistical significance level of .05 with the variable prediction of 73.10% (R^2 = 0.731).

Keywords: Marketing Mix 7Ps Factors, Decision Making, A Private Bilingual School

บทนำ

สังคมยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนต้องเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้ และปรับเปลี่ยนให้ทันกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยต้องมีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มทางการศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวและสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพยากรณ์แนวโน้มและทิศทางการจัดการศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thongyoo, 2019) นอกจากนี้การเติบโตของโรงเรียนเอกชนมีแนวโน้มสูงขึ้นซึ่งเห็นได้จากการขยายของโรงเรียนนานาชาติทั่วประเทศที่มีจำนวนมากขึ้น โดยมีการเปิดใหม่เฉลี่ยปีละ 4-5 แห่งในพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นในและชั้นกลาง เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครองในการปูพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่ดีให้แก่บุตรหลานของตน (Suksriwong, 2019) เช่นเดียวกับโรงเรียนไทยที่เปิดสอนหลักสูตรสองภาษาหรือหลักสูตรนานาชาติมากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครองเช่นเดียวกัน ซึ่งปัจจัยในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองมีหลายประการขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและทัศนคติของแต่ละบุคคล จึงทำให้ผู้ปกครองมีการตัดสินใจเลือกที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคลแล้วยังมีปัจจัยด้านโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หลักสูตรและ

การจัดการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก ค่าใช้จ่าย อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รวมถึงชื่อเสียงของโรงเรียน (Wayne and Cecil, 2013) เพื่อเป็นทางเลือก ตอบสนองความต้องการ และดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเข้าเรียน สถานศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนจึงต้องนำกลยุทธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการตลาดชนิดหนึ่งมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค ซึ่งปัจจัยด้านโรงเรียนตามกรอบแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด (Kotler, 2011) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ทำเลที่ตั้ง (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคลากร (People) กระบวนการ (Process) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ดังที่ Mad-awa (2016) ได้ศึกษาระดับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ Makchiew (2015) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษาญณ์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญในด้านอาจารย์และบุคลากรมากที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับการแข่งขันด้านการศึกษาที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมุ่งศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ และพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง รวมทั้งเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

1. แนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจ

การตัดสินใจ เป็นการพิจารณาทางเลือกปฏิบัติหรือการเลือกแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดจากสถานการณ์ที่มีทางเลือกหลายแนวทางซึ่งเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการและตรงตามความสำเร็จที่ตั้งเป้าหมายไว้ (Pongsriroj, 1997; Sereerat, 1998; Bangmo, 2005) นอกจากนี้การตัดสินใจยังเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดและสั่งการเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยพิจารณาจากทางเลือกหลาย ๆ ทางในการแก้ปัญหาขององค์กร หรือ

การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข่าวสารข้อมูลที่ได้รับจากองค์กร (Tojinda, 2005; Bussarakamwadee, 2008)

ทั้งนี้กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค เริ่มจากผู้บริโภคเกิดการตระหนักถึงความต้องการหรือปัญหา ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความปรารถนาภายในหรือจากอิทธิพลภายนอก หลังจากนั้นผู้บริโภคจะมีการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งภายใน เช่น จากความทรงจำ เป็นต้น และจากแหล่งภายนอก เช่น การโฆษณา การสอบถามจากเพื่อน เป็นต้น หลังจากการค้นหาข้อมูลแล้วผู้บริโภคจะทำการประเมินทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ ซึ่งการประเมินทางเลือกของผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีต่อผลิตภัณฑ์ รูปแบบ และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Maneesong, Boonmak, Chumaoon, and Termsanguanwong, 2005)

Sereerat (2009) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) การรับรู้ปัญหา หรือการรับรู้ถึงความต้องการ หมายถึง การรับรู้ถึงความต้องการภายในของตน ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองหรือจากการกระตุ้น รวมถึงความต้องการด้านร่างกายและความต้องการด้านจิตวิทยา เป็นการรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่ต้องการและสภาพปัจจุบัน ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นมากพอถึงระดับหนึ่งจะกระตุ้นให้เกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อ

- 2) การค้นหาข้อมูล เมื่อความต้องการของผู้บริโภคถูกกระตุ้นมากพอ และมีสิ่งสนองความต้องการอยู่ใกล้ตัว ผู้บริโภคจะดำเนินการทันทีเพื่อให้เกิดความพอใจ แต่ถ้าความต้องการนั้นไม่สามารถถูกตอบสนองได้ในทันที ความต้องการนั้นจะถูกเก็บไว้เพื่อหาทางตอบสนองในภายหลัง ด้วยการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น แหล่งบุคคล แหล่งการค้า แหล่งชุมชน แหล่งประสบการณ์ และแหล่งทดลอง

- 3) การประเมินผลทางเลือก เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคนำข้อมูลของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มาเปรียบเทียบตราสินค้าโดยอาศัยการประเมินจากมาตรฐานและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

- 4) การตัดสินใจซื้อ เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ชอบมากที่สุด หลังจากการประเมินทางเลือกและกำหนดความพอใจในตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งการตัดสินใจซื้อสามารถเกิดขึ้นได้ในร้านค้าปลีก ที่บ้าน หรือสำนักงานของลูกค้า

- 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ ถ้าผลลัพธ์ของการใช้ผลิตภัณฑ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าผลลัพธ์ของการใช้ผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ลูกค้าจะเกิดความไม่พึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์นั้น

2. แนวคิดทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Factors) (Kotler, 2011) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ผู้บริหารองค์กรหรือนักการตลาดใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินการทางการตลาด เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 'ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคลากร (People) กระบวนการ (Process) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนาและประยุกต์แนวทางการศึกษาวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยขึ้นบนพื้นฐานของการประยุกต์ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) บุคลากร (People) ราคา (Price) ทำเลที่ตั้ง (Place) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) และ กระบวนการ (Process) (Kotler, 2011) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินการทางการตลาดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้ตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชนของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง หลักสูตรของโรงเรียนได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งในระดับชาติและระดับสากล มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดี

2) บุคลากร (People) หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เต็มใจให้บริการสื่อสารและให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี รวมถึงบุคลากรได้รับการอบรมและพัฒนาวิชาชีพตลอดเวลา

3) ราคา (Price) หมายถึง ค่าเล่าเรียน ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าบริการอื่น ๆ ของโรงเรียนมีราคาเหมาะสม คำนึงถึงราคาและคุณภาพ มีค่าเล่าเรียนที่ถูกกว่าเมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ ในระดับเดียวกันมีเงื่อนไขระยะเวลาในการชำระเงินที่เหมาะสม สามารถแบ่งชำระค่าเล่าเรียนเป็นงวดได้

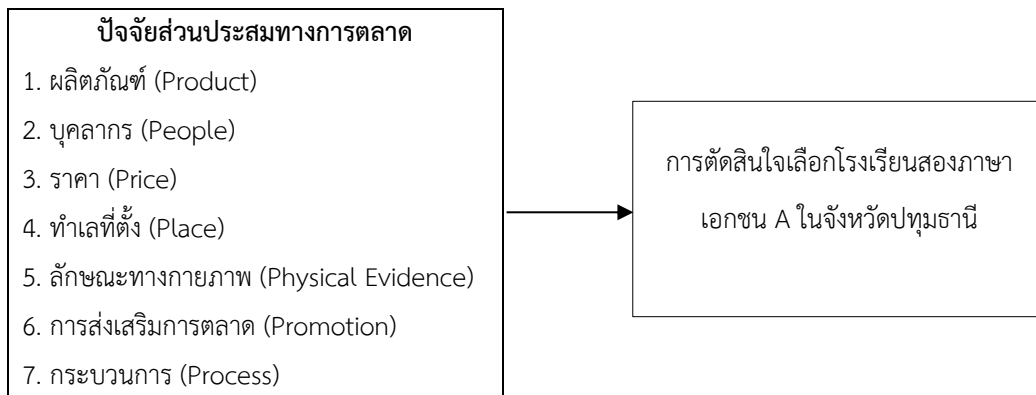
4) ทำเลที่ตั้ง (Place) หมายถึง ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนและการเดินทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนได้แก่ ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน การเดินทางสะดวก มีที่จอดรถเพียงพอ มีระบบรักษาความปลอดภัย มีการบริการรถรับส่งนักเรียน

5) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสวยงาม น่าอยู่ และมีความปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่และห้องเรียนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่มีความสะอาดส่งผลต่อสุขอนามัยที่ดีของนักเรียน มีความร่มรื่น มีพื้นที่สีเขียว มีเครื่องเล่นสนามที่เพียงพอ ปลอดภัย และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน

6) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่โรงเรียนมอบให้กับผู้ปกครอง เช่น สิทธิในการลดหย่อนค่าแรกเข้าและค่าเล่าเรียน โควตาในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ระบบการติดต่อสื่อสารข้อมูลระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เช่น การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การแจ้งข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างรวดเร็วและทั่วถึง

7) กระบวนการ (Process) หมายถึง ระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนในการรับสมัครนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียน การวัดและประเมินผล รวมถึงแผนการทำงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยปรับปรุงจากแนวคิดของ Kotler (2011)

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษา A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ในจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 974 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 280 คน ที่คำนวณจากจำนวนประชากร โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 2\%$ และทำการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selected) ด้วย การพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ตามกำหนดเวลา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยรวมของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.98 ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) (Cronbach, 1990) เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับชั้นของบุตรหลาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านโรงเรียนภายใต้กรอบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร ราคา ทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพ การส่งเสริมการตลาด และกระบวนการ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Sereerat, 2009) เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นของบุตรหลาน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับชั้นของบุตรหลาน

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (n = 280)	ร้อยละ
เพศ	1. ชาย	71	25.40
	2. หญิง	209	74.60
อายุ	1. 21-30 ปี	8	2.90
	2. 31-40 ปี	107	38.20
	3. 41-50ปี	140	50.00
	4. 51 ปีขึ้นไป	25	8.90
ระดับชั้นของบุตรหลาน	1. อนุบาล	85	30.40
	2. ประถมศึกษา	130	46.40
	3. มัธยมศึกษา	65	23.20

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 74.60 และเพศชาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 ต่อมาคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคืออายุ 21-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองระดับประถมศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 รองลงมาเป็นผู้ปกครองระดับอนุบาล จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 กลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดเป็นผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.30	0.67	มาก
2. ด้านบุคลากร	4.28	0.61	มาก
3. ด้านราคา	3.74	0.85	มาก
4. ด้านทำเลที่ตั้ง	3.92	0.68	มาก
5. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.20	0.67	มาก
6. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.99	0.66	มาก
7. ด้านกระบวนการ	4.18	0.71	มาก
รวม	4.09	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.61) ต่อมาคือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.71) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.66) ด้านทำเลที่ตั้ง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.68) และด้านราคา ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่าง

การตัดสินใจ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การรับรู้ปัญหา	4.54	0.52	มากที่สุด
2. การค้นหาข้อมูล	3.55	0.70	มาก
3. การประเมินผลทางเลือก	4.14	0.68	มาก
4. การตัดสินใจซื้อ	3.89	0.64	มาก
5. พฤติกรรมหลังการซื้อ	3.73	0.70	มาก
รวม	3.97	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลทางเลือกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.68) ต่อมา คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.64) ด้านพฤติกรรมหลังการซื้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.70) และด้านการค้นหาข้อมูลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรทำนาย	การตัดสินใจ			
	B	Std. Error	F	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	.819	.130	6.282	0.000
ด้านผลิตภัณฑ์	.063	.038	.080	0.102
ด้านบุคลากร	.086	.052	.100	0.097
ด้านราคา	.094	.031	.152	0.003

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรทำนาย	การตัดสินใจ				
	B	Std. Error		F	Sig
ด้านทำเลที่ตั้ง	.234	.032	.303	7.241***	0.000
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.119	.056	.152	2.125*	0.035
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.153	.042	.193	3.616***	0.000
ด้านกระบวนการ	.032	.055	.043	.578	0.564
R=.855 R ² = .731 AdjR ² = .724					

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter พบว่าตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ประกอบการสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานีได้ และชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านราคา (X_3) (Sig = 0.003) ด้านทำเลที่ตั้ง (X_4) (Sig = 0.000) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_5) (Sig = 0.035) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X_6) (Sig = 0.000) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าปัจจัยดังกล่าวสามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ประกอบการสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) (Sig = 0.102) ด้านบุคลากร (X_2) (Sig = 0.097) และด้านกระบวนการ (X_7) (Sig = 0.564) ทั้งสามตัวนี้ไม่มีระดับนัยสำคัญ แสดงว่าปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชนของผู้ประกอบการสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุดคือ ด้านทำเลที่ตั้ง (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.303 รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.193 ด้านราคา (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.152 และด้านลักษณะทางกายภาพ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ 0.119 ตามลำดับ ทำให้ตัวแปรทั้งสี่ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชนของผู้ประกอบการสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานีได้ ร้อยละ 73.10 หรือมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.10 ($R^2 = 0.731$) และมีค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ที่ 0.130

อภิปรายผล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบุคลากรต่อมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านทำเลที่ตั้ง และด้านราคาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนสองภาษาแห่งแรกในประเทศไทยที่จัดการเรียนการสอนรูปแบบ PYP (Primary Year Program) หลักสูตรนานาชาติ (International Baccalaureate) IB PYP โดยการผสมผสานระหว่างหลักสูตรนานาชาติกับหลักสูตรของ

กระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของ Cambridge IGCSE ในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา และการผสมผสานระหว่างหลักสูตร Cambridge IGCSE กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับมัธยมศึกษา ทำให้โรงเรียนแห่งนี้มีมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับชาติและระดับสากล เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มักตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่มีหลักสูตรเฉพาะหรือจัดการเรียนการสอนตรงตามความต้องการของตน ซึ่งสอดคล้องกับ Somjing (2015) ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการกับกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ และลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหลังการตัดสินใจเลือกโรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์ โดยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมากที่สุด ส่วนด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับบริเวณภายในโรงเรียนมีความสวยงามมากที่สุด อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ Mad-awa (2016) ได้ศึกษาระดับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และราคาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Suriwong (2016) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร พบว่า ภาพรวมระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนสูงสุด คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ และด้านการค้นหาข้อมูล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะทักษะด้านการสื่อสารและภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในโลกยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและความรวดเร็วของข่าวสารข้อมูล (Thongyoo, 2019) ทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญด้านการรับรู้ปัญหาในหัวข้อภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาค้นหาความรู้บนโลกไร้พรมแดนมากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการสื่อสารสองภาษาเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ Somjing (2015) ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการกับกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักศึกษาสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีระดับกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรับรู้ปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

3. ผลการทดสอบปัจจัยประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชนของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

3.1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านทำเลที่ตั้งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสองภาษาเอกชน A

ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร และมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อกับจังหวัดอยุธยาและนนทบุรี ทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเดินทางสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางไม่มาก และไม่มีปัญหาด้านการจราจรมากนัก ทั้งนี้ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นด้านทำเลที่ตั้งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีระบบการรักษาความปลอดภัย โรงเรียนตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลภาวะทางเสียง กลิ่น หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้กับบ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครอง การเดินทางมาโรงเรียนสะดวก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mad-awa (2016) and Tunyasrichai (2015) พบว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญด้านความสะดวกในการเดินทาง การรักษาความปลอดภัย และมีที่จอดรถพอเพียง

3.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากโรงเรียนมีการส่งเสริมการตลาดในการมอบส่วนลดค่าแรกเข้าและค่าเทอมให้กับผู้ปกครองที่สมัครเข้าเรียนในวันจัดกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น Open House หรือ Welcome Day นอกจากนี้โรงเรียนยังให้ความสำคัญด้านการแจ้งข้อมูลของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบตลอดเวลา รวมถึงพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีความสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการให้โควตาในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีการแจ้งข้อมูลของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ช่องทางการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีความสะดวกและรวดเร็ว และโรงเรียนมีโควตาในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยให้นักเรียน สอดคล้องกับ Khatiwong and Jirayus (2018) ศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาต่อการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกับ Makchiew (2015) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึง Somjing (2015) ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีระดับส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้โควตาเพื่อการศึกษาต่อ

3.3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากผู้ปกครองมีความเห็นว่าค่าเล่าเรียนมีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเล่าเรียนกับโรงเรียนอื่นที่จัดการศึกษาในมาตรฐานใกล้เคียงกัน เพราะโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนสองภาษาที่ใช้หลักสูตรนานาชาติ (IB PYP) ผสมผสานกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับอนุบาลและประถมศึกษา และหลักสูตร Cambridge IGCSE ผสมผสานกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งทั้งหลักสูตรนานาชาติ IB PYP และหลักสูตร Cambridge IGCSE เป็น

หลักสูตรของการจัดการศึกษาในระดับสากลสำหรับโรงเรียนนานาชาติเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษานานาชาติในประเทศไทย (ISAT, n.d.) ในขณะที่โรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรเดียวกับโรงเรียนแห่งนี้มีค่าเล่าเรียนที่แพงกว่า สอดคล้องกับ Hansaphan (2016) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลมารีนิรบล จังหวัดจันทบุรี พบว่าระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองด้านค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ Somjing (2015) ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านราคาอยู่ในระดับมาก

3.4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโรงเรียนมีรั้วรอบบริเวณโรงเรียนที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้เรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีอาคารสถานที่และห้องเรียนที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีขนาดห้องเรียนและจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องที่เหมาะสม โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาดส่งผลต่อสุขอนามัยที่ดีของผู้เรียน นอกจากนี้โรงเรียนสองภาษาเอกชน A ในจังหวัดปทุมธานี ยังปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยของการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ด้วยการสวมหน้ากากตลอดเวลา การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และการเว้นระยะห่างทางสังคมด้วยการงดกิจกรรมรวมคนจำนวนมากที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 การเหลื่อมเวลาพักรับประทานอาหาร และจัดที่นั่งให้ห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในปัจจุบัน สอดคล้องกับ Khamwichit and Noichun (2015) ได้ศึกษาการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสิงห์สถิต จังหวัดชัยนาท พบว่าระดับการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสิงห์สถิต จังหวัดชัยนาท ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีบรรยากาศ ภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน และความสะดวกสบาย สะอาด ปลอดภัย มีแสงสว่างเพียงพอของห้องเรียน รวมถึง Makchiew (2015) and Hansaphan (2016) พบว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน โดยหัวข้อที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ ได้แก่ มีการตกแต่งสถานที่สวยงาม สะอาด ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก โรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิดที่มั่นคง แข็งแรง และโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Phadoongmit (2016) ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน รวมถึง Mattanama (2016) ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านลุงพลู อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีบรรยากาศดี ร่มรื่นสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านทำเลที่ตั้ง มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น โรงเรียนควรทำการตลาด แนะนำ และประชาสัมพันธ์โรงเรียนกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่บริเวณโดยรอบ

2. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น โรงเรียนควรมอบส่วนลดค่าเล่าเรียนหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครองในโอกาสพิเศษหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มโควตาสำหรับนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย การสร้างบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัยในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น โรงเรียนควรมีการพิจารณาค่าธรรมเนียมต่าง ๆ รวมถึงการขึ้นราคาค่าเล่าเรียนในอัตราที่เหมาะสม จัดโปรแกรมการชำระค่าเล่าเรียนเป็นงวดโดยไม่เสียดอกเบี้ย หรือเสนอค่าเล่าเรียนในอัตราคงที่ให้แก่ผู้ปกครอง

4. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น โรงเรียนควรมีพัฒนา ออกแบบ และรักษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา รวมถึงการรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ ความปลอดภัยของนักเรียน เพิ่มพื้นที่นั่งเล่น หรือมุมพักผ่อนให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง ตลอดจนพัฒนาอาหารว่าง และอาหารกลางวันให้มีรสชาติดีขึ้น

5. ผลจากการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนควรรักษามาตรฐานในการจัดการศึกษา ประชาสัมพันธ์ แจ้งความเคลื่อนไหว และให้ข้อมูลของโรงเรียนในช่องทางต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและบุคคลที่สนใจรับทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ปกครองสำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาคำคาดหวังและความพึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชนของผู้ปกครอง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในทุกด้าน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอื่นที่จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรนานาชาติ หรือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตอื่นเพื่อเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา มักเขียว. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา ศูนย์เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จำลอง สุริวงศ์. (2559). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร. ใน การประชุมสัมมนาวิชาการ “ราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1” (หน้า 77-90). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์และศุนย์วิทยาศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ ชัดดวงค์ และพุมิตร จิรายุส. (2561). ปัจจัยด้านการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี 12 (3): 382-396.
- ณัฐวิกร หารษาพันธุ์. (2559). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลมารีนีรมล จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โนรี คำวิชิต และนันทิยา น้อยจันทร์. (2558). การศึกษาการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสิงห์สถิต จังหวัดชัยนาท. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 5 (8): 25-44.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2548). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ยอดขวัญ ผดุงมิตร. (2559). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สุทธิปริทัศน์, 30 (93): 235-249.
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (2551). องค์การและการจัดการ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). การบริหารการตลาด: ยุคใหม่. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สมคิด บางโม. (2548). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). หลักสูตรโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย. [Online]. Available: <http://www.isat.or.th/th/education-systems> [2563, พฤศจิกายน 19].
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2562). โรงเรียนนานาชาติ เติบโตเฉลี่ย 12 % ตลาดรวมของธุรกิจ 60,500 ล้านบาท/ปี. [Online]. Available: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/837945> [2563, พฤศจิกายน 19].

- สายพิน มัตตะนามะ. (2559). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านลู่พลู อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เหม หมดอาหา. (2559). ระดับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลนครหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เหมือนฝัน ฉัญญศรีชัย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรรัตน์ สมจริง. (2558). ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- อรชร มณีสงษ์, จำเนียร บุญมาก, มานพ ชุ่มอ่อน, และพงศ์เทพ เต็มสงวนวงศ์. (2548). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- อภิชาติ ทองอยู่. (2562). โลกใบใหม่: 10 เรื่องสำคัญ...ที่การศึกษายุคใหม่ต้องทำ. [Online]. Available: <https://www.ryt9.com/s/tpd/2992089>. [2563, พฤศจิกายน 19].

References

- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Kotler, (2011). *Marketing Management: Analysis Planning Implementation and Control* (13th ed.). New jersey: Prentice Hall International.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3): 607-610.
- Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 19 (140): 44-53.
- Wayne, K. H., & Cecil, G. M. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (9thed.). New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.

Translated Thai References

- Bangmo, S. (2005). *Organization and Management*. (4th ed.). Bangkok: Wittayapat. (in Thai)
- Bussarakamwadee, W. (2008). *Organization and Management*. Pathumthani: Valaya Alongkorn Rajabhat University. (in Thai)

- Hansaphan, N. (2016). **Factor in the Decision Making of Parents to Send Their Children to Further Studying at Anubanmaryniramon School Chanthaburi**. Chon Buri: Burapha University. (in Thai)
- ISAT, (n.d.). **International School Curriculum in Thailand**. [Online]. Available: <http://www.isat.or.th/th/education-systems> [2020, November 19]. (in Thai)
- Khamwichit, N., Noichun, N. (2015). Parents' Decision in Selecting Schools for their Children in Wat Sing Sathit Municipal School, Chainat Province. **Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities**. 5 (8): 25-44. (in Thai)
- Khattiwong, C., Jirayus, P. (2018). Marketing Factors Influencing Students' Decision Making for Choosing Private University to Pursue Bachelor Degree in Chiang Mai. **Dusit Thani College Journal**. 12 (3): 382-396. (in Thai)
- Mad-awa, H. (2016). **The Deciding Factor for Parents to Send their Children in private Schools Kindergarten Hat Yai Municipality**. Songkhla: Hat Yai university. (in Thai)
- Makchiew, K. (2015). **Factor Influencing the Decision of Parents to Send their Children to Study at the Chotigarn School, Thawiwatthana, Bangkok**. Phetchaburi: Silpakorn University. (in Thai)
- Maneesong, O., Boonmak, J., Chumaoon, M., Termsanguanwong, P. (2005). **Market Principles**. Bangkok: McGraw-Hill. (in Thai)
- Mattanama, S. (2016). **Parent's Decision Making to enroll their Children in Banlungploo School Mueang Sakaeo District Sakaeo Province**. Chon Buri: Burapha University. (in Thai)
- Phadoongmit, Y. (2016). Guardians' Deciding Factors in Sending their Children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province. **Suthiparithat**. 30 (93): 235-249. (in Thai)
- Pongsriroj, S. (1997). **Organization and Management**. Bangkok: Technic 19. (in Thai)
- Sereerat, S. (1998). **Consumer Behavior**. Bangkok: Pattanasuksa. (in Thai)
- Sereerat, S. (2009). **Marketing Management: New Age**. Bangkok: Pattanasuksa. (in Thai)
- Somjing, A. (2015). **Marketing Mix Service Affecting Decision-Making Processes on Private Vocational Education Institutions in Nakhonratchasima Municipality Nakhonratchasima Province**: Nakhon Ratchasima: Rajamangala University of Technology Isan. (in Thai)
- Suksriwong, S. (2019). **International School Grows at 12%, the Whole Market of Business 60,500 Million Baht/Year**. [Online]. Available: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/837945>. [2020, November 19]. (in Thai)

- Suriwong, J. (2016). **A Study the Factors Effecting Parents' Decision in Selecting Private Schools for their Children in Phichit Province.** Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Rajabhat University. (in Thai).
- Thongyoo, A. (2019). **New World: 10 Important Things... that Modern Education Has to Do.** [Online]. Available: <https://www.ryt9.com/s/tpd/2992089>. [2020, November 19]. (in Thai)
- Tojinda, B. (2005). **Organization and Management.** (3th ed.). Bangkok: Ruamsarn. (in Thai)
- Tunyasrichai, M. (2015). **Factors Influencing Student Choice of Tutorial Schools in the Bangkok Metropolitan Area.** Bangkok: Thammasat University. (in Thai).

คณะผู้เขียน

ดร. กันตรัตน์ สัจจิตวนิช

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
เลขที่ 52/347 ถ.พหลโยธิน ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000
email: kantarat.s@sbs.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เฉลิม่วงศาเวช

ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
เลขที่ 52/347 พหลโยธิน 87 ถ.พหลโยธิน อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000
email: wallapa.c@gmail.com

รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 Teacher Administration Model of Private Basic Education Schools Government Inspection Area 1

ธำณัฐ ภัทรภาคร* ประกฤติ พูลพัฒน์ ผดุง พรหมมูล และสุขุม เฉลยทรัพย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Thanat Pattarapark* Prakit Bhulapatana Padung Prommoon and Sukhum Chaleysub
Graduate School, Suan Dusit University

Received: September 8, 2020

Revised: December 5, 2020

Accepted: December 11, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยนี้คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 (2) เพื่อพัฒนารูปแบบในการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 (3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างครู โดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 346 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพล้วนให้ความเห็นตรงกันว่า รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 มีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารจัดการครู 2) ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ 3) ด้านแรงจูงใจ ในระดับมากและมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารครู โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ ปัจจัย

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the state of teacher administration in private basic education schools, Government Inspection Area 1 (2) to develop a model for teacher administration of private basic education schools, Government Inspection Area 1 (3) to assess the teacher administration model of the private basic education school, Government Inspection Area 1.

This research was a mixed method research consisting of qualitative and quantitative research. The qualitative data were collected from 5 educational experts through in-depth interviews. The quantitative data were collected from the sample of 346 teachers obtained by simple random sampling. The statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the research showed that respondents, both quantitative and qualitative, all agreed that teacher administration model of private basic education schools, Government Inspection Area 1 had 3 components including 1) Teacher administration 2) Related laws and 3) Motivation which were at the high and highest levels.

Keywords: Teacher Administration, Private Basic Education Schools, Government Inspection Area, Factor

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ เพราะยอมรับทั่วกันว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงต้องมีประสิทธิภาพอย่างดีที่สุด ซึ่งหมายรวมถึงการศึกษาที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลด้วย เพราะจากการที่รัฐบาลไม่สามารถจัดการศึกษาเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องให้เอกชนเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีข้อมูลว่าครูโรงเรียนเอกชน ยังได้รับความเหลื่อมล้ำเมื่อเทียบกับข้าราชการครูของโรงเรียนในสังกัดรัฐบาล ครูโรงเรียนเอกชนยังมีปัญหาที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ อาทิ เรื่องสิทธิการรักษาพยาบาล ของครูโรงเรียนเอกชนที่ไม่ได้ถือสิทธิในบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) และไม่มีสิทธิทำประกันสังคม ต้องใช้สิทธิรักษาพยาบาล จากคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสงเคราะห์ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้อำนวยการ ครู และบุคลากร ซึ่งคุ้มครองในวงเงินเพียงปีละ 100,000 บาทเท่านั้น นอกจากนี้ด้วยระเบียบที่มีขั้นตอนมากมายที่ต้องให้ครูดำเนินการด้านเอกสารเพื่อขอใช้สิทธิรักษาพยาบาลนั้น ทำให้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นครูโรงเรียนเอกชนจึงต้องสำรองจ่ายเป็นเงินสดแล้วจึงนำไปเสร็จใบขอเบิกเงินจากคณะกรรมการกองทุนฯ เองในภายหลังเมื่อวิเคราะห์สิทธิจากกองทุนนี้แล้วพบว่าต่อยกกว่า ข้าราชการครู หรือบุคคลที่ถือบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) และบัตรประกันสังคมอย่างแน่นอน

สำหรับด้านเงินเดือนรายได้ ส่วนครูโรงเรียนเอกชนจะถูกตัดค่าเงินเดือนตามวุฒิการศึกษาคือระดับปริญญาตรีจะได้รับเงินเดือนเพียง 15,000 บาท ซึ่งน้อยกว่า ตำแหน่งครูผู้ช่วยของราชการ นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีกำหนดโครงสร้างการปรับเงินเดือนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน ทำให้ครูโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ขาดหลักยึดเหนี่ยวจิตใจหรือแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ต่างกับข้าราชการครูที่มีแผนการปรับเงินเดือนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีความไม่เสมอภาคด้านอื่น ๆ ที่ครูโรงเรียนเอกชนได้ประสบอีก เช่น เงินรายได้อื่น ผลตอบแทนต่าง ๆ สวัสดิการ ความมั่นคงในอาชีพ ความมั่นคงหลังเกษียณ การยอมรับจากสังคม โอกาสในการพัฒนาตนเอง ความก้าวหน้า ชั่วโมงงาน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเหลื่อมล้ำครูที่โรงเรียนเอกชนได้รับนั้นมี 3 ปัจจัยสำคัญคือ 1. ด้านการจัดการครู ด้านนี้เป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนปฏิบัติหรือมีนโยบายต่อครูโรงเรียนเอกชน 2. ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย กฎระเบียบ ที่คุ้มครอง หรือควบคุมครูเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู 3. ด้านแรงจูงใจ ซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการจัดการปัจจัยสำคัญทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้ครูโรงเรียนเอกชนมีการพัฒนาประสิทธิภาพ และทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีพัฒนาการในการบริหารจัดการครูได้ดีขึ้นเช่นกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจในปัญหานี้และได้ทำการศึกษา ในเรื่อง รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 โดยเชื่อว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชน มีความพร้อมความสามารถให้การปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบในการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนมีการบริหารอย่างอิสระภายใต้การส่งเสริมของรัฐบาล โดยรัฐบาลให้การส่งเสริมทั้งในด้านวัสดุเครื่องใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรรวมถึงงบประมาณด้วย และนอกจากนี้ยังสามารถเก็บเงินค่าเล่าเรียนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้อีกตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ก็ยังพบว่าบางโรงเรียนยังมีปัญหาเรื่องรายรับ ในกรณีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมจากผู้ปกครองมาก เช่น โรงเรียนในสังกัดศาสนาคริสต์บางแห่งอาจจะมียาได้เพียงพอในการบริหารจัดการ จึงเลือกที่จะไม่ขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลเลย เพื่อเลี่ยงระเบียบบางประการจากข้อบังคับของการรับการสนับสนุนของรัฐบาล แต่สำหรับโรงเรียนทั่วไปมีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ จึงเป็นปัญหาที่ผู้บริหารต้องหาวิธีการแก้ไข บางนโยบายส่งผลกระทบต่อครู อาทิ เงินเดือนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โครงสร้างของการขึ้นเงินเดือนไม่มีความชัดเจน ต้องทำงานล่วงเวลามากเกินกว่าปกติ ได้รับสวัสดิการที่ไม่เพียงพอเหมาะสม ส่วนใหญ่แล้วความไม่พึงพอใจของ ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนนั้นจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับ รายได้

สวัสดิการของครูในโรงเรียนสังกัดของรัฐบาลที่ได้รับ

ประเด็นที่ควรตระหนักคือความแตกต่างในผลตอบแทนระหว่างครูโรงเรียนการศึกษาเอกชน และครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลจะพบได้ว่า ครูโรงเรียนรัฐบาลมีเงินเดือนแรกเข้า รวมกับสวัสดิการสูงกว่า 15,000 บาท แต่ครูโรงเรียนเอกชนมีรายได้แรกเข้าเพียง 15,000 บาท สำหรับวุฒิปริญญาตรี หรือบางโรงเรียนอาจจะให้ไม่ถึงตามกฎหมาย ประการต่อมาคือ โครงสร้างของการปรับอัตราเงินเดือนตามเวลาที่รับราชการของครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลมีความชัดเจน คือได้ปรับทุกปี แต่โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนบางส่วน ยังมีการประเมินการขึ้นเงินเดือนของครูที่ไม่ชัดเจนและเป็นธรรม ผลตอบแทนที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนคือสวัสดิการรักษายาบาล ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ได้รับสวัสดิการรักษายาบาลตามสิทธิประกันสังคมและได้สิทธิเฉพาะตนเอง ส่วนครูในสังกัดโรงเรียนของรัฐบาลจะได้รับสิทธิ ซึ่งมีสิทธิในการรักษาไว้สูงกว่าและยังสามารถเบิกจ่ายให้กับ พ่อ แม่ คู่สมรส และบุตร นอกจากนี้บุตรของครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลยังเบิกเงินเพื่อการศึกษาได้อีกด้วย

สรุปจะเห็นได้ผลตอบแทนที่ครูในสังกัดโรงเรียนของรัฐบาลได้รับนั้นมีความมั่นคง และมากกว่าผลตอบแทนที่ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน จึงทำให้ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนเกิดการเปลี่ยนงาน ทำให้เกิดปัญหาขาดความเสถียรภาพ ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ซึ่งผลกระทบ คือ ครูใหม่ย่อมต้องเสียเวลาในการสร้างทักษะการสอน ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร ต้องทำความเข้าใจกับนักเรียนและอื่น ๆ ซึ่งล้วนแต่ทำให้ประสิทธิภาพ ส่งผลเสียต่อการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ซึ่งการบริหารจัดการครูมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกรักพอใจ โดย Rakich, Longest and Darr (1994) ได้แบ่งการบริหารทรัพยากรบุคคลออกเป็น 3 ระยะตั้งแต่ 1.การได้คนมาทำงานในองค์กร (Acquisition) 2. การดูแลรักษาให้คนในองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Retention) 3. การดูแลการออกจากงานของคนงาน (Separation) ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมย่อยที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งในกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานด้วย ส่วน Suksriwong (2556) ให้ความเห็นว่า การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning) คือ การพิจารณากำหนดความต้องการกำลังคนขององค์กร (Human Resource Demand) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การคัดเลือก (Selection) ให้ได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตำแหน่งงาน การฝึกอบรม และพัฒนา (Training and Developing) การจ่ายค่าตอบแทน (Compensation) การประเมินผลปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) การรักษาความสัมพันธ์ (Relationship Maintenance) ซึ่งการรักษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับพนักงานจะช่วยให้ ได้รับความร่วมมือจากพนักงานและพนักงานมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและพนักงานให้ดีขึ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (Compensation) การติดต่อสื่อสาร (Communication) ที่มีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอกับพนักงาน, การสร้างความท้าทายให้เกิดขึ้นในงาน การดูแลเอาใจใส่ ส่วนความหมายของการจัดการ (Management) นั้น Chompukum (2552) ให้ความหมายของการจัดการว่า หมายถึง การดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์กร ได้แก่ ทรัพยากร การเงิน สินทรัพย์ถาวร ข้อมูล และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

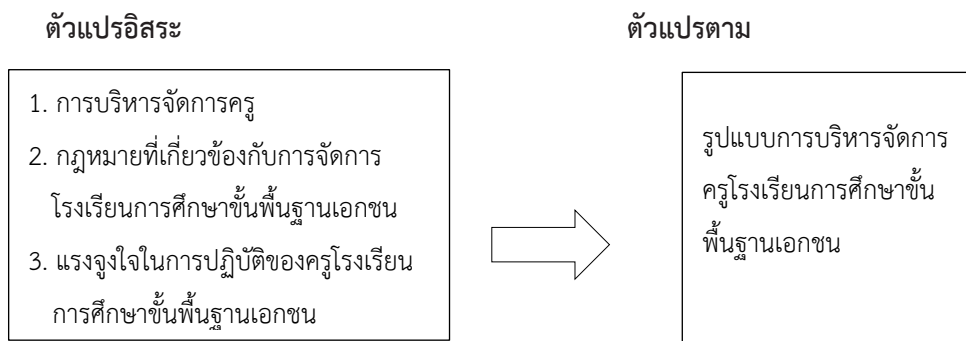
นอกจากนี้ กฎหมายที่ควบคุมการบริหารจัดการโรงเรียน ยังมีส่วนสำคัญกับการบริหารจัดการครู โดยผู้วิจัยจึงได้ศึกษา กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่จะส่งผลต่อการบริหารครูในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนได้สาระสำคัญดังนี้ 1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 3. แผนการศึกษาแห่งชาติ 4. มติคณะรัฐมนตรีและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 5. พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2461 พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 6. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 7. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 8. พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 9. พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 10. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 11. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562

ส่วนแรงจูงใจมีผลต่อการกระตุ้นให้ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง Tonsorn (2544) ให้ความหมายแรงจูงใจว่า ความยินดีและเต็มใจที่บุคคลจะทุ่มเทความพยายาม เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย บุคคลที่แรงจูงใจจะแสดงออกมาในการแสดงพฤติกรรมด้วยความกระตือรือร้น มีทิศทางที่เด่นชัด และไม่ย่อท้อเมื่อเผชิญอุปสรรคหรือปัญหา ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจจะมีลักษณะดังนี้ 1. มีเป้าหมายในการแสดงออก 2. มีพลังในการแสดงออก 3. มีความพยายามในการแสดงออก ซึ่ง Suparb (2536) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแรงจูงใจคือ 1. เสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคคลในองค์กร และแก่หมู่คณะ เป็นการสร้างพลังร่วมกันของกลุ่ม 2. ส่งเสริมและเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นการสร้างพลังด้วยความสามัคคี 3. สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานแก่คนงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ในองค์กร 4. ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร 5. ช่วยทำให้การควบคุมการดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น อยู่ในกรอบแห่งระเบียบวินัย และมีศีลธรรมอันดีงาม ลดอุบัติเหตุและอันตรายในการปฏิบัติงาน 6. เกื้อหนุนและจูงใจให้สมาชิกองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจการต่าง ๆ ในองค์กร 7. ทำให้เกิดศรัทธาและความเชื่อมั่นในองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ ทำให้เกิดความสุขกาย สุขใจในการทำงาน เพราะร่างกายที่แข็งแรงจะอยู่คู่หัวใจที่เป็นสุขเท่านั้น 8. ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

โดย เฟรเดอริค เฮอร์สเบิร์ก (Frederick Herzberg, 1959) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์มี 2 อย่าง คือ 1) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจูงใจในการทำงานอย่างแท้จริง ได้แก่ ความรับผิดชอบในงาน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การยอมรับนับถือ และโอกาสที่จะก้าวหน้าในการทำงาน 2) ปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในองค์กร หากไม่มีจะทำให้ลูกจ้างหรือพนักงานไม่พอใจในการทำงาน ได้แก่ เงินเดือน การบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมขององค์กรและความมั่นคง เป็นต้น หากขาดการกำหนด สิ่งเหล่านี้ให้แก่ลูกจ้างอย่างเหมาะสมอาจจะทำให้เกิดการละทิ้งงานหรือการเลิกทำงานได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวความคิดว่าปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน มีความพึงพอใจ ประกอบด้วย การบริหารจัดการครู กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และแรงจูงใจ ได้ดังภาพ ที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการที่ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารครู (3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารครู

ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth – Interview) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน รายด้านดังนี้ 1. ด้านการจัดการครู 2. ด้านผลที่ได้รับจากการสนับสนุนจากภาครัฐ 3. ด้านการสร้างแรงจูงใจ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาคณะนิพนธ์ให้คำแนะนำแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้อง ด้านความชัดเจนทางภาษา และความเที่ยงตรงในเนื้อหา โดยกำหนดการให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ด้านการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสำรวจความคิดเห็นเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันของการบริหารครูโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1.ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 จำนวน 3,412 คน 2.กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 จำนวน 3,412 คน การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 346 คน และนำแบบสำรวจไปใช้ทดลอง (Try Out) กับครูนอกเขตตรวจราชการ 1 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .950 และวิเคราะห์ผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่ามัธยฐานเลขคณิต สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ผลการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 จำนวน 346 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้ เพศ พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง 335 คน คิดเป็นร้อยละ 96.8 รองลงมาเป็นชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 อายุ พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 อายุระหว่าง 41-45 ปี จำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 11.8 ส่วนช่วงอายุน้อยที่สุด 46-49 ปี จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 2.9 ระดับการศึกษา พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 92.8 นอกนั้น มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 และระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 อายุการทำงาน พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุการทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา มีอายุการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 อายุการทำงาน มากกว่า 15 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และสุดท้าย อายุการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 โดย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ด้านที่ 1. การได้มาของครู

ด้านการวางแผนทรัพยากรครู 1) มีการวางแผนด้านทรัพยากรครู เช่น มีการกำหนดอัตราครูไว้สอดคล้องกับสัดส่วนของจำนวนนักเรียน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .521 2) มีการสำรวจอัตรากำลังครูที่ขาด และกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกครูที่มีมาตรฐาน ได้อย่างชัดเจนอย่างเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .466

ด้านกระบวนการสรรหาครู 1. มีการกำหนดแผนในการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งที่ต้องการ โดยร่วมมือ

กับองค์กรที่เกี่ยวข้องและชุมชนในเขตพื้นที่ เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติตรงตามต้องการ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .533 2) มีการดำเนินการรับสมัครโดยมีขั้นตอนที่ ถูกต้อง ยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .420

ด้านการคัดเลือกครู 1. มีระบบคัดเลือกโดยบุคคล หรือองค์กร ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ ประกาศ เกณฑ์คัดเลือกให้ทราบทั่วกัน พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .527 2) มีการดำเนินการคัดเลือกโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม ตรวจสอบได้ และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .467

ด้านปฐมนิเทศ/ความเข้าใจก่อนปฏิบัติหน้าที่ 1. มีการให้ความรู้เพื่อให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่ที่ตรงตามคุณสมบัติ มีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงในอนาคต พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .459 2. มีการทำสัญญาจ้างแจ้ง กฎระเบียบ สิทธิหน้าที่ เงินเดือนรายได้และสวัสดิการ ที่ถูกต้องตามกฎหมายให้ครูเข้าใจอย่างชัดเจน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .433

ด้านที่ 2 การดูแลรักษากรู

ด้านการประเมินผลงาน 1) มีการให้ความเข้าใจในกฎระเบียบ วิธีการและมีการประเมินผลงานครู อย่างยุติธรรม เหมาะสมและสม่ำเสมอ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .497 2. ให้การส่งเสริมครูใน การประกวดหรือแข่งขัน มีการเผยแพร่ผลงานของครูและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนำผลงาน เพื่อเข้าสู่ การประเมินผลงาน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .434

ด้านการจัดวางตำแหน่ง 1) มีการหารือร่วมกันก่อนมอบหมายหน้าที่ให้ครูปฏิบัติงานตามตำแหน่งเป็น ลายลักษณ์อักษรชัดเจน เข้าใจง่าย พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .521 และ 2) มีการมอบหมายตำแหน่งที่ตรงกับความรู้ความ สามารถ และความถนัดของครู พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .469

ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู 1) จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อเพิ่มทักษะพัฒนาความรู้ความ สามารถของครูให้เหมาะสมทันสมัยอยู่เสมอและกำหนดตารางฝึกอบรมประจำปี ครอบคลุมทุกสาขา วิชาการ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ .521 และ 2) มีการดำเนินการติดตามต่อเนื่อง หลังสิ้นสุดโครงการพัฒนาหรือการอบรมครู ในแต่ละโครงการ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .482

ด้านระเบียบวินัย 1. มีการกำหนดและแจ้ง กฎระเบียบ วินัย ในการปฏิบัติหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน เป็นธรรมและมีระบบการลงโทษที่ยุติธรรม, โปร่งใส และมีคุณธรรม พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .467 2. จัดให้มีขั้นตอนในการดูแล, ให้คำปรึกษาด้านระเบียบวินัย ต่อการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .605

ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 1) มีการกำหนดโครงสร้างของเงินเดือน ผลตอบแทน สวัสดิการ ให้อย่างเพียงพอ บันทึกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและยุติธรรมเป็นไปตามกฎหมายกำหนด พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .568 2. จัดให้มีข้อกำหนดในความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ เงื่อนไขการปรับเงินเดือน สวัสดิการ อย่างชัดเจน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .460

ด้านการช่วยเหลือและให้คำปรึกษา 1. มีการสำรวจครูที่มีปัญหา มีความวิตกกังวล แล้วจัดกระบวนการเยียวยาเพื่อบรรเทาปัญหาพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .642 2. จัดโอกาสให้ครูได้ชี้แจงถึงปัญหา อุปสรรคในการทำงานหรือในการดำรงชีวิตประจำวัน พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .586

ด้านการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัย 1) ให้ความเอาใจใส่ความปลอดภัย ความเป็นอยู่ สุขอนามัย และสุขภาพ รวมถึงสอบถามถึงสภาพความเป็นอยู่ของครูอย่างสม่ำเสมอ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .531 และ 2) ให้ความสำคัญต่อสภาพจิตใจของครู สร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .547

ด้านที่ 3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

ด้านการจัดการเรียนการสอน 1) จัดให้มีกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและนำวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .482 2. มีการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ใหม่ ๆ ทันสมัย อย่างเพียงพอ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .547

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 1) มีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือความรับผิดชอบกระตุ้น และเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม และดำเนินการเรียนการสอนตามแผน พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .540 2. มีการสร้างเสริมให้เกิดการเตรียมการ การวางแผนจัดการและการดำเนินการให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .545

ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 1) มีการส่งเสริมให้ทำแผนพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามความจำเป็นหรือตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .426 และ 2) มีการแนะนำส่งเสริมให้น้องมีความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมชมรมวิชาชีพ หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .499

ด้านการปฏิบัติตนในการรักษา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม 1) มีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ของครู พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .391 และ 2) มีการส่งเสริมให้รักษาและเสริมสร้างวินัยในตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .386

ด้านที่ 4 การดำเนินการเพื่อความพร้อมเมื่อออกจากงาน

ด้านการให้คำปรึกษาก่อนเกษียณ 1) จัดให้มีระบบแนะแนวให้คำปรึกษาก่อนเกษียณอายุหรือเมื่อลาออก เพื่อให้ครูมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในดำรงชีวิตต่อไป พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .556 และ 2) จัดให้มีระบบสวัสดิการด้านกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพหลังเกษียณอายุอย่างพอเพียงต่อการดำรงชีวิต พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .665

ด้านการสัมภาษณ์ก่อนออกจากงาน 1) จัดให้มีการให้คำแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .499 และ 2) จัดให้มีโครงการแนะนำตรวจสอบสุขภาพร่างกายก่อนการเกษียณ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .591

ด้านการให้ออกจากงาน 1) มีโครงการดูแลสิทธิประโยชน์ อันพึงมี พึงได้ และเข้าช่วยดำเนินการ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .585 และ 2) มีโครงการเยี่ยมเยียน/ ติดตาม ให้คำแนะนำต่อเนื่อง หลังการเกษียณ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .583

ด้านที่ 5 ผลที่ได้รับจากการสนับสนุนจากภาครัฐ

ด้านความเท่าเทียมในการจ้าง 1) มีการกำหนดโครงสร้างเงินเดือนผลตอบแทน ตามความก้าวหน้าในอาชีพไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเท่าเทียมกัน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .472 และ 2) มีการประเมินผลงานเพื่อพัฒนาค่าจ้างค่าตอบแทน อย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .500

ด้านค่าจ้างและชั่วโมงการทำงาน 1) มีการจ่ายค่าตอบแทนและกำหนดชั่วโมงการทำงานตามกฎหมาย พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ .560 และ 2) จัดให้มีผลประโยชน์รายได้ สำหรับงานพิเศษนอกเวลาทำการอย่างเป็นธรรมและให้ทำงานพิเศษตามจำนวนชั่วโมงที่กฎหมายกำหนด พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 548

ด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชย 1) จัดให้มีการให้ความรู้ ด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชยอย่างเป็นระบบพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .513 และ 2) มีการดำเนินการด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชยรวมถึงการให้ความคุ้มครองอื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .581

ด้านกฎหมายแรงงาน 1) มีการให้ความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน และสวัสดิการสังคม พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .528 และ 2) มีการดำเนินการบริหารรวมถึงการให้สิทธิ เสรีภาพแก่ครูตามกฎหมาย พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .609

ด้านสุขภาพและความปลอดภัย 1) จัดให้มีการตรวจสุขภาพอนามัย มีระบบปฐมพยาบาล และจัดให้มีสวัสดิการรักษาพยาบาล พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .377 และ 2) จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัย มีการตรวจและบริหารจัดการเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดอันตราย ทั้งในเขตบริเวณโรงเรียน และพื้นที่ข้างเคียง พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .480

ด้านที่ 6 การสร้างแรงจูงใจ

ด้านพัฒนารายได้เพื่อปัจจัยสี่ 1) จัดให้มีการวางระบบพัฒนารายได้ของครูเพื่อรองรับปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต และการสร้างความมั่นคงในอนาคต พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .492 และ 2) มีการจัดโครงสร้างของรายได้ และมีกำหนดคุณสมบัติหรือระเบียบในการเพิ่มรายได้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 431

ให้ความมั่นคงในอาชีพ 1) จัดให้มีแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพ มีโครงสร้างของความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .517 และ 2) จัดให้มีเงินกองทุนที่ให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพ กองทุนเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.47$ และ $SD = .590$

ให้การยอมรับ 1. มีการให้โอกาสในการเข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .396 2. มีการรับฟังความคิดเห็น ให้โอกาสในการนำเสนองาน พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .558

สร้างเกียรติยศความภาคภูมิใจ 1. มีการให้การยกย่อง ชมเชยให้รางวัลประกาศเกียรติคุณตามโอกาสอย่างเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .524 2. มีการมอบหมายบทบาทผู้นำให้ตามความรู้ ความสามารถตามวาระ โอกาสที่เหมาะสม พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .454

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์การบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 ด้วยการทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth – Interview) ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน จำนวน 5 คน

ผลการวิเคราะห์การบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 จากการ สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เขตตรวจราชการ 1 ที่มีผลงานในการบริหารจัดการครูในโรงเรียนได้โดดเด่น เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ จนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติประวัติในระดับสูง โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวคิด คือ

แนวคิดที่ 1 ด้านการบริหารครู

1.1 การได้มาของครู

ด้านการวางแผนทรัพยากรครู 1. มีปัญหาในการจัดการงบประมาณจ้างครูให้สอดคล้องกับสัดส่วน ของจำนวนนักเรียน เนื่องจากการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนในด้านการตลาดทำให้เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง สูงขึ้นไม่ได้ จึงทำให้โรงเรียนมีรายรับที่จำกัด 2. จัดให้มีการสำรวจอัตราค่าจ้างครูที่ขาด และกำหนดคุณสมบัติ และวิธีการคัดเลือกครูที่มีมาตรฐาน ให้ชัดเจนอย่างเหมาะสม ตามแผนระยะยาวที่กำหนดไว้

ด้านกระบวนการสรรหาครู 1. จัดให้มีกำหนดแผนในการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งที่ต้องการ โดย เน้นให้โอกาสกับองค์กรที่เกี่ยวข้องและชุมชนในเขตพื้นที่ให้มีส่วนร่วม เพื่อเกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ และให้ ได้ครูที่มีคุณสมบัติตรงตามต้องการ 2. ดำเนินการรับสมัครโดยมีขั้นตอนที่ถูกต้อง ยุติธรรม โปร่งใส และจัดให้ องค์กรภายนอกร่วมพิจารณาและตรวจสอบด้วย

ด้านการคัดเลือกครู 1. จัดให้มีระบบคัดเลือกโดยคณะบุคคล/หรือองค์กร ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็น กรรมการและมีการกำหนด เกณฑ์คัดเลือกให้ทราบทั่วกัน 2. มีการดำเนินคัดเลือกอย่างยุติธรรม ตรวจสอบได้ และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านปฐมนิเทศ/ความเข้าใจก่อนปฏิบัติหน้าที่ 1. อบรมให้ความรู้เพื่อให้ครูมีความสามารถในการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ตรงตามคุณสมบัติ มีแผนความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพ และความมั่นคงในอนาคต 2. จัดให้มี การทำสัญญาจ้าง/แจ้งกฎระเบียบ สิทธิ หน้าที่ เงินเดือน รายได้ และสวัสดิการ ที่ถูกต้องตามกฎหมายให้ครู เข้าใจอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการดูแลรักษาครู 1. มีการให้ความเข้าใจในกฎระเบียบ, วิธีการ และมีการประเมินผลงาน ครูอย่างยุติธรรม/เหมาะสมและสม่ำเสมอ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ 2. ให้การส่งเสริมครูในการสร้างสรรค์ ผลงานและเผยแพร่ผลงานของครูและให้โอกาสพัฒนาผลงาน เพื่อเข้าสู่การประเมินผลงาน

ด้านการจัดวางตำแหน่ง 1. มีการประชุมหารือระหว่างคณะผู้บริหารและครูร่วมกันก่อนมอบ หมายหน้าที่ให้ครูปฏิบัติงานตามตำแหน่งเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เข้าใจง่าย 2. มีการมอบหมายตำแหน่ง ที่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของครู

ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู 1. จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อเพิ่มทักษะ/พัฒนาความรู้ความสามารถของครูให้เหมาะสม ทันสมัยอยู่เสมอและกำหนดตารางฝึกอบรมประจำปีให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาการ 2. มีการดำเนินการติดตามต่อเนื่อง หลังสิ้นสุดโครงการพัฒนาหรือการอบรมครูในแต่ละโครงการ เพื่อพัฒนาให้เกิดความเชี่ยวชาญต่อครู

ด้านระเบียบวินัย 1. มีการกำหนดและแจ้ง กฎระเบียบ วินัย ในการปฏิบัติหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน เป็นธรรมและมีระบบการลงโทษที่ยุติธรรม โปร่งใสและมีคุณธรรม 2. ให้คำปรึกษาด้านระเบียบวินัย ต่อการปฏิบัติหน้าที่

ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 1. มีการกำหนดโครงสร้างของเงินเดือน ผลตอบแทน สวัสดิการ ไว้อย่างเพียงพอบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและยุติธรรมเป็นไปตามกฎหมายกำหนด 2. จัดให้มีข้อกำหนดในความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่มีเงื่อนไขการปรับเงินเดือน สวัสดิการอย่างชัดเจน

ด้านการช่วยเหลือและให้คำปรึกษา 1. มีการสำรวจครูที่มีปัญหาที่มีความวิตกกังวลแล้วจัดกระบวนการเยียวยาเพื่อบรรเทาที่เกิดขึ้น 2. จัดโอกาสให้ครูได้ชี้แจงถึงปัญหา ในการทำงานหรือในการดำรงชีวิตประจำวัน

ด้านการดูแลสุขภาพและความปลอดภัย 1. ให้ความเอาใจใส่และความปลอดภัย ความเป็นอยู่ สุขอนามัย และสุขภาพ รวมถึงสอบถามถึงสภาพความเป็นอยู่ของครูอย่างสม่ำเสมอ 2. ให้ความสำคัญต่อสภาพจิตใจของครู สร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

1.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

ด้านการจัดการเรียนการสอน 1. จัดให้มีกิจกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ และนำวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน 2. มีการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนใหม่ ๆ อย่างเพียงพอ

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 1. มีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบ กระตุ้น และเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม และดำเนินการเรียนการสอนตามแผน 2. มีการสร้างเสริมให้เกิดการเตรียมการ, การวางแผนจัดการและการดำเนินการในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 1. มีการส่งเสริมให้ทำแผนพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามความจำเป็นหรือตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน 2. มีการแนะนำส่งเสริมให้น้องคณาจารย์ที่ได้จากการเข้าร่วมชมรมวิชาชีพ หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านการปฏิบัติตนในการรักษา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม 1. มีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ของครู 2. มีการส่งเสริมให้รักษาและเสริมสร้างวินัยในตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม

1.4 ดำเนินการเพื่อความพร้อมเมื่อออกจากงาน

ด้านการให้คำปรึกษาก่อนเกษียณ 1. จัดให้มีระบบแนะแนวให้คำปรึกษาก่อนเกษียณอายุหรือเมื่อลาออก เพื่อให้ครูมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจในดำรงชีวิตต่อไป 2. จัดให้มีระบบสวัสดิการด้านกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพหลังเกษียณอายุอย่างพอเพียงต่อการดำรงชีวิต

ด้านการสัมภาษณ์ก่อนออกจากงาน 1. จัดให้มีโครงการให้คำแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณ 2. จัดให้มีโครงการแนะนำตรวจสอบสุขภาพ รักษาสุขภาพ ก่อนการเกษียณ

ด้านการให้ออกจากงาน 1. มีโครงการดูแลสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้และเข้าช่วยดำเนินการ 2. มีโครงการเยี่ยมเยียน ติดตาม ให้คำแนะนำต่อเนื่อง หลังการเกษียณ

แนวคิดที่ 2 ผลที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ด้านความเท่าเทียมในการจ้าง 1. มีการกำหนดโครงสร้างเงินเดือน ผลตอบแทน ตามความ ก้าวหน้าในอาชีพไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และเท่าเทียมกัน 2. มีการประเมินผลงานเพื่อพัฒนาค่าจ้าง ค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค

ด้านค่าจ้างและชั่วโมงการทำงาน 1. จัดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนและกำหนดชั่วโมงการทำงานตามกฎหมาย 2. จัดให้มีผลประโยชน์รายได้ สำหรับงานพิเศษนอกเวลาทำการอย่างเป็นธรรมและให้ทำงานพิเศษตามจำนวนชั่วโมงที่กฎหมายกำหนด

ด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชย 1. มีการแนะนำความรู้ด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชยอย่างเป็นระบบ 2. มีการดำเนินการด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชยรวมถึงการให้ความคุ้มครองอื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด

ด้านกฎหมายแรงงาน 1. มีการให้ความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน และสวัสดิการสังคม 2. มีการดำเนินการบริหารรวมถึงการให้สิทธิ เสรีภาพแก่ครูตามกฎหมาย

ด้านสุขภาพและความปลอดภัย 1. จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพอนามัยมีระบบปฐมพยาบาลและจัดให้มีสวัสดิการรักษายาบาล 2. จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยมีการตรวจและบริหารจุดเสี่ยงที่อาจเกิดอันตราย

แนวคิดที่ 3 การสร้างแรงจูงใจ

ด้านพัฒนารายได้เพื่อปัจจัยสี่ 1. จัดให้มีระบบพัฒนารายได้ของครูให้พอเพียง และการสร้างความมั่นคงในอนาคต อุปสรรคคือการจัดเก็บค่าเล่าเรียนซึ่งเป็นรายได้ถูกกำหนดโดยภาครัฐและไม่เพียงพอต่อการจัดงบประมาณ 2. กำหนดโครงสร้างของรายได้และคุณสมบัติหรือระเบียบในการเพิ่มรายได้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

ด้านให้ความมั่นคงในอาชีพ 1. จัดให้มีแผนความก้าวหน้าในอาชีพมีโครงสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่ 2. จัดให้มีเงินกองทุนที่ให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพ กองทุนเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ

ด้านให้การยอมรับ 1. ส่งเสริมให้โอกาสการเข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มเติมความรู้ 2. มีการรับฟังความคิดเห็น ให้โอกาสในการนำเสนองาน

ด้านสร้างเกียรติยศความภาคภูมิใจ 1. จัดให้มีการยกย่อง ชมเชยให้รางวัลประกาศเกียรติคุณตามโอกาสอย่างเหมาะสม 2. มีการผลิตเปลี่ยนมอบหมายบทบาทผู้นำให้ตามความรู้ ความสามารถตามวาระโอกาสที่เหมาะสม

อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 ในแนวทางปัจจัยสำคัญ 3 ด้านคือ 1. ด้านการบริหารครู 2. ด้านผลที่ได้รับจากการสนับสนุนจากภาครัฐ 3. ด้านการสร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับความเห็นของ Laohanan (2542) อธิบายว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุดที่จะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ กระบวนการที่เกี่ยวข้องได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การวิเคราะห์งาน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทน สวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล สุขภาพและความปลอดภัย พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาองค์การ ตลอดจนการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์

1. ด้านการบริหารจัดการครูของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานเอกชน เพื่อให้ได้ครูที่เก่ง มีความสามารถ และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ควรดำเนินการ (Rakich, Longest, and Darr, 1994) ดังต่อไปนี้

1.1 การได้มาของครู ได้แก่ กระบวนการคัดเลือก และรับสมัครครู มีการวางแผนด้านทรัพยากรครู โดยมีการกำหนดอัตราครูไว้สอดคล้องกับสัดส่วนของจำนวนนักเรียน มีการสำรวจอัตรากำลังครูที่ขาดและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการคัดเลือกครู ที่มีมาตรฐาน มีการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งที่ต้องการโดยร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติตรงตามต้องการ โดยดำเนินการรับสมัครโดยมีขั้นตอนที่ถูกต้อง ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้ กำหนดให้มีระบบคัดเลือกโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ ประกาศเกณฑ์การคัดเลือกให้ทราบทั่วกัน คัดเลือกโดยยุติธรรม เมื่อได้ครูใหม่แล้วมีการให้ความรู้เพื่อให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มีการกำหนดแผนความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพ และความมั่นคงในอนาคต มีการทำสัญญาจ้างแจ้งภาระเบี่ยง สิทธิ หน้าที่ เงินเดือน รายได้ และสวัสดิการ ตามกฎหมายให้ครูเข้าใจอย่างชัดเจน

1.2 การดูแลรักษา และพัฒนาครู ซึ่งเป็นกระบวนการบริหาร และส่งเสริมครูใหม่ ให้มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงขึ้น โดยจัดให้ครูมีความเข้าใจในภาระเบี่ยงและมีการประเมินผลงานครูอย่างยุติธรรม ส่งเสริมครูในการแข่งขันหรือเผยแพร่ผลงานของครู มีการหารือร่วมกันก่อนมอบหมายหน้าที่ให้ครูจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครู มีการติดตามต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการพัฒนาหรือการอบรมครู มีการกำหนดและแจ้งภาระเบี่ยง ในการปฏิบัติหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างของเงินเดือน ผลตอบแทน สวัสดิการ ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ตามกฎหมายกำหนด มีการสำรวจครูที่มีปัญหา มีความวิตกกังวล แล้วจัดกระบวนการเยียวยา ให้โอกาสครูได้ชี้แจงถึงปัญหา อุปสรรคในการทำงานหรือในการดำรงชีวิต รวมทั้งให้ขวัญกำลังใจ เอาใจใส่ในความปลอดภัย ความเป็นอยู่และสุขภาพของครูอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู โดยการพิจารณาผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ให้โอกาสครูได้สร้างผลงานและได้รับการประเมินอย่างยุติธรรม ควรส่งเสริมให้ครูนำวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการสอน มีการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการวางแผนจัดการและการดำเนินการในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนเพื่อพัฒนา และผู้บริหารมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

1.4 การออกจากงานของครูโรงเรียนเอกชนทั้งก่อนการเกษียณอายุ หรือการออกจากงานก่อนวัย ควรมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ให้ครูมีความมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการแนะนำให้คำปรึกษา ก่อนเกษียณอายุ หรือก่อนที่ครูจะลาออก เพื่อให้ครูมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจในการดำรงชีวิตต่อไป ควรจัดให้มีระบบสวัสดิการด้านกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพหลังเกษียณอายุอย่างพอเพียงต่อการดำรงชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณ ควรจัดให้มีโครงการแนะนำตรวจสุขภาพ และดูแลสิทธิประโยชน์ อันพึงมี พึงได้ และมีการเยี่ยมเยียน ติดตามให้คำแนะนำต่อเนื่องหลังการเกษียณ ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาของ Rueanthong (2550)

2. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนที่สำคัญในการส่งเสริมครูโรงเรียนเอกชนให้มีความพร้อม ความเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดี (Panakasem, 2553) หน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่บริหารจัดการโรงเรียนเอกชน ควรที่จะพัฒนากฎหมาย โดยกำหนดและส่งเสริมให้ครูได้รับการดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ควรมีกฎกำหนดโครงสร้างเงินเดือน ผลตอบแทน ความก้าวหน้าในอาชีพของครูเป็นลายลักษณ์อักษร และกำหนดให้มีหลักการประเมินผลงานเพื่อพัฒนาค่าจ้าง ค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม และมีความเสมอภาค จ่ายค่าตอบแทนและกำหนดชั่วโมงการทำงานตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด จ่ายรายได้สำหรับงานพิเศษนอกเวลาทำการอย่างเป็นธรรมและให้ทำงานพิเศษตามจำนวนชั่วโมงที่กฎหมายกำหนด จัดให้มีการแนะนำให้ความรู้ด้านสิทธิประโยชน์และเงินชดเชยอย่างเป็นระบบ ให้ความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน และสวัสดิการสังคม มีการให้สิทธิ เสรีภาพแก่ครูตามกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakpuaram (2545).

3. การสร้างเสริมแรงจูงใจให้ครู Herzberg's Motivation Hygiene Theory (1959) กล่าวว่า การกระตุ้นให้ครูมีแรงเสริมในการปฏิบัติหน้าที่ จัดให้มีผลตอบแทนเป็นเงินรางวัลหรือการยกย่องชมเชย ให้การยอมรับอย่างเหมาะสม จัดให้มีการวางระบบพัฒนารายได้ของครูเพื่รองรับปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต และการสร้างความมั่นคงในอนาคตของครูมีการจัดโครงสร้างของรายได้และมีกำหนดคุณสมบัติ หรือระเบียบในการเพิ่มรายได้เป็นลายลักษณ์อักษร จัดให้มีแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพ มีโครงสร้างของความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่จัดให้มีเงินกองทุนที่ให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพ กองทุนเลี้ยงชีพ หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ มีการให้โอกาสในการเข้ารับการอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มเติมความรู้ มีการรับฟังความคิดเห็นให้โอกาสในการนำเสนองาน มีการให้การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลประกาศเกียรติคุณตามโอกาสอย่างเหมาะสม มีการมอบหมายบทบาทผู้นำให้ตามความรู้ ความสามารถตามวาระ สอดคล้องกับ Aunmaneerat (2552)

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

การดำเนินการตามปัจจัยที่นำมากำหนดเป็นรูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกชน เขตตรวจราชการ 1 โดยผู้บริหารต้องยึดมั่นในการปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับติดตามมีการประเมินผล และปรับปรุงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. (2545). การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารปรัชญาโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรเจิด อุ่นมณีรัตน์. (2552). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพลังอำนาจการทำงานของครู ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทอร์นเอเชีย
- พัชสิรี ชมภูคำ. (2552). องค์การและการจัดการ (Organization and Management). กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- สมชาติ พนาเกษม. (2553). “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน (The Development of Administration Strategies for Excellence of Private Schools)”. วารสาร วิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 6 (2): 179.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2556). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (Management : from the Executive’s Viewpoint). กรุงเทพฯ: จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121, ตอนพิเศษ 79 ก (23 ธันวาคม 2547): 34-52.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่, “เน้นพฤติกรรมมนุษย์”. กรุงเทพฯ: ธรรมนิมิต.
- สุนันทา เลาหนันท์. (2542) การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

References

- Herzberg, F. (1959). **The Motivation to Work** (Second Edition.). [By] F. Herzberg, Bernard Mausner, Barbara Bloch Snyderman. New York; Chapman & Hall: London; printed in the U.S.A.
- Herzberg, F. et al. (1959). **The Motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.

Rakich, JS., Longest, BB., and Darr, K. (1994). **Managing Health Services Organizations** (3rd ed.). Health Professions Press: Baltimore, 1994. Journal of Production Economics, 2009.

Translated Thai References

Aunmaneerat, B. (2015). **A Model of Education Management for Teacher's Empowerment In Elementary Schools Under the Office of The Basic Education Commission.** the Degree Doctor of Philosophy Department of Educationnal Administration Graduate School. EAU Heritage Journal Social Science and Humanities. EASTERN ASIA UNIVERSITY. (in Thai)

Sakpuaram, J. (2002). **A Proposed Model of the Charter School Administration for Thailand.** Ph.D. Education (Educational Administration) Graduate School. Chulalongkorn University. Bangkok (Thailand). (in Thai)

Tonsorn, M. (2001). **Organization Behaviors (in Thai).** Bangkok: Expernet. (in Thai)

National Education Act 1999 and Amendments (Version 2) 2002 Section 52. Bangkok: Graphic Prik Whan. (in Thai)

Rueanthong, N. (2007). **The Model of School Administrative Effectiveness.** A Dissertation in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy Department of Educationnal Administration Graduate School. Silpakorn University. (in Thai)

Chompukum, P. (2009). **Organization and Management.** Bangkok. McGraw Hill. (in Thai)

Government Teacher and Education Personnel Act, B.E. (2547). Government Gazette, Book 121, Special Section 79 Kor (23 December 2004): 34-52. (in Thai)

Suksriwong, S. (2013). **Management : from the Executive's Viewpoint.** Bangkok GP. Cyber Print. (in Thai)

Panakasem, S. (2010). **The Development of Administration Strategies for Excellence of Private Schools.** Graduate SDU Journal Graduate School Suan Dusit University. (in Thai)

Suparb, S. (1993). **Techniques for effective management in the new era : Focusing on human behavior.** Bankkok. Dhamnimit. (in Thai)

Laohanan, S. (1999). Human resource management. Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นายธำณัฐ ภัทรภาคร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
e-mail: thisisabook07@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร. ประกฤติ พูลพัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

รองศาสตราจารย์ ดร. สุชุม เฉลยทรัพย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39
จังหวัดนราธิวาส

The Administration Model of Happiness School,
Rajaprajanugroh 39 Naratiwat School, Naratiwat Province

นูซี มะเต็ง

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39

Nusee Madeang

Rajaprajanugroh 39TH School

Received: October 7, 2020

Revised: January 31, 2021

Accepted: November 3, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ สร้างรูปแบบการบริหารฯ, ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารฯ และยืนยันรูปแบบการบริหารฯ โดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ในปีการศึกษา 2562

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.73$) และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารฯ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 5.75, S.D. = 0.6$) 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการบริหารฯ มี 9 องค์ประกอบได้แก่ ชื่อ วัตถุประสงค์ หลักการ กระบวนการเสริมสร้าง ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อมูลย้อนกลับ ผลการประเมิน ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74, S.D. = 0.42$) 3) ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารฯ ในปีการศึกษา 2561 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจสูงขึ้น ร้อยละ 4.79 และร้อยละ 0.16 4) ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารฯ ในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจปีการศึกษา 2562 ของผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน พบว่ามาตรฐานด้านการบริหารการศึกษารวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.47$) และระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.64$) รูปแบบการบริหารมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบ การบริหาร ความสุข โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

Abstract

The purposes of this study were to study the current condition and demand, to create a administration model, to study the results of using the administration model and confirm the administration model by using the research and development (R&D) model. The sample included qualified persons, administrators, teachers, personnel, parents, basic education institution committee and students. The sample group was obtained by purposive sampling in the academic year 2019.

The results of the study were as follows: 1) the overall current situation was at the moderate level in all aspects ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.73) and the demand of the administration model development was at the highest level ($\bar{X}$ = 5.75, S.D. = 0.60), 2) the creation of the administration model of schools by qualified persons indicated that the administration model had 9 components including objective, principle, procedure, output, outcome, impact, condition of success and feedback. The overall evaluation results by experts was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.42), 3) the results of using the administration model in the academic year 2018 showed that the learning achievement and satisfaction were increased by 4.79% and 0.16%, respectively. 4) the confirmation of the administration model among special development zones of Ratchaprachanukroh school in the academic year 2019 indicated that the standard of overall academic administration was at the excellent level ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.47) and the satisfaction was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.64) and the administration model had efficiency.

Keyword: Model, Administration, Happiness, Rajaprajanugroh 39th Naratiwat Province

บทนำ

จากเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม และการรับวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา มาก โดยที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อการอยู่รอดของประชาชนมีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ ความสำคัญในการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับปัจจัย หรือทรัพยากรที่สำคัญ คือ คนที่มีคุณภาพจะเห็นว่าปัจจุบันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ

มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และอนุรักษ์ ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (National Strategy, 2018-2037) สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ซึ่งจะเป็นแผนที่มีความสำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาว รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างความมั่นคง และเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเร่งสร้างสังคมที่มีคุณภาพ โดยการจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตลอดจนการวางแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในระยะยาว ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม Office of the Education Council Secretariat, 2008)

จากการประเมินความสามารถในการแข่งขันของไทยในภาพรวมประเทศไทยมีอันดับลดลง 3 อันดับ อยู่ในอันดับที่ 30 (อันดับที่ 27 ในปี 2560) โดยมีผลคะแนนรวมที่ลดลงเป็น 79.450 คะแนน จาก 80.095 คะแนน ในปี 2560 และเมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก นิสัยการเรียนรู้ของนักเรียนไทยร้อยละ 30 ขึ้นไป มีปัญหา นิสัยการเรียนรู้ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความเร็วในการอ่านมากที่สุด รองลงมาความเข้าใจในการอ่าน การเตรียมตัวสอบ และการจัดการเวลาในการเรียน การไม่ทบทวนสิ่งที่เรียนในแต่ละวัน การทำคะแนนได้ไม่ดีทั้งที่คิดว่าตนเองเข้าใจเรื่องนั้น และการจำในสิ่งที่อ่านไปไม่ค่อยได้ โดยการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะมุ่งส่งเสริมวิชาการให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้เปรียบเหมือนยาขมยิ่งเรียนยิ่งมีความทุกข์เพิ่มขึ้นความสุขลดลง (Rattanasuwan, 2015)

จากสภาพดังกล่าวทางสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนมีความเก่ง ดี และมีความสุข แต่ท่ามกลางสภาพปัญหา เศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน ปัญหาจากพฤติกรรมของผู้เรียน ปัญหาด้านการจัดการภายในสถานศึกษา ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และประสิทธิภาพของการทำงานของครูสอน ปัจจุบันการบริหารโรงเรียนของ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีรูปแบบการบริหารฯ มี 9 องค์ประกอบได้แก่ ชื่อ วัตถุประสงค์ หลักการ กระบวนการเสริมสร้าง ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ เงื่อนไขความสำเร็จ และข้อมูลย้อนกลับ ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา โดยการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการเพิ่มคุณค่าของบุคคลในองค์กรสู่การเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจในการพัฒนาการสร้างองค์กรแห่งความสุข หรือโรงเรียนแห่งความสุข ด้วยกระบวนการค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบจนกลายเป็นวัฒนธรรม

ความสุขของสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องควบคู่ไปกับวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีความกระตือรือร้น รัก และผูกพันต่อองค์กร ทำให้สถานศึกษามีชื่อเสียงส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูผู้สอนที่ทุ่มเทในการทำงานอันเกิดจากการทำงานการสร้างความสุขในสถานศึกษา โดยปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารและครูผู้สอน (Lowe, G.S, 2004) เพื่อให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเสริมสร้างความผาสุก อาทิ ความอบอุ่น ความปลอดภัยให้แก่กันนักเรียนพร้อม ๆ กับการสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางวิชาการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ปี 2558 ได้มีกระแสพระราชดำริถึงผู้ที่ทำหน้าที่ครูอยู่เสมอ ด้วยทรงตระหนักอย่างถ่องแท้ว่า “ครูดี” คือ ผู้ที่สร้าง “คนดี” สู้สังคมไทย “หนึ่ง...ให้ครูรักเด็ก และเด็กรักครู สอง...ให้ครูสอนเด็กให้มีความตั้งใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แคให้แข่งขันกับตัวเอง...ให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า สาม...ให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี”

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส หรือ ปอเนาะรายอ โรงเรียนก๊นออนของพระเจ้าอยู่หัว มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเกิดแรงบันดาลใจ น้อมนำกระแสพระราชดำริส และหลักการทรงงานสู่การปฏิบัติเพื่อสืบสานพระปณิธาน... “สร้างคนดีให้สังคม” โดยมีความเชื่อมั่นว่า สถานศึกษาแห่งความสุขเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างเต็มขีดสุด โดยมีการนำเทคนิคบริหาร NUSEE Model เป็นกลไกสำคัญ โดยมีสาระสำคัญ คือ

NUSEE Model เป็นนวัตกรรมการบริหารที่ผสมผสานหลักการทฤษฎีที่สำคัญ ประกอบด้วย

- ศาสตร์ของพระราชา ประกอบด้วยพระราชดำรัสฯ พระราโชบายและหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9... “ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ” “องค์กรรวม” “ทำงานอย่างมีความสุข” “รู้จัก-สามัคคี” และ “ระเบิดจากข้างใน: เข้าใจ-เข้าถึง-พัฒนา”

- The Future of Strategy Management (การบริหารกลยุทธ์เชิงอนาคต)
- Good Government (การบริหารบนหลักธรรมาภิบาล)
- Happiness Organization (องค์กรแห่งความสุข)
- Empowerment (การเสริมสร้างพลังร่วม)
- QC (การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร)

- กระบวนการ NUSEE Model มีกระบวนการบริหารเชิงบูรณาการที่มุ่งเน้นกลยุทธ์และการมีส่วนร่วม บนหลักการบูรณาการ “A-F-P-P” (Agenda-Function- Participation -People) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 N: New Paradigm (กระบวนทัศน์ใหม่) องค์กรต้องสร้างกระบวนทัศน์ใหม่โดยสร้างการเรียนรู้และตระหนักพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร

ขั้นตอนที่ 2 U: Understanding (ความเข้าใจร่วมกัน) การขับเคลื่อนภารกิจที่มีประสิทธิภาพ ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางการพัฒนา (Share Vision) ค่านิยมร่วม (Shared Values) และวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพเพื่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์หรือการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (Action Plan) โดยแผนงาน/โครงการ ต้องมีความเหมาะสม คุ่มค่า และเป็นไปได้ในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 S: Strategic Management (การบริหารเชิงกลยุทธ์) องค์กรต้องเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ และใช้กลยุทธ์ขับเคลื่อนภารกิจโดยการจัดวางกลยุทธ์ (Strategy Formulation) ที่แหลมคมตอบสนองสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มความท้าทายในอนาคตภายใต้เอกลักษณ์องค์กร (Uniqueness) และวิสัยทัศน์องค์กร (Vision) การบริหารกลยุทธ์ (Strategic Implementation) และ การควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Control)

ขั้นตอนที่ 4 E: Empowerment (สร้างพลังร่วม) องค์กรต้องให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์และปัจจัยแห่งความสำเร็จและการทำงานเป็นทีมโดยการกระจายการมีส่วนร่วม (Empowering) และเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บนหลักการบริหารงานบุคคล เชิงสมรรถนะ (HR: Competency Based Management)

ขั้นตอนที่ 5 E: Evaluation (การประเมินเพื่อพัฒนา) องค์กรต้องให้ความสำคัญตระหนักในควบคุมคุณภาพทั้งองค์กรโดยให้สมาชิกทำงานร่วมกันบนหลักวัฒนธรรมเชิงคุณภาพ (Quality Culture) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินการตามแผน (Monitoring and Valuation) โดยให้ความสำคัญในแผนงาน/โครงการที่มีความเสี่ยงที่ต้องมีการเฝ้าระวังหรือระบบเตือนภัยเชิงกลยุทธ์ (Strategy Warning Sign) และนำผลสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนา

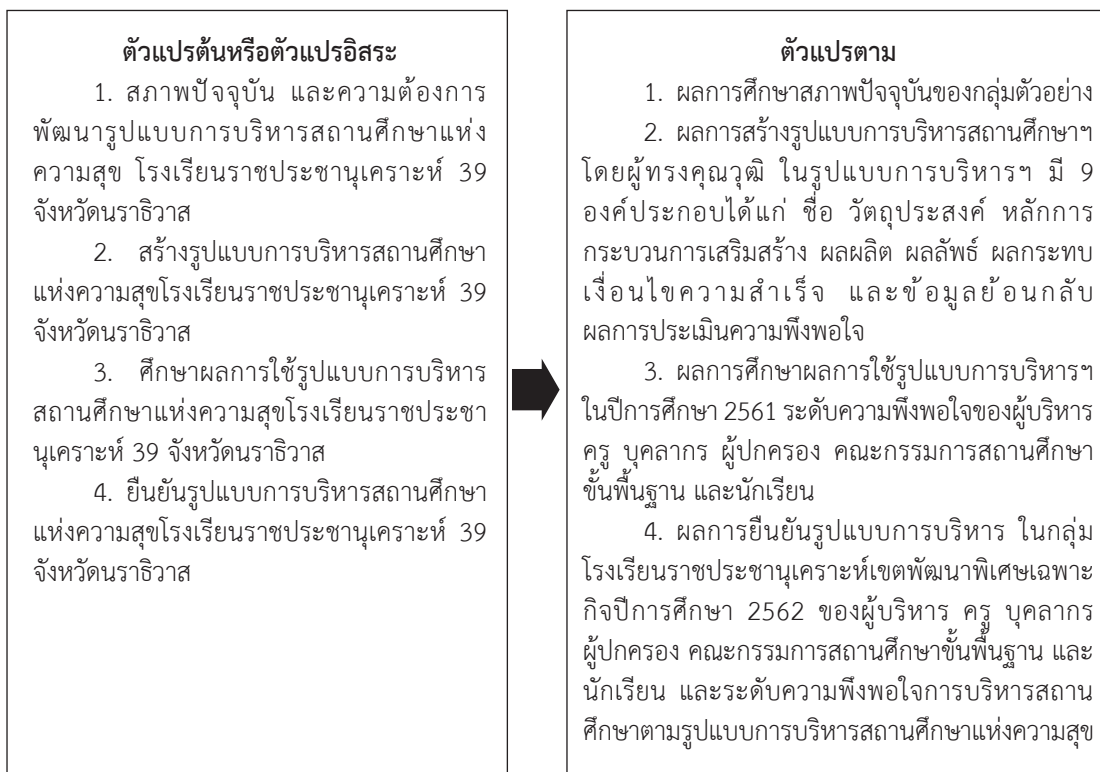
จึงวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส
4. เพื่อยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย (Document Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีองค์กรแห่งความสุข การบริหารจัดการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) หลักธรรมาภิบาล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน รวมทั้งหมด 1,322 คน นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 ระยะรวมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 306 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง 128 คน โดยพิจารณาจากการตัดสินใจจากลักษณะของกลุ่มที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอาศัยความรอบรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน ครู 2 คน นักเรียน 2 คน ผู้ปกครอง 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงและนำข้อมูลมาจัดทำแบบสอบถาม

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครู 30 คน บุคลากรทางการศึกษา 10 คน ผู้ปกครอง 50 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 120 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นร้อยละของประชากรในการพิจารณาว่า ถ้าขนาดประชากรเป็นหลักพัน ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10%

เครื่องมือที่ใช้และการสร้าง

1. ประเภทเครื่องมือ

1.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม

1.2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale)

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 แบบสัมภาษณ์

- กำหนดประเด็นคำถามจากการสังเคราะห์เอกสารเพื่อใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์เชิงลึก และยกร่างแบบสัมภาษณ์

- นำข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาสร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของข้อคำถาม (Content Validity) โดยใช้เทคนิค Index of Item Objective Congruence: IOC (Kanchana Wattanayu, 2001) ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แบบสอบถาม

- นำผลสรุปประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสร้างแบบสอบถาม

- นำผลการสังเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย มาสร้างแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสุขแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ (Likert) (Suwimol Wongwanich, 2010)

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

- นำแบบร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของข้อคำถาม (Content Validity) โดยใช้เทคนิค Index of Item Objective Congruence: IOC จำนวน 5 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณ ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

- นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่น 0.83

การรวบรวมข้อมูล

1. สืบค้น สังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก

2. สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย

3. สอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาจากผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากภาคสัมภาษณ์เชิงลึกมาสรุปประเด็นเพื่อนำไปใช้กำหนดกรอบแบบสอบถามความคิดเห็น โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. นำแบบสอบถามมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นโดยการจัดกระทำวิเคราะห์และนำเสนอเป็นข้อมูลทั่วไป สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนา ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสรุปข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่และนำมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย โดยหาความตรงของข้อคำถามของแบบประเมิน (Content Validity) โดยใช้สูตร โรวินสกีและแฮมเบลตัน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
- ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 13 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้และการสร้าง

1. ประเภทเครื่องมือ

1.1 แบบสนทนากลุ่ม

1.2 แบบประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale)

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การสรุปประเด็นการสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบ

2.2 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม การประเมินรูปแบบ และยกร่างแบบสนทนากลุ่ม มาสร้างแบบการประเมิน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของข้อคำถาม (Content Validity) โดยใช้เทคนิค Index of Item Objective Congruence: IOC (Kanchana Wattanayu, 2001) ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การรวบรวมข้อมูล

1. การสนทนากลุ่มจัดประชุมสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเทปและถอดเทปเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา

2. ส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินรูปแบบและรวบรวมแบบประเมินคืนด้วยตนเอง
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็น ของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนา วิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis)

2. การประเมินรูปแบบแบบประเมิน โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้คืน ดำเนิน
การวิเคราะห์ และแปลความหมาย โดยใช้แนวทางของ (Thanin Sinjaru, 2012) ทั้งหมด 5 ระดับ
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย โดยหาความตรงของข้อคำถามของแบบ
ประเมิน (Content Validity) โดยใช้สูตร โรวินสลิและเฮมเบลตัน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
- ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาสมี 9 องค์ประกอบได้แก่ ชื่อ วัตถุประสงค์ หลักการ กระบวนการเสริมสร้าง ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ เงื่อนไข ความสำเร็จ และข้อมูลย้อนกลับ โดยการศึกษาผลการใช้รูปแบบและความพึงพอใจพฤติกรรมของนักเรียนปี การศึกษา 2561-2562 ทุกคน ของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยการศึกษาผลการใช้รูปแบบและความพึงพอใจ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการ ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจาก นักเรียนปีการศึกษา 2561-2562 และการประเมินความพึงพอใจจะใช้วิธีการแบบเจาะจงจำนวน 120 คน โดย พิจารณาจากการตัดสินใจจากลักษณะของกลุ่มที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอาศัยความรู้ความ ชำนาญและประสบการณ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส จำนวน 90 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นร้อยละของประชากรในการพิจารณาว่า ถ้าขนาดประชากรเป็นหลักพัน ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10%

เครื่องมือที่ใช้และการสร้าง

1. ประเภทเครื่องมือ เป็นแบบประเมินความพึงพอใจ ต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา แห่งความสุข เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

2. การสร้างเครื่องมือ แบบประเมินความพึงพอใจ ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

- ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย มาสร้างแบบประเมินความพึงพอใจรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาที่มีความสุขแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Suwimol Wongwanich, 2010)

- นำแบบร่างแบบประเมินความพึงพอใจ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม (Content Validity) โดยใช้เทคนิค Index of Item Objective Congruence: IOC จำนวน 5 คนวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่า 0.50 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

- นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.94

การรวบรวมข้อมูล

1. การนำแบบประเมินความพึงพอใจ ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 120 คน ประเมินความพึงพอใจ

2. รวบรวมตรวจสอบแบบประเมินที่ได้รับคืน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนปีการศึกษา 2561-2562

2. ข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลรายข้อและรายด้านด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (Boonchomsri Sa-san, 2017)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย โดยหาความตรงของข้อคำถามของแบบประเมิน (Content Validity) โดยใช้สูตร โรวินสกีและแฮมเบลตัน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าร้อยละ (Percentage)

- ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

- ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 4 การยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มาทำการตรวจสอบความพึงพอใจเพิ่มเติมอีกจำนวน 40 คน ประกอบด้วยการศึกษาความพึงพอใจจากการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 ไปใช้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นราธิวาส, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 40 จังหวัดปัตตานี, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 41 จังหวัดยะลา, และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 43 จังหวัดสงขลา และการประเมินความพึงพอใจจะใช้วิธีการแบบเจาะจงจำนวน 40 คน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้และการสร้าง

ประเภทเครื่องมือ เป็นแบบประเมินความพึงพอใจ ต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก
 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย
 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด และ แบบรายงานผล

2. การสร้างเครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจ และแบบรายงานผล ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

- ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย มาสร้างแบบประเมินความพึงพอใจและแบบรายงานผล รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสุขแบบมาตราส่วน

การรวบรวมข้อมูล

1. การนำแบบประเมินความพึงพอใจและแบบรายงานผลการดำเนินการ ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน ประเมินความพึงพอใจและรายงานผล

2. รวบรวมตรวจสอบแบบประเมินที่ได้รับคืน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงาน ระดับสถานศึกษาปีการศึกษา 2562

2. ข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลรายข้อและรายด้าน ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (Boonchomsri Sa-san, 2017)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย โดยหาความตรงของข้อคำถามของแบบประเมิน (Content Validity) โดยใช้สูตร โรวินสลิและเฮมเบลตัน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา เป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข ประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านสมานฉันท์ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านนวัตกรรม และ 5) ด้านธรรมาภิบาล พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.73) และความต้องการพัฒนารูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 5.75$, S.D. = 0.61)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข

ลำดับ ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพความต้องการ		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านการนำองค์กร	4.24	0.77	มาก	4.73	0.73	มากที่สุด
2	ด้านสมานฉันท์	3.49	0.83	ปานกลาง	4.69	0.69	มากที่สุด
3	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.46	0.65	มาก	4.59	0.38	มากที่สุด
4	ด้านนวัตกรรม	3.59	0.58	มาก	5.59	0.58	มากที่สุด
5	ด้านธรรมาภิบาล	3.48	0.83	มาก	5.50	0.70	มากที่สุด
รวม		3.85	0.73	มาก	5.75	0.61	-

ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส พบว่า

1) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการ มีองค์ประกอบย่อย 5ด้านคือ (1) ด้านการนำองค์กร (2) ด้านสมานฉันท์ (3) ด้านสิ่งแวดล้อม (4) ด้านนวัตกรรม และ (5) ด้านธรรมาภิบาล 5) ผลผลิต 6) ผลลัพธ์ 7) ผลกระทบ 8) ข้อมูลย้อนกลับ และ 9) เงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จ ขั้นตอนดำเนินการ ยึดแผนภูมิกระบวนการ 1) ประกาศสัญญาประชาคมต่อธารณะ เพื่อรับรู้พันธสัญญาของสถานศึกษาแห่งนี้จะบริหารจัดการอย่างมีความสุข 2) เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกระจายภารกิจให้ทุกส่วนร่วมรับผิดชอบ 3) พัฒนาเสริมสร้างระบบบริหารอย่างมีความสุขตาม 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การนำองค์กร สมานฉันท์ สิ่งแวดล้อม นวัตกรรม และธรรมาภิบาล โดยในกระบวนการพัฒนาใช้ NUSEE Model (เทคนิคการบริหาร) ประกอบด้วย N: กระบวนการทัศน์ใหม่ U: ความเข้าใจร่วมกัน S: กลยุทธ์ E: กระจายการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ E: การประเมินเพื่อสะท้อนกับการพัฒนา QC การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร และ Feed Back ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการทบทวนพัฒนา ผลผลิต คือ สถานศึกษามีระบบบริหารที่สร้างความสุข ผลลัพธ์ คือ เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข ครูรักเด็ก-เด็กรักครู ผลกระทบ รู้รักสามัคคี ชุมชนสันติสุขปัจจัยสู่สังคมที่มั่นคง-มั่งคั่ง-ยั่งยืน ข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนา (AAR) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor: KSF) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ต้ององค์กรต้องปรับและสร้างให้เกิดเพื่อการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบ ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จ (KSF) โดยน้อมนำหลักการทรงงานมาเป็นแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ

2) ผลการประเมินด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเป็นไปได้
ความถูกต้อง	4.65	0.55	มากที่สุด
ความเหมาะสม	4.56	0.65	มากที่สุด
ความเป็นไปได้	4.75	0.48	มากที่สุด
ประโยชน์	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.74	0.42	มากที่สุด

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส พบว่า

1) ผลการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2561 พบว่า

(1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ร้อยละ 86.16 สูงกว่าปีการศึกษา 2560 คิดเป็นร้อยละ 11.01

(2) ระดับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผลการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2561 ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ด้วย 5 องค์ประกอบ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.08)

2) ผลการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2562 จากผลการใช้ปีการศึกษา 2561 มีการปรับปรุงแบบให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเพิ่มเทคนิคการบริหาร NUSEE Model พบว่า

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2562 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ร้อยละ 90.95 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2561 ร้อยละ 4.79

(2) ระดับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.64) โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้น 0.16 จากปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 3 สรุปผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

รายการ	ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562	
	ร้อยละ	ระดับ	ร้อยละ	ระดับ	ร้อยละ	ระดับ
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	75.15	ดีมาก	86.16	มากที่สุด	90.95	มากที่สุด
	$\bar{X}$ (S.D.)	ระดับ	$\bar{X}$ (S.D.)	ระดับ	$\bar{X}$ (S.D.)	ระดับ
2. ความพึงพอใจในการใช้ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา แห่งความสุข โรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส	4.39 (0.08)	มาก	4.39 (0.08)	มากที่สุด	4.55 (0.64)	มากที่สุด

ระยะที่ 4 ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 พบว่า ปีการศึกษา 2562 ในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 4 แห่งประกอบด้วย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นราธิวาส, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 40 จังหวัดปัตตานี, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 41 จังหวัดยะลา และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 43 จังหวัดสงขลา พบว่ามาตรฐานด้านการบริหารการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}=4.65$, S.D. = 0.47) และระดับความพึงพอใจการบริหารสถานศึกษาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D. = 0.64)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ของครู นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยใช้วิธีการสืบค้นข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็นสาธิตนั้น สอดคล้องกับกระแสพระราชดำริเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ปี 2558 ว่า “ครูดี” คือผู้ที่สร้าง “คนดี” สู่สังคมไทย เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” (Dao Phong Ratanasuwana, 2015) และจากสอบถามครู นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส โดยการประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทำให้

ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

(1) รูปแบบมีองค์ประกอบ 9 ส่วน และกระบวนการของรูปแบบ มีองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยใช้กระบวนการระดมความคิดเห็นจากครู นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง ทุกภาคส่วนและเชื่อมโยงการบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการบนหลัก...A-F-P-P (Agenda-Function-Participation-People) เป็นกรอบแนวทางการบริหาร โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวางแผนแบบ... “AIC” และกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Doing) การตรวจสอบ (Checking) และปรับปรุง (Acting) เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) และเทคนิค NUSEE Model จึงได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีองค์การแห่งความสุขไว้ดังนี้ HAPPY 8 ความสุขแปดประการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส จึงสอดคล้องกับการจัดการศึกษาอย่างมีความสุขตามแนวคิดและทฤษฎีองค์การแห่งความสุข HAPPY 8 ความสุขแปดประการ และสอดคล้องงานวิจัยของชาญ คำภิระแปง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 ของผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) จากผลการประเมิน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ผลจากตารางที่ 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.42) ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการสร้างแบบยัตวิธิการบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการโดยใช้เทคนิค NUSEE Model เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการตรวจสอบและเสริมสร้างปัจจัยความสำเร็จ (Key Success Factor) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suk-um (2018) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความสุขในโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์โดยการประเมินรูปแบบฯ ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมทุกด้านมีระดับผลการประเมินในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาค้นคว้าการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส พบว่า

(1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2561 จากตารางที่ 3 รายการที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ร้อยละ 86.16 และปีการศึกษา 2562 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ร้อยละ 90.95 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.79

(2) ระดับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตารางที่ 3 รายการที่ 2 พบว่า ผลการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2561 ด้วย 5 องค์ประกอบ มีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.08) โดยผลการใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2562 ด้วย 5 องค์ประกอบ และเพิ่มเทคนิคการบริหาร NUSEE Model สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญ คำภิระแปง (2560) รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39

จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.64) โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้น 0.16 จากปีการศึกษา 2561

จากการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส มีระดับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.16 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำทดลองใช้จริง เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมรูปแบบการบริหารแบบต่าง ๆ บูรณาการแล้วนำไปใช้ในการดำเนินงาน กำหนดจัดลำดับความสำคัญของสภาพความต้องการพร้อมกับศึกษาค้นคว้าวิธีการบริหารจัดการตลอดเวลาและต่อเนื่อง โดยยึดหลักการปรัชญา เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ออกแบบการบริหารจัดการแบบองค์รวมผสมผสานเทคนิควิธีการบริหารโดยใช้เทคนิค NUSEE Model ผู้วิจัยใช้หลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ส่งผลให้รูปแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Banchongphat (2018) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบเสริมสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีความสุข ศึกษาผลการใช้รูปแบบพบว่า ผลการพัฒนาอัตลักษณ์ และระดับความพึงพอใจ ภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.64)

4. ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุข ในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 4 แห่งพบว่า ในปีการศึกษา 2562 มาตรฐานด้านการบริหารการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47) และระดับความพึงพอใจการบริหารสถานศึกษาตามรูปแบบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.64)

จากสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโดยน้อมนำ พระบรมราโชบาย และหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และการใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Government) และเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการโดยภาครัฐ (PMQA) ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย และการประเมินรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อค้นพบผลจากภาพรวมการศึกษามาใช้รูปแบบ ในปีการศึกษา 2561 และ 2562 สะท้อนผลปรับรูปแบบฯ โดยมีการนำเทคนิคบริหาร NUSEE Model เป็นกลไกสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลไปใช้

การนำรูปแบบไปใช้ต้องคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม ค่านิยม วัฒนธรรมการทำงาน บนพื้นฐานความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนสร้างความพร้อมการขับเคลื่อนขององค์กรที่เน้นการสร้างปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor: KSF) รองรับการนำรูปแบบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนราธิวาส

เอกสารอ้างอิง

- ชาญ คำภีระแปง. (2560). รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของ
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญา
นิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ. (2558). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัด
กระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบัน
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัย
บูรพา: ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). (2561). กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศ. [Online].
Available: <http://www.prachinburi.go.th/yut-chart20.pdf> [2561, ตุลาคม 4].
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545, ธันวาคม 19). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม
127 (ตอนที่ 45 ก).
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2552). ประเด็นเรื่องประโยชน์ของวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA. [Online].
Available: <http://www.ftpi.or.th/2015/2125> [2561, พฤศจิกายน 5].
- สุดา สุขอ่ำ. (2561). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความสุขในโรงเรียน ศึกษา สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2561). HAPPY 8 ความสุขแปดประการ. กรุงเทพฯ:
มิชชั่นอินเตอร์พรีนซ์
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.
2545-2559). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดี บรรจงพาศ. (2561). รูปแบบเสริมสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีความสุข โรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ 35 จังหวัดพังงา. สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (งานวิจัยอิสระ)

References

- Burton, J (2010). **WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting literature and Practices**. Geneva, Switzerland: WHO Headquarters.
- Lowe, G. S. (2004). **Healthy Workplace Strategies: Creating Change and Achieving Results**. Toronto. USA: The Graham Lowe Group Inc.
- World Health Organization. (2010). **Workplace Health Promotion**. [Online]. Available: https://www.who.int/occupational_health/topics/workplace/en/ [2010, November 29].

Translated Thai References

- Boonchomsri-Sa-ard. (2000) **Preliminary Research**. Edition 6. Bangkok: Suveiriyasarn. [in Thai]
- Boonchomsri-san. (2009) **Research development** using the. January 22, 2018. [in Thai]
- Chan Khamphirapang. (2017). **Model for Enhancing Transformational Leadership Competency in the 21st Century of Policies and Plans**. Ph.D. (Educational Leadership and Human Resource Development) Chiang Mai Rajabhat University. [in Thai]
- Dawpong Rattanasuwan. (2015). **Policy Minister of Education**. Bangkok: Office of the Permanent Secretary Ministry of Education. [in Thai]
- The 20-Year National Strategy (2017-2036). (2018). **Set The Country's Vision**. 4 [Online]. Available: <http://www.prachinburi.go.th/yut-chart20.pdf>. [2018, October 4]. [in Thai]
- Government Gazette. (1999). **National Education Act 1999 Amendment (No. 2) B.E. 2545**. Volume 127, Section 45 A., July 22, 2018. [in Thai]
- National Productivity Institute. (2009). **Work works, People Are Happy, Healthy Organization Productivity**. Bangkok: Eastern Printing Company. [in Thai]
- National Productivity Institute. (2009). **Issues on The Benefits of The Quality Cycle of Deming PDCA**. [Online]. Available: <http://www.ftpi.or.th/2015/2125>. [2018, November 5]. [in Thai]
- Suda Suk-um (2018) **Model for the Development of Happy Educational Quality in Schools of Synthetic Education** Under the Office of Special Education Administration. Ministry of Education: Bangkok. [in Thai]
- Office of the Health Promotion Foundation. (2018). **HAPPY 8 Eight Happiness**. Bangkok: Mission Company Inter Print Co., Ltd. [in Thai]

Office of the Education Council Secretariat (2008) **Directional Framework for Educational Development in the 10th Edition of the National Economic and Social Plan (2007-2011)** Consistent With the National Education Plan. (2002-2016). Bangkok: Chulalongkorn University Press [in Thai]

Office of the Education Council Secretariat, Ministry of Education. (2017) **National Education Plan 2017-2036**. (1st edition) Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd. [in Thai]

Office of the Prime Minister. (2016) **National Economic and Social Development Plan** The twelfth edition (2017-2021) [in Thai]

Sawat Banchongphat (2018), **A Model For Enhancing Students' Identity In The 21st Century Happily Ratchaprachanukroh School 35, Phang Nga Province**. Under the Office of Special Education Administration Office of the Basic Education Commission [in Thai]

ผู้เขียน

ดร. นูชี มะเต็ง

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39

จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ,

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ

e-mail: rpg39school@gmail.com

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียน ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร: การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้
A Study of Factors Affecting Measurement and Evaluation of Reading,
Analytical Thinking, and Writing of the Basic Educational Schools,
Affiliated with Bangkok Metropolitan Administration:
Cross-Impact Analysis

สุรี เขียวต้ออินทร์* และภริดี วัชรสินธุ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Suree Khieotu-in* and Phiradee Watcharasin
Graduate School, Suan Dusit University

Received: October 2, 2020

Revised: November 27, 2020

Accepted: November 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาในการวัดและประเมิน การอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียนของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวนทั้งสิ้น 450 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่า 0.60-1.00 และมีความเชื่อมั่น 0.97-0.98 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาและคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ตามแนวทางของ Gordon, T.J. (1994) ผลการวิเคราะห์ 1) สภาพการดำเนินงานในการวัดและประเมิน การอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน ในภาพรวม สถานศึกษามีการปฏิบัติตามการวัดและประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ผลการสำรวจปัญหาด้านการวัดและประเมิน การอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียน พบว่าในภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 2) ผลการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดประเมิน การอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน พบว่าเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อกันมากที่สุด คือการที่ครูทราบถึงหลักการ

และเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลกระทบบมากที่สุดต่อการใช้เทคนิควิธีที่หลากหลายในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

คำสำคัญ: การวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

Abstract

The purposes of this research were to explore the conditions and problems of measurement and evaluation of reading, analytical thinking, writing and analyze factors affecting measurement and evaluation of reading, analytical thinking, and writing of the BMA basic educational schools by using cross-impact analysis. The sample group of this survey consisted of 450 teachers working at the BMA schools who were selected by stratified random sampling. The research tool was the questionnaires with the content validity of 0.60-1.00 and the reliability of 0.970-0.98 The key informants of the cross-impact analysis were 10 experts and university instructors recruited by purposive sampling. Quantitative data were analyzed by statistical description: percentage, mean, standard deviation, and Cross-Impact Analysis (Gordon, T.J. 1994).

Research findings revealed that operational conditions of measurement and evaluation of reading, analytical thinking, and writing of the BMA basic educational schools were high in reading, analytical thinking, and writing practice with the mean score of 3.35 and standard deviation of 0.50. The results of measurement and evaluation problems regarding reading, analytical thinking, and writing were low with the mean score of 1.30 and standard deviation of 1.03.

Findings from cross-impact analysis of factors affecting measurement and evaluation of reading, analytical thinking and writing indicated that the teachers' acknowledgement of the principles and operational guidelines of measurement and evaluation of reading, analytical thinking and writing highly affected the teachers' ability of using various techniques of measurement and evaluation of reading, analytical thinking and writing.

Keywords: Measurement and Evaluation of Reading, Analytical Thinking, and Writing, Cross-Impact Analysis

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนา นักเรียนให้มีความรู้อันเป็นสากลและ เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการคือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3) ความสามารถในการคิด 4) ความสามารถในการแก้ปัญหา 5) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยเฉพาะด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ซึ่งเป็นความสามารถ หลักที่สำคัญที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนัก รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับที่ไม่น่า พึงพอใจ นักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษามีปัญหาด้านการเขียนคำภาษาไทยผิด เรียง ประโยคไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และข้อความที่เขียนไม่สามารถสื่อความได้จึงทำให้ผลการประเมินด้าน การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียนต่ำซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ ที่สาม (2554-2558) ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการได้ให้ความคิดเห็นพร้อมข้อ เสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการอ่านอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสังคมโลกปัจจุบันคนเราดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มากมาย การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารก็ง่าย รวดเร็ว มากขึ้น จึงทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นการพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะการอ่าน คือ อ่านคล่อง อ่านเก็บประเด็นสำคัญได้นั้นจะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นนำไปสู่ กระบวนการคิดหลายมิติ เช่น คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถสร้างองค์ความรู้ ใหม่ มีเหตุผลประกอบ สามารถสื่อสารโดยการถ่ายทอดไปยังผู้รับสารผ่านการเขียนหรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องได้ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นำผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นเกณฑ์หนึ่งในการตัดสิน การเลื่อนชั้น และจบการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา รวมทั้งนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้วางแผนปรับปรุง พัฒนาความสามารถของผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่สถานศึกษากำหนด สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญ กับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในทุกระดับการศึกษา

โดยทั่วไปสถานศึกษาจะดำเนินงานด้านวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยยึดกรอบ ตามแนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ กว้าง ๆ แต่ในบริบทของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีนโยบายเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิได้รับการ ศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นที่มาของการรับนักเรียนทุกเชื้อชาติ ศาสนา อีกทั้งสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงขัดสน นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความแตกต่างของผลลัพธ์การเรียนรู้ค่อนข้างมาก การวัดและประเมินการเรียนรู้ โดยเฉพาะการวัดและ ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความแตกต่างกันออกไป ตามนโยบายและรูปแบบที่สถานศึกษาปรับใช้ ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล แม้ว่าจะมี การดำเนินงานในด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางฯ แต่ที่ผ่าน มายังขาดการศึกษาวិจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครดังกล่าว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์และส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีหลายประการซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยในเชิงบริหารและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น Pirom¹ and Lila² (2011) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการสอนของครู บรรยายภาคในชั้นเรียนส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 Phonbun (2016) ซึ่งศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สพป. นครพนม เขต 2 อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินการเรียนรู้ของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาในการวัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

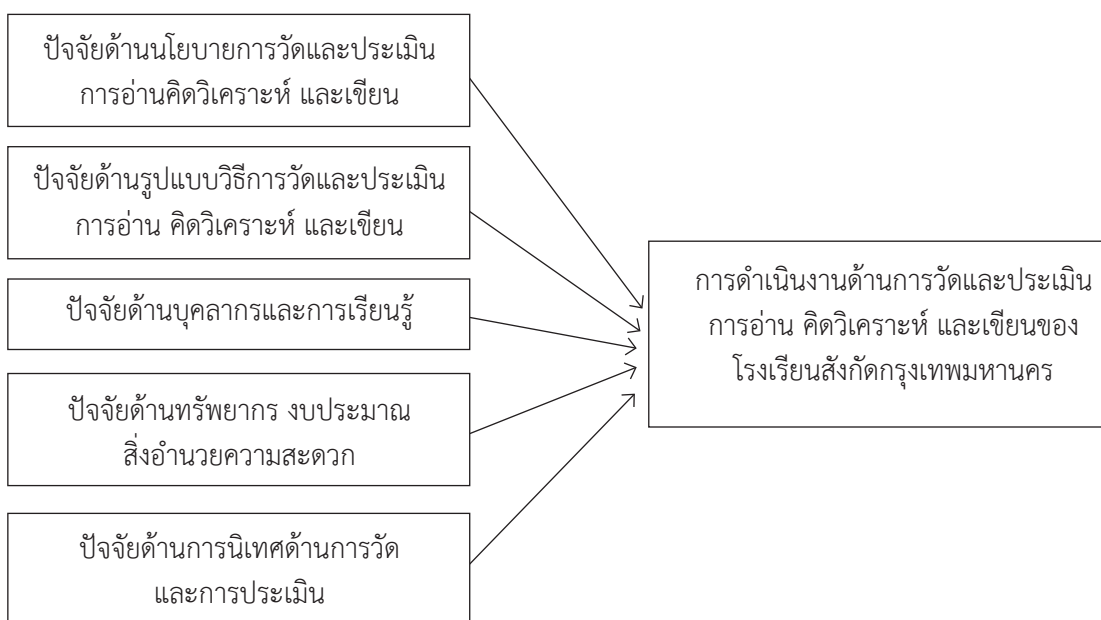
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีการคิดของ Bloom (1956) ทฤษฎีการเขียนของ George Hillocks (2011) และแนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เป็นกระบวนการที่ต้องบูรณาการไปพร้อม ๆ กับการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือ การจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ซึ่งการตรวจสอบกำกับกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีวิธีการที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ โดยปัจจัยที่สัมพันธ์กับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านบริหาร ปัจจัยด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมิน ปัจจัยด้านบุคลากรการเรียนรู้ซึ่งได้แก่ ครู ตลอดจนปัจจัยด้านทรัพยากร และการกำกับติดตามนิเทศการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการวัด และประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษามีหลายด้าน เช่น ปัจจัยด้านนโยบายการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ปัจจัยด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ปัจจัยด้านบุคลากรและการเรียนรู้ ปัจจัยด้านทรัพยากรงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านการนิเทศการวัดและการประเมิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันส่งอิทธิพลต่อการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

จากการศึกษาหลักปฏิบัติและแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบวิธีการ ปัจจัยด้านบุคลากรและการเรียนรู้ ปัจจัยด้านทรัพยากรและงบประมาณ ตลอดจนปัจจัยด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่สถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยของ Thaneerananon, T., Triampo, W., & Nokkaew, A. (2016) พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบการวัดและประเมิน การคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะการสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพส่งผลต่อความสำเร็จในการวัดและประเมิน ในขณะที่งานวิจัยของ Phonbun, (2016) และ Srisawad, T. (2012) ระบุว่าปัจจัยด้านการบริหารและนโยบาย ด้านการพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร และครู ส่งผลต่อการ พัฒนาการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียน จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัยซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย โดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อ ศึกษาในด้านสภาพและปัญหาการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน และส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการนำประเด็นที่สังเคราะห์ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ มากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสกัดปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน แล้วนำไปกำหนดเหตุการณ์หรือประเด็นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเด็นหรือ เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อกันโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรครูที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประเมินผลกระทบไว้ ดังนี้

1.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ประชากรครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกตามกลุ่มเขต กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง กลุ่มกรุงเทพใต้ กลุ่มกรุงเทพเหนือ กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ และกลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ รวมทั้งหมด จำนวน 13,781 คน (รายงานสถิติการศึกษาปีการศึกษา 2559 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น การประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 385 คน แต่เพื่อป้องกันการขาดหายของกลุ่มตัวอย่างและอาจได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมเป็นเขตละ 75 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 450 คน

1.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบไว้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินทางการศึกษาซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เพื่อทำการประเมินความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบประเมินผลกระทบไว้รายละเอียดดังนี้

2.1) แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการวัดประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาการวัดประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยข้อคำถามสภาพการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน จำนวน 25 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน จำนวน 16 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

2.2) แบบประเมินผลกระทบไว้ มีข้อคำถามหรือเหตุการณ์ จำนวน 10 เหตุการณ์ ซึ่งได้จากการนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายเบื้องต้นและทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดเป็นปัจจัย/เหตุการณ์สำหรับการประเมินผลกระทบไว้ จากนั้นนำปัจจัย/เหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นแบบประเมินผลกระทบไว้ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ประเมินความน่าจะเป็นและผลกระทบของเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างตารางเมทริกซ์บันทึกค่าความถี่ของความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์และการเกิดผลกระทบของเหตุการณ์นั้น ๆ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้ง 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินผลกระทบไว้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1) แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการวัดประเมินการอ่าน คิทธิเคราะห์ และเขียนประกอบด้วยตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาการวัดประเมินการอ่าน คิทธิเคราะห์ และเขียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการวัดและประเมินการอ่านคิทธิเคราะห์ และเขียน จำนวน 25 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินการอ่าน คิทธิเคราะห์ และเขียน จำนวน 16 ข้อ แบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน คิทธิเคราะห์ และเขียนแล้วนำข้อมูลมากำหนดประเด็นและข้อคำถามในการสอบถาม 2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำรา 3) กำหนดประเด็นคำถามและลักษณะข้อคำถาม 4) สร้างแบบสอบถาม 5) นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00) 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาไปปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Cranbach's Alpha Reliability) โดยแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามสภาพปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 จากนั้นจึงปรับปรุงแบบสอบถามด้านการใช้ภาษาและข้อคำถามให้ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหา

3.2) แบบประเมินผลกระทบไขว้โดยผู้วิจัยนำปัจจัยที่สังเคราะห์ได้จากผลการวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิไปสร้างเป็นข้อคำถามสำหรับการประเมินผลกระทบไขว้ จากนั้นนำข้อคำถามดังกล่าวมาสร้างเป็นแบบประเมินในรูปตารางเมทริกซ์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมิน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะตามกระบวนการวิจัยโดยใช้เครื่องมือแต่ละประเภทดังนี้
ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและ 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลและรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมทั้งหมด 450 ฉบับ

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำปัจจัยที่สังเคราะห์ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิไปสร้างเป็น ข้อคำถามสำหรับการประเมินผลกระทบไขว้ จากนั้นนำข้อคำถามดังกล่าวไปสร้างเป็นแบบประเมินผลกระทบไขว้ในรูปตารางเมทริกซ์แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินทางการศึกษา เป็นผู้ประเมินความถี่ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่จะเกิดผลกระทบ และโอกาสที่ปัจจัย/ เหตุการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลต่อกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1) ข้อมูลสภาพและปัญหาการวัดและประเมินการอ่าน คิทธิเคราะห์ และเขียน จากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางประกอบความเรียง และวิเคราะห์สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางประกอบความเรียง

5.2) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross-Impact Analysis) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
 1) สร้างตารางเมทริกซ์บันทึกค่าความถี่ของความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์และการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดผลกระทบกับเหตุการณ์อื่น 2) นำค่าร้อยละความเป็นไปได้ของการเกิดเหตุการณ์มาคำนวณอัตราส่วนเพื่อหาความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์โดยความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ (P(E)) หรือค่าร้อยละของการเกิดเหตุการณ์ โดยใช้สูตรของ Gordon (1994) ได้แก่ $P(1/2) = \{P(1) - P(2c) \times P(1/2c)\} / P(2)$
 3) เปลี่ยนความน่าจะเป็นของแต่ละเหตุการณ์ให้เป็นอัตราส่วนเต็มต่อ (odds) โดยอัตราส่วนเต็มต่อเท่ากับ $P(E)/1 - P(E)$ โดย P(E) คือความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ 4) นำอัตราส่วนเต็มต่อที่คำนวณได้มาหาดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ (Cross Impact Indices: CII) ของการที่เหตุการณ์หนึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ๆ โดยคำนวณจาก

$$\text{ดัชนีบ่งชี้ผลกระทบ (CII)} = \frac{\text{Odds ของเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น}}{\text{Odds ของเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นตามปกติ}}$$

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาด้านการวัดและประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน

1.1) สถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจจากครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ครูส่วนใหญ่ จำนวน 355 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.89 ครูส่วนใหญ่จำนวน 167 คน มีอายุอยู่ในช่วง 30 -39 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.44 ระดับการศึกษาของครูส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี จำนวน 242 คน หรือร้อยละ 54.02

เมื่อศึกษาในประเด็นการเข้ารับการอบรมสัมมนา/ศึกษาดูงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของครูผู้สอน จากการสำรวจครูทั้งสิ้น 450 คน พบว่า มีครูที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนา/ศึกษาดูงานร้อยละ 69.33 ส่วนผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนา/ศึกษาดูงาน มีเพียงร้อยละ 30 และยังพบว่า ครูจำนวน 345 คนหรือร้อยละ 76.67 ระบุว่าไม่เคยได้รับการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการ ส่วนประเด็นที่สอบถามเกี่ยวกับสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงนโยบายและร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนหรือไม่ ผลการสำรวจพบว่าครูส่วนใหญ่ จำนวน 401 คน หรือร้อยละ 89.51 ระบุว่าสถานศึกษาดำเนินการดำเนินการจัดประชุม และได้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงนโยบายการจัดการเรียนรู้การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนก่อนเริ่มเปิดภาคเรียน/ปีการศึกษา

1.2) ผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

1.2.1 จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ดังตารางที่ 1 โดย จำแนกออกเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการเรียนรู้ ด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมิน และด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลสภาพการดำเนินการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ทั้ง 5 ด้าน กับครูจำนวน 450 คน ผลการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ในภาพรวมพบว่า สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานด้านการวัดและการประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.53

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานด้านนโยบายการจัดการ เรียนรู้การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายการวัดและ ประเมินการ อ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ด้านบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ผลการสำรวจพบว่าสถานศึกษาได้มีการ แต่งตั้งคณะทำงานด้านการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนระดับสถานศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใน ระดับมากเท่ากับ 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 และเมื่อพิจารณาด้านการเรียนรู้ด้านการวัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน 0.60 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากคือ ครูได้ศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และขอบเขตการประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ เขียน ของแต่ละระดับชั้น มีค่า เฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ส่วนด้านที่สถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานในระดับมากแต่มี ค่าเฉลี่ยรวมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ คือด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีค่าเฉลี่ยรวม 3.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูกำหนดรูปแบบ วิธีการ แนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดคือ ครูมีการสรุป ผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน เป็นรายภาค/รายปี อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดกว่าข้ออื่นคือ ครูมีการทวนสอบ/วิพากษ์ ผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 รายละเอียดดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

ข้อที่	สภาพการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
	ด้านนโยบาย			
1	สถานศึกษากำหนดและชี้แจงนโยบายการจัดการเรียนรู้การอ่านการคิดวิเคราะห์ และเขียน	3.46	0.66	มาก
2	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	3.55	0.60	มากที่สุด
3	สถานศึกษากำหนดจุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	3.52	0.61	มากที่สุด
4	สถานศึกษากำหนดแผนการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	3.49	0.62	มาก
	รวม	3.51	0.56	มากที่สุด
	ด้านบุคลากร			
5	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานด้านการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนระดับสถานศึกษา	3.39	0.71	มาก
	รวม	3.39	0.71	มาก
	ด้านการเรียนรู้			
6	ครูได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการสำคัญด้านการวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.26	0.66	มาก
7	ครูได้ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และขอบเขตการประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ของแต่ละระดับชั้น	3.34	0.65	มาก
8	ครูสะท้อนผลการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ให้นักเรียนทราบ	3.25	0.68	มาก
	รวม	3.28	0.60	มาก
	ด้านรูปแบบวิธีการ			
9	ครูกำหนดรูปแบบ วิธีการ แนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนที่ชัดเจน	3.30	0.65	มาก
10	ครูออกแบบการวัดโดยบูรณาการตัวชี้วัดของการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.24	0.71	มาก
11	ครูออกแบบการวัดโดยบูรณาการตัวชี้วัดของการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.22	0.72	มาก
	รวม	3.25	0.63	มาก
	ด้านการวัดและประเมิน			
12	ครูระดับสายชั้นร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการอ่านคตินิเคราะห์และเขียน	3.23	0.76	มาก
13	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/ ผู้บริหารร่วมกันกำหนด เกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	3.30	0.69	มาก
14	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างชัดเจน	3.45	0.67	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
15	ครูใช้วิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน	3.29	0.67	มาก
16	ครูชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนให้ผู้เรียนทราบ	3.24	0.69	มาก
17	ครูวัดและประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างต่อเนื่องทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและสิ้นสุดการเรียนรู้	3.34	0.65	มาก
18	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของตนเอง	3.20	0.76	มาก
19	ครูใช้การประเมินตามสภาพจริงในการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน	3.44	0.61	มาก
20	ครูใช้เทคนิคการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.38	0.60	มาก
21	ครูวัดและประเมินโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย	3.28	0.66	มาก
22	ครูมีการทวนสอบ/วิพากษ์ผลการประเมินการอ่านคตินิเคราะห์และเขียนร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง	3.13	0.72	มาก
23	ครูมีการสรุปผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน เป็นรายภาค/รายปี อย่างเป็นรูปธรรม	3.46	0.63	มาก
24	ครูนำผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3.45	0.62	มาก
25	สถานศึกษานำผลสรุปการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ไปใช้กำหนดนโยบาย/แผนพัฒนาผู้เรียน	3.42	0.67	มาก
รวม		3.33	0.53	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน		3.35	0.50	มาก

1.2.2 ผลการสำรวจปัญหาด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจปัญหาด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้านเช่นเดียวกับสภาพการดำเนินงาน ผลการสำรวจพบว่า การดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหา สูงกว่าด้านอื่น ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีค่าเฉลี่ยรวมระดับปัญหาเท่ากับ 1.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18 และเมื่อพิจารณารายข้อ ในด้านนี้พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่น คือการขาดทรัพยากร เช่น งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ สำหรับใช้ในการวัดและประเมินการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.26 ส่วนปัญหาด้านนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การที่นักเรียนมีทักษะพื้นฐานแตกต่างกันมากจึงไม่สามารถวัดประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนด้วยรูปแบบเดียวกันได้ ซึ่งมีระดับปัญหามากกว่าเรื่องอื่น ๆ โดยมีปัญหาในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.68 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11

สำหรับปัญหาด้านนโยบาย พบว่า เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่นในด้านนี้ คือ สถานศึกษาไม่ได้กำหนดนโยบายด้านการวัด และประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน หรือนโยบายไม่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 ภาพรวมปัญหาด้านการเรียนรู้ของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 แสดงถึงปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ปัญหาในด้านผลการประเมิน หรือข้อมูลที่ได้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 1.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 และประเด็นที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ครูไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 ในด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน พบว่า ข้อที่มีปัญหามาก คือ การวัดและการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปอย่างแยกส่วน ไม่ได้บูรณาการร่วมกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.21 ทั้งนี้ โดยสรุปพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของปัญหาด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เท่ากับ 1.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 ซึ่งถือว่าไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระดับน้อย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

2.1) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน พิจารณาจากผลการสำรวจในส่วนที่ 1 ผลการสำรวจปัจจัยที่สัมพันธ์กับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ปัจจัยด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตลอดจนปัจจัยด้านบุคลากรและการเรียนรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยผลการสำรวจในระดับมากถึงมากที่สุดดังกล่าวในผลการศึกษาส่วนที่ 1

จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจไปกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัด และประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ซึ่งอาจสัมพันธ์กันและอาจส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน เพื่อนำประเด็นดังกล่าวไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ควรนำไปพิจารณากำหนดเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ผลกระทบไว้ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินอกจากปัจจัยด้านนโยบาย ด้านรูปแบบวิธีการและประเมิน และด้านบุคลากรและการเรียนรู้อันเป็นผลจากการสำรวจดังกล่าวแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิยังเสนอแนะและมีข้อมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถของครูในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินที่มีคุณภาพ ตลอดจนการเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านชุมชนวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) ซึ่งในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครด้วย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปร (เหตุการณ์) สำหรับการศึกษาผลกระทบไว้โดยผนวกเรื่องดังกล่าวในการศึกษาร่วมด้วย

2.2) ผลการวิเคราะห์ผลกระทบไว้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน การวิเคราะห์ผลกระทบไว้เป็นการพิจารณาความถี่ของความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ เขียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์และสูตรของ Stover and Gordon (1978); Gordon (1994) โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลการประเมินผลกระทบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินทางการศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน

10 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการพิจารณาสร้างตารางความถี่ของผลการประเมินความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาสร้างเป็นเมทริกซ์การประมาณค่าความน่าจะเป็นเบื้องต้นของแต่ละเหตุการณ์ใช้สัญลักษณ์ P(i) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความถี่ในการประเมินความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่จะเกิดผลกระทบต่อการวัดและประเมิน การอ่าน คิตวิเคราะห์และเขียน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ความถี่ที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. ผู้บริหารกำหนดนโยบายด้านการอ่าน คิตวิเคราะห์และเขียน ที่ชัดเจน		9	8	8	9	7	7	10	10	6
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนเครื่องมืองบประมาณ องค์ความรู้เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการวัดและประเมิน การอ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน	0		9	7	6	6	9	8	6	5
3. จัดให้มีศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำแนะนำเรื่อง การวัดและประเมินการอ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน แก่ครู	0	2		9	9	9	8	5	6	6
4. ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและ ประเมินการอ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียนตามหลักสูตรฯ	1	0	2		9	9	8	8	3	6
5. การกำหนดรูปแบบวิธีการ แนวทางการวัดและประเมิน การอ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน อย่างชัดเจน	0	0	4	3		7	7	7	2	5
6. ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความ แตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน	0	0	0	3	3		9	6	2	5
7. ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพใช้วัดและประเมินการ อ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน	0	1	0	4	2	4		8	3	4
8. การวัดและประเมินผลการอ่าน คิตวิเคราะห์และ เขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	1	0	0	2	3	4	4		5	5
9. การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการ อ่าน คิตวิเคราะห์ และเขียน อย่างต่อเนื่อง	1	0	2	3	5	5	7	6		7
10. ครูเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLCเพื่อปรับปรุง พัฒนากระบวนการวัด และประเมินการอ่าน คิต วิเคราะห์และเขียน	0	0	0	4	5	6	6	6	6	

จากตารางที่ 2 ข้อมูลความถี่ผลการประเมินความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ที่ 1-10 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คนให้ความเห็นว่าส่งผลกระทบซึ่งกันพบว่า เหตุการณ์ที่ 1 ผู้บริหารกำหนดนโยบายด้านการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ที่ชัดเจน (ด้านแถว) จะส่งผลกระทบให้เกิดเหตุการณ์อื่น (ด้านสดมภ์) ที่ตามมาอีกหลายเหตุการณ์ โดยเฉพาะที่กระทบมากที่สุดคือ เหตุการณ์ที่ 8 มีการวัดและประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและเหตุการณ์ที่ 9 มีการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยความถี่เท่ากับ 10 เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่ 2 ด้านแถว ได้แก่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนเครื่องมืองบประมาณองค์ความรู้ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้ส่งผลกระทบเหตุการณ์อื่น โดยส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 3 การจัดให้มีศึกษานิเทศก์เพื่อให้คำแนะนำเรื่องการวัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนแก่ครูมากที่สุด และเหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้วัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ด้วยความถี่เท่ากับ 9 เท่ากัน เหตุการณ์ที่ 3 การจัดให้มีศึกษานิเทศก์เพื่อให้คำแนะนำเรื่องการวัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนแก่ครู ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 4 ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรฯ เหตุการณ์ที่ 5 การกำหนดรูปแบบวิธีการ แนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างชัดเจน และเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ด้วยความถี่เท่ากับ 9 เท่ากัน ส่วนเหตุการณ์ที่ 4 ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 5 การกำหนดรูปแบบวิธีการ แนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างชัดเจน และเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ด้วยความถี่ 9 ผลการศึกษาเหตุการณ์ที่ 5 การกำหนดรูปแบบวิธีการ แนวทางการวัดและ ประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนอย่างชัดเจน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพใช้วัดและประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน และเหตุการณ์ที่ 8 การวัดและประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องด้วยความถี่ 7 เท่ากัน

สำหรับเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัด และประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพด้วยความถี่เท่ากับ 9 ส่วนเหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้วัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 8 การวัดและประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เหตุการณ์ที่ 8 จะกระทบกับเหตุการณ์ที่ 9 การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างต่อเนื่องและ สดมภ์ที่ 10 ครูเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการวัด และประเมินการอ่าน คติ วิเคราะห์ และเขียน มากที่สุดด้วยความถี่ 5 เท่ากัน

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่ 9 การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างต่อเนื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพใช้วัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนและเหตุการณ์ที่ 10 ครูเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการวัด และประเมินการอ่าน คติ วิเคราะห์ และเขียน โดยมีความถี่เท่ากับ 7 เท่ากัน เหตุการณ์ที่ 10 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหตุการณ์นี้ ส่งผลต่อเหตุการณ์ต่อเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เหตุการณ์ที่ 7 ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพใช้วัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เหตุการณ์ที่ 8 การวัดและประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์และ เขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ที่ 9 การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อย่างต่อเนื่องด้วยความถี่ 6 เท่ากัน ทั้งนี้ เหตุการณ์ที่ 10 ไม่ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 1, 2 และ 3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ผู้วิจัยนำเสนอความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ด้านแถวที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์ของเหตุการณ์ที่ 1-10 ที่ส่งผลต่อกัน ดังตารางที่ 3 โดยค่าความน่าจะเป็นที่ปรากฏในตารางคำนวณตามสูตรของ Gordon (1994) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาได้ว่าจากเหตุการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกันตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 10 เหตุการณ์ ความน่าจะเป็นสูงสุดของการเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนคือ ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ที่ 4 จะส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 5 เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $P(4/5)$ กล่าวคือ หากเกิดเหตุการณ์ที่ 4 ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ จะส่งผลกระทบให้เกิดเหตุการณ์ที่ 5 คือ มีการกำหนดรูปแบบวิธีการแนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนอย่างชัดเจนตามมา โดยมีค่าความน่าจะเป็นซึ่งคำนวณได้ เท่ากับ 0.78 ส่วนโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อกันที่มีค่าความน่าจะเป็นรองลงมาคือ ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ที่ 4 จะส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 8 เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $P(4/8)$ กล่าวคือ หากเกิดเหตุการณ์ที่ 4 เมื่อครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ แล้วจะส่งผลกระทบให้เกิดเหตุการณ์ที่ 8 คือ ครูจะมีการวัดและประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องด้วยโดยมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.75

ตารางที่ 3 ค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่กระทบต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	Pi	ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. ผู้บริหารกำหนดนโยบายด้านการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ที่ชัดเจน	P (1) 0.70		P (1/2) 0.63	P (1/3) 0.57	P (1/4) 0.65	P (1/5) 0.68	P (1/6) 0.50	P (1/7) 0.57	P (1/8) 0.70	P (1/9) 0.70	P (1/10) 0.43

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	Pi	ความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ด้านแถวจะทำให้เกิดเหตุการณ์ด้านสดมภ์									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนเครื่องมืองบประมาณองค์ความรู้ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการวัดและประเมินการอ่านฯ	P (2) 0.60			P (2/3) 0.53	P (2/4) 0.53	P (2/5) 0.50	P (2/6) 0.33	P (2/7) 0.56	P (2/8) 0.55	P (2/9) 0.50	P (2/10) 0.27
3. จัดให้มีศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้คำแนะนำเรื่องการวัดและประเมินการอ่านฯ แก่ครู	P (3) 0.60		P (3/2) 0.47		P (3/4) 0.73	P (3/5) 0.58	P (3/6) 0.53	P (3/7) 0.51	P (3/8) 0.48	P (3/9) 0.50	P (3/10) 0.33
4. ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่านฯตามหลักสูตร	P (4) 0.80	P (4/1) 0.41		P (4/3) 0.27		P (4/5) 0.78	P (4/6) 0.73	P (4/7) 0.71	P (4/8) 0.75	P (4/9) 0.63	P (4/10) 0.53
5. การกำหนดรูปแบบวิธีการแนวทางการวัดและประเมินการอ่านฯ อย่างชัดเจน	P (5) 0.80			P (5/3) 0.40	P (5/4) 0.63		P (5/6) 0.60	P (5/7) 0.67	P (5/8) 0.73	P (5/9) 0.60	P (5/10) 0.47
6. ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่านฯ	P (6) 0.60				P (6/4) 0.43	P (6/5) 0.43		P (6/7) 0.56	P (6/8) 0.50	P (6/9) 0.40	P (6/10) 0.27
7. ครูพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพใช้วัดและประเมินการอ่านฯ	P (7) 0.70		P (7/2) 0.10		P (7/4) 0.55	P (7/5) 0.50	P (7/6) 0.30		P (7/8) 0.65	P (7/9) 0.47	P (7/10) 0.30
8. การวัดและประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	P (8) 0.80	P (8/1) 0.41			P (8/4) 0.60	P (8/5) 0.63	P (8/6) 0.40	P (8/7) 0.54		P (8/9) 0.68	P (8/10) 0.47
9. การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านฯ อย่างต่อเนื่อง	P (9) 0.80	P (9/1) 0.41		P (9/3) 0.27	P (9/4) 0.63	P (9/5) 0.68	P (9/6) 0.47	P (9/7) 0.67	P (9/8) 0.70		P (9/10) 0.60
10. ครูเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการวัดและประเมินการอ่านฯ	P (10) 0.60				P (10/4) 0.45	P (10/5) 0.48	P (10/6) 0.33	P (10/7) 0.43	P (10/8) 0.50	P (10/9) 0.50	

สำหรับเหตุการณ์ที่มีความน่าจะเป็นที่จะส่งผลกระทบต่อกันรองลงมาเป็นลำดับที่สาม คือ ความน่าจะเป็นซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $P(3/4)$ นั่นคือ เหตุการณ์ที่ 3 การจัดให้มีศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำด้านการวัดและประเมินแก่ครู จะส่งผลต่อเหตุการณ์ที่ 4 ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ ส่วนความน่าจะเป็นซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $P(4/6)$ คือความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่ 4 ซึ่งเมื่อครูทราบถึงหลักการและเข้าใจ

แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียนตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ แล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ที่ 6 ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่านคิวิเคราะห์และเขียนตามมา นอกจากนั้น ยังพบว่าความน่าเป็น P(5/8) ของเหตุการณ์ที่ 5 การกำหนดรูปแบบวิธีการแนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียนอย่างชัดเจน จะส่งผลต่อเหตุการณ์ที่ 8 คือการวัดและประเมินผลการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.73 เท่ากัน

ตารางที่ 4 ค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	อัตราส่วน แต้มต่อ ตั้งต้น	ค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์ (Cross Impact Indices)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. ผู้บริหารกำหนดนโยบายด้านการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน ที่ชัดเจน	2.33		1.15	0.87	0.46	0.52	0.67	0.57	0.58	0.58	0.51
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนเครื่องมือ งบประมาณองค์ความรู้ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการวัดและประเมินการอ่านฯ	1.5			0.76	0.28	0.25	0.33	0.54	0.31	0.25	0.24
3. จัดให้มีศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำแนะนำเรื่องการวัดและประเมินการอ่านฯ แก่ครู	1.5		0.58		0.66	0.34	0.76	0.45	0.23	0.25	0.33
4. ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่านฯตามหลักสูตร	4.00	0.30		0.24		0.86	1.83	1.07	0.75	0.42	0.76
5. การกำหนดรูปแบบวิธีการแนวทางการวัดและประเมินการอ่านฯ อย่างชัดเจน	4.00			0.44	0.42		1.00	0.88	0.66	0.38	0.58
6. ครูใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการวัดและประเมินการอ่านฯ	1.5				0.18	0.18		0.54	0.25	0.17	0.24

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	อัตราส่วน แต่มีต่อ ตั้งต้น	ค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์ (Cross Impact Indices)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. ครูพัฒนาเครื่องมือที่มี คุณภาพใช้วัดและประเมิน การอ่านฯ	2.33		0.07		0.31	0.25	0.29		0.46	0.22	0.29
8. การวัดและประเมินผล การอ่าน คติวิเคราะห์และ เขียนเป็นระยะๆอย่าง ต่อเนื่อง	4.00	0.30			0.38	0.38	0.44	0.51		0.52	0.58
9. การนิเทศติดตามผลการ จัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาการอ่านฯ อย่าง ต่อเนื่อง	4.00	0.30		0.24	0.42	0.52	0.58	0.88	0.58		1.00
10. ครูเรียนรู้ร่วมกันผ่าน กระบวนการ PLC เพื่อ ปรับปรุงพัฒนา กระบวนการวัดและ ประเมิน การอ่านฯ	1.5				0.20	0.23	0.33	0.32	0.25	0.25	

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของ Gordon (1994) ในการพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดจะส่งผลต่อเหตุการณ์ใดหรือไม่ โดยพิจารณาค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์ในตารางที่คำนวณได้ (Cross Impact Indices: CII) โดยหากเหตุการณ์นั้นส่งผลกระทบต่อกัน ค่าที่คำนวณได้ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตารางที่ 4 พบว่า เหตุการณ์ที่มีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์มากกว่า 1 มี 5 คู่ ได้แก่ เหตุการณ์ที่ 4 การที่ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนตามที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางฯ เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อ 2 เหตุการณ์ คือ ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 6 การใช้วิธีการวัดประเมินที่หลากหลายโดยมีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์เท่ากับ 1.83 และส่งผลกระทบรองลงมาต่อเหตุการณ์ที่ 7 การที่ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งมีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์เท่ากับ 1.07 และยังพบว่าเหตุการณ์ที่ 1 การที่ผู้บริหารกำหนดนโยบายด้านการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่ชัดเจนจะส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 2 ซึ่งมีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์เท่ากับ 1.15 ส่วนเหตุการณ์ที่ 5 การกำหนดรูปแบบวิธีการแนวทางการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนอย่างชัดเจนส่งผลกระทบมากที่สุดต่อเหตุการณ์ที่ 6 ซึ่งมีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์เท่ากับ 1.00 และยังพบว่า เหตุการณ์ที่ 9 การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่ 10 คือครูเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC โดยมีค่าดัชนีบ่งชี้ผลกระทบของเหตุการณ์เท่ากับ 1.00

อภิปรายผล

1. ผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัด และประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาพรวมของการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านนโยบายการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้การสนับสนุน งบประมาณ องค์กรความรู้ และยังให้ความสำคัญกับนโยบายซึ่งเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน บรรลุเป้าหมาย ประกอบกับเป็นนโยบายระดับชาติที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phonbun, S. (2016) ที่ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งพบว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ช่วยพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ความพร้อมในด้านบุคลากรครูและการเรียนรู้ของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีนโยบายที่ผลักดันให้ครูมีการพัฒนาตนโดยการเข้ารับการอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน โดยให้ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านรูปแบบวิธีการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ แสดงถึงการที่ครูยังควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบวิธีการวัดและประเมิน ตลอดจนการออกแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการตัวชี้วัดเกี่ยวกับการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการสร้างและใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพกับนักเรียน

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกันมากที่สุดโดยมีค่า CII สูงกว่า 1 ได้แก่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจนและได้สื่อสารกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตลอดจนให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อที่ทันสมัยและองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของครู โดยที่ครูทราบถึงหลักการและเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินตามหลักสูตร จะส่งผลต่อครูที่สามารถใช้เทคนิควิธีการประเมินที่หลากหลายและสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพอีกทั้ง พบว่า การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้จะส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านชุมชนวิชาชีพ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านบุคลากรและการเรียนรู้ของครูต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลซึ่งกันและกัน และกระทบต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่มีประสิทธิผลและสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรม การนิเทศการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูร่วมกันเพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา จากผลการศึกษาซึ่ง พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียนประสบความสำเร็จอยู่ที่การเรียนรู้และพัฒนาของครูเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และทักษะการวัดประเมิน การอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน โดยการศึกษาจากคู่มือ เอกสารหลักสูตร และเข้ารับการนิเทศ อบรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับครู โดยเฉพาะเรื่องพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ และการสื่อสารนโยบายลงสู่การปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานครควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรครูให้มีทักษะการวัดและประเมินผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานศึกษา ตลอดจนหาจัดหาผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำความรู้การวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียนจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้แก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อสถานศึกษาได้นำไปสนับสนุนส่งเสริมให้ครูนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียนแก่นักเรียนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาการอ่าน คิ วิเคราะห์และเขียน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ โดยมุ่งผลลัพธ์การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และควรให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาทั้งการนิเทศภายในที่ผู้บริหารมีส่วนร่วมกำกับติดตาม และการนิเทศภายนอกโดยศึกษานิเทศก์/ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูและทำให้เกิดผลในวงกว้างต่อผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาเชิงปริมาณสะท้อนภาพรวมในภาพกว้างของการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ในอนาคตอาจมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียนระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดคุณลักษณะนักเรียนหรือบริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ซึ่งพบว่า เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้เป็นเทคนิควิธีที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลกระทบของเหตุการณ์หนึ่งที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่ง ทำให้ได้สารสนเทศจากการวิจัยที่ละเอียดชัดเจนมากขึ้น ในอนาคตจึงควรได้มีการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้กับการวิจัยที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร/ เหตุการณ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเป็นพลวัตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เบญจพร ภิรมย์ และสมศักดิ์ ลิลา. (2554). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์** สาขาวิชาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีแพร ผลบุญ. (2559). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**

References

- Bloom, B. S. (1956). **Taxonomy of Education Objective Handbook 1: Cognitive Domain.** NY: David Mckey.
- George, H. (2011). **Teaching argument writing, grades 6-12: Supporting claims with relevant evidence and clear reasoning.** Portsmouth, NH: Heinemann.
- Gordon, T. J. (1994). **Cross Impact Method.** Technological report, United Nations University Millenniu Project.
- Stover, J. and Gordon, T. J. (1978).). **Cross Impact Analysis. Handbook of Futures Research.** Jib Fowles, Greenwood Press.
- Thaneerananon, T., Triampo, W., & Nokkaew, A. (2016). **Denvelopment of a Test to Evaluate Students' Analytical Thinking Based on Fact versus Opinion Differentiation.** International Journal of Instruction. 9 (2), p.123-138.

Translated Thai References

- Ministry of Education, Office of Academic and Educational Standards. (2008). **Core Curriculum of Fundamental Education Year 2008.** (3rd ed.). Bangkok: Printing House of Agricultural Cooperatives of Thailand. (in Thai)
- Phonbun, S. (2016). **Administrative Factors Affecting the Implementation to the Student Literacy Policy in Schools under the Office of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2.** Thesis of Educational Administration, Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University. (in Thai)

Pirom, B. and Lila, S. (2011). **Causal Factors Influencing Analytical Thinking Ability of Matthayomsueksa 1 students under the Office of Si Sa Ket Educational Service Area 1**. Dissertation, Department of Evaluation Research and Educational Statistics Faculty of Education Burapha University. (in Thai)

Srisawas, T. (2012). **The Educational Measurement and Evaluation Administration and The Performances of Assessment Missions on Student's Learning of Schools in Nakhon Pathom Province under the Jurisdiction of the Secondary Educational Service area Office 9**. Master Thesis, Department of Evaluation administration, Graduate School, Silpakorn University. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นางสาวสุรี เขียวต้ออินทร์

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
31/2 หมู่ 5 ตำบลศรีษะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน 55150
e-mail: khieotuin.1150@gmail.com

ดร.ภรดี วัชรสินธุ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรการวิจัยและประเมินทางการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
145/9 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail: Phiradee@gmail.com

การตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมต
จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี
Determination of Organophosphate and Carbamate Pesticide Residue
in Registered Vegetables of Nonthaburi Provincial Agricultural
Extension Office

วัชรภรณ์ ประทุมโพธิ์* และพัชรา สีนลอยมา
คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Watcharaporn Prathumpo* and Patchara Sinloyma
Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

Received: December 8, 2020

Revised: February 13, 2021

Accepted: February 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ของผลการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมตของผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงทดลองจากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร 5 ชนิด ได้แก่ กะเพรา โหระพา คะน้า ผักกาดหอม และถั่วฝักยาว ชนิดละ 18 ตัวอย่าง รวม 90 ตัวอย่าง และทดสอบด้วยชุดทดสอบยาฆ่าแมลง-สารพิษตกค้าง “จีที” Pesticide Test Kit วิเคราะห์ผลการทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติ Chi-Square Tests (χ^2) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชนิดของผักที่พบสารกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมตตกค้างในระดับไม่ปลอดภัยจำนวนมากที่สุด คือ ผักกาดหอม รองลงมา คือ ผักคะน้า และกะเพรา ผักที่พบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในระดับปลอดภัยจำนวนมากที่สุด คือ ถั่วฝักยาว ส่วนผักที่ตรวจไม่พบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้าง คือ กะเพราและโหระพา ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 36.385, \text{Sig} = .000$) 2) อำเภอในจังหวัดนนทบุรีที่ผักได้ขึ้นทะเบียน พบว่าอำเภอ A และอำเภอ B ตรวจพบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่ในผักในระดับที่ปลอดภัยและไม่มีความสัมพันธ์กับการตรวจพบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ($\chi^2 = 3.696, \text{Sig} = .158$) และ 3) รูปแบบแปลงปลูกผัก พบว่า ผักที่ได้จากแปลงรูปอื่น ๆ (แบบร่อง) ตรวจพบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในระดับไม่ปลอดภัย ส่วนผักจากแปลงรูปยาวตลอด และแปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและจัตุรัสอยู่ในระดับปลอดภัย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 10.333, \text{Sig} = .035$) สามารถสรุปได้ว่า การตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างทั้งกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมตในผักที่ขึ้น

ทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์กับชนิดของผักและรูปแบบแปลงผักที่ใช้ปลูก แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อำเภอที่ขึ้นทะเบียน

คำสำคัญ: สารกำจัดศัตรูพืช ออร์กาโนฟอสเฟต คาร์บาเมต ทะเบียนเกษตรกร

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the determination of organophosphate and carbamate pesticide residues in registered vegetables from Nonthaburi Provincial Agricultural Extension Office. 2) To study the relationship between organophosphate and carbamate pesticide residues with the types of registered vegetable, the registration district and the vegetable garden. This experimental research was performed by organophosphate and carbamate pesticide residue determination in 5 types of registered vegetable; sweet basil, holy basil, kale, lettuce and yard long bean for a total number of 90 samples (18 samples for each type) along with the test by “GT” Pesticide Test Kit. Statistical data analysis was obtained by Chi-Square Test (χ^2). The findings showed that 1) lettuce was found to have the highest number with the unsafe level of pesticide residue, followed by kale and sweet basil. Yard long bean was found to have pesticide residue at the safe level, while holy basil and sweet basil were found to have no pesticide residues. The relationship between the types of vegetable and pesticide residues was statistically significant at the level of 0.05 ($\chi^2 = 36.385$, Sig = .000), 2) among the registered districts in Nonthaburi, pesticide residues in the vegetables from district A and district B were determined in the safe level. However, it was found that the registered district was not significantly related to the pesticide residues, ($\chi^2 = 3.696$, Sig = .158) and 3) regarding the vegetable garden, vegetables from the other pattern (groove type) were found to have the pesticide residues at unsafe level. In contrast, the pesticide residues of the vegetables from the long and square garden types were found with the safe level. The vegetable garden demonstrated the significant relationship with pesticide residues at the level of 0.05 ($\chi^2 = 10.333$, Sig = .035). In summary, the determination of organophosphate and carbamate pesticide residues in the registered vegetables from Nonthaburi Provincial Agricultural Extension Office were significantly related to the type of vegetable and vegetable garden, while the registered district showed no relationship with the pesticide residues.

Keywords: Pesticide, Organophosphate, Carbamate, Agriculture Registration

บทนำ

สารพิษ จัดว่าเป็นอาวุธชนิดหนึ่งที่สามารถใช้ในการฆาตกรรม เนื่องจากง่ายต่อการพกพา ซ่อนเร้นง่าย และได้ผลถึงชีวิต สามารถเรียกได้ว่าเป็น “อาวุธพิษ” ซึ่งเป็นสารพิษที่มีอันตรายถึงชีวิต สารพิษบางชนิดเดิมอาจมีจุดมุ่งหมายเพียง เพื่อปราบจลาจล หรือก่อความไร้สมรรถภาพเท่านั้น เช่น สารประกอบสารหนู เช่น Lewisite พบว่ามีการใช้สารนี้ ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ปัจจุบันไม่มีข้อมูลการใช้ และแก๊ส Mustard เช่น Sulfur Mustard ที่ใช้อยู่ในสงครามอิรัก-อิหร่าน แต่ปรากฏว่าสามารถก่อให้เกิดความพิการจากพิษตกค้าง หรือทำอันตรายจนถึงแก่ชีวิตได้ นอกจากนี้สารพิษที่มีผลต่อประสาท สารกลุ่มนี้นับว่าเป็นอาวุธพิษที่สำคัญที่สุด ในปัจจุบันมีหลายชนิดเช่น Tabun, Sarin, Soman และ Vx เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นสารอยู่ในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต เช่นเดียวกับที่ใช้เป็นยาฆ่าแมลง แต่มีพิษร้ายแรงกว่าหลายร้อยหลายพันเท่า สามารถเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง และทางการหายใจได้ สารดังกล่าวในรูปหยดของเหลวเป็นอันตรายมากที่สุด สามารถซึมผ่านเสื้อผ้า และรองเท้าได้ เมื่อดูดซึมเข้าไปในร่างกายจะเปลี่ยนแปลง (Aging) อย่างรวดเร็วไม่ก่นาที่ (Ramathibodi Poison Center, 2019) โดยสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต ที่เป็นที่รู้จัก และนิยมใช้ ได้แก่ โกลโฟเสต พาราควอต และคลอร์ไพริฟอส เป็นต้น โดยสารเคมีดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน ทั้งผู้ที่สัมผัสกับสารพิษทางตรงและผู้ได้รับสารพิษทางอ้อมจากภาวะสารตกค้างตามธรรมชาติ ข้อมูลจากศูนย์พิษวิทยาโรงพยาบาลรามาธิบดี ปี พ.ศ. 2553-2559 พบอัตราการตายของผู้ป่วยในประเทศไทยที่ได้รับพาราควอต สูงถึง 46.1% (ผู้ป่วยทั้งหมด 4,223 คน ตาย 1,950 คน) มีอัตราการตาย 10.2% กรณีที่ผู้ป่วยสัมผัสทางผิวหนัง 14.5% กรณีที่เกิดจากอุบัติเหตุหรือไม่ตั้งใจ และ 8.2% กรณีที่เกิดจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร (Ramathibodi Poison Center, 2020)

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปนเปื้อนในอาหาร ช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ในประเทศบังคลาเทศ พบเด็กอายุ 10-12 จำนวน 14 คน ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลในประเทศบังคลาเทศ หลังป่วยด้วยภาวะสมองอักเสบอย่างรุนแรง ซึ่งทำให้สมองบวม เด็กส่วนใหญ่หมดสติภายใน 3 ชั่วโมง หลังจากล้มป่วย และทั้งหมดเสียชีวิตภายใน 20 ชั่วโมง หลังจากนั้นนักวิจัยจากศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกาพยายามหาสาเหตุการตายของเด็กกลุ่มดังกล่าว จนกระทั่งพบว่า สารเอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ซึ่งเป็นสารกำจัดศัตรูพืชเป็นสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมด ทางทีมวิจัย ซึ่งวิเคราะห์การระบาดของโรคสมองอักเสบรุนแรงในเด็กเล็กในบังคลาเทศในปี พ.ศ. 2555 และการระบาดครั้งต่อมาอีกหลายครั้ง พบว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกลิ้นจี่ ผู้ป่วยมักเก็บลิ้นจี่ที่ร่วงจากต้นกินโดยไม่ล้างเสียก่อน และยังใช้พื้นทะเปลือกเพื่อแกะเอาเนื้อลิ้นจี่ ทั้งนี้ ในประเทศไทยสารเอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ยังอนุญาตให้มีการใช้งานได้แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง โดยอนุญาตให้ใช้ในการควบคุมแมลงในพืชไร่เท่านั้น (Central Lab Thai, 2019) และยังมีเหตุการณ์ที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปนเปื้อนในเครื่องดื่ม เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เด็กอนุบาล 18 คน จากโรงเรียนแห่งหนึ่งเกิดอาการเป็นพิษอย่างรุนแรงหลังดื่มเครื่องดื่มรสช็อกโกแลต โดยมีอาการอ่อนแรง เวียนศีรษะ อาเจียน เล็บเขียว ใจสั่น น้ำลายฟูมปาก และแน่นหน้าอก ซึ่งหลังจากสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการได้เก็บตัวอย่างอาหารและภาชนะรวม 7 ตัวอย่าง ส่งไปตรวจสอบที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผลการตรวจสอบพบว่า ไม่มีสารเคมีใด ๆ ในเกล็ดผงช็อกโกแลตและน้ำตาลทรายแดง แต่พบสาร “แลนเนท” (Lannate) หรือมีชื่อทางการค้าว่า เม็ทโธมิล (Methomyl) ซึ่งเป็นสารเคมีกำจัดแมลงชนิดหนึ่ง

ในกลุ่มคาร์บาเมต ในน้ำล้างกระเพาะของเด็กนักเรียนจากตัวอย่างที่ส่งตรวจ (MGR online, 2020)

พลวัตการทำเกษตรสมัยใหม่ที่ต้องใช้สารเคมี ความโดดเด่นของการทำเกษตรในพื้นที่ปริมาณของ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดในพื้นที่ปริมาณที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก แต่มีปริมาณครีวเรือน และถิ่นอาศัยจำนวนมาก โดยมีครีวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งสิ้น 13,666 ครีวเรือน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 114,391.48 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 29.41 ของพื้นที่จังหวัด ทำให้จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่การทำเกษตรที่สำคัญ เนื่องจากง่ายต่อการขนส่งเข้าตลาด ทำให้ลดความเสียหายจากผลผลิต โดยพบชนิดพืชผักที่เกษตรกรรมนิยมปลูก และแจ้งขึ้นทะเบียนปลูกมากที่สุด ได้แก่ กะเพรา โหระพา คื่นช่าย ผักกาดหอม และถั่วฝักยาว ตามลำดับ (Nonthaburi Provincial Agricultural Extension Office, 2019) จากรายงานผลการตรวจคัดกรองความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 120 ราย ในจังหวัดนนทบุรี โดยการตรวจหาเอ็นไซม์ โคลินเอสเตอเรส โดยใช้กระดาษพิเศษ ขององค์การเภสัชกรรม พบว่ามีเกษตรกรมีระดับผลเลือดไม่ปลอดภัย ร้อยละ 22.50 ระดับมีความเสี่ยง ร้อยละ 37.50 ระดับปลอดภัย ร้อยละ 30.00 และระดับปกติ ร้อยละ 10.00 (Plant Protection Group, 2019) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชีววิถี จังหวัดนนทบุรี พบสารพิษตกค้างใน ผักที่ปลูกโดยไม่ใช้ดินหรือผักไฮโดรโปนิคส์สูงกว่าผักทั่วไป พบการตกค้างเกินมาตรฐาน 54.4% (Biothai, 2018) ทั้งนี้ จังหวัดยังขับเคลื่อนให้เกษตรกรทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และส่งเสริมให้ เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ การทำเกษตรปลอดภัย เพื่อให้คนในจังหวัด และพื้นที่ใกล้เคียงได้รับประทานผักที่ สะอาดและปลอดภัยจากสารกำจัดศัตรูพืช

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่ม ออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี ซึ่งหากได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างที่ปนเปื้อนในอาหาร ซึ่งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมากมีอันตราย ต่อระบบสมองและประสาท โดยผลกระทบสะสมระยะยาว ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านความจำเสื่อม สมาธิสั้น อีกทั้งยังเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งสารเคมีกำจัดศัตรูพืช บางชนิด อาจเป็นสารก่อมะเร็ง สารก่อการกลายพันธุ์ และอาจทำให้ทารกในครรภ์มีลักษณะของความผิดปกติ หรือพิการเกิดขึ้นได้จากการตรวจพิสูจน์ทางด้าน นิติวิทยาศาสตร์ โดยการใช้ชุดทดสอบยาฆ่าแมลง-สารพิษตกค้าง จีที Pesticide Test Kit (Thoophom G, 2018) ทำการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะมี ประโยชน์อย่างมากสำหรับเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อผัก และตระหนักถึงแหล่งที่มาของ ผลผลิตที่จะนำมาประกอบเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เพื่อรับประทาน ป้องกันการรับประทานอาหาร ที่ปนเปื้อนจากผู้ประสงคร้าย รวมถึงยังใช้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการต่อยอดงาน วิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์ สาขา พิษวิทยาผู้บริโภค (Consumer Toxicology) ต่อไป

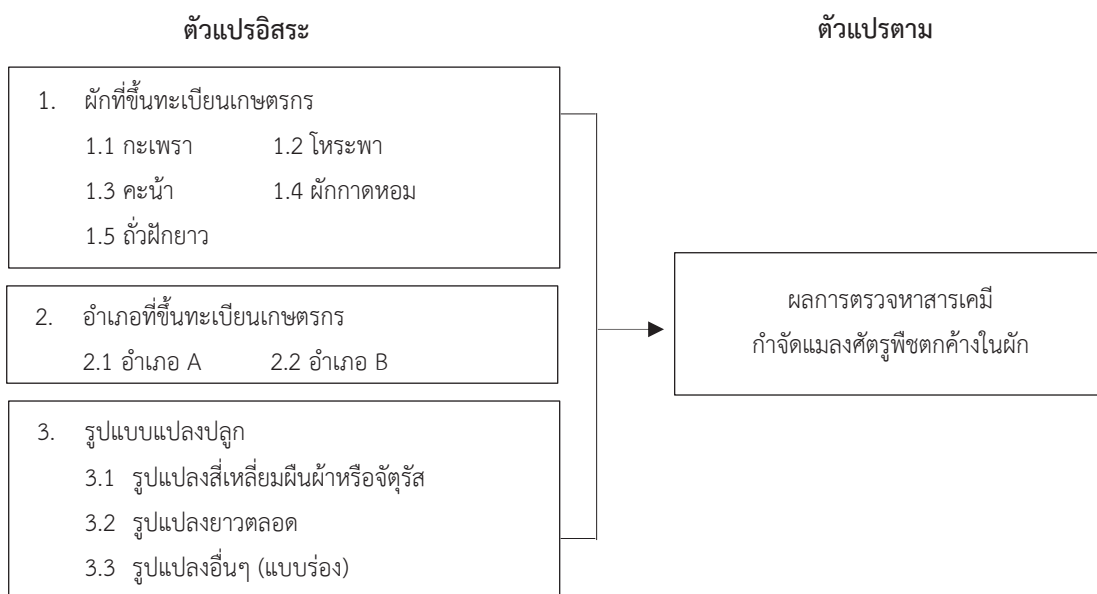
วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่ม คาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ของการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และ กลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี จำแนกตาม ผักที่ขึ้น ทะเบียนเกษตรกร อำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร และรูปแบบแปลง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตออกฤทธิ์ในการยับยั้งเอนไซม์ Acetylcholinesterase (AChE) ที่มีหน้าที่ทำลายสาร Acetylcholine (ACh) ซึ่งเป็นสารสื่อประสาท (Neurotransmitter) ที่สำคัญของระบบประสาท มีผลทำให้เกิดการค้างของ Acetylcholine ที่จุดประสานประสาท (Synapse) ต่าง ๆ ภาวะเป็นพิษที่เกิดขึ้นจากสารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตเกิดจากการค้างของ ACh ที่ตัวรับความรู้สึก (Receptor) ต่าง ๆ แบ่งเป็น 1) Muscarinic Receptor 2) Nicotinic Receptor และ 3) ประสาทส่วนกลางที่ตัวรับความรู้สึก (Receptor) ของ ACh มีทั้งที่เป็น Muscarinic และ Nicotinic โดยภาวะเป็นพิษที่เกิดขึ้นจากสารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต เกิดจากการค้างของ ACh ที่ Receptor ต่าง ๆ ทั้ง 3 ชนิด การยับยั้ง AChE ที่เกิดจากสารกลุ่มคาร์บาเมตเป็นแบบผกผันได้ (Reversible inhibition) ภาวะเป็นพิษจึงเป็นอยู่ในเวลา 1-2 วัน แต่สารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตทำให้เกิดการยับยั้ง AChE แบบถาวรไม่ผกผัน (Irreversible Inhibition) อาการเป็นพิษจึงคงอยู่นาน สารออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตสามารถถูกซึมเข้าสู่ร่างกายได้ทั้งทางระบบทางเดินอาหาร ผิวหนัง และระบบทางเดินหายใจ การได้รับสารพิษจึงเป็นได้ทั้งจากการกิน ปนเปื้อนทางผิวหนัง หรือสูดดม (Ramathibodi Poison Center, (2021))

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยโดยกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (ภาพที่ 1) ตามสถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ Chi-Square Tests (χ^2)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ชนิดของพืชมีความสัมพันธ์กับการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. อำเภอมีความสัมพันธ์กับการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. รูปแบบแปลงมีความสัมพันธ์กับการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อจำกัดทางการศึกษา

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแปลงผักที่เกษตรกรปลูกขึ้นเอง จึงมีการขออนุญาตติดต่อประสานงานในการเก็บข้อมูล ทำให้เกิดข้อจำกัดในด้านประเภทดิน และวันเก็บเกี่ยวผลผลิตของแปลงผักได้ คือ การเก็บผักหลังจากฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช 14 วัน ซึ่งผักมีระยะเติบโตเต็มที่แล้ว และดินมีลักษณะดินร่วน และผ่านการปลูกผักมามากกว่า 10 ครั้ง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ Chi-Square Tests (χ^2) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ ผักที่เกษตรกรนิยมปลูกและขึ้นทะเบียนเกษตรกรมากที่สุด ตั้งแต่ ปี พ. ศ. 2557-2562 ของจังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ กะเพรา โหระพา กระเพรา ผักกาดหอม และถั่วฝักยาว จำนวนชนิดละ 18 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 90 ตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย ในการเตรียมตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์โดยนำผักตัวอย่างมาทำความสะอาดโดยลอก หรือตัดส่วนที่เน่าเสีย และรากทิ้งไป หั่นตัวอย่างเป็น 4 ส่วน นำสองส่วนมารวมกันและหั่นบด จากนั้นใช้ชุดทดสอบยาฆ่าแมลง-สารพิษตกค้าง “จีที” Pesticide Test Kit เพื่อทำการตรวจวิเคราะห์ผล
3. การตรวจหาสารพิษตกค้างในผัก ใช้ชุดทดสอบยาฆ่าแมลง-สารพิษตกค้าง “จีที” Pesticide Test Kit เพื่อตรวจสอบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมต โดยใช้หลักการทำงานของ Cholinesterase Inhibition Technique เกณฑ์ตัดสินที่ยอมรับได้คือ ตัวอย่างที่ตรวจสอบความเป็นพิษของสารตกค้างของสารพิษเดี่ยวหรือสารพิษโดยรวม ไม่เกินกว่าระดับที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของเอนไซม์ลดลงร้อยละ 50 (50%inhibition) การแปลผลตรวจใช้วิธีเปรียบเทียบความเข้มของสีที่เกิดขึ้นในหลอดตัวอย่างที่ตรวจระหว่างหลอดควบคุมและหลอดตัดสิน (หลอดควบคุม คือไม่พบสารพิษตกค้าง และหลอดตัดสิน คือพบสารพิษตกค้างที่ยับยั้งประสิทธิภาพการทำงานของเอนไซม์อยู่ที่ระดับ 50%) หากตรวจ พบว่า

ไม่พบสารตกค้าง (0% Inhibition) สีของหลอดตัวอย่างจะอ่อนกว่าหรือเท่ากับหลอดควบคุม ถ้าพบสารพิษตกค้าง แต่อยู่ในระดับที่ปลอดภัย (<50% Inhibition) สีของหลอดตัวอย่างเข้มกว่าหลอดควบคุมแต่ยังอ่อนกว่าหลอดตัดสี และถ้าพบสารตกค้างในระดับไม่ปลอดภัย ($\geq 50\%$ Inhibition) สีของหลอดตัวอย่างเข้มเท่ากับหรือเข้มกว่าหลอดตัดสี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ชุดทดสอบ GT-Test kit ชนิดวิเคราะห์ผล 60 นาที ซึ่งมีความแม่นยำในการวิเคราะห์ผลมากกว่าชนิดอื่น นอกจากนั้นสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดผลบวกเท็จ (false positive) ในการวิเคราะห์ได้คือ สารตั้งต้นที่เปลี่ยนรูปหรือสลายตัวไปเป็นสารยับยั้งเอนไซม์โคลีนเอสเทอเรส โดยชุดทดสอบนี้มีความไว (Sensitivity) ร้อยละ 92.3 ความจำเพาะ (Specificity) ร้อยละ 85.1 ความถูกต้อง (Accuracy) ร้อยละ 87.1 และค่าพยากรณ์ลบ (Negative Predictive Value) ร้อยละ 96.6 (Thoophom G. et al., 1999)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการอธิบาย บรรยายผลการวิจัยตามข้อค้นพบจากวัตถุประสงค์ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการอธิบาย บรรยายข้อค้นพบจากสมมติฐานการวิจัย อธิบายในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ แผนภาพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ Chi-Square Tests (χ^2)

ผลการศึกษา

1. ผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี จากผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ ดังนี้

1.1 ชนิดผักที่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

ผักที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ผักกาดหอม จำนวน 12 ตัวอย่าง รองลงมา คือ ผักคะน้า จำนวน 9 ตัวอย่าง และกะเพรา จำนวน 4 ตัวอย่าง ตามลำดับ ผักที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัย อย่างใดก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในอำเภอ B มีการตรวจพบอยู่ในระดับปลอดภัย และไม่ปลอดภัยใกล้เคียงกัน

ผักที่ตรวจไม่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กะเพรา และโหระพา ชนิดละ 8 ตัวอย่าง

1.2 อำเภอที่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่า อำเภอ A และอำเภอ B ส่วนใหญ่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผัก ในระดับที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในอำเภอ B มีการตรวจพบอยู่ในระดับปลอดภัย และไม่ปลอดภัยใกล้เคียงกัน

1.3 รูปแบบแปลงกับการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่า แปลงรูปอื่น ๆ (แบบร่อง) ตรวจพบ

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ในระดับที่ไม่ปลอดภัย จำนวน 18 ตัวอย่าง ส่วนแปลงรูปยาวตลอด ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัย และแปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและจัตุรัส ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ในระดับปลอดภัย และไม่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 1 ผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี

ชนิดผัก	ไม่พบสารพิษตกค้าง (Inhibition 0%)		พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับที่ปลอดภัย (<Inhibition 50%)		พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับที่ไม่ปลอดภัย (≥Inhibition 50%)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กะเพรา	8	44.44	6	33.33	4	22.22
โหระพา	8	44.44	7	38.89	3	16.67
คะน้า	2	11.11	7	38.89	9	50.00
ผักกาดหอม	0	0.00	6	33.33	12	66.67
ถั่วงอกยาว	3	16.67	15	83.33	0	0.00
รวม	21	23.33	41	45.56	28	31.11

2. การวิเคราะห์ผลตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

จากผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี โดยเก็บจากแปลงผักที่เกษตรกรปลูกไว้ และใกล้ที่จะเก็บเกี่ยวไปจำหน่ายให้ผู้บริโภค โดยอยู่ในระยะปลอดภัยหลังจากฉีดพ่นสารกำจัดศัตรูพืชแล้ว 14 วัน ในอำเภอ A และอำเภอ B รวมทั้งสิ้น จำนวน 90 แปลง (ตารางที่ 2) ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ผลการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผัก พบว่า ส่วนใหญ่พบสารตกค้าง แต่อยู่ในระดับที่ปลอดภัย จำนวน 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.60 รองลงมา พบสารตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย จำนวน 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.10 และตรวจไม่พบสารตกค้าง จำนวน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.30

2.2 รูปแบบแปลง พบว่า ส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบแปลงรูปยาวตลอด จำนวน 45 แปลง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา แบบแปลงรูปอื่น ๆ (แบบร่อง) จำนวน 37 แปลง คิดเป็นร้อยละ 41.10 และแบบแปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือจัตุรัส จำนวน 8 แปลง คิดเป็นร้อยละ 8.90

ตารางที่ 2 ข้อมูลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโน ฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี	จำนวน (90)	ร้อยละ (100.0)
1. ชนิดผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร		
1.1 กะเพรา	18	20.00
1.2 โหระพา	18	20.00
1.3 คะน้า	18	20.00
1.4 ผักกาดหอม	18	20.00
1.5 ถั่วฝักยาว	18	20.00
2. อำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร		
2.1 อำเภอ A	45	50.00
2.2 อำเภอ B	45	50.00
3. ผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในผัก		
3.1 ไม่พบ	21	23.30
3.2 พบ อยู่ระดับปลอดภัย	41	45.60
3.3 พบ อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย	28	31.10
4. รูปแบบแปลง		
4.1 แปลงรูปยาวตลอด	45	50.00
4.2 แปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือจัตุรัส	8	8.90
4.3 แปลงรูปอื่นๆ (แบบร่อง)	37	41.10

3. ผลการหาความสัมพันธ์ของการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของชนิดผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($x^2 = 36.385$, Sig = .000) โดยผักที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช

ตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัยมากที่สุด คือ ถั่วฝักยาว รองลงมา ผักที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ ผักกาดหอม และผักที่ไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด คือ กะเพรา ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง ในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

ชนิดพืช	ผลการตรวจ			รวม	χ^2	Sig.
	ไม่พบ	พบ อยู่ในระดับ ปลอดภัย	พบ อยู่ในระดับ ไม่ปลอดภัย			
กะเพรา	8	6	4	18	36.385	.000*
โหระพา	8	7	3	18		
คะน้า	2	7	9	18		
ผักกาดหอม	0	6	12	18		
ถั่วฝักยาว	3	15	0	18		
รวม	21	41	28	90		

3.2 ความสัมพันธ์ของอำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของอำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่าอำเภอไม่มีความสัมพันธ์กับการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ($\chi^2 = 3.696$, Sig = .158) โดยอำเภอ A เป็นอำเภอที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในทุกะดับ ทั้งในระดับปลอดภัยมากที่สุด ระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด และไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของอำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

อำเภอที่ขึ้นทะเบียน เกษตรกร	ผลการตรวจ			รวม	χ^2	Sig.
	ไม่พบ	พบ อยู่ในระดับ ปลอดภัย	พบ อยู่ในระดับ ไม่ปลอดภัย			
อำเภอ A	13	22	10	45	3.696	.158
อำเภอ B	8	19	18	45		
รวม	21	41	28	90		

3.3 ความสัมพันธ์ของรูปแบบแปลงกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของรูปแบบแปลงกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 10.333$, Sig = .035) โดยรูปแบบแปลงที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัยมากที่สุด คือ แปลงรูปยาวตลอด จำนวน 24 ตัวอย่าง รองลงมา รูปแบบแปลงที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ แปลงรูปอื่น ๆ จำนวน 18 ตัวอย่าง และรูปแบบแปลงที่ไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด คือ แปลงรูปยาวตลอด จำนวน 13 ตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ของรูปแบบแปลงกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโน ฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

รูปแบบแปลง	ผลการตรวจ			รวม	χ^2	Sig.
	ไม่พบ	พบ อยู่ในระดับปลอดภัย	พบ อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย			
แปลงรูปยาวตลอด	13	24	8	45	10.333	.035*
แปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือจตุรัส	3	3	2	8		
แปลงรูปอื่นๆ (แบบร่อง)	5	14	18	37		
รวม	21	41	28	90		

อภิปรายผล

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมตจากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี โดยใช้ ชุดทดสอบยาฆ่าแมลง-สารพิษตกค้าง “จีที” Pesticide Test Kit ในผักที่เกษตรกรนิยมปลูกและนำมาขึ้นทะเบียนเกษตรกรมากที่สุด ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2557 - 2562 ของจังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ กะเพรา โหระพา คื่นช่าย ผักกาดหอม และถั่วฝักยาว จำนวนชนิดละ 18 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 90 ตัวอย่าง พบว่า

1. ผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี จากผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี

1.1 ชนิดผักที่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ชนิดผักที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ผักกาดหอม พบจำนวน 12 ตัวอย่าง รองลงมา คือ ผักคะน้า จำนวน 9 ตัวอย่าง และกะเพรา จำนวน 4 ตัวอย่าง ตามลำดับ ชนิดผักที่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง

อยู่ในระดับปลอดภัย พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ถั่วฝักยาว จำนวน 15 ตัวอย่าง ชนิดผักที่ตรวจไม่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กะเพรา และโหระพา ชนิดละ 8 ตัวอย่าง

1.2 ผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับที่ปลอดภัย จำนวน 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.60 รองลงมา พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย จำนวน 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.10 และตรวจไม่พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง จำนวน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.30

1.3 อำเภอที่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี มีอำเภอที่เกษตรกรแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกรมากที่สุด จำนวน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ A มีการเก็บตัวอย่าง จำนวน 45 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.00 และอำเภอ B มีการเก็บตัวอย่าง จำนวน 45 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.00 พบว่า อำเภอ A และอำเภอ B ส่วนใหญ่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักในระดับที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในอำเภอ B มีการตรวจพบอยู่ในระดับปลอดภัย และไม่ปลอดภัยใกล้เคียงกัน

1.4 รูปแบบแปลงที่ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่ตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบแปลงรูปยาวตลอด จำนวน 45 แปลง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา แบบแปลงรูปอื่น ๆ (แบบร่อง) จำนวน 37 แปลง คิดเป็นร้อยละ 41.10 และแบบแปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือจัตุรัส จำนวน 8 แปลง คิดเป็นร้อยละ 8.90 และพบว่า แปลงรูปอื่น ๆ (แบบร่อง) ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ในระดับที่ไม่ปลอดภัย จำนวน 18 ตัวอย่าง ส่วนแปลงรูปยาวตลอด ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัย และแปลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและจัตุรัส ตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง ในระดับปลอดภัย และไม่พบ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างใกล้เคียงกัน

2. ผลการหาความสัมพันธ์ของการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ของผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 36.385, \text{Sig} = .000$) โดยผักที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัยมากที่สุด คือ ถั่วฝักยาว รองลงมา ผักที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ ผักกาดหอม และผักที่ไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด คือ กะเพรา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pakasama, Saisin and Suthin et al (2016) ที่ตรวจสอบสารเคมีฆ่าแมลงตกค้างของสารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมตในผักในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ชุดทดสอบ เอ็ม เจ พี เค ตรวจสอบการตกค้างของสารเคมีฆ่าแมลงในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมตในผักตัวอย่าง 5 ชนิด คือ ผักคะน้า ถั่วฝักยาว พริกสด แตงกวา และมะเขือ จำนวน 225 ตัวอย่าง จากผักที่จำหน่ายในตลาดสดจำนวน 200 ตัวอย่าง และผักปลอดสารพิษซึ่งจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า จำนวน 25

ตัวอย่าง ผลการวิจัยด้วยชุดทดสอบ พบว่า มีการตกค้างของสารเคมีกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมต ในผักตัวอย่างจากทั้ง 2 แหล่ง อยู่ในระดับที่ไม่ปลอดภัย ค่าเฉลี่ยสูงคือ 194 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 86.22) โดยเป็นผักจากตลาดสด 173 ตัวอย่าง และจากผักปลอดสารพิษ จากห้างสรรพสินค้า 21 ตัวอย่าง จากผลการทดลอง พบว่า แตงกวา และมะเขือเปราะมีการตรวจพบสารเคมีตกค้างในระดับที่ไม่ปลอดภัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.56 ของจำนวนตัวอย่างแตงกวา และมะเขือเปราะที่นำมาตรวจสอบ ส่วนถั่วฝักยาว คะน้า และพริกสด ตรวจพบระดับสารเคมีในระดับที่ไม่ปลอดภัยคิดเป็นร้อยละ 86.67, 80.00 และ 73.33 ของตัวอย่าง ที่เก็บมาตามลำดับ และพบว่าชนิดของผักทั้งสองแหล่งมีสารเคมีฆ่าแมลงในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมตตกค้างในระดับไม่ปลอดภัยที่ไม่แตกต่างกัน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Y. Sroijit and Klongthaley (2019) ที่ทำการตรวจสอบสารเคมีกำจัดแมลงในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตที่ตกค้างมากับผักที่ใช้ประกอบอาหารในร้านอาหารของชุมชนใกล้เคียงมหาวิทยาลัยรังสิต ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ชุดทดสอบ เบื้องต้น จีพีโอเอ็ม เก็บตัวอย่างจากร้านอาหารจำนวน 30 ร้าน รวม 186 ตัวอย่าง จากผลการวิจัย พบว่า มีผักที่ปนเปื้อนสารเคมีกำจัดแมลงในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และคาร์บาเมตจำนวนทั้งหมด 14 ตัวอย่าง (7.5%) เป็นผักที่อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย 11 ตัวอย่าง (5.9%) และอยู่ในระดับเป็นพิษ 3 ตัวอย่าง (1.6%) โดยผักที่พบสารเคมีตกค้างในระดับที่ไม่ปลอดภัยมากที่สุดคือ ผักคะน้า ในจำนวนผักที่ปนเปื้อนสารเคมีกำจัดแมลงทั้งหมด 14 ตัวอย่าง พบว่าเป็นผักที่ใช้ตกแต่งและโรยหน้าอาหารสูงถึง 7 ตัวอย่าง (50%) ซึ่งผักประเภทนี้จะไม่ผ่านความร้อนจากการปรุงอาหาร ทำให้สารเคมีกำจัดแมลงไม่ถูกทำลายหรือสลายด้วยความร้อนและทำให้เพิ่มโอกาสที่สารเคมีกำจัดแมลงเหล่านี้จะเข้าสู่ร่างกายของผู้บริโภคได้มากขึ้นโดยผลการวิจัยครั้งนี้จะมีการส่งต่อข้อมูลให้ผู้ที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขในชุมชน ดำเนินการต่อไป

2.2 ความสัมพันธ์ของอำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของอำเภอที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่าอำเภอไม่มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ($\chi^2 = 3.696$, Sig = .158) โดยอำเภอ A เป็นอำเภอที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในทุกระดับ ทั้งในระดับปลอดภัยมากที่สุด ระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด และไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการตรวจคัดกรองความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 120 ราย ในจังหวัดนนทบุรี โดยการตรวจหาเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรส โดยใช้กระดาษพิเศษ ขององค์การเภสัชกรรม พบว่ามีเกษตรกรมีระดับผลเลือดไม่ปลอดภัย ร้อยละ 22.50 ระดับมีความเสี่ยง ร้อยละ 37.50 ระดับปลอดภัย ร้อยละ 30.00 และระดับปกติ ร้อยละ 10.00 (Plant Protection Group, 2019) ทำให้ทราบว่าในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีมีเกษตรกรมีผลเลือดที่ระดับความเสี่ยง ร้อยละ 37.50 ของเกษตรกรที่เข้ารับการตรวจคัดกรอง

2.3 ความสัมพันธ์ของรูปแบบแปลงกับผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จากการหาความสัมพันธ์ของรูปแบบแปลงกับผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 10.333$, Sig = .035) โดยรูปแบบแปลงที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง

อยู่ในระดับปลอดภัยมากที่สุด คือ แปลงรูปยาวตลอด จำนวน 24 ตัวอย่าง รองลงมา รูปแบบแปลงที่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ แปลงรูปอื่น ๆ จำนวน 18 ตัวอย่าง และรูปแบบแปลงที่ไม่พบสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างมากที่สุด คือ แปลงรูปยาวตลอด จำนวน 13 ตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paipard N, Supannatas S and Suttiaprapa T. (2014). ได้ศึกษาผลจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อำเภอวังน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ดินในแปลงนา พบสารเคมี คลอโรไพริฟอส (Chloropyrifos) ในปริมาณ 5.21 มก./กก. ไกลโฟเสต (Glyphosate) ในปริมาณ 9.99 มก./กก. และ พาราควอต (Paraquat) ในปริมาณ 72.15 มก./กก. พืชผักในแปลงนามีระดับสารเคมีตกค้างในพืชผักอยู่ในระดับ ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 28 และระดับเป็นพิษ ร้อยละ 4 ผลการเจาะเลือดเพื่อหาระดับสารเคมีตกค้างในเลือดเกษตรกร อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 58 ระดับมีความเสี่ยง ร้อยละ 28

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงผลการตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมตจากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี และให้ทุกคนตระหนักถึงความอันตรายสะสม ซึ่งหากได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างที่ปนเปื้อนในอาหาร หรือในขณะที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการทำการเกษตรในปริมาณมากจนเกินไป จะส่งผลกระทบต่อระบบประสาท ซึ่งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมากมีอันตรายต่อระบบสมองและประสาท โดยผลกระทบสะสมระยะยาวจะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านความจำเสื่อม สมาธิสั้น อีกทั้งยังเป็นสาเหตุของโรคมะเร็ง สอดคล้องกับกรณีที่เกิดขึ้นในอินเดีย ซึ่งนางการาจ (Nagaraj) เด็กหญิงวัย 10 ขวบ คือ 1 ใน 300 คน ที่พิการจากโรคข้ออักเสบ ในเขต Shimoga ของรัฐกรณาฏกะ โรคนี้ทำให้เสียข้อต่อและกล้ามเนื้อไป การศึกษาเบื้องต้นบ่งชี้ว่าคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนงานในฟาร์มจับปูจากทุ่งนาใกล้เคียงมาบริโภค หลังจากถูกตัดค่าแรง ซึ่งมีการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชในแปลงนาเป็นประจำ ปูจึงได้รับสารพิษเข้าไปในปริมาณมาก และคนที่กินเข้าไปก็ได้รับพิษจากพวกมันเช่นกัน (India Today, 2013) และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางชนิด อาจเป็นสารก่อมะเร็ง สารก่อการกลายพันธุ์ และอาจทำให้ทารกในครรภ์มีลักษณะของความผิดปกติ หรือพิการเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongtip et al., 2017 ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของไกลโฟเสตและพาราควอตในซีรัมมารดาและทารกในครรภ์ในสตรีไทย จากการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้ต้องตระหนักถึงแหล่งที่มาของผลผลิตที่จะนำมาประกอบเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เพื่อรับประทาน รวมถึงยังใช้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการต่อยอดงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์ สาขา พิษวิทยาผู้บริโภค (Consumer Toxicology)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริโภค ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรับประทานผักที่ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างของผู้บริโภค และ ยังสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ สาขาพิษวิทยาผู้บริโภค (Consumer Toxicology)

ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พบสารกำจัดศัตรูพืชตกค้าง

ในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต และกลุ่มคาร์บาเมต จากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับปลอดภัย จำนวน 44 ตัวอย่าง ทั้งนี้พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย จำนวน 22 ตัวอย่าง ดังนั้น หน่วยงานดังกล่าวต้องดำเนินการให้ความรู้และแนะนำแนวทางในการลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่

ข้อเสนอต่อผู้ผลิต ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรบางส่วนยังคงใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการทำการเกษตร ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งตัวของผู้ผลิตและผู้บริโภค ดังนั้นเกษตรกรควรปรับวิธีการลดใช้สารเคมี หรือควรรับความรู้ด้านการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง ในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อสุขภาพที่ดีของเกษตรกรและผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างจากแหล่งจำหน่าย เช่น รถขายผักที่นำมาขายในหมู่บ้าน ตลาดสด แผงผัก เป็นต้น

ควรศึกษาการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มออร์กาโนคลอรีน และกลุ่มไพรีทริน (Pyrethrins) และกลุ่มไพรีทรอยด์ (Pyrethroid) เป็นต้น

ควรศึกษาการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักชนิดอื่น เช่น ผักกินใบ หรือผักที่นิยมรับประทานสด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มอารักขาพืช. (2561). การประชุมเกษตรกรอำเภอประจำเดือนตุลาคม ครั้งที่ 10/2561. นนทบุรี: สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี.

กอบทอง รูปหอม. (2561). ชุดน้ำยาตรวจสอบสารพิษตกค้าง/ยาฆ่าแมลง “จีที”. [Online]. Available www.gttestkit.com/checking_gt.pdf. [2561, ตุลาคม 10]

นัฐวุฒิ ไม้ผาด, สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และธีรพัฒน์ สุทธิประภา. (2557). ผลจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม อำเภอวังน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์. *แก่นเกษตร*, 42 (3): 301-310.

พัชรี ภคกษมา, สุวรรณิ สายสิน, และศรมน สุทิน. (2559). การตรวจสอบสารเคมีฆ่าแมลงตกค้างของสารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตในผักในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแห่งประเทศไทย (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)* 5 (1): 22-30.

ศูนย์พิษวิทยารามาธิบดี. (2562). *สารสังหาร*. [Online]. Available: <https://www.rama.mahidol.ac.th/poisoncenter/th/pois-cov/war3>. [2562, ธันวาคม 25].

ศูนย์พิษวิทยารามาธิบดี. (2563). *พาราควอด*. [Online]. Available: <https://www.rama.mahidol.ac.th/poisoncenter/>. [2563, มกราคม 5].

- ศูนย์พิษวิทยารามาธิบดี. (2564). **ภาวะพิษจากสารปราบศัตรูพืช: กรณีศึกษาจากผู้ป่วย**. [Online]. Available: https://med.mahidol.ac.th/poisoncenter/sites/default/files/public/pdf/books/Pesticide_book-01_Organophosphorus-and-Carbamates.pdf. [2564, มกราคม 9].
- สวนชีววิถี นนทบุรี. (2561). **ไทยพบพบการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในผักไฮโดรโปนิคส์สูงกว่าผักทั่วไป**. [Online]. Available: <https://www.thaipan.org/action/504>. [2561, ตุลาคม 10].
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี. (2561). **ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง**. [Online]. Available: <http://farmer.doae.go.th/>. [2561, ตุลาคม 10].
- อรอุมา สร้อยจิต และ สุวิทย์ คล่องทะเล. (2562). การตรวจหาสารเคมีกำจัดแมลงกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตที่ตกค้างมากับผักที่ใช้ประกอบอาหารในร้านอาหารของชุมชนใกล้เคียงมหาวิทยาลัยรังสิต ต.หลักหก อ.เมืองปทุมธานี จ.ปทุมธานี. **งานประชุมวิชาการระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562**. มหาวิทยาลัยรังสิต. หน้า 138-149.
- Central lab thai. (2562). **ยาฆ่าแมลงเป็นเหตุ เด็กตายด้วยภาวะสมองอักเสบ**. [Online]. Available: <https://www.centallabthai.com/index.php/en/articles/248-ยาฆ่าแมลงเป็นเหตุ-เด็กตายด้วยภาวะสมองอักเสบ>. [2562, ธันวาคม 29].
- MGR online. (2547). **สืบจากข่าวว่าด้วยเรื่องยาฆ่าแมลง**. [Online]. Available: <https://mgronline.com/qol/detail/9470000018451>. [2563, มกราคม 9].

References

- India today. (2013). **Indian Food Laced With Some of the Highest Amounts of Toxic Pesticide Residues in the World**. [Online]. Available: https://www.indiatoday.in/magazine/cover_story/story/19890615-indian-food-laced-with-some-of-the-highest-amounts-of-toxic-pesticide-residues-in-the-world-816191-1989-06-15 [2019, December 20].
- Kongtip P. et al., (2017). Glyphosate and Paraquat in Maternal and Fetal Serums in Thai Women. **Journal of Agromedicine**. 3 (22): 282-289.
- Thoophom G. et al.,(1999). Test Kit for Rapid Screening Residues of Pesticide in Food. **Bulletin of The Department of Medical Sciences** 1998159. 273–87.

Translated Thai References

- Biothai. (2018). **Thai Pan Found Pesticide Residues in Hydroponic Vegetables Higher Than Common Vegetables**. [Online]. Available: <https://www.thaipan.org/action/504>. [2018 October 10] (in Thai)

- Central Lab Thai. (2019). **Pesticides Cause Children Died of Cerebral Meningitis**. [Online]. Available: <https://www.centrallabthai.com/index.php/en/articles/248-ยาฆ่าแมลงเป็นเหตุ-เด็กตายด้วยภาวะสมองอักเสบ>. [2019, December 29]. (in Thai)
- MGR online (2020). **Investigate from the news about pesticides**. [Online]. Available: <https://mgronline.com/qol/detail/9470000018451>. [2020, January 9]. (in Thai)
- Nonthaburi Provincial Agricultural Extension Office (2019). **Farmer Registration Database System**. [Online]. Available: <http://farmer.doae.go.th/>. [2019, October 10]. (in Thai)
- Paipard N, Supannatas S and Suttiprapa T. (2014). Effects of pesticide use on Farmer's Health and the Environment in Rong Kham District, **Kalasin Province**. *Khon Kaen Agr*, **42** (3): 301-310. (in Thai)
- Pakasama, Saisin and Suthin et al., (2016). Investigation of Pesticide Residues of Organophosphate and Carbamate in Vegetables in Samut Prakan Province. **Private Higher Education Institutions of Thailand**. **5** (1): 22-30. (in Thai)
- Plant Protection Group. (2019). **Chief of District Agricultural Extension Office Meeting Monthly of 10/2018**. Nonthaburi: Nonthaburi Provincial Agricultural Extension Office. (in Thai)
- Ramathibodi Poison Center, (2019). **Hazardous/Toxic**. [Online]. Available: <https://www.rama.mahidol.ac.th/poisoncenter/th/pois-cov/war3>. [2019, December 25]. (in Thai)
- Ramathibodi Poison Center, (2020). **Paraquat**. [Online]. Available: <https://www.rama.mahidol.ac.th/poisoncenter/>. [January 2020, January 5]. (in Thai)
- Ramathibodi Poison Center, (2021). **Pesticide Poisoning: a Case Study From a Patient**. [Online]. Available: https://med.mahidol.ac.th/poisoncenter/sites/default/files/public/pdf/books/Pesticide_book-01_Organophosphorus-and-Carbamates.pdf. [2021, January 9]. (in Thai)
- Srojijit Y. and Klongthalay (2019). An Investigation of Insecticide Residues of Organophosphate and Carbamate Compounds in Vegetables for Food Preparation in Restaurants Near Rangsit University, Lak Hok Subdistrict, Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province. **RSU Research Conference 2019**. Rangsit University. Thailand. pp.138-149. (in Thai)
- Thoophom G. (2018). **GT Pesticide Test Kit**. [Online]. Available: from www.gttestkit.com/checking_gt.pdf. [2018, October 10]. (in Thai)

คณะผู้เขียน/ผู้เขียน

นางสาววัชรภรณ์ ประทุมโพธิ์

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

e-mail: wchrp.p@gmail.com

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรีหญิง ดร. พัชรา สิ้นลอยมา

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

e-mail: sinloyma@gmail.com

ทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพล
ต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม
Attitude towards Adjustment of Organization's Information Technology
System Influencing the SAP System Adoption of Employees
in Industrial Factories

ชรินทร์ฉัตร ตั้งอำไพสกุล* และ บรรดิษฐ์ พระประทานพร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Charinchat Tungampaisakul* and Bundit Phrapratanpon
Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: December 16, 2020

Revised: February 23, 2021

Accepted: February 15, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และศึกษาถึงทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ การใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นพนักงานผู้ใช้งานระบบ SAP ของโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 170 คน โดยใช้สถิติในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา อธิบายค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อทดสอบ สมมติฐานของงานวิจัยในรูปของการทำนายตัวแปร ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 54.70 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 26-33 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบ การศึกษาระดับปริญญาโท ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ (ระดับปฏิบัติการ) โดยส่วนมาก มีประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP มาแล้ว 1-2 ปี โดยกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่อยู่ในส่วนสำนักงาน ฝ่าย บัญชีและการเงิน ส่วนทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการ ยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า การรับรู้ประโยชน์การใช้งาน มีอิทธิพลต่อการยอมรับสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย อยู่ที่ .890 และรองลงมาคือ ความคาดหวังใน ประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ SAP มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย อยู่ที่ .192 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

คำสำคัญ: การยอมรับ ทัศนคติ ระบบ SAP

Abstract

This research aimed to study characteristic of different personal factors and attitude towards adjustment of organization's information technology system influencing the SAP system adoption of employees in industrial factories. The quantitative research methodology was used in this study. The data were collected from 170 employees in the factories using SAP system. The statistics used for data analysis were descriptive statistics to explain the frequency and percentage as well as multiple regression analysis to test the research hypothesis in the form of variable prediction as hypothesized. Research results revealed that most of the users were male which was accounted for 54.70%, aged of 26-33 years old. Most of them graduated with the Master Degree. Most of the occupational position was officers (Operational level) and had experience in using the SAP system for 1-2 years. Most of the users were in the administration section of the Accounting and Finance Department. Attitude towards adjustment of organization's information technology system influencing the SAP system adoption of employees in industrial factories indicated that the perception of the utility had the highest influence on adoption, with a regression coefficient of .890 and followed by the expectation on the performance of SAP systems with a regression coefficient of .192 at the statistical significance level of .05.

Keywords: Adoption, Attitude, SAP System

บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบันนี้ ถือได้ว่าเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีความเชื่อมโยงกันทั่วโลก ซึ่งการติดต่อสื่อสารนับว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมากและด้วยในสภาวะการปัจจุบันการดำเนินธุรกิจได้มีการปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นองค์กรธุรกิจต่าง ๆ จึงมีการนำระบบซอฟต์แวร์สำเร็จรูปมาใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งหนึ่งในซอฟต์แวร์สำเร็จรูปที่องค์กรธุรกิจระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่นำมาใช้มากที่สุดระบบหนึ่งคือระบบ ERP (Enterprise Resource Planning) หมายถึง การวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจทั้งหมดขององค์กรให้เชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดของทรัพยากรทางธุรกิจในองค์กร (Duangchem, 2010) ระบบการวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กร คือระบบสารสนเทศที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อไว้เป็นฐานข้อมูลในการจัดการต่าง ๆ ภายในองค์กรที่สำคัญ ๆ เช่น ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการผลิต ฝ่ายการขายและการตลาด ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ธุรกิจประเภทโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ยกตัวอย่าง โรงงานกรณีศึกษาจากงานวิจัยฉบับนี้ เป็นธุรกิจบริษัทที่จดทะเบียนและก่อตั้งในประเทศไทย ดำเนินธุรกิจเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วนประเภทหน้าแคบและเหล็กกล้าสำหรับงานก่อสร้าง

และโครงสร้างหลักแบบครบวงจร โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้ได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร โดยนำระบบ SAP คือโปรแกรมสำเร็จรูปประเภท ERP ที่จะช่วยวางแผน บริหารรายรับ-รายจ่าย สร้างมาตรฐานที่เป็นขั้นตอนในการทำงาน และลดระยะเวลาในการทำงาน รวมทั้งประสานงานกับแผนกอื่น ๆ โดยที่ผู้บริหาร และคนทำงานสามารถเรียกดูข้อมูลได้ตลอดเวลา หลักการก็คือการที่บันทึกหรือใส่ข้อมูลลงไปในที่เดียว แต่คนทุกแผนกสามารถเรียกดูข้อมูลนี้ได้ (Rakyutitamkul, 2001) ทั้งนี้ สิ่งสำคัญในการนำระบบ SAP ไปใช้งานคือ ระบบ SAP มีความยุ่งยาก ซับซ้อน มีต้นทุนสูง และอาจเกิดปัญหาสำคัญซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ ปัญหาด้านบุคลากรขององค์กรที่จะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการนำระบบ SAP เข้ามาช่วยงานในองค์กร

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้ประกอบการในระดับโรงงานอุตสาหกรรมได้เตรียมการรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก (Global Trends) ในระยะ 10-20 ปีข้างหน้าอย่างไร โดยในงานวิจัยฉบับนี้ได้เลือกที่จะนำเสนอแนวทางเกี่ยวกับด้านของการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในโรงงานอุตสาหกรรมกรณีศึกษา ที่ได้นำระบบ ERP (Enterprise Resource Planning) หรือระบบการวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กรโดยรวมมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดของทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กร เพื่อการเก็บข้อมูลไว้เพียงแห่งเดียว และใช้ข้อมูลเดียวกันทั้งองค์กร เป็นการเข้าถึงข้อมูลเดียวกัน สามารถรับรู้ถึงสถานการณ์ของแต่ละกระบวนการ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนดำเนินการ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งมีหลายปัจจัยหลายองค์ประกอบที่จะทำให้การลงทุนในการเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศภายในองค์กรประสบความสำเร็จได้ กล่าวโดยสรุปคือ การที่โรงงานอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนระบบซอฟต์แวร์การบริหารจัดการทรัพยากรองค์กรมาใช้ระบบ SAP ซึ่งเป็นระบบ ERP ประเภทหนึ่งนั้น ถึงแม้ว่ามูลค่าของระบบ SAP จะมีมูลค่าสูง ก็ได้มีสิ่งใดมายืนยันได้ว่า กระบวนการในการทำงานที่ใช้ระบบ SAP ในทุก ๆ ส่วนภายในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้จะประสบผลสำเร็จดังเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากระบบ SAP ไม่สามารถทำงานด้วยตัวมันเองได้ ต้องอาศัยผู้ใช้งาน หรือ User เป็นคนป้อนข้อมูลต่าง ๆ ลงไป ระบบถึงจะมีการประมวลผลลัพธ์ออกมาเป็นข้อมูลได้ ดังนั้นแล้วการลงทุนเปลี่ยนแปลงระบบในครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยนั้น ปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการยอมรับปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กรที่จะเชื่อมโยงไปถึงผู้ใช้งานมีส่วนสำคัญมากเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์ Phiriyatanaphat (2015) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษา ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยด้านเว็บไซต์พระเครื่องพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มี ผลต่อการตัดสินใจเข้าซื้อหรือประมูลพระเครื่องออนไลน์ (E-COMMERCE) และได้กล่าวถึงลักษณะ ประชากรศาสตร์ไว้ว่า ความหมายของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา องค์ประกอบเหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมนำมาใช้ในการแบ่งส่วนการตลาด ลักษณะประชากรศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญและสถิติที่วัดได้ของประชากรที่จะสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งทำให้ง่ายต่อการวัดมากกว่าตัวแปรทางด้านอื่น ๆ ส่วน Hongyon (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาชาด้า) ของผู้บริโภค ยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่นักการตลาดนิยมนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งส่วนตลาด เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิด ทักษะ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ Wongsawasdiwat (1995) สรุปความสำคัญของการศึกษาทัศนคติไว้ว่า เพื่อทำความเข้าใจ (Understanding or Knowledge Function) ทัศนคติหลายอย่างช่วยให้เข้าใจโลกและ สภาพแวดล้อม ได้เรียนรู้ และเข้าใจการกระทำของบุคคลในสังคม สามารถอธิบายและคาดคะเนการกระทำของ ตนเองและผู้อื่น เพื่อป้องกันตนเอง (Ego-defense or Protect their Self-esteem) โดยปกติคนทั่วไป มักจะมีแนวโน้มที่ไม่ยอมรับความจริงในสิ่งที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตน ดังนั้นทัศนคติจึงสะท้อนออกมา โดยการแสดงออกเพื่อปกป้องตนเอง เพื่อการปรับตัว (Adjusting Function of Need Satisfaction) ทัศนคติ จะช่วยบุคคลในด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมโดยปกติบุคคลมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ ที่จะได้รับเป็นสำคัญ และจะพัฒนาทัศนคติตามแนวทางที่คาดว่าจะตอบสนองความต้องการของตนได้ เพื่อ การแสดงออกซึ่งค่านิยม (Value Expression) ทัศนคตินั้นเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ ที่จะใช้สำหรับ สะท้อนซึ่งค่านิยมในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้นทัศนคติจึงช่วยให้บุคคลได้แสดงออกซึ่งค่านิยมของ ตนเองได้

การยอมรับเทคโนโลยี Sektaweelap (2014) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจด้าน พฤติกรรมการใช้ Cloud Storage ในระดับ Software-as-a-Service (SaaS) ของพนักงานองค์กรเอกชนใน เขตพื้นที่เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร ได้อธิบายเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีไว้ว่า เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้น ทางจิตใจภายในบุคคลเริ่มจากได้ยินเรื่องราวของวิทยากรนั้น ๆ จนนำไปใช้ในที่สุดซึ่งกระบวนการนี้มีลักษณะ คล้ายกับกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจ ส่วน Thanacharoenpisan (2011) ได้ให้คำนิยามของการ ยอมรับเทคโนโลยีว่า เป็นการนำเทคโนโลยีนั้นมาใช้ให้เป็นไปได้ โดยสิ่งที่ตามมา คือ ก่อให้เกิดการลงทุนกับการยอมรับในระบบเทคโนโลยีหรือระบบซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (Panjathawee, 2017) หมายถึงทัศนคติความเชื่อของ บุคคลที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีหรือระบบใดระบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคคลนั้น

การรับรู้ความง่ายของการใช้เทคโนโลยี หมายถึงการรับรู้ว่าเทคโนโลยีนั้นใช้งานง่าย โดยการใช้งาน นั้นไม่ต้องใช้ความพยายามมาก ไม่มีความซับซ้อนในการใช้งาน จึงเป็นไปได้ที่จะเกิดการยอมรับจากผู้ใช้งาน

การรับรู้ความง่ายนั้นมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการยอมรับ หรือความตั้งใจที่จะใช้ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้อย่างมีนัยสำคัญโดยส่งผ่านพฤติกรรมการยอมรับ (Agarwal et, 1999; Karrahanna, 1999; Toe et. Al., 1999; Venkatesh, 2000)

สมมติฐานของงานวิจัย

สมมติฐานที่ H_1 ปัจจัยส่วนบุคคลลักษณะด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

- สมมติฐานที่ H_{1a} ปัจจัยส่วน ด้านเพศ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{1b} ปัจจัยส่วน ด้านอายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{1c} ปัจจัยส่วน ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{1d} ปัจจัยส่วน ด้านตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{1e} ปัจจัยส่วน ด้านแผนก/หน่วยงาน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{1f} ปัจจัยส่วน ด้านอายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ H_2 ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กรมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

- สมมติฐานที่ H_{2a} ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

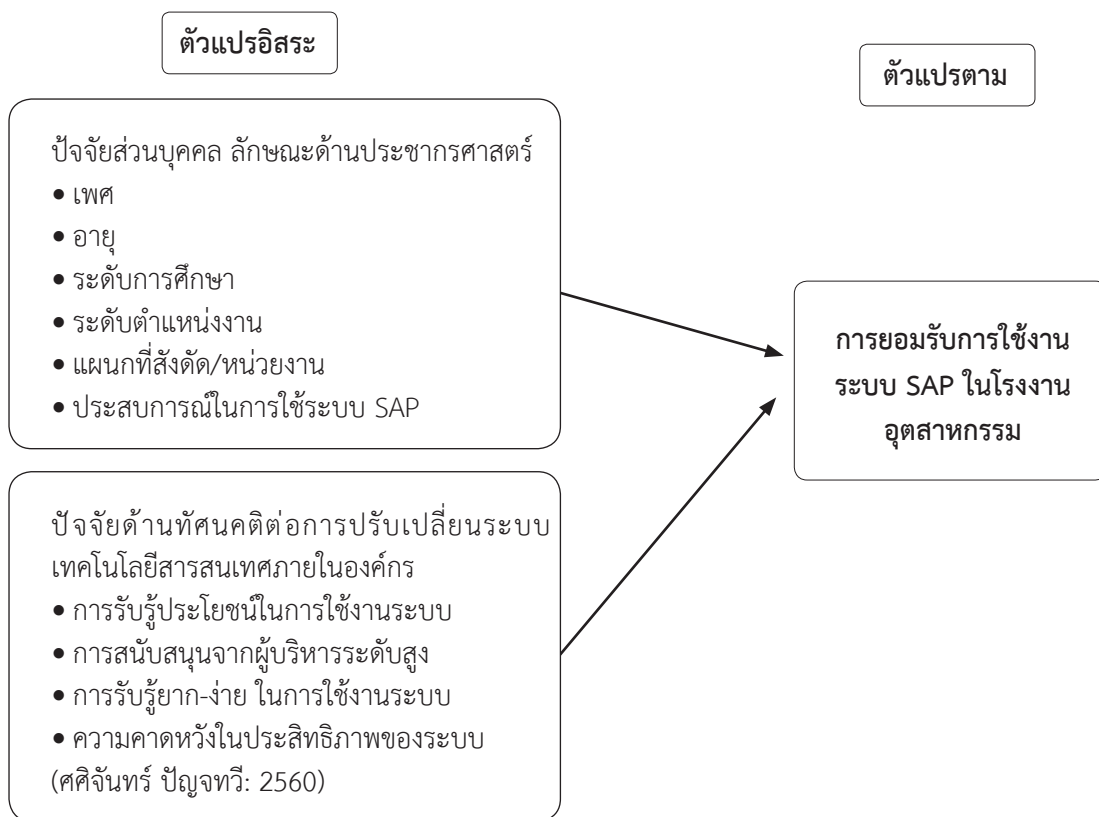
- สมมติฐานที่ H_{2b} ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{2c} ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านการรับรู้การง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- สมมติฐานที่ H_{2d} ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม กรอบนี้คิดในงานวิจัยนี้จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน แผนงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP และปัจจัยด้านทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ในการใช้งาน การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การรับรู้ว่ายาก-ง่ายในการใช้งาน ความคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ กับตัวแปรตาม คือ การยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงาน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรคือ พนักงานผู้ใช้งานระบบ SAP ในโรงงานอุตสาหกรรมจากกรณีศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นโรงงานผลิตเหล็กรีดร้อนชนิดม้วนประเภทหน้าแคบ ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้จังหวัดระยอง จำนวน 286 คน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยการแทนค่าสูตรคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เนื่องจากเป็นที่ยอมรับและสามารถใช้ได้กับกลุ่มประชากรขนาดเล็กตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป จากการคำนวณผลลัพธ์ที่ได้คือ 165 ตัวอย่าง แต่เพื่อความน่าเชื่อถือและป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่อาจจะไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 170 ตัวอย่าง จากผู้ใช้งานระบบ SAP ที่เกี่ยวข้องและใช้งานจริงในแต่ละแผนกโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นของการทำงานดังนี้ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ 90 คน หัวหน้างาน 53 คน ผู้จัดการ 7 คน ระดับงานอื่น ๆ 20 คน และในการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปพื้นฐานลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP หน่วยงานที่สังกัด เป็นต้น ซึ่งในตอนที่ 1 นี้จะใช้ข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ (Check-list) ตอนที่ 2 ทศนคติต่อการยอมรับปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร (ระบบ SAP) ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับของพนักงาน จะเป็นข้อคำถามในด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการรับรู้ยาก-ง่าย การใช้งานระบบ และด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับการใช้งานระบบ SAP โดยเป็นคำถามชนิดปลายปิด (Closed Ended response Questions) โดยใน ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยกำหนดแบบสอบถามที่ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale ตามรูปแบบมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert rating scale) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยค่า IOC ที่ได้จากการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละข้อเกิน 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อคำถามที่ได้นั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือซึ่งใช้วิธีการของแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยนำเสนอแบบสอบถามที่ได้ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขแล้วจึงนำไปทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง จากนั้นจึงนำผลของข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่า Cronbach Alpha ในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไว้ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งจากการหาค่าความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง มีค่า Cronbach Alpha อยู่ที่ 0.901 จึงถือได้แบบสอบถามนี้สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในงานวิจัยฉบับนี้ได้ (Chamnprasas, 2004)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 170 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานผู้ใช้งานระบบ SAP ภายในโรงงานอุตสาหกรรมกรณีศึกษา โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2563 จากนั้นทำการรวบรวมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผล มีการใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทดสอบคุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคล และทศนคติต่อการยอมรับปรับเปลี่ยนระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) ค่าความแตกต่างทางสถิติ (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงาน และใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ทิศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง และความเรียง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานคุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้ใช้งานระบบ SAP จำนวน 170 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 54.7 ผู้ใช้งานมีอายุระหว่าง 26-33 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.1 โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 45.9 ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 52.9 ส่วนด้านประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP พบว่าส่วนใหญ่เคยใช้งานระบบ SAP ทั้งจากองค์กรเดิมและองค์กรปัจจุบันมาก่อนแล้ว 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.4 และผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีฝ่ายงานที่สังกัด/หน่วยงาน อยู่ใน ฝ่ายบริหาร/สำนักงาน/บัญชีการเงิน คิดเป็นร้อยละ 51.8

การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร พบว่าด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งานเมื่อพิจารณาจากข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 (S.D. = .705) ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง แผลผลระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ 3.75 (S.D. = .533) ด้านการรับรู้ยาก-ง่าย ในการใช้งานระบบ SAP โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 (S.D. = .075) ซึ่งแปลผลตามระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ มีระดับค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ที่ 4.23 (S.D. = .817) ซึ่งแปลผลตามระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในส่วนนี้เพื่อทราบถึงสัดส่วนแห่งการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในองค์กร โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยอมรับการใช้งาน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมาคือยอมรับแบบมีเงื่อนไข (การยอมรับแบบมีเงื่อนไข หมายถึง การยอมรับการใช้งานแต่ต้องการให้มีการปรับปรุงระบบในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น) จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และส่วนน้อยยังไม่ยอมรับการใช้งานจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและเป็นผู้ใช้งานระบบทั้งสิ้น 170 คน

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในโรงงานอุตสาหกรรมของพนักงาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในโรงงานอุตสาหกรรมของพนักงาน โดยวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามเพศ 2 กลุ่ม โดยใช้ Independent-Sample t-Tests และทดสอบความแตกต่างของ

ค่าเฉลี่ยในประชากร ≥ 3 กลุ่ม เพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน แผนกที่สังกัด/หน่วยงาน และประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP โดยวิธี One-way ANOVA จากนั้นหากพบว่ามีความสำคัญที่ระดับ 0.05 หรือผลการทดสอบมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกันผู้วิจัยจะทำการทดสอบภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณด้วย Post Hoc Multiple Comparisons ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อนที่มีเงื่อนไข LSD (Least-Significant Difference) ในลำดับถัดไป

ตารางที่ 1 การทดสอบความแตกต่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย	แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ Sig. ≤ 0.05	ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ Sig. ≥ 0.05	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
เพศ	-.501*	.001		ยอมรับ H _{1a}
อายุ		.011		ยอมรับ H _{1b}
18-25 ปี > 34-41 ปี	.910*	.000		
26-33 ปี > 34-41 ปี	.583*	.013		
34-41 ปี > 42-49 ปี	-.667*	.011		
ระดับการศึกษา			.376	ไม่ยอมรับ H _{1c}
ระดับตำแหน่งงาน			.403	ไม่ยอมรับ H _{1d}
แผนกที่สังกัด / หน่วยงาน			.245	ไม่ยอมรับ H _{1e}
ประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP			.068	ไม่ยอมรับ H _{1f}

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, (P-values หรือ Sig. of F ต้องมีค่า $\leq .05$)

จากตารางที่ 1 การทดสอบความแตกต่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ผลการวิเคราะห์ Significant หรือผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากการทดสอบสมมติฐานที่ H₁ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP อย่างน้อย 2 ตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP คือตัวแปรด้านเพศ มีค่า Sig. = .001 และด้านอายุ มีค่า Sig. = .011 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน หรือการเปรียบเทียบพหุคูณ

(Multiple Comparisons) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อน LSD (Least-Significant Different) ดังต่อไปนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่าง ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในโรงงานอุตสาหกรรมของพนักงาน จากการวิเคราะห์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 18-25 ปี มีการยอมรับการใช้งานระบบ SAP มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 26-33 ปี มีการยอมรับการใช้งานระบบ SAP มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี มีการยอมรับการใช้งานมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 42-49 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางด้านล่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) วิธีคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection) มาใช้ในการทดสอบ ซึ่งวิธีนี้จะทำการเลือกตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงที่สุดเข้าสมการก่อน จากนั้นก็จะทดสอบตัวแปรที่ไม่ได้อยู่ในสมการว่าตัวแปรใดบ้างมีสิทธิ์เข้ามาอยู่ในสมการด้วยวิธีคัดเลือกแบบก้าวหน้า (Forward Selection) และขณะเดียวกันก็จะทดสอบด้วยการคัดเลือกแบบถอยหลัง (Backward Selection) โดยจะกระทำการคัดเลือกผสมทั้งสองวิธีในทุกขั้นตอนจนกระทั่งไม่มีตัวแปรใดถูกคัดออกจากสมการ และไม่มีตัวแปรใดจะถูกนำเข้าสมการ กระบวนการก็จะยุติและได้สมการถดถอยที่มีสัมประสิทธิ์โดยพิจารณาจากค่า P-value ของค่าสถิติ t สำหรับตัวแปรต่าง ๆ มีค่าเทียบระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 และในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ จะมีการตรวจสอบเพิ่มเติมว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) โดยการตรวจสอบจะใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ที่เหมาะสมไว้ที่ไม่เกิน 10.0 หากเกินกว่านี้แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง ($VIF \geq 10.0$ แสดงว่าเกิด Multicollinearity) และค่า Tolerance กำหนดไว้ว่าต้องมีค่าเกิน 0.15 แต่ไม่เกิน 1 หากค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระจากกัน หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าเกิดปัญหา Multicollinearity ($Tolerance > 0.15$) ในงานวิจัยฉบับนี้จะขอล่าเฉพาะการตรวจสอบตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) เท่านั้น เพื่อให้ได้ตัวแปรที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ดังนั้นเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม จะพิจารณาค่า Sig. t ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หากค่า Sig. t น้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีอิทธิพลกับตัวแปรตาม และหากค่า Sig. t มากกว่า 0.05 จะเป็นการยอมรับสมมติฐานว่า ตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H_2 : ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กรมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ข้อมูลจากตาราง Coefficients

ตัวแปร ทศนคติต่อการ ปรับเปลี่ยนระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบ SAP (Y)	Collinearity					แปลผล
	Beta	t	Sig.	Tol	VIF	
1.ด้านการรับรู้ประโยชน์ การใช้งาน (X_1)	.890	25.269*	.000	.146	6.827	ยอมรับ H_{2a}
2.ด้านการคาดหวังใน ประสิทธิภาพของระบบ (X_2)	.192	2.112	.036	.146	6.827	ยอมรับ H_{2d}
ค่าคงที่ -1.109 ; $SE_{est} = \pm .208$						
$R = .893$; $R^2 = .797$; $F = 328.062$; $p\text{-value} \leq .000$						

จากตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานที่ H_2 : ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม จากการตรวจสอบตอบค่าตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) โดยการตรวจสอบจะใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance พบว่า จะมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร จากทั้งสิ้น 4 ตัวแปร จำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน และ ด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามและมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า ค่า Tolerance เท่ากันทั้ง 2 ตัวแปรอยู่ที่ .146 ซึ่งมากกว่า 0.15 และไม่เกิน 1 ส่วนค่า VIF ที่มีค่าอยู่ที่ .6827 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ Variance Inflation factor (VIF) ที่เหมาะสมไว้ที่ไม่เกิน 10.0 และค่า Tolerance กำหนดไว้ว่าต้องมีค่าเกิน 0.15 แต่ไม่เกิน 1 ผลการวิเคราะห์จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ที่ .893 และสามารถพยากรณ์การยอมรับการใช้งานระบบ SAP ในโรงงานอุตสาหกรรมได้ร้อยละ (R^2) 79.7 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .208$

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ พบว่าทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ในข้อบ่งชี้ที่ว่าด้วยเรื่องของ ด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน สามารถพยากรณ์ถึงการมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานได้สูงสุดเป็นและมียุทธศาสตร์ทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน หรือค่า Beat .890 รองลงมา คือ ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน หรือค่า Beat อยู่ที่ .192 กล่าวโดยสรุป คือ ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีสองปัจจัยที่สำคัญ คือ ด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน และด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ ซึ่งทั้งสองด้านนี้ ผ่านการวิเคราะห์หาค่าแปรอย่างสมบูรณ์ และไม่เกิด Multicollinearity และสามารถแสดงสมการได้ดังนี้ $Y = .890 (X_1) + .191 (X_2) - 1.109$ ดังตารางที่ 2 ที่แสดงด้านบน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นระบบโปรแกรมตัวหนึ่งในกลุ่มของระบบ ERP ที่โรงงานอุตสาหกรรมกรณีศึกษาได้มีการลงทุนเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร เพื่อรองรับกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ทั้งภาวะเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะมาเป็นเครื่องมือในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้ เนื่องจากการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจ ผู้บริหารหรือผู้นำมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจวางแผน การวางแผนเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของการบริหารในองค์กรทุกแห่ง และต้องกระทำอย่างต่อเนื่องกันตลอดเวลาไม่มีสิ้นสุด จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีตัวแปร ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านตำแหน่งงาน ด้านแผนงานที่สังกัด/หน่วยงาน ด้านประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP ส่วนในงานวิจัยฉบับนี้จะไม่ขอนำปัจจัยด้านเพศมาเป็นสาระสำคัญเพราะผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงขอเน้นที่ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในด้านอื่น ๆ และจากผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ด้วยวิธีการ LSD พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานคือ อายุ มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 18-25 ปี มีการยอมรับการใช้งานระบบ SAP มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 26-33 ปี มีการยอมรับการใช้งานระบบ SAP มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 34-41 ปี มีการยอมรับการใช้งานมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 42-49 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirinivatkul (2014) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พบว่าทศนคติของผู้ใช้งานและประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ส่งผลต่อการยอมรับ เป็นเหตุเป็นผล ส่วนตัวแปรด้านระดับการศึกษา ด้านระดับตำแหน่งงาน ด้านแผนกที่สังกัด/หน่วยงาน ด้าน

ประสบการณ์ในการใช้งานระบบ SAP ไม่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงาน

ปัจจัยทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร มีอย่างน้อย 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงาน คือ ด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน สามารถพยากรณ์ถึงการมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานได้สูงสุดเป็นและมียุทธศาสตร์ทางสถิติ รองลงมาคือ ด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ และทั้ง 2 ตัวแปรนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ พบว่าทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ในข้อบ่งชี้ที่ว่าด้วยเรื่องของด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งาน สามารถพยากรณ์ถึงการมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานได้สูงสุดเป็นและมียุทธศาสตร์ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน หรือค่า Beta .890 ส่วนทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านการคาดหวังในประสิทธิภาพของระบบ พบว่า มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานเช่นกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน หรือค่า Beta อยู่ที่ .192 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าตัวแปรต่าง ๆ ของด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งานในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นพนักงานผู้ใช้งานระบบเห็นด้วยมากที่สุดว่าระบบ SAP ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ระบบ SAP สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ในระดับมาก ระบบ SAP ช่วยลดขั้นตอนในการทำงาน และที่สำคัญช่วยลดเอกสารในการนำส่งแผนกต่าง ๆ ได้ ซึ่งพนักงานเห็นด้วยในระดับมาก ระบบ SAP ช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้นจนมีเวลาเหลือไปปฏิบัติงานอื่น ๆ ได้ ซึ่งข้อนี้พนักงานเห็นด้วยมาก และระบบ SAP ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Punjathawee (2017) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศของสถาบันการพลศึกษา แสดงให้เห็นว่าระบบสารสนเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ช่วยให้บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารก่อนจะพิจารณาสั่งการให้มีการดำเนินงานต่อไปและเทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีเวลาไปปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เป็นเครื่องมือในการทำงานที่ช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และสิ่งสำคัญในการใช้ระบบสารสนเทศที่ช่วยในการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ได้รวดเร็วและสะดวกมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongmala (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าการรับรู้ยาก-ง่ายในการใช้งานมีความสัมพันธ์กับการใช้งานส่งผลต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมยอมรับระบบ e-GP ว่าเมื่อผู้ใช้งานระบบได้รับรู้ถึงประโยชน์และรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ จะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้งาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongsumet (2013) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้งานระบบการเรียนผ่านเว็บ พบว่าเมื่อผู้ใช้งานในระบบเกิดความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อระบบ จะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ใช้งานรับรู้ถึงประโยชน์และมีความต้องการที่จะใช้งาน ทั้งนี้ความสำเร็จในการดำเนินงานของระบบการเรียนผ่านเว็บจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นกับการยอมรับในการใช้งานของระบบนั่นเอง เพราะการที่ผู้ใช้งานระบบ

เกิดทัศนคติที่ดีต่อระบบ ในด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งานระบบ ยกตัวอย่างเช่น ระบบ SAP ช่วยลดขั้นตอนในการทำงาน และช่วยลดเอกสารในการนำส่งแผนกต่าง ๆ ได้ ซึ่งมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการยอมรับระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัย ทัศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเหล็กรีดร้อนเป็นตัวอย่างในกรณีศึกษา ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจเลือกทำวิจัยในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ใช้งานระบบ SAP เหมือนกัน เช่นอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยานยนต์ หรือโรงพยาบาล เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้การลงทุนในการติดตั้งระบบ SAP ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการลงทุนเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่อไปได้ในอนาคต

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้งานมีอิทธิพลต่อการยอมรับสูงสุด โดยมีแนวโน้มว่าผู้ใช้งานระบบมีทัศนคติเป็นไปในเชิงบวกว่า ระบบ SAP สามารถช่วยให้งานประสบผลสำเร็จ เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และจะเป็นผลดีมากยิ่งขึ้นทางผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบถึงข้อดีและและเสียของการใช้งานจะได้นำข้อบกพร่องของการใช้งานไปปรับปรุงและพัฒนาได้ต่อไปในอนาคต

3. ควรทำการศึกษาตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ที่มีส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ในตัวแปรด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อค้นหาปัจจัยที่สำคัญตัวอื่น ๆ ต่อไป เช่น พนักงานต้องการให้ปรับปรุงระบบ SAP ในด้านใดเพิ่มขึ้นบ้างเพื่อให้การลงทุนในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กรเกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด

รายการอ้างอิง

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. (2538). **ทัศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรม: การวัด การพยากรณ์และการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.

จิรัสย์ สิรินวัฒน์กุล. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เอกสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**

ธวัชชัย สมตระกูล. (2557). **ระบบบริหารค่าตอบแทนของพนักงานธุรกิจดูแลรักษารถยนต์ที่มีผลต่อเป้าหมาย รายได้ของธุรกิจ. คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ.**

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ราชภัฏอุบลราชธานี.

นพวรรณ รักษ์ดิษฐกุล. (2544). **การศึกษาการนำซอฟต์แวร์ ERP มาประยุกต์ใช้งานในองค์กรไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.**

- เปรมกมล หงษ์ยนต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาต้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- ภัทรดนัย พิริยะธนภัทร. (2558). การศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยด้านเว็บไซต์พระเครื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าหรือประมวลพระเครื่องออนไลน์ (E-Commerce). บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภัทรราวี ทองมาลา. (2558). การยอมรับระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ภัทรราวี วงศ์สุเมธ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้งานระบบการเรียนรู้ผ่านเว็บ. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภาณุพงศ์ เสกทวีลาภ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจด้านพฤติกรรมการใช้ Cloud Storage ในระดับ Software-as-a-Service (SaaS) ของพนักงานองค์กรเอกชน ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจของ กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มณฑา เรืองเดช. (2560). ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพการจัดซื้อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลลิสรา พิมพ์พงษ์. (2553). การใช้งานระบบ System Application Program (SAP) เพื่อการจัดซื้อของกองพัสดุและจัดการทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอรรดา ชำนิประศาสน์. (2547). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา สถาบันพลศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุมนชนี ดั่งชะเอม. (2553). การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตนาการใช้งานระบบการวางแผนทรัพยากรองค์กร (ERP) ของผู้ใช้งานโปรแกรม SAP. บัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิทธิพล โพธิ์ทองคำ. (2554). ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการจัดการของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล. (2554). ความตระหนักการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์กรภาครัฐ : กรณีศึกษาสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Translated Thai References

- Akeluck thanacharoenphisal. (2011). **Personnel's Awareness and Acceptance on Implementation of Environmental Management System (ISO 14001) in Public Organization: A Case Study of Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.** A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Master Degree. Faculty of Social and Environmental Development: National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Jirat Siriniwatkul. (2015). **Determinants Influencing the SAP System Adoption of State Enterprises: A Case Study of Thailand Institute of Scientific and Technological Research.** Master of Business Administration Program in Information: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- Jirawat Wongsawatdiwat. (1995). **Attitude, Belief, and Behavior: Measurement, Forecasting, and Changing.** Bangkok: Assumption University. (in Thai)
- Lalisa Phimphong. (2010). **System Application Program (SAP) Adoption for Procurement of Division of Supplies and Property, University of Thai Chamber Commerce.** Master of Business Administration, Graduate School: University of Thai Chamber Commerce. (in Thai)
- Laddawan Petchroj and Atchara Chamniprasas. (2004). **Research methodology.** Bangkok: Pimdee Printing. (in Thai)
- Monta Ruangdej. (2017). **Effectiveness and Efficiency of Electronic Procurement of Thai Oil Public Company Limited.** Master of Public Administration Thesis, College of Public Administration: Burapha University. (in Thai)
- Patrawadee Thongmala (2015). **The Users Acceptance Electronic Government Procurement (e-GP) of Rajamangala University of Technology.** A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Master of Accounting Program: Prince of Songkla University. (in Thai)
- Patrawadee Wongsumeth. (2013). **Factors Influencing the Adoption of Web-Based Learning System. Independent Study.** Master Degree: Bangkok University. (in Thai)
- Pattaradanai Phiriyathanapat (2015). **A Study of Demographic, Consumer Behavior and Electronic Web Factors on E-Commerce Site Amulet Affecting Buying Decision or Auction Amulet Online (E-Commerce).** Master of Business Administration Program: Bangkok University. (in Thai)

- Phanupong Sektaweelarp. (2014). **Factors Affecting Behavioral Intentions to Use Cloud Storage at Software-as-a-Service (SaaS) Level of Private Organization Officers in Central Business District (CBD) of Bangkok.** Master of Business Administration: Bangkok University.
- Premkamol Hongyon. (2019). **Factors Influencing the Decision to Purchase the Product via Online Application (Lazada) of Consumers in Digital Era in Bangkok.** Independent Study Master of Business Administration Program: Siam University.
- Sasijan Panjatawee. (2016). **Factors Influencing on Adoption of Information System: Case Study of Institute of Physical Education, Chiang Mai Campus.** Independent Study. Master of Business Administration: Chiang Mai Rajabhat University.
- Sumanthani Duangchem. (2010). **The causal influence of the variables on the intent of the use of the enterprise resource planning (ERP) system of SAP users.** Graduate school Master of Accounting: Kasetsart University.

คณะผู้เขียน

นางสาวชรินทร์ฉัตร ตั้งอำไพสกุล

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงวรชัยพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: s61567809010@ssru.ac.th

ดร.บรรดิษฐ์ พระประทานพร

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงวรชัยพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ Increasing the Efficiency of Procurement Management

สิริวรรณ คงตุง* และชิตพงษ์ อัยสานนท์

*คณะวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Siriwan Khongtung¹ and Chitpong Ayasanond

Faculty of Logistics and Supply Chain, Suansunandha Rajabhat University

Received: August 4, 2020

Revised: October 2, 2020

Accepted: October 6, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดซื้อ (2) ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ (3) เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้รูปแบบคู่ขนาน ซึ่งประกอบด้วย 1) วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่พนักงานแผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม แผนกแม่บ้าน แผนกบัญชี และจัดซื้อ แผนกช่างบำรุง/ซ่อมแซม จำนวน 198 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดซื้อ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับดังนี้ การจัดการข้อมูล รองลงมาการวางแผนในการดำเนินการ การจัดเก็บข้อมูลและการควบคุม ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรด้านการควบคุม ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูล มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานเท่ากับ 0.442, 0.272 และ 0.177 ตามลำดับ 2) วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแทนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ มีการวิเคราะห์แบบอุปนัย การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ สามารถสรุปผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อที่ดี ควรมีการควบคุม การจัดการข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลที่ดีทำให้งานลดต้นทุนในการทำงานลดลง ส่งผลให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การจัดซื้อ บริษัท เอบีซี

Abstract

The objectives were to (1) study the opinions towards procurement management (2) study the variables that affected the efficiency enhancement of procurement management (3) develop the guideline for enhancing the efficiency of procurement management. This research employed the mixed-method research design which consisted of 1) Regarding the quantitative research, the sample included 198 cases of employees from food and beverage, housekeeping, accounting and procurement and maintenance departments. The tool used for data collection was a questionnaire with the reliability coefficient of the whole questionnaire of 0.75. The statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation and Multiple regressions analysis. The results of research indicated that the overall opinion towards procurement management was at the moderate level with the information management at the highest mean followed by management planning and information storage and control. For the factors influencing the efficiency enhancement of procurement management at the statistical significance level of 0.05, control parameter affected procurement management the most followed by information management and information storage with the standardized beta coefficient (β) of 0.442, 0.272 and 0.177, respectively. 2) The qualitative research used the interview as the tool to collect data with the key informants instead of sample groups as well as an analytic induction to analyze the data. The research findings indicated that the efficiency enhancement of procurement management was influenced by control, information management and information storage resulting in lower operating costs and increased profits.

Keywords: Efficiency, Procurement, ABC Company

บทนำ

ในภาวะที่มีการแข่งขันทางธุรกิจได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ผู้บริหารก็ต่างตกอยู่ภายใต้แรงกดดันที่จะต้องทำให้องค์กรมีการบริหารต้นทุนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ธุรกิจมุ่งเน้นถึงด้านความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก การตอบสนองต่อความต้องการที่ทันต่อตามความเปลี่ยนแปลงของลูกค้าและอยู่บนพื้นฐานของต้นทุนการผลิตต่ำ กำไรสูงสุด โดยผลิตในปริมาณที่พอเหมาะ ดังนั้น การนำเครื่องมือมาช่วยในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และเครื่องมือที่สามารถช่วยผู้ประกอบการในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีก็คือ ระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นการบริหารที่มีแนวคิดที่มุ่งเน้นความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า องค์กรไม่สามารถแข่งขันได้โดยลำพัง แต่จะต้องแข่งขันกันในรูปแบบของโซ่อุปทาน หรือการแข่งขันที่เป็นแบบเครือข่าย โดยเฉพาะการจัดการโลจิสติกส์ เป็นแหล่งที่มาของความได้เปรียบในการแข่งขัน

ที่ผู้ประกอบการใช้ ทั้งในระดับธุรกิจและระดับประเทศ (Kasikorn Research Center, 2017)

กิจกรรมการจัดซื้อนับเป็นกิจกรรมแรกเริ่มที่สถานประกอบการ ควรที่จะให้ความสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถลดต้นทุนเพื่อเพิ่มกำไรให้แก่สถานประกอบการได้ โดยเฉพาะถ้าเป็นงานจัดซื้อจัดหาในที่มีเรื่องเทคนิคเข้ามาเกี่ยวข้อง ความเที่ยงตรงแม่นยำ การนำไปใช้งานอย่างถูกต้องตามลักษณะงาน ต้องบอกว่าเป็นภาระที่หนักทีเดียว หลาย ๆ บทความที่ได้ถูกถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งถือว่าเป็นกูรูในด้านการจัดซื้อจัดหา เป็นที่ยอมรับอย่างสูงในวงการ สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นกลยุทธ์อันชาญฉลาด การจัดซื้อจัดหาทางอุตสาหกรรม ซึ่งมีข้อพิจารณาต่างกับการจัดซื้อจัดหาสิ่งของทั่วไปเป็นอย่างมาก การบริหารจัดการซัพพลายเออร์ เน้นอนว่าการทำงานของฝ่ายจัดซื้อเต็มไปด้วยความกดดันเรื่องราคาหรือต้นทุน การลดต้นทุนมีหลายวิธี แต่วิธีที่แย่ที่สุด คือ การกดราคาซัพพลายเออร์ ผู้รู้ในวงการจัดซื้อทั่วไปต่างก็แนะนำไปในทิศทางเดียวกันว่า การจะลดต้นทุนอย่างยั่งยืน ต้องเจรจาต่อรองในรูปแบบของพันธมิตรธุรกิจ หรือ Business Alliance (Kasikorn Research Center, 2017)

ผู้บริหารปัจจุบันต่างตระหนักถึงความรุนแรงของการแข่งขันในทางธุรกิจ ทั้งการแข่งขันจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ การดำเนินธุรกิจที่อยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในยุคโลกไร้พรมแดน คู่แข่งขันสามารถรับรู้ข้อมูลและข่าวสารจากประเทศต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากระบบเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ดังนั้น ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ที่อยู่ท่ามกลางภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว โดยการนำข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีการผลิต นวัตกรรม ภาวะการณ์ทางด้านต่าง ๆ อาทิ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรศาสตร์ และคู่แข่ง เป็นต้น มาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ (Diloktharasanon, 2015)

บริษัท เอปี้ซี เป็นโรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก ทั้งหมด 320 ห้อง ซึ่งมีลักษณะการบริการแบบหุ่นส่วน โดยมีการถือหุ้นเป็นสองส่วนในส่วนของเจ้าของในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน บริษัท เอปี้ซี เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2545 และมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารจัดการเมื่อปี 2560 โดยลักษณะการบริหารจัดการเป็นการกึ่งการบริหารจัดการโดยใช้การบริหารงานแบบแฟรนไชส์ (Franchise Groups) ระบบแฟรนไชส์จะวางระบบการจัดการบริหารหน้าที่ของบุคลากร การวางแผนพัฒนาองค์กร ระบบการตลาดออกแบบในการตกแต่งโรงแรม การใช้วัสดุอุปกรณ์ และการวางระบบงานบริการให้ได้มาตรฐาน เจ้าของธุรกิจโรงแรมในระบบแฟรนไชส์มีสิทธิและอำนาจในการจัดการให้สอดคล้องกับข้อตกลงซึ่งให้ไว้กับระบบแฟรนไชส์ การตัดสินใจสูงสุดจึงขึ้นอยู่กับหุ้นส่วนชาวต่างชาติ ในโรงแรมจึงมีฝ่ายบริหารที่เป็นคนไทย และต่างชาติ สินค้าบางอย่างต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็น นโยบาย ของโรงแรมทุกสาขาที่ต้องมีมาตรฐานเดียวกัน หลักการใช้สินค้าชาวต่างชาติก็มักเคยชินกับสินค้าที่ตัวเองเคยใช้ มาตรฐานการนำเข้าสินค้าอย่างเช่น อาหารทะเล อาหารทะเลแช่แข็ง เนื้อนำเข้า ผักสด ผลไม้ เครื่องดื่ม วัสดุและอุปกรณ์ เครื่องเขียน เป็นต้น จำเป็นจะต้องมีการบรรจุภัณฑ์ที่ถูกสุขลักษณะเท่านั้น มาตรฐานต้องสูง ซัพพลายเออร์ ที่จัดส่งสินค้าเหล่านี้จึงมีราคาค่อนข้างสูง ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงมากจนทำให้กำไรลดลง

จากปัญหาดังกล่าวผู้บริหารจึงให้ความสำคัญในการบริหารการจัดซื้อ ที่ต้องทำตามข้อตกลงของแฟรนไชส์ ทำให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ จึงต้องการที่จะถอดบทเรียนจากกรณีศึกษานี้เพื่อหาปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ จึงเป็นที่มาในงานวิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อ

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเพื่อ

1. ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการจัดซื้อ ของบริษัท เอบีซี
2. ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ของบริษัท เอบีซี
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ของบริษัท เอบีซี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ได้ทำการศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์และเรียบเรียงรายละเอียด ซึ่งสามารถนำเสนอตามลำดับดังนี้ 1. แนวคิดการจัดการ โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน 2. แนวคิดการจัดซื้อ 3. แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์ 4. แนวคิดการวัดประสิทธิภาพสำหรับกิจกรรมการจัดซื้อและการเพิ่มประสิทธิภาพ 5. ประวัติและความเป็นมาขององค์กร 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7. กรอบการศึกษาและกรอบแนวคิดในงานวิจัย

การจัดการโลจิสติกส์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการซัพพลายเชน เพื่อช่วยในการวางแผน การสนับสนุน การควบคุมการไหลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการเก็บรักษาสินค้าบริการกับสารสนเทศที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสุดท้าย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าความสำคัญอันดับแรกของการจัดการระบบโลจิสติกส์ในระบบธุรกิจ คือการสร้างประโยชน์จากเวลาและสถานที่ หรือสร้างคุณค่าโดยการนำสินค้าจากต้นกำเนิดไปสู่สถานที่ที่มีความต้องการทำหน้าที่นี้ก็คือ การนำสินค้าจากแหล่งที่ถูกต้องในรูปแบบจังหวะเวลา คุณภาพและปริมาณด้วยต้นทุนที่พอเหมาะไปสู่สถานที่ที่ถูกต้อง โดยมีพันธกิจ (Aphaphattsakul, 2008)

การจัดการโซ่อุปทาน เป็นวิธีที่บูรณาการ หน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้จัดส่งสินค้าหรือวัตถุดิบหรือซัพพลายเออร์ ผู้ผลิต คลังสินค้า และร้านค้าเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การผลิตและกระจายสินค้าดำเนินไปอย่างถูกต้องในแง่ของปริมาณ สถานที่ และเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของทั้งระบบให้ต่ำที่สุด และยังสามารถตอบสนองต่อระดับการบริการที่ลูกค้าต้องการดั่งนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเกิดความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า และต้นทุนต่ำที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการโซ่อุปทาน (Theppitak, 2011)

การจัดซื้อจัดหาวา เป็นกิจกรรมที่มีขอบเขตกว้างกว่ากระบวนการจัดซื้อ ซึ่งครอบคลุมการจัดการพัสดุของสินค้า และบริการเพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าและบริการที่ได้จัดซื้อไว้เป็นไปตามข้อกำหนดของบริษัท (Theppitak, 2011)

การจัดซื้อเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การที่กิจการมีการจัดหาที่สร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า โดยมีเป้าหมายในการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กร จากแนวคิดดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า การจัดซื้อเชิงกลยุทธ์ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการได้มาที่ต้นทุนต่ำ คุณภาพและการส่งมอบที่ดีเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึง การจัดการคุณภาพ การพิจารณาความสามารถของกระบวนการในกระบวนการจัดหา การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ความสามารถในการออกแบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์และการลดค่าใช้จ่ายของคู่ค้า (Paniantong, 2009)

แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์ คือการตัดสินใจเลือกซื้อจากซัพพลายเออร์รายเดียว หรือหลายรายนั้นไม่มีสูตรตายตัวว่าจะตัดสินใจเลือกแบบใด แต่ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของบริษัทหรือดุลยพินิจของฝ่ายจัดซื้อจัดหากก็ตาม การรักษาสัมพันธ์ภาพกับซัพพลายเออร์ในยุคนี้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ แต่ที่ขึ้นอยู่กับเหตุผลหลายประการว่าจะต้องการความคงเส้นคงวาของ ซัพพลายเออร์คุณภาพ หรือประกันความเสี่ยง ส่วนการจะยกเลิกซื้อจากซัพพลายเออร์รายเดียว หรือหลายรายนั้นควรดำเนินการจากเบาไปหาหนัก ซึ่งควรทำบันทึกเชิญประชุมปรึกษาหารือหาทางออกร่วมกัน 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) ฝ่ายจัดซื้อ 2) ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ 3) ซัพพลายเออร์ โดยอธิบายชี้แจงถึงสาเหตุ และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ซ้ำโดยมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น (Farangthong, 2010)

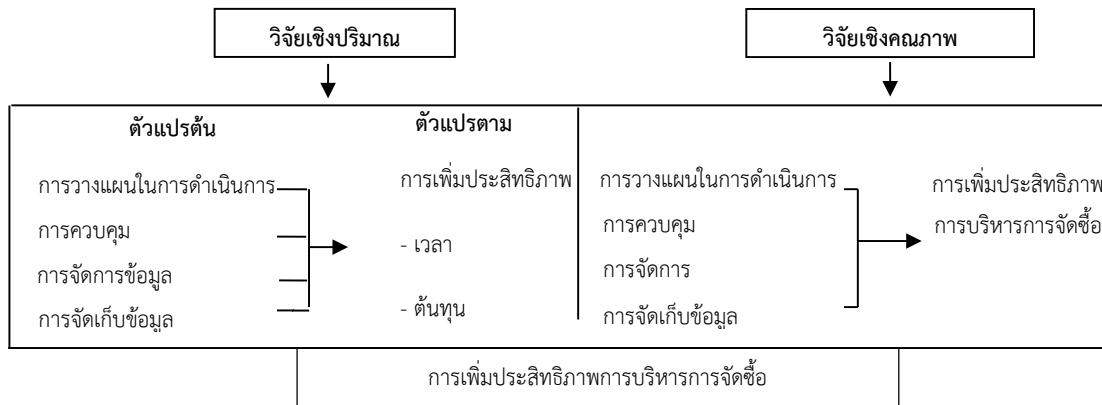
แนวคิดด้านการจัดซื้อและประสิทธิภาพทางการจัดซื้อการจัดซื้อจัดจ้างเป็นกลยุทธ์ที่องค์กรต่าง ๆ ให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดซื้อที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้ การจัดซื้อในปัจจุบันจะเน้นในเรื่องของการลดต้นทุนรวม การเพิ่มคุณค่าการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้จำหน่ายในระยะยาว (Suwansup & Sasanathan, 2014)

Chaiphan, Kheawngam & Moracharoen (2017) ได้ศึกษาเรื่อง เรื่องการเพิ่มการรับรู้จากการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้สอดคล้องกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 สำหรับบุคลากร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้และความตระหนักเพิ่มขึ้นโดยดูจากค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นในส่วนการกำหนดขอบเขตของงาน การบริหารสัญญา วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และบทกำหนดโทษ เว้นแต่การบริหารพัสดุ และสามารถให้บุคลากรใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด

Suwansup & Sasananan (2014) ได้ศึกษาเรื่อง เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดซื้อด้วยการจัดการความสัมพันธ์กับผู้จำหน่าย กรณีศึกษา อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า การจัดการความสัมพันธ์กับผู้จำหน่ายในอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน มี 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การจัดการความสัมพันธ์แบบผิวเผิน และการจัดการความสัมพันธ์แบบร่วมมือ โดยการจัดการความสัมพันธ์กับผู้จำหน่ายแบบผิวเผิน จะเหมาะสมกับสินค้าที่มีความสำคัญต่ออากาศยานน้อย มีจำหน่ายทั่วไป เป็นสินค้าที่ใช้แล้วหมดไป ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดซื้อในเรื่องของต้นทุนราคาสินค้าเป็นหลัก ในขณะที่การจัดการความสัมพันธ์แบบร่วมมือ จะเหมาะสมกับสินค้าที่มีความสำคัญต่ออากาศยานสูง มีมูลค่าสูง และส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ซ่อมบำรุงได้โดยความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดซื้อในเรื่องของต้นทุนการขนส่งสินค้า และต้นทุนในการสั่งซื้อ เพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการตอบสนองการสั่งซื้อ ประสิทธิภาพทางการขนส่ง และเพิ่มประสิทธิภาพในด้านคุณภาพของสินค้าและผู้จำหน่าย

Pongcheep (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับปรุงลดปริมาณใบขอซื้อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อ กรณีศึกษา: โรงงานผลิตน้ำตาลแห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร จากการศึกษาพบว่า จำนวนใบขอซื้อที่มีจำนวนคงค้างในแต่ละปีงบประมาณที่มีจำนวนมาก ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ แผนภูมิแก๊งปลา มาค้นหาสาเหตุและเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหา และเลือกแก้ไขในส่วนที่มีปัญหามากที่สุด ผลการดำเนินการปรับปรุงสามารถลดปริมาณใบขอซื้อจากงบประมาณ 2560/2561 จำนวน 3,292 ใบ ซึ่งมีจำนวนลดลงในปี 2561/2562 จำนวน 1,513 ใบ หรือคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ที่ปรับลดลงได้ร้อยละ 45

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการศึกษาและกรอบแนวคิดในงานวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างตัวแปรต้น ประกอบด้วย การวางแผนในการดำเนินการ การควบคุม การจัดการข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล กับตัวแปรตาม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านเวลา และต้นทุน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยใช้รูปแบบคู่ขนาน ประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

- ประชากร คือ พนักงานของบริษัท เอปซี ทั้งหมดจำนวน 389 คน
- กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (1973) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 ค่าความคลาดเคลื่อน ± 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 คน แบ่งออกเป็น แผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 111 คน แผนกแม่บ้าน จำนวน 33 คน แผนกบัญชีและจัดซื้อ จำนวน 10 คนแผนกช่างบำรุง/ซ่อมแซม จำนวน 44 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานในเรื่องการบริหารการจัดซื้อ ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยอาศัยการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิควิธีแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 ท่าน โดยมีเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เป็นบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องการบริหารการจัดซื้อเป็นอย่างดี
2. เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจัดซื้อโดยตรง
3. เป็นบุคคลที่อยู่ในสถานประกอบการที่ดำเนินกิจการในบริษัท เอปซี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการจัดซื้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณ

ค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ส่วน โดยแบบสัมภาษณ์มีเนื้อหาครอบคลุมข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ของบริษัท เอบีซี ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยใช้ดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยค่า IOC ที่ได้จากการตรวจสอบมีค่าเกิน 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วจึงนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยการทดลองเก็บข้อมูลก่อนนำไปใช้จริง จากผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค 0.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทั้งหมดโดยต้องมีค่ามากกว่า 0.70 (Srisaart, 2004) จึงถือว่าผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

3.1 ติดต่อขอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลตัวอย่างวิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อใช้แนบกับแบบสอบถามสำหรับแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและความสมบูรณ์ของเอกสาร

3.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยโดยเสนอไปยังหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างวิจัยให้ตอบแบบสอบถาม

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติใช้ทดสอบตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่เก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูลตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไป จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการพิจารณาลักษณะร่วมกันของข้อมูลรูปธรรมเพื่อสรุปรวมลักษณะดังกล่าว

ผลการศึกษา

การนำเสนอข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 2 ปี และเป็นพนักงานในแผนกแผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดซื้อ

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผนในการดำเนินการ	3.26	0.72	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุม	3.25	0.71	ปานกลาง
3. ด้านการจัดการข้อมูล	3.28	0.69	ปานกลาง
4. ด้านการจัดเก็บข้อมูล	3.25	0.73	ปานกลาง
รวม	3.26	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการจัดการข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.69) ด้านการวางแผนในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.72) ด้านการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.73) ด้านการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเวลา	3.26	0.71	ปานกลาง
2. ด้านต้นทุน	3.25	0.69	ปานกลาง
รวม	3.26	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านเวลาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.71) ด้านต้นทุนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปร	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ				
	b	β	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่	1.163		0.205	5.680*	0.000
การวางแผนในการดำเนินการ	-0.81	-0.103	0.45	-1.807	0.072
การควบคุม	0.367	0.442	0.53	6.893*	0.000
การจัดการข้อมูล	0.234	0.272	0.50	4.641*	0.000
การจัดเก็บข้อมูล	0.122	0.177	0.43	2.835*	0.005

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผนในการดำเนินการ การควบคุม การจัดการข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.122 - 0.367 ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การควบคุม มีค่าเท่ากับ 0.367 รองลงมาคือ การจัดการข้อมูล มีค่าเท่ากับ 0.234 และส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยสุดคือ การจัดเก็บข้อมูล

4. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวมปัจจัยทั้ง 4 ตัว เมื่อใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ แบบเชิงเส้นตรง พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ มี 4 ตัวแปร คือ การวางแผนในการดำเนินการ (X_1) การควบคุม (X_2) การจัดการข้อมูล (X_3) และการจัดเก็บข้อมูล (X_4) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อทำนายการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.163 - 0.081 X_1 + 0.367 X_2 + 0.234 X_3 + 0.122 X_4$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Zy = 1.163 - 0.103 X_1 + 0.442 X_2 + 0.272 X_3 + 0.177 X_4$$

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปร	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ				
	b	β	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่	1.163		0.205	5.680*	0.000
การวางแผนในการดำเนินการ	-0.81	-0.103	0.45	-1.807	0.072
การควบคุม	0.367	0.442	0.53	6.893*	0.000
การจัดการข้อมูล	0.234	0.272	0.50	4.641*	0.000
การจัดเก็บข้อมูล	0.122	0.177	0.43	2.835*	0.005

$R^2 = 0.453$, $AR^2 = 0.442$, $F = 39.985$, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของการพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรการควบคุม (X_2) สามารถพยากรณ์การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการซื้อสูงสุด โดยมีค่า β เท่ากับ 0.442 รองลงมาคือ การจัดการข้อมูล (X_3) โดยมีค่า β เท่ากับ 0.272 และการจัดเก็บข้อมูล (X_4) โดยค่า β เท่ากับ 0.177

5. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ

- 1) ควรมีการวางแผนกำหนดจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงานและแผนงาน
- 2) ควรมีการวางแผนในการพัฒนากิจกรรมทางด้านการจัดซื้อ ในทุกกิจกรรมให้สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างมีระบบ
- 3) ควรให้ความสำคัญกับการควบคุมการส่งกำลังบำรุงและซ่อมแซม เครื่องจักรยานพาหนะต่าง ๆ ให้เพียงพอต่องานที่ต้องการซ่อม ไม่ควรปล่อยให้ลูกค้าต้องรอ
- 4) ควรมีผู้รับผิดชอบการกำจัดและควบคุมวัสดุที่เป็นเศษเหลือจากกระบวนการผลิต การกระจายสินค้า หรือการบรรจุ
- 5) ควรมีการพัฒนาไปสู่การจัดการระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศในองค์กร ทั้งการบันทึกข้อมูลการประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล ให้เพิ่มมากขึ้น
- 6) ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมและรองรับกับการใช้งานที่เป็นประโยชน์ในการควบคุม การวางแผน การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ และการกระจายสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้รวดเร็วมากขึ้น
- 7) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ โดยใช้ฐานข้อมูลรวมกัน ณ เวลาเดียวกัน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
- 8) ควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์อยู่เสมอเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ภายหลังโดยที่ข้อมูลยังถูกเก็บไว้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการวิจัยข้างต้นพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดซื้อ ได้แก่ การจัดการข้อมูล รองลงมาการวางแผนในการดำเนินการ การจัดเก็บข้อมูลและการควบคุม ซึ่งมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการจัดการข้อมูล โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีความสามารถในการจัดการกระบวนการไหลของข้อมูลและสินค้าที่ประหยัดสูงสุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thirachit (2013)

2. ด้านการวางแผนในการดำเนินการ โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีการวางแผนการการบริหารการจัดซื้อระยะกลาง 1-3 ปี ที่กำหนดกิจกรรมการจัดซื้อหลัก ภายใต้กรอบของการวางแผนการจัดซื้อเชิงกลยุทธ์ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punyaban & Wongmanee (2017)

3. ด้านการจัดเก็บข้อมูล โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีการกำหนดรหัสสินค้า รหัสลูกค้า รหัสผู้ส่งมอบ รหัสคลังสินค้ารหัสใบสั่งซื้อ รหัสใบสั่งผลิต เพื่อการบันทึกข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chanchuea (2012)

4. ด้านการควบคุม โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีการทำข้อตกลงกับผู้ส่งมอบหลัก และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้องค์กรและผู้ส่งมอบหลักได้รับประโยชน์ร่วมกัน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punyaban & Wongmanee (2017)

จากผลการศึกษาการวิจัยข้างต้นพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ได้แก่ การควบคุม การจัดการข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ซึ่งมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการควบคุม ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อมากที่สุด ($\text{Beta}=0.442$) อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมองว่าปัจจัยด้านการควบคุม ในการบริหารการจัดซื้อที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการจัดซื้อ เช่น มีการทำข้อตกลงกับผู้ส่งมอบหลัก และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้องค์กรและผู้ส่งมอบหลักได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punyaban & Wongmanee (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองกับซัพพลายเออร์ กรณีศึกษา บริษัท เอปซี เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า เมื่อทราบข้อมูลปริมาณและความต้องการใช้สินค้าแล้ว นำข้อมูลมาจัดทำข้อตกลงด้านราคา ซึ่งฝ่ายจัดซื้อสามารถนำปริมาณความต้องการใช้สินค้าทั้งปี มาเจรจาต่อรองกับทางซัพพลายเออร์โดยต่อรองราคาเป็นยอดรวมทั้งปี และเจรจาเรื่องการทยอยส่งมอบสินค้าให้เป็นไปตามไตรมาสของฝ่ายการตลาด สามารถลดต้นทุนการสั่งซื้อสินค้าโดยคิดเป็นร้อยละ 18.80 และองค์กรได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมสินค้าคงคลัง เพราะการควบคุมสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพสามารถลดต้นทุนที่จะจมเปล่าในการลงทุนที่ต้องใช้เงินทุนหมุนเวียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srivong (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดซื้อจัดหาวัสดุด้วยการจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการจัดซื้อจัดหาชิ้นส่วน อะไหล่เครื่องจักรและวัสดุจำเป็น

ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในปัจจุบัน ของบริษัท ผู้ผลิตแก้ว จำกัด พบว่า การบันทึกสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดซื้อสามารถบริหารงานได้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น วัดได้จากต้นทุนการสั่งซื้อที่ลดลง

2. ด้านการจัดการข้อมูล ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้ออยู่ในระดับปานกลาง (Beta=0.272) ซึ่งในการจัดการข้อมูลนั้นก็มีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ เนื่องจาก ในองค์กรมีหลายสาขาคอบคลุมทั่วโลก เป็นเรื่องยากยิ่งนักที่แต่ละประเทศจะสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ข้อมูลเดียวกันในการบริหารการจัดซื้อที่มีความซับซ้อน เมื่อเรามีความสามารถในการจัดการกระบวนการไหลของข้อมูลและสินค้าที่ประหยัดสูงสุด ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในด้านนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของThirachit (2013) ที่ได้ศึกษาเรื่อง เกี่ยวกับระบบการจัดการแหล่งจัดส่งวัตถุดิบและคำร้องขอใบเสนอราคา ในการจัดซื้อสินค้าของกรณีศึกษาของ บริษัท เอ็มเค เรสโตรองค์ กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) พบว่า การบริหารจัดการข้อมูลแหล่งจัดส่งวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนกระบวนการฝ่ายจัดซื้อของบริษัท ในด้านการจัดการข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ในระบบการจัดซื้อของบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kirillova & Lantsova (2019) ใช้เป็นแนวทางในการคำนวณผลที่คาดว่าจะได้รับจริงในการใช้กลยุทธ์นี้

3. ด้านการจัดเก็บข้อมูล ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้ออยู่ในระดับปานกลาง (Beta=0.177) ซึ่งในการจัดเก็บข้อมูลนั้นก็มีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ เนื่องจากมีการกำหนดรหัสสินค้า รหัสลูกค้า รหัสผู้ส่งมอบ รหัสคลังสินค้า รหัสใบสั่งซื้อ รหัสใบส่งผลิต เพื่อการบันทึกข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล ทำให้เราสามารถค้นหาข้อมูลได้เร็วยิ่งขึ้นและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องการงานวิจัย Blind, Pohlsch & Rainville (2019) และการมีซอฟต์แวร์ที่ช่วยบริหารงานด้านเอกสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และสามารถค้นหาเอกสารได้ได้ง่าย รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punyaban & Wongmanee (2017)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญพบว่า ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ มีหลายคุณสมบัติ โดยในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ควรมีการควบคุม การจัดการข้อมูลและรวมถึงการจัดเก็บข้อมูล เป็นคุณสมบัติที่สำคัญขององค์กร กล่าวคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ให้ความสำคัญในการทำข้อตกลงกับผู้ส่งมอบหลัก และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้องค์กรและผู้ส่งมอบหลักได้รับประโยชน์ร่วมกัน รวมไปถึงการควบคุมสินค้าคงคลัง ให้มีเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า โดยมีการกำหนดหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดซื้อ มีการกำหนดอำนาจ หน้าที่ และมีจำนวนบุคลากรที่เหมาะสม และให้ความสำคัญกับการควบคุมต้นทุนการผลิต การจัดเก็บ และการจัดการคลังสินค้า ประมวลผลราคา และทำใบสั่งซื้อในระบบจะมีรายชื่อซัพพลายเออร์ ข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนในระบบ มีการกำหนดรหัสสินค้า รหัสลูกค้า รหัสผู้ส่งมอบ รหัสคลังสินค้า รหัสใบสั่งซื้อ รหัสใบส่งผลิต เพื่อการบันทึกข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล (Key informant, 2020) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chongjiraphat (2017)

อีกนัยหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ควรมีคุณสมบัติอีกอย่าง นั่นคือการวางแผน ในการดำเนินการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ โดยมีการวางแผนการบริหารการจัดซื้อ ระยะเวลา ที่กำหนด กิจกรรมการจัดซื้อ หลักภายใต้กรอบของการวางแผนการจัดซื้อเชิงกลยุทธ์ มีการพยากรณ์แนวโน้มการตลาด และยอดขาย โดยมีการวางแผนในการพัฒนากิจกรรมทางด้านการจัดซื้อ ในทุกกิจกรรมให้สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างมีระบบ แต่คุณสมบัติเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการอนุมัติจากกรรมการผู้จัดการระดับสูงสุด

ดังนั้นการวางแผนในการดำเนินงานมีความสำคัญต่อองค์กร แต่ผลจากการสัมภาษณ์ กลับพบว่าการวางแผนในการดำเนินการไม่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อ เพราะเมื่อปฏิบัติจริงพบว่า ผลที่ได้ไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ (Key Informant, 2020) จึงส่งผลให้ตัวแปรเรื่อง การวางแผนในการดำเนินการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ

จากผลการศึกษาการวิจัยข้างต้นพบว่า แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ควรมีการวางแผนในการดำเนินการที่ชัดเจน มีแผนงานที่ตรงตาม นโยบายของแต่ละองค์กร เพื่อจะได้มีการบริหารการจัดซื้อที่เหมาะสมและสามารถควบคุม ในด้านของต้นทุนราคาที่เหมาะสมโดยมีการทำข้อตกลงระหว่างผู้ส่งมอบหลัก โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน และจะเน้นในเรื่องการควบคุมสินค้าคงคลัง โดยมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ สถานะ และจำนวน ของสินค้าคงคลัง และการจัดซื้อ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ส่งมอบเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารการจัดซื้อ โดยมีความสามารถในการจัดการกระบวนการไหลของข้อมูลและสินค้าที่ประหยัดสูงสุด และมีผู้ประสานงานการสื่อสารระหว่างหน่วยงานหลักภายในองค์กร โดยได้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดการข้อมูลทางด้านซัพพลายเชนและโลจิสติกส์ ทำให้การจัดเก็บข้อมูล มีการกำหนดรหัสสินค้า รหัสลูกค้า รหัสผู้ส่งมอบ รหัสคลังสินค้า รหัสใบสั่งซื้อ รหัสใบส่งผลิต เพื่อการบันทึกข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล ที่ถูกต้องและแม่นยำเพิ่มขึ้น

ดังนั้นในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดแผนในการดำเนินงานที่เหมาะสม ต่อนโยบายขององค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. องค์กรควรให้ความสำคัญกับการควบคุมการส่งกำลังบำรุงและซ่อมแซม เครื่องจักร ยานพาหนะต่าง ๆ โดยให้ความรู้ในการบำรุง ดูแลรักษา ในการใช้เครื่องจักรและยานพาหนะต่าง ๆ เบื้องต้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมจากช่างข้างนอก
3. จัดอบรมและให้ความรู้ในการจัดการระบบบริหารข้อมูลสารสนเทศในองค์กร ทั้งการ บันทึกข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดการข้อมูลทางด้านซัพพลายเชนและโลจิสติกส์ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้กับผู้บริหารระดับสูง
4. นำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้เพื่อช่วยในการเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลหรือการแสดงผลข้อมูล ในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การทำรายการสินค้าคงคลัง การวางแผนการผลิต การทำบัญชีต้นทุนโลจิสติกส์ ซึ่งมีเครือข่ายการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ซึ่งถูกจัดเก็บอยู่ใน (Block) และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายคล้ายห่วงโซ่ โดยทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลนี้ได้และมีความปลอดภัยสูง มีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์อยู่เสมอเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ภายในภายหลัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ควรมีการควบคุมในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการทำงาน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการจัดซื้อ โดยผู้บริหารต้องการให้การสนับสนุนในการทำงานขององค์กรดังนี้

- 1) ให้ความสำคัญกับการควบคุมการส่งกำลังบำรุงและซ่อมแซม เครื่องจักร ยานพาหนะต่าง ๆ ให้เพียงพอต่องานเพิ่มขึ้น

2) เพิ่มผู้รับผิดชอบในด้านการกำจัดและควบคุมวัสดุที่เป็นเศษเหลือจากกระบวนการผลิต การกระจายสินค้า

3) การมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ สถานะ และจำนวน ของสินค้าคงคลัง และการจัดซื้อจัดหา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ส่งมอบเพื่อประกอบการตัดสินใจ ให้เร็ว ถูกต้อง แม่นยำขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพทางด้านลูกค้าเพิ่มเติม เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาในด้านของผู้ประกอบการเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ยังมีส่วนของลูกค้าที่เราควรทราบ ว่าลูกค้ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการบริหารจัดการจัดซื้อของผู้ประกอบการ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีศึกษากลุ่มตัวอย่างในส่วนของลูกค้าให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ แนวโน้มตลาดและ สภาพการแข่งขัน รวมถึงปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย

2) การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การจัดซื้อ เพื่อจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูล และประมวผล ทางด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชน ในส่วนของการบริหารจัดการจัดซื้อที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3) ควรมีการศึกษาลักษณะองค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมอื่น เพื่อเปรียบเทียบในเรื่องของการบริหาร การจัดซื้อ

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา ไชยพันธุ์, รุ่งสินี เขียวงาม และ มานพ แก้วโมราเจริญ. (2560). การเพิ่มการรับรู้จากการปรับปรุง ประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้สอดคล้องกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 สำหรับบุคลากร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คำณาย อภิปรัชญาสกุล. (2551). การจัดการขนส่ง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิชั่นเพริเพรส.

แจ่มจิต ศรีวงษ์. (2558). การจัดซื้อจัดหาวัสดุด้วยการจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน กรณีศึกษาบริษัทผู้ผลิตแก้ว จำกัด. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2554). ห่วงโซ่อุปทาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.

ชนพรรณ จันท์เจือ. (2555). การเพิ่มประสิทธิภาพงานจัดซื้อในศูนย์กระจายสินค้าและโลจิสติกส์ กรณีศึกษาบริษัท XXX จำกัด. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ธิดารัตน์ ธีระชิต. (2556). การจัดหาแหล่งจัดส่งวัตถุดิบและกระบวนการในการเสนอราคาในการจัดซื้อของ กรณีศึกษาของ บริษัท เอ็มเค เรสโตรองด์ กรุ๊ป จำกัด. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

- พรหมภัสสร ปุณณบาล และวรินทร์ วงษ์มณี. (2560). การเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการจัดซื้อเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองกับซัพพลายเออร์ กรณีศึกษา บริษัท เอปซี เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วงศ์กร พงษ์ชีพ. (2561). การปรับปรุงลดปริมาณใบขอซื้อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อ กรณีศึกษา: โรงงานผลิตน้ำตาลแห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศูนย์วิจัยกสิกร. (2560). สรุปภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมปี 2559 และแนวโน้มปี 2560. [Online]. Available: <http://www.thaismescenter.com>.
- สาธิต พะเนียงทอง. (2548). การจัดการโซ่อุปทานเชิงกลยุทธ์: Supply Chain Strategy. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สิทธิชัย ฝรั่งทอง. (2553). ขับเคลื่อนโลจิสติกส์ด้วยการตลาด. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- สุดใจ ดิลกพรรณนธ์. (2558). กลยุทธ์ด้านการจัดซื้อ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สามลดา.

Translated Thai References

- Aphaphattsakul, Kh. (2008). **Transportation Management**. (2nd ed.). Bangkok: Vission Preserve. (in Thai)
- Blind, K., Pohlisch J. & Rainville, A. (2019.) **Innovation and Standardization as Drivers of Companies Success in Public Procurement: an Empirical Analysis**. Journal of Technology. (in Thai)
- Chaiphan Kh., Kheawngam S. & Moracharoen M. (2017). **Awareness Raising from Procurement Process Improvement According to Government Procurement and Supplies Management Act B.E. 2560 for Chiang Mai University Library Staff**. Library Staff Chiang Mai University. (in Thai)
- Diloktharasan, S. (2015). **Purchasing Strategy**. (2nd ed.). Bangkok: Samlada. (in Thai)
- Kasikorn Research Center, (2017). **Summary of Industrial Economy in 2016 and Trends in 2017**. [Online]. Available: <http://www.thaismescenter.com>. (in Thai)
- Kirillova, O. & Lantsova, O. (2019). **Increasing the Efficiency of Procurement Processes as a Result of Implementing Category Management**. Journal of Volgograd State University. Economics. (in Thai)
- Paniangtong, S. (2005). **Strategic Supply Chain Management**. Bangkok: SE-EDUCATION. (in Thai)

- Pongcheep, W. (2018). **The Improvement of the Quantity of Purchase Requisitions to Increase the Efficiency of Purchasing. Case Study: A Sugar Factory in Kamphaengphet Province.** M.B.A. Bangkok University. (in Thai)
- Punyaban, P. & Wongmanee, W. (2017). **Increasing Process to Increase Bargaining Power with Suppliers Case Study: ABC National (Thailand) Limited.** Presentation Meeting Graduate Research University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)
- Srisaart, B. (2004). **Statistical Methods for Research.** (4th ed.). Bangkok: Suwiriyasat. (in Thai)
- Srivong, J. (2015). **Procurement of Materials by Grouping to Increase efficiency and Reduce Cost Case Study: Glass Producing Company Limited.** Master of Science Burapha University. (in Thai)
- Suwansup, N. & Sasananthan, M. (2014). **Improving Purchasing Performance by Using Supplier Relationship Management (SRM): A Case Study of Thai Aircraft Maintenance ndustry.** SWU Engineering Journal. (in Thai)
- Thirachit, Th. (2013). **Procurement of Raw Material Sourcing Sources and Bidding Process in Procurement of Case Study of MK Restaurant Group Company Limited.** Master of Science King Mongkut' University of Technology Chom Klao Thonburi. (in Thai)
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** (3rd ed.) New York: Harper and Row Publication. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นางสาวสิริวรรณ คงตุ้ง

คณะวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: Tik28siriwan@gmail.com

ดร.ชิตพงษ์ อัยสานนท์

คณะวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: ayasanond@hotmail.com

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่อ้อย
ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Economic Factors Affecting Saving of Pineapple Famers in
Phrachub Kirikhan Province

สุมานะ นาคผ่อง* และสุเมธ ฐวดารัตระกูล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Sumana Nakpong* and Sumeth Tuvadaratragool
Graduate School, Stamford International University

Received: August 4, 2020

Revised: October 2, 2020

Accepted: October 6, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจซึ่งใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยตรวจสอบรายด้านจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรเพื่อหาความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และ สถิติถดถอยเชิงพหุคูณ ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า 1) จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เท่ากับ 2,645.75 บาท จำนวนเงินออมเฉลี่ยสูงสุดต่อเดือน 20,000 บาท และจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่ำสุดต่อเดือน 0 บาท และ 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจด้านผลตอบแทนการอ้อมมีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การออมเงิน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สมการถดถอยพหุคูณ

Abstract

The objectives of this study were 1) to study average monthly saving of Pineapple Famers in Phrachub Kirikhan Province, and 2) to study economic factors affecting average monthly saving of Pineapple Famers in Phrachub Kirikhan Province. This study was quantitative and survey research employing a questionnaire as the data collection tool. The sample included 400 Pineapple Famers in Phrachub Kirikhan Province recruited by the sampling technique of cluster sampling. The questionnaire was tested in term of content validity with 3 experts and pretested to determine the reliability before distributing to the sample group. The statistical analysis included mean, standard deviation, maximum, minimum and multiple regression analysis. Research findings were 1) Average monthly saving of Pineapple Famers in Phrachub Kirikhan Province was 2,645.75 Baht with the maximum of 20,000 Baht and minimum of 0 Baht, and 2) Economic factors of saving returns affected average monthly saving of Pineapple Famers in Phrachub Kirikhan Province at the statistical significance level of .05.

Keywords: Saving, Economic factors, Multiple regression

บทนำ

การออมถือว่าสำคัญต่อเศรษฐกิจในแง่ที่ว่า การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ เพราะเนื่องจากการเป็นกำหนดการลงทุน การผลิตของประเทศ และการจ้างงาน การออมช่วยเสริมสร้างความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลดความผันผวนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการออมในระดับสูงจะทำให้การลงทุนในประเทศไม่จำเป็นต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ อีกทั้งยังช่วยลดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน รวมทั้งการออมยังช่วยในการพัฒนาตลาดทุน โดยการออมเงินในระบบเป็นการระดมเงินต้นทุนต่ำ (Fiscal Policy Office, 2017) จะเห็นได้ว่าการออมมีความสำคัญในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่งในอนาคต หากใครเก็บออมก่อนย่อมมีความมั่นคง มั่งคั่งก่อน นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศ ซึ่งการออมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย เกษตรกรชาวไร่สับปะรดในประเทศไทย เป็นกลุ่มอาชีพที่มั่นคง แต่ระดับการออมต่ำ และรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาของสับปะรด ถ้าราคาสูงเกษตรกรจะมีเงินที่เพิ่มขึ้น แต่ถ้าราคาลดลง รายได้ก็จะลดลง แต่ราคาสับปะรดในปี 2562 คาดการณ์ว่าราคามีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้มีการปฏิรูปภาคการเกษตร โดยแนะนำให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ฤดูกาลนี้น่าจะเห็นผลชัดเจน คาดว่าปีนี้สับปะรดจะมีผลผลิตลดลงจากปีก่อนเกือบ 1 แสนตัน ซึ่งแน่นอนว่า จะทำให้ราคาสับปะรดของปี 2562 นี้ มีราคาที่ดีขึ้นด้วย (Office of Agricultural Economics, 2019) เมื่อมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายใช้สอย ในชีวิตประจำวัน ทั้งในเรื่องอุปโภค และบริโภค ตามความพึงพอใจตามรูปแบบการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล จะนำไปสู่พฤติกรรมการใช้จ่ายที่มากขึ้น เมื่อมีการใช้จ่ายแล้วเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายเกษตรกรจะนำเงินจำนวนนั้นมาออมหรือไม่ หรือเรียกว่าใช้ก่อนออมทีหลัง (Srasintorn, 2017)

ปัจจุบันสถานการณ์เศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจภายในประเทศเกิดการชะลอตัว ระดับการออมรวมของประเทศ ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2561 มีมูลค่าการออมจากครัวเรือนทั่วประเทศประมาณ 21.6 ล้านครัวเรือน พบว่า มีครัวเรือนที่มีการออมเงิน 15.7 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 72.9 และอีก 5.8 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 27.1 ไม่มีเงินออม ในขณะเดียวกัน ค่าครองชีพปัจจุบันก็เพิ่มมากขึ้นจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น การลอยตัวของก๊าซหุงต้ม และสินค้าที่มีการปรับตัวสูงขึ้น เมื่อพิจารณาวิธีการจัดสรรเงินออมของครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยครัวเรือนจะนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน เมื่อเหลือจากการใช้จ่ายแล้วจึงจะเก็บออมร้อยละ 38.9 ในขณะที่ครัวเรือนที่แบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอยคือร้อยละ 22.6 ซึ่งจะเห็นได้ว่าในกลุ่มที่มีการวางแผนเก็บออมอย่างจริงจังค่อนข้างน้อยกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่หลายครัวเรือนยังคงมีความไม่แน่นอนในการจัดสรรเงินออมถึงร้อยละ 38.5 ซึ่งใกล้เคียงกับการนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน เมื่อเหลือจากการใช้จ่ายจึงจะเก็บออม เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า ครัวเรือนยังมีความกังวลกับการที่จะเก็บออมอาจจะเกิดจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น หรืออาชีพยังไม่มีความมั่นคงพอที่จะวางแผนการออม การออมครัวเรือนถือเป็นการออมระดับจุลภาคเมื่อเทียบกับการออมในภาพรวมของประเทศโดยร้อยละ 30 ของการออมสุทธิในประเทศเป็นการออมจากภาคครัวเรือน ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องสนับสนุนการเพิ่มรายได้ให้มั่นคงและสร้างพฤติกรรมการออม ทั้งกับกลุ่มที่มีการออมอยู่แล้วและกลุ่มเป้าหมายที่ยังมีระดับการออมไม่เพียงพอ เพื่อยกระดับการออมครัวเรือนและความมั่นคงในชีวิตของประชาชนให้มากขึ้น ควบคู่กับส่งเสริมการออมภาคธุรกิจเอกชนและภาครัฐ เพื่อให้การออมรวมของประเทศเพียงพอต่อการลงทุนของประเทศ (National Statistical Office, 2017)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่การปลูกสับปะรดมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย เมื่อเกษตรกรปลูกสับปะรดกันเยอะทำให้ปริมาณผลผลิตออกมาเกินความต้องการของตลาด ส่งผลให้สับปะรดมีราคาตกต่ำ แต่ในปี 2562 ราคาผลผลิตสับปะรดมีราคาที่สูงขึ้น ด้วยสภาพอากาศที่แห้งแล้งทำให้ผลผลิตออกมาค่อนข้างน้อย (Office of Agricultural Economics, 2019) เกษตรกรที่ปลูกสับปะรดมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ราคาสับปะรดก็จะขึ้น ๆ ลง ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตสับปะรดที่ออกมาและความต้องการของตลาด ดังนั้นจึงทำให้รายได้ของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดมีความไม่แน่นอน เมื่อรายได้ของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดไม่แน่นอนจึงส่งผลให้จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่สับปะรด มีความไม่แน่นอนตามไปด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่สับปะรด ในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปวางแผนการออมเงิน ให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเผยแพร่ผลงานวิจัย ให้เกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

สำหรับแนวคิดการวิจัยศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่น้ำปละในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออม (John Maynard Keynes, 1936) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินมีความหมาย ดังนี้ 1) รายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดขีดความสามารถในการออมทรัพย์ของผู้บริโภคโดยปกติมีผู้รายได้มากย่อมมีเงินเหลือและออมได้มากกว่าผู้มีรายได้น้อย 2) ค่าใช้จ่าย เป็นปัจจัยสำคัญอีกอันหนึ่งในการกำหนดขีดความสามารถในการออมทรัพย์ ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคแต่ละคนหรือแต่ละครอบครัวขึ้นอยู่กับนิสัยในการใช้จ่าย จำนวนสมาชิกในครอบครัว สุขภาพของคนในครอบครัว โดยทั่วไปแล้วถ้าบุคคลหรือครอบครัวใดมีค่าใช้จ่ายมากจะทำให้มีเงินเหลือน้อย และออมทรัพย์ได้น้อย 3) สถาบันการลงทุน เป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ออมในการออมเงินหากให้บริการดี มีความมั่นคงสูง ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ออมทรัพย์มากขึ้น 4) อัตราดอกเบี้ย หากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูง ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคลดการใช้จ่ายลงและนำเงินมาออมทรัพย์มากขึ้น 5) โอกาสในการลงทุน ถ้ามีโอกาสมากในการลงทุนและมีผลตอบแทนดีก็จะเป็นการจูงใจให้มีการออมมากขึ้น 6) ขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายและการออมทรัพย์ได้มากเช่นกัน ขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างทำให้มีการใช้จ่ายเงินกันมาก เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน ในบางท้องที่มีการแข่งขันกันมาก ต้องจัดงานเลี้ยงหลายวัน มีมหรสพ เลี้ยงกันทั้งหมู่บ้านใช้จ่ายเงินที่เก็บหอมรอมริบมาหลายปี จนหมดบางรายถึงกับต้องเป็นหนี้เป็นสินไปอีกนาน และ (Suwannawut and Tavarom, 2017) กล่าวว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออม (การออมในรูปแบบสินทรัพย์ถาวร การออมในรูปแบบของทรัพย์สินทางการเงินในระบบ และการออมในรูปแบบของทรัพย์สินทางการเงิน นอกกระบบ) ความไม่แน่นอนของรายได้มีความสัมพันธ์กับ รูปแบบการออม ภาวะเสี่ยงจากสถานการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออม นโยบายของรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออม และ ความไม่แน่นอน (John Maynard Keynes, 1936) กล่าวว่า การออม (Saving) ถือเป็นการสะสมเงินในส่วนที่นำไปใช้จ่ายได้ในปัจจุบัน เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต หรือการนำรายได้ที่เหลือจากการหักรายจ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันนำมาเก็บไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในการดำรงชีวิตในอนาคต (Sirimachan, 2015) กล่าวว่า การออมส่วนบุคคลในทางบัญชี หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ (Net Worth) ของบุคคลในรอบบัญชีแต่ละรอบ โดยไม่รวมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการตีราคา (Revaluation) ของสินทรัพย์ และหนี้สินที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในเชิงสถิติ (Stock Concept). John Maynard Keynes (1936:) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางผลตอบแทน อัตราผลตอบแทนเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม การออมที่ให้ผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอมีผลต่อการตัดสินใจ 2) ปัจจัยความเสี่ยง หมายถึง ความพร้อมของสถาบันการเงิน เช่น การให้ผลตอบแทนต่อการออม การโฆษณาและสิ่งจูงใจ แหล่งที่มาของรายได้แน่นอน แหล่งที่มาจากรายได้ไม่แน่นอนและปริมาณทรัพย์สินทางการเงินสุทธิของครัวเรือน 3) ปัจจัยระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาของการออมในการกำหนดผลตอบแทนโดยอัตราดอกเบี้ย จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากปัจจัยหนึ่งในการออม และ 4) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่กำหนดตัวหนึ่ง โดยตัวอย่างปัจจัยในทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการออมเช่น จำนวนผู้เงินได้ในครัวเรือนเป้าหมายการออม

รสนิยมในการบริโภค อายุ การศึกษา อาชีพ ขนาดของครอบครัว กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน สภาพภูมิศาสตร์ และเขตที่อยู่อาศัย

รายรับรวม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นิยามคำว่า รายรับไว้ว่า รายการรับ มีรายรับเพิ่มขึ้น คู่กับ รายจ่าย คือ เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ อันมีมูลค่าที่ได้รับหรือพึงได้รับ ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร อันเนื่องมาจากการประกอบกิจการ ขณะที่ Jannak (2012) กล่าวว่ารายรับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดขีดความสามารถในการออมทรัพย์ของผู้บริโภคโดยปกติมีผู้รายได้มากย่อมมีเงินเหลือและออมได้มากกว่าผู้มีรายได้น้อย จากคำนิยามข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับด้านรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ได้ดังนี้ รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ คือรายรับจากการผลผลิต การตัดสับปรด รายรับจากค่าเช่าที่ปลูกสับปรด ที่สามารถทำให้เกิดการออมได้

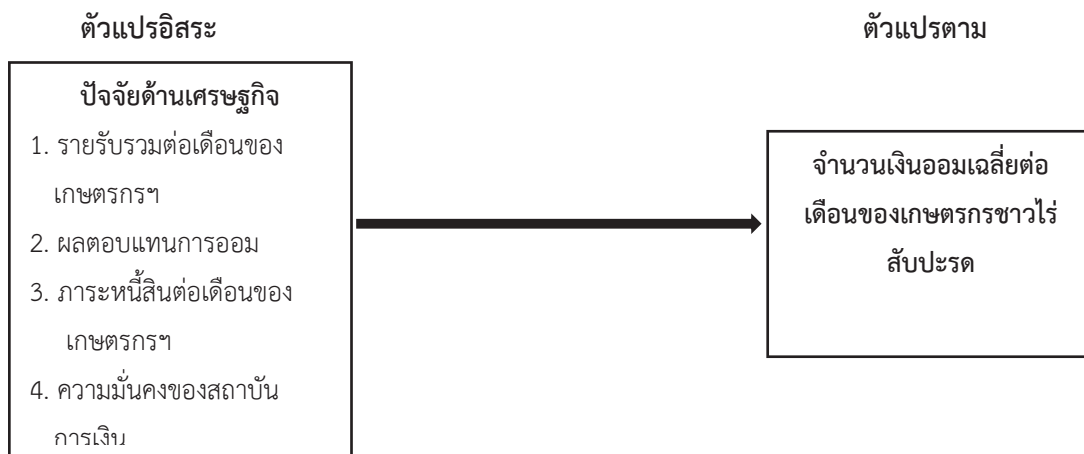
ผลตอบแทนการออม หมายถึงอัตราผลตอบแทนเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการออม เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินปันผลจ่ายประจำปี ระยะเวลาในการสร้างผลตอบแทน ความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่ได้จากสินทรัพย์อื่น ๆ และผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมีความหลากหลาย (Srasintorn, 2017) นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการออมได้แก่ อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ่ายเงินปันผล ระยะเวลาที่ได้รับเงินคืน และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการออมเงินเช่น การรับคืนเงินภาษี (Paksasouy, 2018) จากความหมายข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับด้านผลตอบแทนการออมได้ดังนี้ อัตราผลตอบแทนการออมเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการออม เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินปันผลจ่ายประจำปี ระยะเวลาในการสร้างผลตอบแทน ความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่ได้จากสินทรัพย์อื่น ๆ

ภาระหนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันที่ต้องชำระคืนแก่บุคคลภายนอก ในอนาคต ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เช่น เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชี เจ้าหนี้จำนอง เป็นต้น (Chaithongkam, 2014) นอกจากนี้ ภาระที่ผูกพัน ที่ได้ไปกู้เงินมา หรือการไปยืมเงินมาเพื่อมาใช้จ่ายต่าง ๆ และต้องจ่ายชำระคืนเมื่อถึงเวลาที่กำหนดที่ต้องชำระคืนตามที่ตกลงกันไว้กับเจ้าหนี้ (Konthong, 2017) จากความหมายข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับด้านภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ ได้ดังนี้ ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ หมายถึง เงินที่เกษตรกรฯ ติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ ได้แก่ เพื่อนญาติพี่น้อง สหกรณ์ ไร่รับจำนำ สถาบันการเงิน การกู้เงินเพื่อทำการเกษตร หรือค่าบัตรเกษตรกรเพื่อซื้อปุ๋ย ยา และต้องชำระคืนเมื่อถึงกำหนดชำระ

ความมั่นคงของสถาบันการเงิน หมายถึงความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินที่ตัดสินใจออมได้แก่ สถาบันการเงินที่มีชื่อเสียง ความปลอดภัยในการออม และความพึงพอใจในการใช้บริการ (Konthong, 2017) นอกจากนี้ความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินที่ตัดสินใจออมได้แก่ สถาบันการเงินที่มีชื่อเสียง ความปลอดภัยในการออม และความพึงพอใจในการใช้บริการความสามารถติดต่อได้สะดวก (Paksasouy, 2018) จากความหมายข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับด้านความมั่นคงของสถาบันการเงิน ได้ดังนี้ ความมั่นคงของสถาบันการเงิน หมายถึง ความมีชื่อเสียงของสถาบันการเงิน ความปลอดภัยในการออม และความพึงพอใจในการใช้บริการ ความสะดวกในการติดต่อ และสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การออมถือมีส่วนสำคัญ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ออม ถ้าผู้ออมมีเงินเหลือ แต่ไม่ยอมที่จะออมเงิน หากเกิดเหตุฉุกเฉิน จึงไม่มีเงินเพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายยามฉุกเฉินและการออมเงินถือว่าการออมที่เป็นรากฐานเศรษฐกิจภายในประเทศ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินมีหลายปัจจัย ตัวอย่างเช่น รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ผลตอบแทนการออม ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และความมั่นคงของสถาบันการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยด้านเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น มาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 อำเภอ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงคำนวณจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแบบใช้สูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1953) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนดคือ ไม่น้อยกว่า 384 คน

งานวิจัยนี้ใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการแบ่งประชากรออกตามพื้นที่ โดยสุ่มตัวอย่างประชากรจาก 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด และอำเภอกุยบุรี เพราะอำเภอดังกล่าวขึ้นต้นเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ปริมาณการปลูกสับปะรดมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากรซึ่งงานวิจัยนี้จะแบ่งจำนวนตัวอย่างต้องการกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จึงทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างอำเภอละ 100 คน รวม 4 อำเภอ จะได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

สุดท้ายผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งงานวิจัยนี้จะแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 อำเภอ

ตารางที่ 1 แสดงการแจกแจงกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
อำเภอหัวหิน	100
อำเภอปราณบุรี	100
อำเภอสามร้อยยอด	100
อำเภอกุยบุรี	100
รวม	400

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

- 1) รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ
- 2) ผลตอบแทนการออม
- 3) ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ
- 4) ความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ตัวแปรตาม ได้แก่ จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรฯ

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเชื่อมโยงจากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเข้ากับเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ไม่เกิน 10 ปี รวบรวมมาได้ นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่ด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มี 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด โดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ผลตอบแทนการออม ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และความมั่นคงของสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และได้สร้างขึ้นมาเพื่อให้คะแนนตามหลักของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยแบ่งระดับความสำคัญ ออกเป็น 5 ระดับ

มีความสำคัญมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
มีความสำคัญมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มีความสำคัญปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีความสำคัญน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีความสำคัญน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปรผลโดยการจำแนกช่วงการวัดจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โดยการคำนวณหาพิสัยได้ดังนี้

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}}$$

$$\text{พิสัย} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

มาตรชี้วัดที่เป็นอัตราช่วงจะเป็นดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับความสำคัญมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับความสำคัญมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับความสำคัญปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับความสำคัญน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดโดยใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio Scale)

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยตรวจสอบรายด้าน (Item Object Congruence, IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า .60 จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธี Cronbach's Coefficient Alpha ได้ค่าเท่ากับ .789

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองตามความจริงระหว่างวันที่ 1 – 31 สิงหาคม 2563 หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลและความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามอีกครั้ง เมื่อได้แบบสอบถามครบทั้ง 400

ชุดที่ถูกต้องและสมบูรณ์แล้วจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติในการคำนวณผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และ ค่าต่ำสุด
2. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการศึกษา

1. จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 44 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส และมีรายรับรวมต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	$\bar{X}$	S.D.	Max	Min
จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	2,645.75	2,407.83	20,000	0

2. จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เท่ากับ 2,645.75 บาท ($\bar{X} = 2,645.75$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2,407.83 บาท (S.D. = 2,407.83) จำนวนเงินออมสูงสุดต่อเดือน 20,000 บาท (Max = 20,000) และจำนวนเงินออมต่ำสุดต่อเดือน 0 บาท (Min = 0)

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	-593.390	922.357		-.643	.520
รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ (X_1)	-263.811	290.139	-.075	-.909	.364
ผลตอบแทนการออม (X_2)	602.901	270.608	.162	2.228	.026*
ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ (X_3)	140.498	202.355	.051	.694	.488
ความมั่นคงของสถาบันการเงิน (X_4)	297.333	222.599	.080	1.336	.182

Durbin-Watson = 1.613, R = .196, $R^2 = .038$, Adj. $R^2 = .029$, F = 3.944, Sig. of F = .004, * ≤ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า

ค่าสถิติ Durbin-Watson เท่ากับ 1.613 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1.50-2.50 แสดงให้เห็นว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ค่า R เท่ากับ .196 ซึ่งปกติค่า R จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จากผลที่ได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวแปรอิสระข้างต้นมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่อนข้างน้อย ซึ่งมีค่าขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .196

R^2 (อ่านว่า อาร์ สแควร์) เท่ากับ .038 แสดงว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจสามารถอธิบายจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 3.80

$Adj. R^2$ เท่ากับ .029 แสดงว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจสามารถอธิบายจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ .029 หลังปรับค่าเรียบร้อยแล้ว

F เท่ากับ 3.944 ซึ่งให้เห็นว่าการถดถอยพหุคูณสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ได้ 3.944

ค่า Sig. of F เท่ากับ .004 ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจโดยรวมมีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ค่า B แสดงถึงค่าคงที่และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของกลุ่มตัวแปรอิสระที่ใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ซึ่งค่าคงที่เท่ากับร้อยละ -593.390 หมายความว่า หากไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรฯ จะลดลง 593.39 บาทต่อเดือน ตามค่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับร้อยละ -263.811 หมายความว่า หากปัจจัยด้านเศรษฐกิจอื่นคงที่จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรฯ ลดลง 263.81 บาทต่อเดือน ถ้ารายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ลดลงหนึ่งหน่วย ผลตอบแทนการออม เท่ากับร้อยละ 602.901 ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับร้อยละ 140.498 และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินเท่ากับร้อยละ 297.333 ตามลำดับ

ค่า Beta แสดงถึงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของกลุ่มตัวแปรอิสระเท่านั้น ซึ่งค่า Beta จะไม่มีหน่วย จะเห็นได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับ -.075 ผลตอบแทนการออมเท่ากับ .162 ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับ .051 และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงิน เท่ากับ .080 ตามลำดับ

ค่า t เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระใดบ้างที่สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยพหุคูณได้ ซึ่งตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการดังกล่าวมีผลต่อตัวแปรตามที่ทำการศึกษา ค่า t ของค่าคงที่เท่ากับ -.643 ($p\text{-value} > .05$) รายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับ -.909 ($p\text{-value} > .05$) ผลตอบแทนการออม 2.228 ($p\text{-value} < .05$) ภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ เท่ากับ 0.694 ($p\text{-value} > .05$) และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินเท่ากับ 1.336 ($p\text{-value} > .05$) ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านผลตอบแทนการออม (X_2) เป็นตัวแปรที่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำสบประดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสามารถเขียนสมการถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$\hat{y} = 602.901X_2$$

แทนค่า

$\hat{y}$ = จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

X_2 = ผลตอบแทนการออม

อภิปรายผล

1. ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เท่ากับ 2,645.75 บาท จำนวนเงินออมสูงสุดต่อเดือน 20,000 บาท และจำนวนเงินออมต่ำสุดต่อเดือน 0 บาท ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าตัวอย่างของงานวิจัยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 61 และยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Hansri (n.d.) ที่ศึกษาการออมของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย พบว่าการออมเฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 3,932.00 บาท

2. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจด้านผลตอบแทนการออมมีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าปัจจัยเศรษฐกิจด้านผลตอบแทนการออมมีความสัมพันธ์กับด้านรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ด้านภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินไม่สูงเกินไป หรือไม่มีภาวะซ้ำซ้อนของตัวแปรระหว่างกัน ขณะที่ด้านรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ด้านภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงเกินเกณฑ์ของข้อตกลงเบื้องต้นการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จึงทำด้านรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ด้านภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินไม่มีผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย เกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ความสำคัญกับปัจจัยเศรษฐกิจด้านผลตอบแทนการออมอยู่ในระดับมาก จึงทำให้ปัจจัยเศรษฐกิจด้านผลตอบแทนการออมมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมในขณะที่ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านรายรับรวมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ด้านภาระหนี้สินต่อเดือนของเกษตรกรฯ และด้านความมั่นคงของสถาบันการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมต่อเดือนของเกษตรกรฯ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ John Maynard Keynes (1936) ที่ระบุว่าอัตราผลตอบแทนและการได้รับผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจออมเงิน นอกจากนี้ตัวอย่างของงานวิจัยที่นำมาใช้แทนประชากรมีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 80 ช่วยอธิบายว่าทำไมความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนการออมกับจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรชาวไร่น้ำในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ค่อนข้างต่ำ ($R = .196$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Chaithongkam (2014) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผลตอบแทนการออมมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัย Ammasudh (2015) ที่ศึกษาการตัดสินใจออมเงินผ่านการลงทุนกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานเงินเดือนประจำในกรุงเทพฯ พบว่า ผลตอบแทนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินผ่านกองทุนรวมหุ้นระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออมของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือสถาบันการเงินควรให้ความสำคัญกับ รูปแบบของผลตอบแทนการออม และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการออมเงิน เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก หรือดอกเบี้ยรับทำให้ออมเงิน เนื่องจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ผลตอบแทนการออม มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรชาวไร่อ้อย และชาวสวนมะพร้าว ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินในด้านต่าง ๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรในสภาพสังคมในปัจจุบัน
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของแรงจูงใจในการออม การตัดสินใจที่จะออมเงิน หรือการวางแผนทางการเงิน นอกเหนือจากตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่มกับกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยในจังหวัด เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติในการออม สภาพเศรษฐกิจ ปัญหา และอุปสรรคในการออมเงิน

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ก้อนทอง. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินของข้าราชการกรมราชทัณฑ์จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
- ณัฐธาร์ตน์ หาญศรี. (ม.ป.ป). การออมของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย. ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน.
- บุญรุ่ง จันทรรณ. (2554). การออม. [Online]. Available: <https://www.sites.google.com/site/boonrungs02/home/hnwy-thi-3-kar-xxm>. [2563, กุมภาพันธ์ 4].
- ปรมาภรณ์ สระสินทร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมเงินของบุคลากรกรมชลประทาน สำนักงานชลประทานที่ 14. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ปิยพร อามสุทธิ์ (2558). การตัดสินใจออมเงินผ่านการลงทุนกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของพนักงานเงินเดือนประจำในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มยุรี สุวรรณาวุธ และอุษณากร ทาวะรัมย์. (2558). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในพื้นที่ ตำบลบ้านเขว้า อำเภอพนมสนธิคม จังหวัดชลบุรี. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยบูรพา. (4): 148-184.

- มรกต ฉายทองคำ. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิริลักษณ์ ศิริมาจันทร์. (2557). **90 วัน ออมเปลี่ยนชีวิต**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- สายฝน ปักขาสวย. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี**. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- สำนักเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. (2558). **ประมาณการเศรษฐกิจไทย** [Online]. Available: <http://www.fpo.go.th/main/Economic-report/ThailandEconomicProjections.aspx>. [2562, ธันวาคม 15].
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). **ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร**. [Online]. Available: <http://www.oae.go.th/view/1/>. [2562, ธันวาคม 15].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558). **การออมภาคครัวเรือนไทย**. [Online]. Available: <http://www.nso.go.th>. [2562, ธันวาคม 15].

Reference

- Cochran, W.G (1953). **Sampling Techniques**. New York: John Wiley&Son. Inc.
- John Maynard Keynes. (1936). **The General Theory of Employment, Interest and Money**. London:Mac Millan

Translated Thai References

- Ammasudh P. (2015). **A Decision Making to Save Money by Investing in Long Term Equity Fund of Fixed Salary Employees in Bangkok**. Master of Business Administration. Bangkok University. (in Thai)
- Chaithongkam M. (2014). **Factors Influencing Money-Saving Decision of People in the Working Age Group in the Bangkok Metropolitan Area**. Master of Business Administration. Bangkok University. (in Thai)
- Fiscal Policy Office. (2017). **Thai Economic Forecast**. [Online]. Available: <http://www.fpo.go.th/main/Economic-report/ThailandEconomicProjections.aspx> [2019, December 15]. (in Thai)
- Hansri N. (2015). **Saving of Basic Households in Thailand**. Economic Research Center. Grassroots Economic and Business. Government Savings Bank. (in Thai)
- Jannak B. (2012). **Saving**. [Online]. Available: <https://www.sites.google.com/site/boonrungk02/home/hnwy-thi-3-kar-xxm>. [2563, กุมภาพันธ์ 4] . (in Thai)

- Konthong K. (2017). **Factors Affecting Savings of Government Officials of the Department of Corrections, Nonthaburi Province**. Master of Business Administration. Stamford International University. (in Thai)
- National Statistical Office. (2017). **Thai Household Savings**. [Online]. Available: <http://www.nso.go.th> (December 23, 2019) . (in Thai)
- Office of Agricultural Economics. (2019). [Online]. Available: **Agricultural Economic Data**. Search on December 15,2019. . (in Thai)
- Paksasouy S. (2018). **Factors Affecting Savings of Subdistrict Administrative Organization Employees in Phetchaburi**. Master of Business Administration. Stamford International University. (in Thai)
- Sirimachan S. (2015). **90 Days Saving life**. Technology Promotion Association (Thailand-Japan).
- Srasintorn P. (2017). **Factor Influencing Irrigation Officers' Saving in the Royal Irrigation Department, Irrigation Office 14**. Master of Business Administration. Stamford International University. (in Thai)
- Suwannawut M. and Tavarom A. (2017). **The Relationships between Social and Economic Factors and Public Saving Behavior in Ban Serd Sub-district, Panusnikom District, Chon Buri Province**. Journal of Public Administration and Politics. Volume 1 Year 4. (148-184). Burapha University. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นายสุมานะ นาคผ่อง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

เลขที่ 1458 ถนนเพชรเกษม ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

e-mail: sumana.ya2310@gmail.com

ดร. สุเมธ ตูวदारาทระกูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

เลขที่ 1458 ถนนเพชรเกษม ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

e-mail: sumeth.tuvaratrakool@stamford.edu

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี Marketing Communication Strategies for Community Tourism at Chanthaboon Waterfront, Chanthaburi

ณัฐวักร หารษาพันธุ์* และจำเริญ คังคะศรี
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Nutvigorn Hansapan* and Chamroen Khangkhasri
Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

Received: January 13, 2021

Revised: March 10, 2021

Accepted: March 11, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสารการตลาด และกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจันทบุรี ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี อุปนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดจันทบุรี ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการภายในชุมชน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การระดมสมอง (Brainstorming) และวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำสื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนต้องเป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการชุมชน การสื่อสารการตลาดในชุมชน ผ่านการตลาดอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้มีการพัฒนาตลาดชุมชนโดยการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ซึ่งมีรูปแบบ คือ การสร้างจุดขายผ่านประวัติศาสตร์ของแต่ละชุมชน ให้เป็นเรื่องราว (Story) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ท้องถิ่น โดยผลักดันให้เป็นสินค้า OTOP ในแต่ละเขตชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์ที่จะต้องมีความเป็นการตลาดแนวใหม่ (Modern Marketing) ในการสะท้อนการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม สร้างจุดแลนมาร์ก จุดเช็คอิน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเก็บบรรยากาศซึ่งมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไป

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด การท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนริมน้ำจันทบุรี

Abstract

The objective of this research was to study the problems of marketing communication and marketing communication strategy for Community Tourism at Chanthaboon Waterfront, Chanthaburi. The qualitative research was conducted with the key informants including Director of Tourism Authority of Thailand (Chanthaburi Office), Chairman of the Cultural Council of Mueang District, Chanthaburi, Vice President of Chanthaburi Tourism Association, community leaders and community entrepreneurs through the in-depth interview, non-participant observation, brainstorming, and content analysis of related researches. The research results were that: 1) the problems of marketing communication for community tourism at Chanthaboon Waterfront, Chanthaburi were caused by a lack of knowledge and understanding of public relations among locals. The community had to be the initiative of community management, marketing communication in the community, and internet marketing through the use of online media of advertising network with the Tourism Authority of Thailand. 2) For the marketing communication strategy for Community Tourism at Chanthaboon Waterfront, Chanthaburi, the planning of tourism development focused on the development of community market by building the brand image linking the history of each community as a story and developing local “One Tambon One Product” (OTOP) products. In order to be a unique community, locals should leverage modern marketing strategies to reflect traditional life and create landmarks or check-in points where tourists can take photographs or find other ways to capture the atmosphere that motivated them to travel. This may motivate tourists to return in the future.

Keyword: Marketing Communication, Community Tourism, Chanthaboon Waterfront Community

บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะยาว ปี 2561-2564 โดยส่งเสริมและขยายฐานนักท่องเที่ยวกลุ่มระดับกลาง-บน ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการผลักดันความร่วมมือกับหน่วยงานใน และนอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามห่วงโซ่อุปทาน (Value Chain) ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เริ่มจากการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้สินค้า บริการทางการท่องเที่ยวมีความพร้อม และความสมดุลต่อการต้อนรับรองรับนักท่องเที่ยว การดูแลความปลอดภัย การคมนาคมเข้าถึงการสื่อสารก่อน ระหว่าง และ หลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ตลอดจนการสร้างภาพประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และความผูกพันที่จะเดินทางกลับมาเยือนประเทศไทยอีกพร้อมกับครอบครัว เพื่อน และคนที่รักอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาคเอกชนมีการมุ่งเน้นกลยุทธ์ทางด้านราคาเพื่อกระตุ้นยอดขาย ไม่ว่าจะเป็นโปรโมชั่นที่พิก บัตรโดยสารเครื่องบิน และแพ็คเกจท่องเที่ยวราคาพิเศษ ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวยังคงออกเดินทางท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้นเช่นกัน (Tourism Authority of Thailand, 2015) เพราะฉะนั้นนักท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามคำกล่าวของ (Jittangwattana, 2013) ที่กล่าวว่า “ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นไม่ได้ เพราะอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อที่จะใช้เวลาในการเดินทางเพื่อไปพักผ่อน นักท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน บริษัทต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรมีการคิดกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด เพื่อสามารถสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

ในภาพรวมของการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก พบว่า มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงทั้งในด้านรายได้ และอัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากการท่องเที่ยว ในปี 2563 มีจำนวนยอดสะสมนักท่องเที่ยวรวม 16,450,985 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 1,805,583 คน นักท่องเที่ยวคนไทยจำนวน 14,645,402 คน รายได้สูงเป็นอันดับ 3 ของประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มภาคตะวันออกในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 97,239 ล้านบาท โดยมีระดับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับนานาชาติ และสามารถท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ป่าเขา แม่น้ำ พื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเอื้อต่อการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวของภาคตะวันออกจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (Ministry of Tourism and Sports, 2020)

การสื่อสารการตลาดเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบัน ทำให้การสื่อสารการตลาดในปัจจุบัน จำเป็นต้องเข้าใจการเข้าถึงของสื่อไปยังกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาดอย่างสมดุล พร้อมทั้งสามารถใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง (Phungkasem, 2010 อ้างถึงใน Ngourungsi, 2015) การใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดจึงเป็นกลยุทธ์ที่ได้รับการยอมรับ และเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจในการท่องเที่ยว และเลือกที่จะมาท่องเที่ยว รวมถึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการส่งเสริมการมาท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี

การท่องเที่ยวภายในชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง แต่ในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่น ซึ่งสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ผู้นำชุมชนไม่มีความเข้มแข็ง ไม่สามารถดึงศักยภาพของชาวบ้านในชุมชนมาใช้ในการทำงานร่วมกันได้ดีเท่าที่ควร อีกทั้งชาวบ้านในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นความเข้มแข็งในชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนยังขาดความร่วมมือร่วมใจและแรงสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มในระยะยาว

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดทางชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยดิน ฟ้า อากาศ เอื้ออำนวยต่อการปลูกผลไม้หลากหลายชนิด โดยเฉพาะราชาแห่งผลไม้อย่างทุเรียน และราชินีแห่งผลไม้อย่าง

มั่งคุด มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล และโบราณสถานต่าง ๆ จึงเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของจังหวัดคือ ชุมชนริมน้ำจันทบุรีเป็นชุมชนเก่าแกในจังหวัดจันทบุรีมีอายุประมาณ 300 ปี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่ใหญ่ที่สุด มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในอดีต ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมือนได้ย้อนกลับไปในอดีต โดยยังคงกลิ่นไอของบ้านเรือนแบบดั้งเดิม เหมาะกับการเดินเที่ยวชมตึกเก่า บ้านเก่า วัฒนธรรมความเป็นอยู่สมัยก่อน

จากความสำคัญดังกล่าว การใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดมาประยุกต์อย่างเหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาการท่องเที่ยวชุมชน จะช่วยให้สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ที่จะไปประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งผลให้เกิดประโยชน์ภายในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการสื่อสารการตลาด

Thipapan (2010) กล่าวว่า การสื่อสารการตลาด หมายถึง กระบวนการจัดการที่องค์กรจัดทำขึ้นเพื่อสื่อสารข่าวสารถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อโน้มน้าวใจให้เกิดการรับรู้ เกิดความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กร และแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ที่บริษัทนำเสนอตามที่มุ่งหวังไว้ Onetamail (2012) กล่าวว่า การสื่อสารการตลาด หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการตลาดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารของผลิตภัณฑ์ และองค์กรไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกิดการตอบสนองตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จุดมุ่งหมายของการสื่อสารการตลาด คือ การเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเพื่อสร้างผลกระทบและแรงจูงใจต่อพฤติกรรมผู้บริโภค แสดงถึงวัตถุประสงค์หลักของการสื่อสารทางการตลาด ดังนี้ (G.E. Belch & Belch, 2006) 1. การแจ้งข้อมูลข่าวสาร การแจ้งข้อมูล การแนะนำสินค้าและบริการตัวใหม่ 2. สร้างการรับรู้ การชักจูง มุ่งเน้นการเชิญชวน ชักจูงเร่งเร้าความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการและเกิดการตัดสินใจ 3. การเตือนความทรงจำ จะถูกนำมาใช้ในการแข่งขันกับคู่แข่งทางการตลาดและสร้างความมั่นใจในการเลือกได้อย่างถูกต้อง วัตถุประสงค์ของการทำการสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการขายประสบการณ์ มากกว่าการจับต้องสินค้า คือ การขายความรู้สึก ได้สัมผัสสัมผัสทางความรู้สึก มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ข้อ คือ การสร้างความต้องการสินค้าและบริการ การสร้างความตระหนักรู้ในตราสินค้านั้น และการเน้นความตั้งใจซื้อ

การสื่อสารทางการตลาดเป็นกิจกรรมในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจโดยมุ่งหวังให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของแผนการตลาดของธุรกิจ ในการสื่อสารการตลาดนั้น

อาจจะสื่อสารผ่านภาพ ถ้อยคำ สัญลักษณ์ ทั้งนี้การตลาดจะต้องสื่อสารได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยอาจใช้วิธีการโน้มน้าวจิตใจ กระตุ้นความต้องการ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาดที่เป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมการตลาด คือ การโฆษณา (Advertising) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) การตลาดทางตรง (Direct Marketing) การขายโดยบุคคล (Personal Selling) และการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) (Kotler, 2003) ทำให้ปัจจุบันนักการตลาดส่วนใหญ่จะเรียกการส่งเสริมการตลาดว่า การสื่อสารการตลาด สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก็ได้มีหน่วยงานที่ดูแลด้านการสื่อสารการตลาด และส่งเสริมการสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวประเทศไทย

การสื่อสารการตลาดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1. สร้างความต้องการสินค้าและบริการ (Build Category Wants) เป็นการสร้างความต้องการให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากก่อนที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางนั้นต้องมาจากการมีความต้องการสินค้าที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อน หน้าที่ของการสื่อสารการตลาดต้องกระตุ้นนำเสนอสินค้า เช่น การอาบแดด เล่นน้ำทะเล ดำน้ำ ให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการพักผ่อนมากขึ้น 2. สร้างความตระหนักรู้ในตราสินค้านั้น (Create Brand Awareness) เป็นการสร้างความต้องการ การนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้แตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทาง หน้าที่ของการสื่อสารการตลาดในการสร้างความตระหนักรู้ คือ การบริหารจัดการส่วนประสมทางการสื่อสารการตลาด (Integrated Marketing Communication) การนำเครื่องมือด้านการสื่อสารการตลาดมาใช้ในการสร้างการจดจำแก่ผู้บริโภค 3. เน้นความตั้งใจซื้อ (Purchasing Intention) เป็นการสร้างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ถ้าการสื่อสารการตลาดสามารถบอกถึงความแตกต่างของคุณลักษณะพิเศษและประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจนสร้างความจดจำในสินค้าและบริการได้นั้น นักท่องเที่ยวจะมีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อในสินค้าและบริการ และตั้งใจที่จะเดินทางมาในที่สุด

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) ตามความเข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง การเดินทางของบุคคลหนึ่งจากอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อพักผ่อน หรือติดต่อทางธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป (Phimonsomphong, 2008) การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในวิธีการพักผ่อนโดยการที่มีการนำกิจกรรมนันทนาการ มาทำให้เกิดความผ่อนคลายและมีความสุขในขณะการเดินทาง ไปทำกิจกรรมจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือจุดหมายปลายทางอาจกล่าวว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เช่นการไปเยี่ยมหมู่ญาติ เพื่อการไปเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว การไปพักผ่อนหรือใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย หรือการศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่นน้ำตก ทะเล ภูเขา รวมถึงการเดินทางเพื่อประชุมในการประกอบธุรกิจ หรือเข้าร่วมกิจกรรมประชุม สัมมนาทางธุรกิจสาขาอาชีพต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางซึ่งมีการพัฒนามาจากรูปแบบการเดินทางเพื่อการดำรงชีพ การแสวงหาแหล่งที่อยู่ใหม่ การพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตและมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ Lertmonphailroj (2007) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง กิจกรรมในลักษณะของการเคลื่อนไหวยาวไปถึงการเดินทางจากที่อยู่อาศัยถาวรไปยังที่อยู่อาศัยชั่วคราวของบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์ในการไม่แสวงหารายได้ซึ่งในระหว่างการเดินทางอาจเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้

(Gee, Y., James, C., Deriter, J., & Choy, L., 2007) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเกี่ยวกับการจัดเตรียมที่พัก การหาอาหารและการให้ความบันเทิงแก่นักเดินทาง (Traveler) ผู้ซึ่งมาเยี่ยมสถานที่ที่มีใช้ที่อาศัยถาวร หรือที่ทำงานประจำของเขา ทั้งนี้การท่องเที่ยว (Travel) ไม่ได้เป็นอุตสาหกรรมแต่เป็นการรวมตัวของธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการบริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบในระบบของการท่องเที่ยว ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจซึ่งมีความสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว การบริการระหว่างการเดินทาง และจุดหมายปลายทาง ดังนั้นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวจึงมี 3 ส่วน คือ แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และการตลาดท่องเที่ยว (Tourism Market) โดยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน และความสัมพันธ์ระหว่างระบบจะเกิดขึ้นได้หากนักท่องเที่ยวมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวและการบริการการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยปกติแล้วทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะใช้อย่างไม่คุ้มค่า เพราะการใช้ทรัพยากรจากการเที่ยวนั้นจะต้องใช้ความรู้สึกในการสัมผัส โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรเหล่านั้น อย่างไรก็ตามการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหลายคนอาจจะไม่ได้คำนึงถึงผลเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรเหล่านั้น ดังนั้นชาวบ้านในชุมชนจะต้องร่วมมือร่วมใจในการดูแลรักษา รวมทั้งอนุรักษ์เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต (Thailand Institute of Scientific and Technological Research, 1997)

Rattanaphianthamma (อ้างถึงใน Nachai, 2009) กล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมาว่ามีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถทำให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งปัญหาในด้านพื้นที่ ซึ่งมีขีดความสามารถที่จะรองรับได้ในบางช่วง ปัญหาชุมชนท้องถิ่นการได้หรือเสียประโยชน์ของคนในพื้นที่ การกระจายผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความขัดแย้งความร่วมมือในการจัดการปัญหาของผู้ประกอบการ ซึ่งมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายประเภท ทั้งธุรกิจบ้านพัก ร้านอาหาร นำเที่ยว ขนส่ง ปัญหาด้านการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรชุมชนทั้งภายในและภายนอก ต้องมีเป้าหมายร่วมกันแต่ละหน่วยงานต้องมีเป้าหมาย เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินการไปได้ โดยสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจอยากเดินทางมาค้างแรมนาน และมาอีกหลายครั้ง และบอกต่อ ๆ กันไป โดยทั่วไป การท่องเที่ยวนอกจากความสวยงามสมบูรณ์ของพื้นที่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญอีกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง การเดินทาง การประชาสัมพันธ์ โรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว สินค้าที่ระลึก จะต้องมีความสัมพันธ์กัน

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based-Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับชุมชน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน กำหนดทิศทางโดยชุมชน มีการบริหารโดยชุมชนเพื่อชุมชน และบทบาทของชุมชนที่เป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีอยู่ 4 ด้าน คือ

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ สิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมภายในชุมชนที่เข้าใจกันมีปราชญ์ชุมชน หรือผู้มีความรู้ทักษะในเรื่องต่าง ๆ ชาวบ้านในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. ด้านการจัดการ มีกฎระเบียบ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีวัฒนธรรม รวมถึงการท่องเที่ยวเมืองคกร หรือในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ ซึ่งองค์กรนั้นจะต้องมีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนภายในที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปชุมชนมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้าน และผู้มาเยือน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการ กำหนดทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านในชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น ๆ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างการพัฒนาให้เกิดการยั่งยืนต่อไป และเกิดประโยชน์สูงสุด (Tourism Authority of Thailand, 2008) หากชุมชนมีความพร้อม และมีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาทจัดการท่องเที่ยวแล้วนั้น ผู้นำชุมชน และแกนนำที่หลากหลาย ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ การเกษตร ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น ร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการผนึกกำลังความคิดสร้างสรรค์ ประสานแนวคิดของทุกคนให้เห็นเป็นภาพเดียวกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำวิสัยทัศน์ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมายเป็นทิศทางของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะต่อไป ดังที่ Suansri (2003) ได้กล่าวไว้ว่า

ชุมชนที่มีการตัดสินใจเปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการบริหารจัดการภายในเอง มีการคิดการตัดสินใจและการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบ คือ

1. การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับนักท่องเที่ยวและคนนอกพื้นที่ เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาชุมชนและชุมชนมีการคาดหวังให้การมาท่องเที่ยวสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งส่วนนี้เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและคนภายนอก ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความคิด ส่วนนี้เพื่อประสานการช่วยเหลือและเพื่อช่วยกันปัญหาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวชุมชนต้องเข้ามาบริหารจัดการนักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎกติกาของชุมชน การจัดระเบียบการท่องเที่ยว การแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวมีการส่งผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมาก รวมถึงให้เกิดความเรียบร้อยและไม่ส่งผลที่ชุมชนจะไม่สามารถบริหารจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ สามารถสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้น รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นเพียงแค่ส่วนเล็กน้อยที่ได้จากการเรียนรู้ในการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบนี้มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ชาวบ้านจะต้องมีความเข้าใจมีการให้ความรู้ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดนอกจากนั้นแล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในการเคารพกฎระเบียบ กติกา ที่ชุมชนกำหนดไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสัมพันธ์กันของคนต่างวัฒนธรรม

แนวคิดชุมชนริมน้ำจันทบูร

แนวคิดชุมชนริมน้ำจันทบูร ชุมชนริมน้ำจันทบูรเป็นชุมชนเก่าแก่ในจังหวัดจันทบุรีมีอายุประมาณ 300 ปี มีมาตั้งแต่ยุคพระนารายณ์มหาราช ทรงย้ายเมืองจันทบูรจากบ้านหัววัง ตำบลพุงทะเลมาตั้งที่บ้านลุ่ม หรือค่ายตากสิน ตัวเมืองจันทบูรสมัยนั้นสร้างอยู่บนเนินสูง เป็นเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าบน คันดิน มีกำแพงเมืองศิลาแลงรอบเมือง จากตัวเมืองจันทบูรมีพื้นที่ลาดลงมาถึงริมฝั่งแม่น้ำจันทบุรีก็คือ ย่านท่าสิงห์ และย่านท่าหลวง ซึ่งมีริมฝั่งแม่น้ำเป็นชายหาดกว้างเหมาะแก่การใช้ประโยชน์ด้านการคมนาคมขนส่ง ย่านท่าหลวงในอดีตราว 100 ปี มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์กลางการค้าของจังหวัด มีท่าเทียบจอดเรือค้าขายหลายแห่ง และมีถนนสายแรก คือ ถนนริมน้ำ หรือถนนสุขาภิบาลในระยะแรกที่ฝรั่งเศสเข้ายึดเมืองจันทบูร สมัย ร.ศ. 112-113 (พ.ศ. 2436 - 2447) บริเวณย่านท่าหลวงได้เคยเป็นที่ตั้งของจวนข้าหลวง ซึ่งใช้เป็นสถานที่ทำงานของรัฐบาลและเป็นศาลด้วย และในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2442) ได้จัดตั้งเมืองจันทบูรเป็นมณฑลจันทบุรี ย่านท่าหลวงเป็นที่ตั้งของอำเภอท่าหลวง ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงมาจากด่านเก็บเงินภาษีในสมัยรัชกาลที่ 4 และบริเวณนี้เป็นศูนย์กลางการเดินทางและการพาณิชย์ ดังปรากฏหลักฐานในบันทึกการเดินทางของ Henry Mouhot นักสำรวจชาวฝรั่งเศสที่เดินทางจากสยามไปสำรวจเมืองกัมพูชา นอกจากนี้ พื้นที่ริมน้ำยังมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เคยเป็นพื้นที่รับเสด็จรัชกาลที่ 5 คราวเสด็จประพาสเมืองจันทบุรีหลายครั้ง ครั้งสำคัญคือ พ.ศ. 2419 และ พ.ศ. 2450 แต่ละครั้งมีการสร้างศาลาทำน้ำที่ท่าหลวงเป็นที่รับเสด็จ และในถนนตลาดจันทบูรมีการตั้งซุ้ม ปีกธง ขวบนโคมไฟตามรายทางอย่างวิจิตรงดงาม

วิถีชุมชนริมน้ำจันทบูรเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดหลังจากเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2533 และเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2549 ประกอบกับมีการพัฒนาขยายเมือง ธุรกิจพลอยชบเซาหลง ส่งผลให้ชุมชนไม่คึกคัก และมีชีวิตชีวาเฉกเช่นอดีต จนกระทั่งปี พ.ศ. 2552 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีมีนโยบายฟื้นฟูย่านการค้าเก่า และสถาบันอาศรมศิลป์ได้ส่งนักศึกษามาทำวิทยานิพนธ์ในพื้นที่นี้จึงร่วมกันทำประชาคม ส่งผลให้เกิดอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูร (ต่อมาจดทะเบียนเป็นชมรมพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูรเมื่อ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2556) และร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาชุมชนภายใต้วิสัยทัศน์ “วัฒนธรรมนำการค้า” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก และความสามัคคีของชุมชนในการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่มี คุณภาพ สืบสาน และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ชุมชน อนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัด มรดกวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน และผู้มาเยือน ประชาชนในชุมชนทุกครัวเรือนจึงต้องร่วมมือกันอนุรักษ์คุณค่า ของวันวานให้เป็นอมตะและแบ่งปันความสุข ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน (Chanruengrit, 2019)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริม
น้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ (Chanruengrit, 2019) เรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย สำนักงานจันทบุรี จำนวน 1 คน ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน
1 คน อุปนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และผู้
ประกอบการภายในชุมชน จำนวน 3 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การ
ระดมสมอง และวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตีความข้อมูล (Interpretation) ตามเนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใน 2
ประเด็นคือ ปัญหา และกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
2. การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการตีความมาเปรียบ
เทียบกันเพื่อสร้างความชัดเจนของข้อมูลที่ได้ และเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วถ้าพบความคิดเห็น หรือความรู้สึก
ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเข้าด้วยกัน
และแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม
3. การสร้างข้อสรุป (Conclusion) เป็นการตัดทอนข้อมูลให้เหลือแต่คุณลักษณะร่วมที่มีความหมาย
สามารถสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลนั้นได้ อันจะเป็นการนำไปสู่ทฤษฎี หรือข้อสรุปเชิงนามธรรมที่เกิดขึ้น
4. การสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis) คือ การรวบรวมข้อมูลที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นบทสรุปย่อ
ของข้อมูลทั้งหมดจากการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละแหล่งข้อมูล และนำมาสร้างเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม
ในลักษณะของบทสรุป หรือแบบแผนของกระบวนการมีส่วนร่วมในภาพรวม (Holistic) ของข้อมูลนั้น ๆ
หลังจากนั้นนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบ
ข้อมูลเพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล และตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล รวมทั้ง
ผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method)
ซึ่งงานวิจัยนี้จะใช้การตรวจสอบข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
แบบเจาะลึกทั้งจากทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาตรวจสอบความแน่นอนของคำพูดในเรื่องเดียวกันเพื่อยืนยัน
ความเที่ยงตรงของข้อมูล
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) การเปรียบเทียบและตรวจสอบ
(Cross-check) ความแน่นอนของข้อมูล (Consistency) โดยนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ (Data Sources)
มาเปรียบเทียบกันพิจารณาจากเวลา สถานที่ และแหล่งบุคคล เมื่อเวลา สถานที่ และแหล่งบุคคลที่ให้ข้อมูล
เปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ถือเป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้องตรวจสอบข้อมูล ซึ่งต้องทำไปพร้อมกัน
ในการเก็บข้อมูล เป็นการตรวจสอบทันทีในการลงพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริม น้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interviews) และ การระดมสมอง (Brainstorming) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาการสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน จากการสัมภาษณ์พบว่า “คนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำสื่อประชาสัมพันธ์” “ปัญหาคือยังไม่มีจุดสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจว่าจะสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้อย่างไร” “ชุมชนต้องเป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการชุมชนอันนี้คือที่มาของการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่วน ต่อเนื่อง ก็จะเป็นเรื่องของการบริหารจัดการชุมชนความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชุมชน” ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดจันทบุรี สภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สมาคม ส่งเสริมการท่องเที่ยวจันทบุรี ผู้นำชุมชน จำเป็นที่จะต้องเข้ามาให้การสนับสนุน เพื่อให้ความรู้ในการทำการ ตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อผลักดันให้ชุมชนมีรายได้หมุนเวียนในชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการ ใช้การสื่อสารทางการตลาดโดยมีการร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้ประสานงานในการ ประชาสัมพันธ์เสนอขายแพ็คเกจท่องเที่ยว สิทธิพิเศษ หรือว่าส่วนลดมีการส่งเสริมการขายสินค้าในร้านค้า ชุมชนริมน้ำจันทบูร ซึ่งมีชนมไทย ชนมโบราณเป็นเอกลักษณ์ ผลักดันผลิตภัณฑ์ของดีในชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และการส่งเสริมการขายให้คนในชุมชนมีรายได้ โดยทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานใน การประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน ชุมชนต้องเป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการ การโฆษณา การ ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดอินเทอร์เน็ตโดยการใช้ Internet Facebook ผ่านกลุ่ม เครือข่ายเช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ Blogger ต่าง ๆ

2. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี สรุปได้ว่า ในการจัดทำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี จำเป็นที่จะต้องให้ ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่ผสมผสานวิถีชีวิตของชุมชน ในจังหวัดจันทบุรี โดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้มีการพัฒนา ตลาดชุมชนโดยการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ซึ่งมีรูปแบบ คือ การสร้างจุดขายผ่านประวัติศาสตร์ของแต่ละ ชุมชน ให้เป็นเรื่องราว (Story) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ท้องถิ่น โดยผลักดันให้เป็นสินค้า OTOP ใน แต่ละเขตชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์ ที่จะต้องมีความเป็นการตลาดแนวใหม่ (Modern Marketing) ในการสะท้อน การใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม สร้างจุดแลนมาร์ก จุดเช็คอิน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเก็บบรรยากาศ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถแชร์ความประทับใจและบอกต่อ มนต์เสน่ห์ของวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งมีอิทธิพล ต่อแรงจูงใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไป และจากการระดมสมอง (Brainstorming) การสร้างกลยุทธ์จะต้องใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาด ดังนี้ 1. การโฆษณา ใช้ป้ายแผนที่ในชุมชน แผ่นพับ หนังสือแนะนำเที่ยว 2. การประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3. การตลาด อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook โดยใช้กลุ่ม Blogger ที่มีอิทธิพลผู้ที่มีคนติดตามจำนวนมาก เป็นผู้สื่อสารสู่นักท่องเที่ยว และ 4. การส่งเสริมการขาย โดยการจัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยวสิทธิพิเศษ หรือส่วนลด ให้กับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการจราจรและการคมนาคม การส่งเสริม

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่ทางรัฐจำเป็นต้องเข้ามาช่วยสนับสนุน ผลักดัน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น จุดถ่ายรูป เป็นต้น ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนท่องเที่ยว และการจับคู่กลยุทธ์จะได้กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแนวใหม่ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อทำการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว ศิลปะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ผ่านการค้าขายของชุมชน โดยการสร้างเอกลักษณ์ขนม หรืออาหารที่มีเฉพาะชุมชนริมน้ำจันทบุรี กลยุทธ์การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อทำการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ให้สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว และกลยุทธ์การร่วมมือในชุมชนเพื่อประสานงานเรื่องความปลอดภัย

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริม น้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาการสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี คนในชุมชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำสื่อประชาสัมพันธ์ ไม่มีจุดสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และการบริหารจัดการชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด จันทบุรี สภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจันทบุรี ผู้นำชุมชน จะต้องเข้ามาให้การสนับสนุนเพื่อให้ความรู้ในการทำการตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อผลักดันให้ชุมชน มีรายได้หมุนเวียนในชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการใช้การสื่อสารทางการตลาดโดยมีการร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานในการประชาสัมพันธ์เสนอขายแพ็คเกจท่องเที่ยว สิทธิพิเศษ หรือว่าส่วนลด มีการส่งเสริมการขายสินค้าในร้านค้าชุมชนริมน้ำซึ่งมีขนมไทย ขนมโบราณเป็นเอกลักษณ์ ผลักดันผลิตภัณฑ์ของดีในชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และการส่งเสริมการขายให้คนในชุมชนมีรายได้ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Khemthong (2012) การศึกษาการตลาดการท่องเที่ยว คือ ความต้องการ และจำเป็นที่สะท้อนออกมาทางพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงความต้องการสินค้า และ บริการการท่องเที่ยว และเกิดการซื้อ โดยชุมชนต้องเป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการชุมชน การสื่อสารการตลาด การใช้สื่อโซเชียลมีเดียทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ สอดคล้องกับ Phongsakornrangsilp (2014) ที่ได้ศึกษา การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา พบว่า ศักยภาพทาง การจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางด้านการบริการ และการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ ศักยภาพทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้นการส่งเสริม และขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในประเทศของ นักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Khamhansunthorn (2011) ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ ตำบลเขาน้อย อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในตำบลเขาน้อยมีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวแต่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสภาพ ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ ความพร้อมของชุมชนและการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐมีน้อย ไม่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น และ Sukkul (2013) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อ

การท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การอบรมความรู้และทักษะแก่บุคลากรในหน่วยงานการท่องเที่ยว การให้ชุมชนนำผลผลิตมาขายเป็นสินค้า OTOP มีผลต่อการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

2. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จากการระดมสมอง (Brainstorming) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า จุดแข็งของชุมชน ได้แก่ ศิลปะวัฒนธรรมของชุมชนที่ยังคงมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ความดั้งเดิมที่มีมาแต่ก่อนในเรื่องของการค้าขายที่คงความเก่าแก่ไว้ โดยการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้รับการส่งทอดรุ่นสู่รุ่นที่สะท้อนการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมที่ผสมผสาน 2 ชุมชน การให้ความร่วมมือความสามัคคีของคนในชุมชน จุดอ่อนของชุมชน ได้แก่ การคมนาคมภายในชุมชนแออัดเนื่องจากถนนคับแคบเพราะไม่ได้วางผังมาตั้งแต่เริ่มแรก และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ การใช้รถใช้ถนนร่วมกันของผู้ที่อาศัยอยู่ภายในชุมชน และนักท่องเที่ยว รวมถึงความสามัคคีของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพราะคนในชุมชนขาดความรู้ และงบประมาณในการลงทุน โอกาสของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเอาศิลปะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สนับสนุนการให้ความรู้ อำนวยความสะดวก เช่น ถนนที่เดินทางสัญจรได้ง่าย ทางเดิน สถานที่จอดรถ และงบประมาณในการพัฒนา โดยใช้การตลาดแนวใหม่ (Modern Marketing) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อทำการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ต้องใช้ความร่วมมือจากผู้คนหลายกลุ่มเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และอุปสรรคของชุมชน ได้แก่ ความร่วมมือในชุมชน การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้การค้าขายภายในชุมชนซบเซาลง ขาดความรู้ในการทำการตลาด ที่จะผลักดันผลิตภัณฑ์ความขัดแย้งกันระหว่างแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการประสานงานกิจกรรมภายในชุมชน ดังนั้น ในการจัดทำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่ผสมผสานวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้มีการพัฒนาตลาดชุมชนโดยการสร้างภาพลักษณ์ (Brand) ซึ่งมีรูปแบบ คือ การสร้างจุดขายผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนให้เป็นเรื่องราว (Story) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ท่องถิ่น โดยผลักดันให้เป็นสินค้า OTOP ในชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์ในการสะท้อนการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมสอดคล้องกับแนวคิดของSuansri (2003) หากชุมชนมีความพร้อม และมีปัจจัยเพียงพอต่อการเข้ามาบริหารจัดการท่องเที่ยวแล้วผู้นำชุมชน และตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกันประชุมสัมมนา เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นการประสานแนวคิดของทุกคนให้เป็นภาพเดียวกัน และนำวิสัยทัศน์มากำหนดเป็นเป้าหมาย นโยบายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป สร้างจุดแลนมาร์ก จุดเช็คอิน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเก็บบรรยากาศ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถแชร์ความประทับใจและบอกต่อ มนต์เสน่ห์ของวิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไปซึ่งสอดคล้องกับ Songsuk (2017) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้านการโฆษณา ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าว ด้านการขายโดยบุคคล ด้านการตลาดทางตรงส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Sutthiwhaytin

(2017) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประชากรรุ่นแซด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ ทศนคติด้านการท่องเที่ยวของประชากรรุ่นแซด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนควรนำข้อมูลผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และพัฒนาสินค้าและบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

2. ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยเฉพาะสินค้า สถานที่ท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตภายในชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบแนวทางการสื่อสารการตลาดที่เหมาะสมในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดชุมชน และควรศึกษาชุมชนท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของการบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรค ในแต่ละชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

2. ควรทำการศึกษาเพิ่มในเรื่องเครื่องมือสื่อสารการตลาดและส่วนประสมทางการตลาด เพื่อพัฒนาการสื่อสารและสร้างภาพลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวจดจำ และให้ความสำคัญในส่วนของพฤติกรรมผู้บริโภคเนื่องจากมีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว

3. หากศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ควรเพิ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานในชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการภายในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วน

4. ควรศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจ การตัดสินใจท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการมาท่องเที่ยวชุมชน เพิ่มจำนวนแหล่งข้อมูล และศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดภายในชุมชนที่ส่งผลไปยังนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ท เซเทรา จำกัด.

กองกลยุทธ์การตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). บทสรุปผู้บริหาร สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวปี 2558 และคาดการณ์ปี 2559. [Online]. Available: <http://tatic.tourismthailand.org/>. [2562, กรกฎาคม 9].

- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. (2551). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ดี คำหาญสุนทร. (2554). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ ตำบลเขาน้อย อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการปกครองท้องถิ่น คณะวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดารา ทีปะปาล และธนวัฒน์ ทีปะปาล. (2553). การสื่อสารการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ติกาหลัง สุขกุล. (2556). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มา เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารเกษมบัณฑิต. 14 (1): 55-74.
- ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์. (2562). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณี ศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการ การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธนินนุช เกรียงซี่. (2558). เครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับการตัดสินใจท่องเที่ยวภายในประเทศของ นักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นชกฤต วันตะเมธ. (2555). การสื่อสารการตลาด Marketing Communication. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2556). การขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- ปิยะพงษ์ นาไชย. (2552). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว วัดพระธาตุพนม รมหาวิหาร. รายงานการศึกษาอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรรษกฤษ ศุทธิเวทิน. (2559). กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อประชากรรุ่นแซด ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารธุรกิจปริทัศน์. 11 (1): 99-110.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัด พังงา. วารสารวิชาการ Veridian E-journal. 7 (3): 650-665.
- พจนา สวนศรี. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันการท่องเที่ยว โดยชุมชน.
- ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์. (2550). การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สุริย์ เข็มทอง. (2555). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการจัดการการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อภิรัตน์ สงสุข. (2559). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโลก มหาวิทยาลัยบูรพา.

References

Belch, G. E., & Belch, M. A. (2007). **Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective 7th ed.** Boston: McGraw-Hill.

Gee, Y., James, C., Deriter, J., Choy, L. (2007). **Travel Industry**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons.

Kotler, Philip., (2003). **Marketing Manageing**. 11th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall Intentional Inc.

Ministry of Tourism and Sports. (2020). **Domestic Tourism Statistics**. [Online]. Available: https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=594. [2020, Jan 27].

Translated Thai References

Chanruengrit, T. (2019). **Sustainable Tourism Approach, Managed by Community Case Study: Chanthaboon Waterfront Mueng District, Chanthaburi Province**. Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Jittangwattana, B. (2013). **Transportation for Tourism**. Bangkok: Dharmasarn. (in Thai)

Khamhansunthorn, N. (2011). **Community-Based Tourism Management of Khaonoi Subdistrict, Wiangkao District, Khonkaen Province**. Khonkaen: Khonkaen University. (in Thai)

Khemthong, S. (2012). **Marketing management for tourism and hotel**. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Lertmonphairoj, S. (2007). **Study of The Needs of Tour Operators in Tourism Industry Content**. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

- Nachai, P. (2009). **Guideline for Community Participation in Tourism Management of Watphathatphanom Woramahaviharn**. Khonkaen: Khonkaen University. (in Thai)
- Ngourungsri, T. (2015). **Marketing Communication Tool for Feedback towards Domestic Tourist's Decision on Bangkok Area Tourism**. Bangkok: Bangkok University. (in Thai)
- Onetamail, T. (2012). **Marketing Communication**. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Phimonsomphong, C. (2008). **Tourism Planning and Marketing Development**. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Phongsakonrangsilp, P. (2014). **The Management of Sustainable Community-Based Tourism: The Case of Ban Kokekrai, Phang Nga Province**. Nakhon Si Thammarat: Walailak University. (in Thai)
- Songsuk, A. (2007). **The Marketing Communication Strategy that Influences Travel Behavior of Chinese Tourists in Pattaya**. Chonburi: Burapha University. (in Thai)
- Suansri, P. (2003). **Community Based Tourism Handbook**. Bangkok: The Thailand Community Based Tourism Institute. (in Thai)
- Sukkul, T. (2013). **Development of a Public Relations Model for Tourism at Ban Kao National Museum, Kanchanaburi Province**. Kanchanaburi: Kanchanaburi Rajabhat University. (in Thai)
- Sutthiwhaytin, P. (2017). **Tourism Marketing Promotion Strategy which Influence Generation Z in Bangkok Metropolitan Region**. Bangkok: Bangkok University. (in Thai)
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (1997). **Formulated The National Ecotourism Policy**. Bangkok: Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (in Thai)
- Thipapan, D., Thipapan, T. (2010). **Marketing Communications**. Bangkok: Amonkanpim. (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2008). **Ecotourism Workshop The Ecotourism Promotion and Development Program 2002**. Bangkok: ET CETERA COMPANY LIMITED. (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2015). **Executive Summary 2015 And Projectes for 2016**. [Online]. Available: <http://tatic.tourismthailand.org/>. [2019, July 9]. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นางสาวณัฐวิกร หารษาพันธุ์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

e-mail: nutvigorn.h@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

e-mail: nutnutt408@gmail.com

รัฐกับมโนทัศน์ทางกฎหมายและการเมือง State and the Concept of Law and Politics

ธนภัทร ปัจฉิมม* และ รุ่งภพ คงฤทธิ์ระจัน
โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Thanapat Patchim* and Rungphop Kongritrajun
School of Law and Politics, Suan Dusit University

Received: July 24, 2020

Revised: October 7, 2020

Accepted: October 14, 2020

บทคัดย่อ

ในบทความนี้จะเป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ว่าด้วยรัฐกับกฎหมายและการเมือง ซึ่งแนวคิดดังกล่าว เริ่มต้นด้วยการพิจารณา “รัฐ” ที่ปรากฏขึ้นในมิติของการดำรงอยู่จริงทางกฎหมาย ในขณะที่คำอธิบายโดยทั่วไปมักพิจารณา “รัฐ” ในฐานะเป็นหน่วยทางสังคมที่ดำรงอยู่แยกต่างหากจาก “กฎหมาย” กล่าวคือ รัฐ จะปรากฏขึ้นในฐานะที่เป็นหน่วยทางการปกครองซึ่งเป็นชุมชนที่มีการรวมกันตัวของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมและดำรงอยู่อย่างเป็นอิสระในตัวเองและมีอยู่ก่อนกฎหมาย กฎหมายจึงเกิดขึ้นจากการเป็นรัฐที่มีฐานะในการดำรงอยู่ของระเบียบทางกฎหมาย และปรากฏขึ้นเป็น “รูปแบบการปกครอง” (Form of Government) แม้ว่าในแต่ละรัฐจะมีรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกันก็ล้วนแต่มีเงื่อนไขและวิธีการสร้างระเบียบทางสังคมและระเบียบทางกฎหมายเหมือนกัน ไม่ว่าในสมัยใหม่ สถานที่แห่งใด หรือในวัฒนธรรมใดคำว่า “กฎหมาย” ย่อมมีนัยถึงเทคนิคทางสังคมอันมีรูปแบบเฉพาะของระเบียบที่มีอำนาจบังคับเสมอ ดังนั้น แม้ว่ากฎหมายสังคมโบราณกับสังคมสมัยใหม่ ต่างชาติต่างภาษาที่แตกต่างกันแต่ก็มีแก่นแท้ร่วมกัน คือ การมีเทคนิคทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มนุษย์มีการกระทำทางสังคมที่เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา และโดยเหตุวัตถุแห่งการศึกษาของศาสตร์ว่าด้วยกฎหมายและการเมืองนั้นจะไม่สามารถกระทำได้อย่างครบถ้วน หากปราศจากตัวแปรสำคัญคือการพิจารณาจากความเป็นรัฐและกระบวนการทางการเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดข้อเท็จจริงในชุมชนการเมืองอันเป็นเป้าหมายให้ศาสตร์ด้านกฎหมายมุ่งพรรณนาถึงบรรทัดฐานทางกฎหมายทั้งหลายที่ถูกสร้างขึ้น โดยการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม

คำสำคัญ: มโนทัศน์ รัฐ กฎหมาย การเมือง

Abstract

This article explained the relation between state and law and politics. The idea began with a consideration on state, which emerged as the true existence of law. Meanwhile, the general explanation to the state usually treated state as social unit isolated from law. That was to say, state appeared as the unit of government as the community of the gathering of humans – the autonomous social animals in itself to which its existence preceded the law. Law was initiated as a result of the state as the existence of legal order and law appeared as “the form of government”.

Despite the different forms of government in each state, they shared the conditions and means of creating social and legal orders. Regardless of the epoch of modernity, spaces, and different cultures, it was implied that “law” was a technical aspect of the society that had its specific form of coercion of power. Consequently, despite differential relations between ancient and modern laws and difference in terms of nationalities and languages, the common features of law consisted of a social technique which was created for men to have a desired collective action and of the objective study of the discipline of law and politics, which are incapable of completing all aspects, without concerning on a crucial factor, that is, a consideration on statehood and political procedure, which had a relation that led to the reality of political community, which was the objective of law as the discipline to shed light on all legal norms created by each action of sociable men.

Keywords: Concept, State, Law, Politics

บทนำ

แนวความคิดทางกฎหมายและการเมืองของรัฐนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมวิทยา กล่าวคือ ในสังคมทุก ๆ ประเภทล้วนแต่ประสบปัญหาในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันคือการสร้างดุลยภาพของรัฐ โดยการประนีประนอมกันให้ได้อย่างลงตัวระหว่าง อำนาจกับเสรีภาพ กล่าวคือ สังคมที่สามารถจะลดปัญหาดังกล่าวให้น้อยลงได้ จะต้องเป็นสังคมรัฐที่มีพัฒนาการทางการเมือง การปกครองบริหาร ในระบอบประชาธิปไตยซึ่งรัฐที่ปรากฏในสังคมเช่นนี้ รัฐจะเปรียบเสมือนเป็นกรอบปกติของการใช้อำนาจทางการเมือง และเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของการก่อเกิดกฎหมายของรัฐและสังคม

ก่อนที่จะนำไปถึงหัวข้อต่อไปที่ว่าด้วยนิทัศน์ของรัฐในมิติทางกฎหมาย จำเป็นต้องทราบว่ารัฐถือเป็นกรอบปกติของอำนาจทางกฎหมาย ซึ่งพัฒนาการของรัฐนั้นเป็นรูปแบบทางประวัติศาสตร์ของอำนาจทางการเมืองที่สมบูรณ์แบบที่สุดและแตกต่างจากรูปแบบของอำนาจในสังคมรูปแบบอื่นที่เล็กกว่ารัฐ เช่น ชุมชน ครอบครัว สมาคม ฯลฯ ซึ่งรัฐสมัยใหม่ถือกำเนิดขึ้นระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ในทวีปยุโรป ส่วนดินแดนที่มีอำนาจอิสระในระดับหนึ่งแต่ยังไม่มีฐานะเป็นรัฐนั้น ในกฎหมายระหว่างประเทศ

เรียกว่า “ดินแดน” (Territories) สำหรับปรากฏการณ์ของรัฐก่อให้เกิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่พยายามที่จะอธิบายตีความการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ และหากพิจารณาให้ถึงที่สุดของคำว่ารัฐจะพบว่า “รัฐ” (State) มาจากคำภาษาละตินว่า “Status” หมายถึง สิ่งที่ยืนอยู่หรือตั้งอยู่ ซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้เป็นกรอบและฐานรองรับอำนาจทางการเมือง โดยความหมายในส่วนหลังนี้ถูกนำมาใช้ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ซึ่งในสมัยกรีกโบราณใช้คำว่า “นคร” (Polis) และในสมัยโรมัน เรียกว่า สาธารณรัฐ” (Res Publica) ซึ่งในสมัยนั้นคำเหล่านี้มีความหมายตรงกับคำว่า “รัฐ” ในสมัยใหม่ ซึ่งในปัจจุบันคำว่า “สาธารณรัฐ” เป็นรูปแบบการปกครองแบบราชาณาจักรหรือจักรวรรดิ สำหรับนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญอย่าง Machiavelli ถือเป็นคนแรก ๆ ที่ใช้คำว่า “รัฐ” ในความหมายสมัยใหม่ คำว่ารัฐในความหมายยุคสมัยใหม่ ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อมีการอธิบายเกี่ยวกับการกระทำของรัฐโดยพิจารณาจากการที่รัฐนั้นมีอำนาจแห่งการกระทำ ดังนั้นเราสามารถแยกแยะได้ระหว่าง “อำนาจ” (Pouvoir) กับผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจแห่งรัฐ ดังเช่นคำกล่าวของฝรั่งเศสที่ว่า “กษัตริย์สิ้นพระชนม์แล้ว ขอพระองค์ทรงพระเจริญ” (Le roi est mort. Vive le roi!) หมายความว่า เมื่อกษัตริย์ซึ่งครองราชย์อยู่สิ้นพระชนม์แล้ว รัฐยังคงอยู่และผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐสืบเนื่องจากกษัตริย์พระองค์เดิมก็คือกษัตริย์พระองค์ใหม่ ซึ่งสืบทอดตำแหน่งจากกษัตริย์พระองค์เดิม ดังนั้น รัฐจึงต้องมีอยู่อย่างถาวรและต่อเนื่อง

ประเด็นความเชื่อมโยงและข้อถกเถียงของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมือง มีข้อพิจารณาอยู่อย่างน้อย 3 มิติ คือ มิติแรก เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมืองในยุคดั้งเดิม มิติที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมืองในยุคสมัยใหม่ และมิติสุดท้าย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมืองในยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งการแบ่งแยกการอธิบายความเชื่อมโยงและข้อถกเถียงของความสัมพันธ์ข้างต้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า อำนาจ (Power) นั้นเป็นศูนย์กลางและกลไกการเคลื่อนไหวที่สำคัญในการแปรเปลี่ยนลักษณะหรือรูปของรัฐ ระบบกฎหมาย และระบอบการเมืองการปกครองของแต่ละรัฐ ดังนั้น สภาพปัญหา และโอกาสในการพัฒนารัฐแต่ละอาณาบริเวณ จึงมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงแห่งรัฐในแต่ละยุคสมัยย่อมมีความแปรเปลี่ยนไปตามบริบทของระบอบการปกครอง แต่กระนั้น รัฐในฐานะผู้ทรงสิทธิ์ทางอำนาจแห่งมหาชน (อำนาจเหนือ) ยังคงมีบทบาทและความสำคัญทั้งในทางกฎหมาย และกระบวนการทางการเมือง ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมืองมีความเป็นเอกภาพผ่านความหมายในแง่ของความมั่นคงแห่งรัฐ แต่ในขณะเดียวกันความมั่นคงแห่งรัฐในยุคหลังสมัยใหม่ ต้องประสบกับความท้าทายทางความคิดว่าด้วยความไม่เป็นธรรมทางกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เท่าเทียมอย่างเป็นธรรมก็เป็นประเด็นถกเถียงในปัจจุบัน นอกจากนี้ระบบการเมืองการปกครองก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ของรัฐที่ถูกท้าทายและเป็นประเด็นถกเถียงเช่นกันว่าระบอบการปกครองที่ตินั้นเป็นอย่างไร ควรใช้รูปแบบการเมืองการปกครองของแต่ละรัฐจำต้องเหมือนกันหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขแห่งการพัฒนาผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กฎหมาย และการเมืองทั้งสิ้น

เนื้อหา

รัฐในฐานะที่เป็นนิติบุคคลแห่งรัฐสมัยใหม่

แนวคิดเรื่องนิติบุคคลเป็นแนวคิดที่สำคัญในกฎหมาย ซึ่งกรณีของรัฐนั้นย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายที่มีสิทธิและหน้าที่ รัฐจึงเป็นนิติบุคคล รัฐใช้อำนาจให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและเมื่อสถาบันใด

ได้รับการยอมรับว่าเป็นนิติบุคคล สถาบันนั้นย่อมมี “ชีวิต” เป็นของตนเอง กล่าวคือ มีทรัพย์สิน มีงบประมาณ มีความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญาและในการฟ้องคดี โดยผ่านทางบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นอาจแยกได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายตามกฎหมายเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎเกณฑ์ของกฎหมายเอกชนและนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎเกณฑ์เฉพาะของกฎหมายมหาชน รัฐเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่สำคัญที่สุด ทั้งในแง่ของงบประมาณและเอกสิทธิ์ของรัฐในกฎหมายปกครองและบทบาทของรัฐในกฎหมายระหว่างประเทศ ความเป็นนิติบุคคลของรัฐนั้นเป็นคุณสมบัติที่รัฐมีอยู่โดยสภาพ ซึ่งต่างจากนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนประเภทอื่นที่จะเป็นนิติบุคคลได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดของกฎหมายที่จัดตั้ง เหล่านี้ล้วนเป็นความสัมพันธ์ของรัฐกับระบบการเมืองและตัวกฎหมาย ดังนั้นการศึกษามโนทัศน์ว่าด้วยรัฐจึงสะท้อนออกมาหลากหลายมิติและหากพิจารณารัฐในมิติทางกฎหมาย ซึ่งรัฐเป็นหน่วยหรือพื้นที่ตั้งทางการเมืองปกครองจึงเป็นที่รวมศูนย์การทำงานที่และโครงสร้างไว้เพื่อที่จะปฏิบัติการได้อย่างทั่วด้าน แนวคิดนี้เป็นแนวคิดแบบดั้งเดิมที่เน้นเรื่องอำนาจอธิปไตยและรัฐอธิปไตยว่ารัฐมีฐานะสูงกว่าองค์กรอื่น ๆ ในสังคม จะเห็นว่าอำนาจของรัฐเป็นอำนาจตามกฎหมาย แนวคิดนี้จึงเชื่อมโยงรัฐกับการเมือง กฎหมาย ระบบราชการ รัฐบาล และสถาบันทางการเมือง (Samutavanich, 1992) และหากพิจารณารัฐตามทัศนะของ เบนจามิน และดูวาล (Roger Benjamin and Raymond Duvall) ซึ่งได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรัฐอยู่ 4 แนวทาง (Chaiyachit, 2017) คือ 1) รัฐในฐานะที่เป็นรัฐบาล (The State as Government) ซึ่งหมายถึง กลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจในสังคมการเมือง 2) รัฐในฐานะที่เป็นระบบราชการ (The State as Public Bureaucracy) หรือเครื่องมือทางการบริหารที่เป็นปีกแผ่นและเป็นระเบียบทางกฎหมายที่มีความเป็นสถาบัน ทั้งสองความหมายนี้เป็นการมองรัฐตามแนวคิดของนักสังคมศาสตร์ที่มีใช้มาร์กซิสต์ 3) รัฐในฐานะที่เป็นชนชั้นปกครอง (The State as Ruling Class) เป็นความหมายในแนวคิดของมาร์กซิสต์ และ 4) รัฐในฐานะที่เป็นโครงสร้างทางอุดมการณ์ (The State as Normative Order) ซึ่งเป็นแนวคิดของนักมานุษยวิทยา ในขณะที่ข้อจำกัดของมุมมองทางทฤษฎีทั้งในทางสังคมวิทยาและการเมือง ซึ่งเป็นสาขาที่นำเสนอคำอธิบายความเป็นจริงเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของรัฐในลักษณะต่างกันไป มโนทัศน์ว่าด้วยรัฐของเคลเซน จึงเป็นผลจากการวิพากษ์ทฤษฎีว่าด้วยรัฐ ทั้งที่ปรากฏในแวดวงสังคมวิทยาและทฤษฎีการเมือง แล้วจึงต่อยอดคำอธิบายเหล่านั้นด้วยมโนทัศน์ว่าด้วยระบบของบรรทัดฐานซึ่งเป็นหัวใจของทฤษฎีบริสุทธิ์ว่าด้วยกฎหมาย

จะเห็นว่ารัฐนั้นมีพัฒนาการของระบบแห่งอำนาจหรือการใช้อำนาจในลักษณะที่ต่างกันไปตามช่วงเวลา ในบรรดารัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในภาคพื้นยุโรปและประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ จะมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญของรัฐ 2 หลักการ คือ (Singkaneti, 2017) หลักการประชาธิปไตย และหลักนิติรัฐ ซึ่งสาระสำคัญของหลักทั้งสองในแต่ละประเทศจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่อาจจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบของรัฐบาลหรือระบบการเมืองการปกครองของประเทศนั้น ๆ เช่น ระบอบประธานาธิบดีย่อมมีความแตกต่างบางประการจากระบบรัฐสภา หรือแม้กระทั่งหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมที่มีส่วนเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบกฎหมายของแต่ละประเทศที่ต่างกันไป เช่น หลักนิติธรรมเป็นหลักพื้นฐานสำคัญของอังกฤษและพัฒนาให้เกิดระบบกฎหมายแบบ common law ซึ่งเป็นระบบกฎหมายเดียว ไม่แยกเป็นกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน มีเพียงระบบศาลเดียว ไม่แยกเป็นศาลยุติธรรมและ

ศาลปกครอง (Kosananan, 2007) ส่วนหลักนิติรัฐ มีพื้นฐานมาจากประเทศเยอรมนี ช่วง ค.ศ.1848 ซึ่งคำว่า นิติรัฐ ในยุคเริ่มต้นมีความหมายถึง รัฐแห่งความมีเหตุผล อันเป็นรัฐที่ปกครองตามเจตจำนงโดยรวมที่มีเหตุผล และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข ซึ่งต่อมามีการพัฒนาแนวทาง และขอบเขตของนิติรัฐ โดยรัฐจะต้องเคารพในขอบเขตส่วนบุคคลและจะต้องให้การรับรองคุ้มครองขอบเขต ของบุคคลโดยกฎหมาย และเมื่อพัฒนาการต่อมาของหลักนิติรัฐสมัยใหม่ พบว่าจะมีหลักการที่ประกอบไปด้วย หลักการย่อย ๆ ดังนี้ (Singkaneti, 2017)

1. หลักแบ่งแยกอำนาจ
2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายปกครองและฝ่ายตุลาการ
4. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา
5. หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา
6. หลักความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

กล่าวโดยสรุป หลักนิติรัฐ มีพัฒนาการมาจากความมุ่งหมายที่ต้องการจะจำกัดอำนาจของฝ่ายปกครอง โดยกำหนดให้อำนาจรัฐนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อการเคารพสิทธิของปัจเจกบุคคล ดังนั้น ความเป็นนิติรัฐจึงต้อง รับรองสิทธิของปัจเจกบุคคลและใช้อำนาจรัฐภายในขอบเขตของกฎหมาย

มโนทัศน์ : รัฐในมิติทางกฎหมาย

ในขณะที่มุมมองทางทฤษฎีสังคมวิทยาพิจารณา “รัฐ” ในฐานะความเป็นจริงทางสังคม ส่วนมุมมอง ทางทฤษฎีการเมืองพิจารณา “รัฐ” ในฐานะตัวตนและการดำรงอยู่ทางกฎหมาย ซึ่งหากพิจารณามุมมอง คำอธิบายการดำรงอยู่ของ “รัฐ” ที่ปรากฏให้เห็นในงานทฤษฎีการเมืองที่ผ่านมา เช่น วิเคราะห์ว่า โดย ภาพรวม แม้ผู้เขียนงานทฤษฎีการเมืองแต่ละคนมุ่งที่จะพิจารณาปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมากมาย แต่ผู้เขียนงาน เหล่านั้นกลับใช้ “ชื่อเรียก” เดียวกันสำหรับเรียกปรากฏการณ์ที่แตกต่างกัน ยิ่งกว่านั้นแม้กระทั่งผู้เขียนคน เดียวกันก็มักใช้คำเรียกคำเดียวกัน คือคำว่า “รัฐ” ด้วยความหมายที่แตกต่างกันไปตามกรณีโดยไม่รู้ตัว อย่างไรก็ตาม สารัตถะของ “ทฤษฎีการเมือง” ก็คือการเป็น “ทฤษฎีว่าด้วยรัฐ” (Theory of The State) แต่ทฤษฎี ว่าด้วยรัฐที่นำเสนอโดยนักทฤษฎีการเมืองโดยภาพรวม ก็มีปัญหาสำคัญประการหนึ่งนั่นคือ ปัญหาในความ ยากลำบากในการให้คำจำกัดความ “รัฐ” ที่ชัดเจนตรงกัน ดังจะเห็นได้ว่าบ่อยครั้งที่นักทฤษฎีการเมืองใช้คำว่า “รัฐ” โดยกินความกว้างเป็นอันมาก ในบางกรณีคำว่ารัฐก็หมายถึงรวมถึง สังคม” ด้วย หรือบางครั้งก็หมายถึง รูปแบบเฉพาะของสังคม แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนงานทฤษฎีการเมืองก็ใช้คำว่า “รัฐ” ในความหมายอย่าง แคบอยู่บ่อยครั้งด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่ใช้คำว่า “ราษฎร” (Subject) ภายใต้การปกครองของรัฐบาล หรือ “ประชาชาติ” (Nation) หรืออาณาเขตดินแดน (Territory) ที่ประชาชาติอาศัยนั้นด้วย อย่างไรก็ตามรัฐเป็น แนวความคิดหรือมโนทัศน์ที่ย่อลงมาจากการเมือง (Politics) ในลักษณะที่รัฐเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นจากการจัด ระเบียบและการสร้างแบบแผนอย่างเป็นทางการของการเคลื่อนไหวหรือพลวัตของการเมือง โดยที่รัฐประกอบ ไปด้วยประชากรและสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ สถาบัน และกระบวนการยุติธรรม หลักการและอำนาจ ซึ่งเป็นเครือ ข่ายความสัมพันธ์แบบโครงสร้าง ส่วนในมโนทัศน์อย่างแคบ รัฐหมายถึง รัฐบาลที่ทุกรัฐจะต้องมีเป็นของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองในนามของรัฐ (Lipson, 2002)

ดังนั้น หากเราพิจารณา “รัฐ” (The State) จากมุมมองนิติทางกฎหมายล้วน ๆ ปัญหาความยุ่งยากในการอธิบายถึงความหมายที่ผู้ใช้คำว่า “รัฐ” ต้องการบ่งบอกถึงก็จะลดน้อยลง กล่าวคือ หากเราพิจารณาถึงความเป็นจริงในการดำรงอยู่ของ “รัฐ” ในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางกฎหมาย (Legal Phenomenon) เราก็จะสามารถอธิบายถึงการดำรงอยู่ของรัฐหนึ่ง ๆ ในฐานะบุคคลาธิฐานของระเบียบทางกฎหมายระดับชาติชุดหนึ่ง ๆ ได้ นั่นคือ การพิจารณารัฐ ๆ หนึ่งในฐานะที่เป็น “บุคคลนิติสมมติ (Juristic Person)” หรือ “หน่วยจัดตั้งขึ้น” (Corporation) แต่ละหน่วย ซึ่งมีรูปลักษณะแตกต่างกันไป และหากพิจารณาในทางหลักการแล้วจะเห็นได้ว่า ธรรมชาติพื้นฐานของรัฐใด ๆ ก็คือการเป็นหน่วยที่เกิดจากการรวมตัวจัดตั้งเป็นหน่วยในการอยู่ร่วมกันในรูปแบบอื่น ๆ ทั้งหมด ก็คือ “ระเบียบของบรรทัดฐาน” (Normative Order) ซึ่งทำหน้าที่สถาปนาหน่วยที่รวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวให้มีสถานะกลายเป็นรัฐขึ้นมาได้ (State Corporation) ดังนั้น หากเราพิจารณา “รัฐ” ในฐานะหน่วยที่มนุษย์ซึ่งอยู่ร่วมกันในที่หนึ่ง ๆ ได้จัดตั้งขึ้นบนฐานของระเบียบของบรรทัดฐานชุดหนึ่ง ๆ แล้ว เราก็จะสามารถอธิบายถึงการดำรงอยู่ของ “รัฐ” ในฐานะ “บุคคลนิติสมมติ” ได้อย่างชัดเจนและเป็นที่เข้าใจตรงกัน

การให้คำจำกัดความ “รัฐ” ในความหมายบุคคลาธิฐานของตัวชุมชนทางการเมืองแห่งนั้น ๆ หรือตัวระเบียบทางกฎหมายระดับชาติหนึ่ง ๆ ที่สถาปนาชุมชนดังกล่าวให้มีตัวตนในความเป็นจริง เป็นความหมายที่เราสามารถเห็นได้เมื่อพิจารณาจากมุมมองทางกฎหมายโดยเฉพาะ ซึ่งหากพิจารณาในแง่มุมนี้ “ปัญหาว่าด้วยระเบียบทางกฎหมายระดับชาติ” (Problem of The National Legal Order) ภายใต้มุมมองดังกล่าว “รัฐ” ก็คือ ชุมชนที่มนุษย์ร่วมกันสร้างขึ้นโดยผ่านการจัดตั้งวางระเบียบทางกฎหมายระดับชาติชุดหนึ่ง ๆ ขึ้นมา ซึ่งมีความแตกต่างจากระเบียบทางกฎหมายชุดอื่น ๆ และแตกต่างจากระเบียบทางกฎหมายระหว่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตามการกล่าวว่า “รัฐ คือ ระเบียบกฎหมาย” ไม่ได้หมายความว่า ระเบียบกฎหมายทุก ๆ ชุดจะมีฐานะเป็นรัฐเสมอไป เช่น ระเบียบทางกฎหมายในสังคมบรรพกาลหรือระเบียบทางกฎหมายในชุมชนระหว่างประเทศ ระเบียบทางกฎหมายชุดหนึ่ง ๆ จะสามารถพิจารณาได้ว่า เป็น “รัฐ” ก็ต่อเมื่อระเบียบทางกฎหมายนั้นได้สถาปนาองค์กรต่าง ๆ ของรัฐขึ้น เพื่อทำหน้าที่ตามกฎหมายในแต่ละด้านตามหลักการแบ่งงานกันทำได้แก่ หน้าที่ในการสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายและหน้าที่ในการปรับใช้บรรทัดฐานทางกฎหมาย ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นระเบียบทางกฎหมายนั้น ๆ ในแง่นี้รัฐจึงเป็นระเบียบทางกฎหมายที่มีลักษณะรวมศูนย์หน้าที่ทางกฎหมายในระดับหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดก็ต้องมีองค์กรรวมศูนย์การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (Central Legislative Organ) จะเห็นวาระเบียบทางกฎหมายระดับชาติซึ่งเป็นระเบียบในเชิงบังคับ เป็นสิ่งที่สถาปนารัฐหนึ่ง ๆ ขึ้นมานั้น สรุปได้ 3 ประการ คือ

ประการแรก ระเบียบทางกฎหมายจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ทางกฎหมายในด้านต่าง ๆ ขึ้นมา การทำหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้นเป็นไปตามหลักการแบ่งงานกันทำ องค์กรที่มีหน้าที่ในแต่ละด้านโดยตรงมีฐานะ “องค์กรแกนกลาง” (Central Organs) ซึ่งทำหน้าที่ในด้านนั้น ๆ เป็นหลัก อาทิ รัฐสภาเป็นองค์กรแกนกลางในด้านนิติบัญญัติ (Central Legislative Organ) รัฐบาลเป็นองค์กรแกนกลางในด้านบริหาร (Central Government Organ) และตุลาการเป็นองค์กรแกนกลางในด้านการยุติธรรม (Central Judiciary Organ) เป็นต้น

ประการที่สอง ระเบียบในเชิงบังคับมีความสมบูรณ์ในผลใช้บังคับจำกัดภายในขอบเขตปริมณฑลในเชิงพื้นที่หนึ่ง ๆ ซึ่งขอบเขตพื้นที่ดังกล่าวเป็นตัวกำหนดอาณาเขตดินแดนของรัฐนั้น ๆ

ประการที่สาม ระเบียบทางกฎหมายระดับชาติเป็นที่ยอมรับในฐานะระเบียบสูงสุด (Highest Order) ของชุมชนทางกฎหมายหนึ่ง ๆ เป็นรองก็แต่ระเบียบทางกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น

สำหรับปัญหาที่ว่า เราจะสามารถพิสูจน์ถึงการดำรงอยู่จริงของระเบียบทางกฎหมายระดับชาติชุดหนึ่ง ๆ ได้อย่างไรนั้น เคลเซ่น อธิบายว่าระเบียบทางกฎหมายระดับชาติของประเทศต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เราสามารถเห็นเชิงประจักษ์ได้จาก กฎหมายบ้านเมือง (Positive Law) ทั้งหมดที่ใช้บังคับอยู่จริงในประเทศนั้น ๆ ในขณะเดียวกันระเบียบทางกฎหมายระดับชาติแต่ละชุดก็มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกันโดยผ่านระเบียบทางกฎหมายระหว่างประเทศด้วย หากพิจารณาในแง่นี้ เราจะสามารถอภิปรายถึงความเป็นจริงในการดำรงอยู่ของรัฐต่าง ๆ ได้ในแง่ความเป็นจริงที่ว่า “ระบบของบรรทัดฐานทางกฎหมาย” (Systems of Legal Norms) หลากหลายระบบนั้นดำรงอยู่ด้วยกัน เช่น กฎหมายอังกฤษ กฎหมายฝรั่งเศส กฎหมายอเมริกัน เป็นต้น ซึ่งกฎหมายที่ดำรงอยู่ภายในระบบของบรรทัดฐานทางกฎหมายเฉพาะแต่ละชุด มิใช่กฎหมายใดที่เด็ดขาดสมบูรณ์ (Absolute Law) เพราะกฎหมายในฐานะระบบของบรรทัดฐานทางกฎหมายในแต่ละประเทศต่างก็มี “ปริณทลของความสมบูรณ์ในผลใช้บังคับ” (Spheres of Validity) ของตัวเอง โดยจำกัดภายในขอบเขตในลักษณะต่าง ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น เช่น การมีผลใช้บังคับภายในอาณาเขตของประเทศ การมีผลใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นพลเมืองของประเทศ นอกเหนือจากระบบของบรรทัดฐานทางกฎหมายที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศแล้ว ก็ยังมีบรรทัดฐานในลักษณะต่าง ๆ ประกอบกันขึ้นอีกชุดที่เรียกว่า “กฎหมายระหว่างประเทศ” ดำรงอยู่อย่างไรก็ตามการอธิบายถึงรัฐจากมุมมองทางกฎหมายแต่เพียงมิติเดียวก็มีข้อจำกัดอยู่ด้วย เนื่องจากการใช้คำจำกัดความ “รัฐ” จาก “กฎหมาย” ในมิติเดียวนั้น ยังมีความซับซ้อน เพียงพอต่อการอธิบายความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เรียกว่า “บรรทัดฐานทางกฎหมาย” (Legal Norms) กับบรรทัดฐานในลักษณะอื่น ๆ ที่กำกับควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ บรรทัดฐานและความเกี่ยวข้องว่าด้วยมโนทัศน์รัฐกับกฎหมาย

การอธิบายรัฐในฐานะระเบียบทางกฎหมายชุดหนึ่ง ๆ เราจำเป็นต้องให้คำอธิบายลงลึกไปอีกว่า อะไรคือธรรมชาติอันเป็นลักษณะเฉพาะของบรรดาระบบและบรรทัดฐานเหล่านั้น ซึ่งปรากฏออกมาให้เห็นได้เชิงประจักษ์จากตัวกฎหมายบ้านเมือง ระเบียบทางบรรทัดฐานเหล่านั้นถูกจำกัดขอบเขตได้อย่างไร ระเบียบทางบรรทัดฐานเหล่านั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไร ในทรรศน์ของเคลเซ่น ประเด็นเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่เราต้องอธิบายให้ได้ก่อนเราจึงจะสามารถยืนยันได้ว่ารัฐเป็นปรากฏการณ์ทางกฎหมายจริง เคลเซ่นเห็นว่าการขบคิดปัญหาเหล่านี้ ให้ทะลุปรุโปร่งนั้นเป็นหน้าที่ของ “ทฤษฎีว่าด้วยรัฐในฐานะที่ทฤษฎีว่าด้วยรัฐเป็นแขนงหนึ่ง” ของ “ทฤษฎีว่าด้วยกฎหมาย” (Theory of Law) อย่างไรก็ตามเคลเซ่น ชี้ว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏก็คือ คำอธิบายของทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และทฤษฎีกฎหมายสมัยใหม่ นั้นมีเสาหลักอยู่บนวิธีคิดแบบ “ทวิลักษณ์ระหว่างรัฐและกฎหมาย” (Duality of State and Law) มีรากฐานมาจาก “มโนทัศน์เกี่ยวกับรัฐในมิติทางสังคมวิทยา” (Sociological Concept of The State) ซึ่งถือว่าเป็นมโนทัศน์ที่อยู่นอกจากมโนทัศน์ทางกฎหมาย (juristic concept) หรือแม้กระทั่งเชื่อว่าเป็นมโนทัศน์ว่าด้วยรัฐที่มีมาก่อนนามมโนทัศน์ทางกฎหมายทั้งในแง่ประวัติศาสตร์และในแง่ตรรกะ

ตามแนวคิดของเคลเซ่น อธิบายว่า มโนทัศน์ทางสังคมวิทยาพิจารณา “รัฐ” ในฐานะความเป็นจริงทางสังคม (Social Reality) นั่นคือ รัฐจัดว่าเป็น “ชุมชน” (Community) อย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดแบ่งประเภทของการรวมตัวเป็นสังคม (Category of Society) ในขณะเดียวกัน มโนทัศน์ทางสังคมวิทยาที่พิจารณา “กฎหมาย” ในฐานะบรรทัดฐานชนิดหนึ่ง ภายใต้การจัดแบ่งประเภทของบรรทัดฐานทั้งหมดอยู่ในสังคม

(Category of Norms) นั่นคือ กฎหมายจัดว่าเป็น “ระบบของบรรทัดฐาน” (System of Norms) ที่มีลักษณะเฉพาะชุดหนึ่งหรือเป็น “ระเบียบทางบรรทัดฐาน” (Normative Order) ชุดหนึ่ง ภายใต้มุมมองเช่นนี้ “รัฐ” และกฎหมายจึงเป็นวัตถุสองอย่างที่แตกต่างกัน จะเห็นว่าปฏิสธมมองความเข้าใจดังกล่าว โดยโต้แย้งว่าการมองแบบทวิลักษณ์เช่นนี้ถูกหักล้างในทางทฤษฎีได้ไม่ยาก เพราะรัฐในฐานะชุมชนหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกฎหมายที่ดำรงอยู่จริง (Legal Community) ย่อมไม่ใช่สิ่งที่แยกต่างหากจากตัวระเบียบทางกฎหมาย (Legal Order) ของชุมชนแห่งนั้นแต่อย่างใด การมองว่ารัฐและกฎหมายเป็นสองสิ่งที่ยังดำรงอยู่อย่างเป็นอิสระในตัวเอง มีนัยเท่ากับกล่าวว่า หน่วยที่จัดตั้งขึ้นโดยมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน (Corporation) เป็นสิ่งที่แตกต่างและดำรงอยู่ต่างจากตัวระเบียบที่รองรับการก่อตั้งหน่วยดังกล่าวขึ้นมา (Constitutive Order) เมื่อปัจเจกชนจำนวนหนึ่งที่อยู่ร่วมกันก่อตั้งชุมชนแห่งนั้นขึ้นมา ชุมชนดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ก็เพราะมี “ระเบียบทางบรรทัดฐาน” (Normative order) เป็นตัวกำกับควบคุมการแสดงพฤติกรรมต่อกันในคนหมู่มากเหล่านั้นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อชุมชนก่อรูปก่อร่างขึ้นจากระเบียบทางบรรทัดฐานที่กำกับควบคุมการแสดงพฤติกรรมต่อกัน ระหว่างปัจเจกเหล่านั้น ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ในสมัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า การประพฤติปฏิบัติต่อกันระหว่างปัจเจกชนบางกลุ่มถูกกำกับควบคุมไว้โดยระเบียบทางบรรทัดฐานชุดหนึ่ง ส่วนการกล่าวว่าปัจเจกชนเหล่านั้นเป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่ง ๆ แท้จริงแล้วเป็นเพียงคำกล่าวในเชิงอุปมา คือเป็นการพรรณนาในเชิงความคิดจินตนาการถึงความสัมพันธ์เฉพาะแบบหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างปัจเจกบุคคลเหล่านั้น นั่นคือ “ความสัมพันธ์” ที่สถาปนาให้เกิดมี “ระเบียบทางบรรทัดฐาน” ชุดหนึ่งขึ้นมา

ในทัศนะเช่นนี้จะเห็นได้ว่า รัฐเท่ากับ “ระเบียบ” ชุดหนึ่งหรือหากจะเปรียบเทียบรัฐว่าเป็นชุมชน รัฐก็คือชุมชนที่ถูกสถาปนาขึ้นโดย “ระเบียบ” ชุดหนึ่ง นั่นคือ ระเบียบทางกฎหมายระดับชาติ กล่าวคือ ถ้าเราจะทำความเข้าใจสาระสำคัญของระเบียบทางกฎหมายระดับหนึ่ง ๆ ได้ก็ต่อเมื่อเราต้องถือว่า “รัฐ” เป็นความเป็นจริงทางสังคมที่รองรับการดำรงอยู่ของระเบียบทางกฎหมายนั้น ๆ (Underlying Social Reality) เสียก่อนเพราะระบบและบรรทัดฐาน (System of Norms) แต่ละชุด ซึ่งมีความเป็นเอกภาพในตัวเอง (Unity) และความเฉพาะตัวที่เป็นหนึ่งเดียว(individuality) จะมีฐานะเป็น “ระเบียบทางกฎหมายระดับชาติ” ชุดหนึ่งได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวระบบของบรรทัดฐานดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์กับ “รัฐ” แห่งหนึ่ง ๆ ในฐานะที่เป็นข้อเท็จจริงทางสังคม (Actual Social Fact) เสมอกล่าวอีกนัยหนึ่ง ระบบของบรรทัดฐานชุดนั้นต้องได้รับการสร้างขึ้นโดยรัฐ ๆ หนึ่ง บรรทัดฐานเหล่านั้นจึงมีความสมบูรณ์ในสภาพบังคับ (Valid) ใช้ได้สำหรับรัฐดังกล่าวโดยเฉพาะแต่เพียงอย่างเดียว เช่น เรายอมรับว่ามี “กฎหมายฝรั่งเศส” ดำรงอยู่จริงก็ต่อเมื่อกฎหมายดังกล่าววางอยู่บนการดำรงอยู่จริงของ “รัฐฝรั่งเศส” ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทางสังคมที่ดำรงอยู่จริง เป็นต้น

ส่วนข้อควรพิเคราะห์ต่อปัญหาที่ว่า เมื่อเราไม่แยกรัฐกับกฎหมายออกเป็นสองสิ่งที่ยังดำรงอยู่ต่างจากกันแล้ว เราจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง “กฎหมาย” กับ “รัฐ” ในลักษณะอย่างไร ในประเด็นดังกล่าวเราอาจพิจารณาได้ โดยเทียบเคียงความสัมพันธ์ระหว่าง “กฎหมาย” กับ “ปัจเจกบุคคล” (Individual) กล่าวคือ แม้กฎหมายจะถูกสร้างขึ้นและดำรงอยู่ได้โดยรัฐที่ดำรงอยู่ แต่กฎหมายนั้นก็ดำรงอยู่เพื่อทำหน้าที่กำกับควบคุมพฤติกรรมทั้งหมดของรัฐนั้น ๆ ด้วย (Behavior of the State) การพิจารณาในแง่นี้ ก็คือการมองว่ารัฐเป็นเสมือนมนุษย์อีกประเภทหนึ่ง นั่นคือเป็นอภิมนุษย์ตนหนึ่ง (Superman) เพราะฉะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่าง

กฎหมายกับรัฐ จึงเหมือนกับความสัมพันธ์ในกรณีนี้ “กฎหมาย” กำกับควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในสังคม
มนต์คนในมิติทางการเมือง

ในความพยายามการสร้างศาสตร์ทางด้านกฎหมายให้โดดเด่น โดยพยายามปลดแอกแยกมนต์คน
ทางสังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ การเมือง หรือจริยศาสตร์ ออกจากการศึกษาศาสตร์ทางกฎหมายเพื่อให้เป็น
นิติศาสตร์บริสุทธิ์ อาจทำให้การศึกษาในลักษณะเช่นนี้เกิดประเด็นปัญหาในการสร้างตัวของตัวกฎหมายและ
รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายกับสังคม ดังนั้นการศึกษากฎหมายที่ไม่จำกัดตัวเองอยู่ภายใต้การทำความเข้าใจ
เฉพาะกฎหมายในแบบเฉพาะเจาะจงก็จะทำให้การสร้างกฎหมายเป็นไปตามกรอบและครรลองของสังคมหรือ
ระบอบการปกครองของรัฐและตอบสนองความสามารถทางเสรีภาพของปัจเจกบุคคลได้ ดังคำกล่าวที่ว่า
กฎหมายทั้งหลายย่อมมีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อเสรีภาพตามจารีตประเพณีที่มนุษย์แต่ละคนล้วนเกิดมาใน
สภาพแวดล้อมเหล่านี้ (Mewongukote, 2016) ฉะนั้น การศึกษากฎหมายที่ไม่ละทิ้งมิติทางด้านสังคมวิทยา
การเมือง ปรัชญา จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ เคลเซิน เป็นนักกฎหมายที่ไม่ปฏิเสธปัญหา
ทางการเมือง แต่ให้ความสำคัญกับลักษณะ “ความเป็นการเมือง” ของกฎหมาย ซึ่งมีได้หมายความว่า จะต้อง
เป็นนักนิติศาสตร์ที่มุ่งสนใจศึกษากฎหมายล้วน ๆ โดยตัดขาดจากประวัติศาสตร์และสังคม แม้ว่าวิชานิติศาสตร์
จะกลายเป็นศาสตร์สาขาที่มีความเป็นเอกเทศในตัวเองก็ตาม ส่วนปัญหาเชิงคุณค่าเป้าหมายที่ผู้ตรากฎหมาย
ต้องการให้สามารถบรรลุในสังคมใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยมนต์คนทางการเมืองซึ่งอยู่ภายใต้ขอบข่ายของ
วิชาทางรัฐศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ทางการเมือง ฉะนั้นเมื่อพิจารณาในลักษณะเช่นนี้ กฎหมาย
จึงปรากฏอยู่ในฐานะของการจัดระเบียบและกลไกทางสังคม โดยมีเป้าประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย
ที่มีใช้อยู่จริงในบ้านเมืองอยู่ที่การค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งที่เป็คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญของชีวิตทาง
สังคมและการวิเคราะห์เปรียบเทียบระเบียบและบรรทัดฐาน (Normative Order) ของกฎหมายบ้านเมืองกับ
ระเบียบสังคม (Social Orders) ลักษณะเฉพาะของสิ่งที่เรียกว่า กฎหมาย คือ การเป็นระเบียบทางสังคม
ที่บัญญัติความผิดแก่ผู้ละเมิดไว้ในตัวเองอย่างชัดเจน กล่าวคือ กฎหมายมีหน้าที่คือการสร้างแรงจูงใจ
(Motivation) ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตามระเบียบทางสังคมนั้น ๆ หากปราศจาก
ระเบียบทางสังคมแล้ว ความเป็นสังคมก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ เพราะระเบียบทางสังคมก่อให้เกิดแบบแผนการ
ประพฤติปฏิบัติต่อกันและกันในเรื่องต่างของมนุษย์ ดังนั้น การพิจารณาในแง่ของระเบียบทางกฎหมาย
(Legal Order) จึงเป็นระเบียบทางสังคมที่ประกอบสร้างด้วยการเป็นบรรทัดฐานในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อกำกับและ
ควบคุมการประพฤติปฏิบัติของผู้คน

บทบาทหน้าที่ของรัฐกับการสร้างกฎหมายและการปรับใช้กฎหมาย

เมื่อกล่าวถึง “บทบาทหน้าที่ของรัฐ” คำอธิบายทั่วไปมักหมายถึงการใช้อำนาจของรัฐโดยแบ่งแยก
ออกเป็นหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ด้านบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ แต่ในกรอบความคิดว่าด้วยรัฐของเคลเซิน
อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐมีเพียงแค่หน้าที่ในด้าน “การสร้างกฎหมาย” (Application of Law) ซึ่งคำอธิบาย
เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังกล่าว วางอยู่บนทฤษฎีรากฐานกฎหมายบริสุทธิ์ที่มีความสอดคล้อง
กับคำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของระเบียบทางกฎหมาย (Legal Order) กล่าวคือสาระสำคัญของแนวคิดเรื่อง
ระเบียบทางกฎหมาย กล่าวคือ ระเบียบทางกฎหมายชุดหนึ่ง ๆ ประกอบขึ้นด้วยระบบของบรรทัดฐานทั่วไป
และบรรทัดฐานเฉพาะในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งถูกเชื่อมโยงร้อยรัดเข้าด้วยกันบนหลักการที่ว่าบรรทัดฐานที่ดำรงอยู่ใน
ระเบียบทางกฎหมายหนึ่ง ๆ ต้องเป็นบรรทัดฐานที่ถูกสร้างขึ้นโดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของบรรทัดฐาน

อื่น ๆ ที่ดำรงอยู่ก่อนและอยู่ในระดับขั้นที่เหนือกว่าและที่สำคัญบรรทัดฐานทุก ๆ อันล้วนต้องสอดคล้องกับข้อบัญญัติที่อยู่ในตัวบรรทัดฐานชั้นมูลฐานด้วยกันทั้งสิ้นหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการสร้างกฎหมาย (Normbildung) (Kasemsap, 2003) ไม่เช่นนั้นระบบของบรรทัดฐานโดยองค์รวมย่อมไม่อาจมีฐานะเป็นระบบที่มีเอกภาพที่มีอยู่ในตัวเองได้ (Kelsen, 2006) ซึ่งภายใต้หลักการดังกล่าวทำให้ทราบว่า เอกภาพของระเบียบทางกฎหมายจะเกิดขึ้นได้ก็เฉพาะเมื่อบรรทัดฐานทุก ๆ อันซึ่งเป็นส่วนประกอบภายในระเบียบของกฎหมายชุดนั้น ถูกสร้างขึ้นอย่างสอดคล้องรองรับกับเงื่อนไขข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ได้ปรากฏในตัวบรรทัดฐานอื่น ๆ ทั้งหมดที่ดำรงอยู่ภายในระเบียบทางกฎหมายดังกล่าวเท่านั้น ดังนั้น ภายในระเบียบทางกฎหมายที่เป็นเอกภาพแต่ละชุดเราย่อมสามารถวิเคราะห์สืบย้อนเส้นทางการก่อเกิดของบรรทัดฐานหนึ่ง ๆ ได้เสมอ โดยในท้ายสุดการสืบย้อนดังกล่าวก็จะนำเรากลับไปยัง “รัฐธรรมนูญแรกสุด” (First Constitution) ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาภายใต้การกำหนดชี้ขาดโดยบรรทัดฐานมูลฐานอันเป็นที่ยึดถือเคารพร่วมกันตั้งแต่ต้น (Presupposed Basic Norm) คือ ก่อนจะมีบรรทัดฐานทางกฎหมายใด ๆ ถูกสร้างขึ้นมาในระเบียบกฎหมายนั้น (Kelsen, 1970)

บทวิเคราะห์ วิจัย และข้อเสนอแนะ

จากรากฐานคำอธิบายที่เกี่ยวกับระเบียบทางกฎหมายดังกล่าว เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับคำอธิบายเกี่ยวกับองค์กรของรัฐ จึงปรากฏเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐในฐานะการสร้างกฎหมายและการปรับใช้กฎหมาย เคลเซน เริ่มต้นด้วยการชี้ให้เห็นว่า การกล่าวว่า บรรทัดฐานหนึ่ง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของระเบียบทางกฎหมายชุดใดชุดหนึ่ง ย่อมหมายความว่า บรรทัดฐานนั้นได้ถูกสร้างขึ้นมาโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งของชุมชน ซึ่งถูกสถาปนาขึ้นโดยระเบียบทางกฎหมายชุดนั้น ฉะนั้น เราจึงพิจารณาได้ว่า ปัจเจกชนผู้สร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายขึ้นมาก็คือ “องค์กรของชุมชนทางกฎหมาย” (Organ of The Legal Community) นั้น เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของปัจเจกชนเหล่านั้น ล้วนถูกกำหนดชี้ขาดเอาไว้โดยบรรทัดฐานทางกฎหมายของระเบียบซึ่งได้สถาปนาชุมชนทางกฎหมายนั้นขึ้นมาทั้งนี้ ชุมชนทางกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดรายละเอียดของบทบาทหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้นขึ้นมามีขึ้นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานซึ่งเป็นตัวกำหนดชี้ขาดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เหล่านี้ จะเห็นว่าคำอธิบายดังกล่าวเป็นไปตามหลักการที่ว่า บรรทัดฐานหนึ่ง ๆ จะมีฐานะเป็นส่วนประกอบหนึ่งของระเบียบทางกฎหมายชุดหนึ่งได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า บรรทัดฐานนั้นถูกสร้างขึ้นโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งของชุมชนทางกฎหมายที่ถูกสถาปนาขึ้นโดยระเบียบทางกฎหมายนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง บรรทัดฐานหนึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของระเบียบทางกฎหมายชุดหนึ่งได้ ก็เพราะบรรทัดฐานนั้นถูกสร้างขึ้นโดยสอดคล้องภายใต้บรรทัดฐานมูลฐานซึ่งระเบียบทางกฎหมายชุดนั้นตั้งอยู่ เมื่อใดที่การสร้างบรรทัดฐานขึ้นมาใหม่เมื่อนั้นย่อมมีการปรับใช้บรรทัดฐานที่มีอยู่ก่อนด้วยเสมอ กล่าวคือ การทำหน้าที่ขององค์กรของรัฐปรากฏขึ้นเมื่อบรรทัดฐานหนึ่ง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาเป็นการกำหนดตัดสินเกี่ยวกับการสร้างบรรทัดฐานอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นมาได้ “ถูกปรับใช้” ในการสร้างบรรทัดฐานอื่น ๆ ขึ้นมาในความเป็นจริง ดังจะเห็นได้ว่า การสร้างกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาใช้บังคับ (Creation of Law) มักจะเป็นการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ก่อน (Application of Law) ให้เกิดผลปฏิบัติในทางเดียวกันด้วยและเมื่อพิจารณาตามตรรกะนี้ จะพบว่าโมทัศน์เรื่องการสร้างกฎหมายกับเรื่องการปรับใช้กฎหมาย ย่อมไม่ได้เป็นสองมโนทัศน์ที่ตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ดังที่ทฤษฎีดั้งเดิมเชื่อกันมา

ดังนั้น การจำแนกแยกแยะการกระทำทางกฎหมาย (Legal Acts) ออกเป็น “การกระทำที่เป็นการสร้างกฎหมาย” (Law-creating Acts) กับ “การกระทำที่เป็นการปรับใช้กฎหมาย” (Law-applying Acts) จึงอาจเป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อน

จากประเด็นดังกล่าว หากพิจารณาในแง่ที่ว่าเราสลายเส้นแบ่งเด็ดขาดระหว่างการสร้างกฎหมายกับการปรับใช้กฎหมายไปเสีย เราก็จะเห็นได้ว่า การกระทำทางกฎหมายทุก ๆ การกระทำ โดยปกติแล้วก็รวมทั้งการกระทำที่เป็นการสร้างกฎหมายและการกระทำที่เป็นการปรับใช้กฎหมายไปในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ การสร้างบรรทัดฐานหนึ่ง ๆ ขึ้นมา โดยปกติแล้วก็คือการปรับใช้บรรทัดฐานที่อยู่บนลำดับขั้นที่เหนือกว่าขึ้นไป (Application of The Higher Norm) ซึ่งคอยกำกับควบคุมการสร้างบรรทัดฐานในเรื่องดังกล่าวอยู่ และการปรับใช้บรรทัดฐานที่เหนือกว่าขึ้นไปนี้ โดยปกติแล้วก็การสร้างบรรทัดฐานในลำดับขั้นที่ต่ำกว่าลงไป (Creation of a Lower Norm) ซึ่งย่อมถูกกำหนดชี้ขาดเอาไว้แล้วโดยบรรทัดฐานที่อยู่เหนือกว่าขึ้นไป

กรณีตัวอย่างประกอบการอธิบายข้างต้น เช่น การตัดสินคดีของตุลาการ (Judicial Decision) เราจะเห็นได้ว่า การพิพากษาของศาลเป็นการกระทำทางกฎหมายกรณีหนึ่ง นัยของการกระทำดังกล่าวก็คือ การนำบรรทัดฐานทางกฎหมายทั่วไปในเรื่องหนึ่ง (General Legal Norm) ที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐสภาได้ตราขึ้น หรือกฎหมายจารีตประเพณี มาปรับใช้กับคดีที่ผู้พิพากษานั่งพิจารณาคัดสินชี้ขาดอยู่ในขณะนั้น แต่ในเวลาเดียวกันการตัดสินพิพากษานี้ก็เป็นการสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายที่มีผลเฉพาะกรณีหนึ่ง ๆ (Individual Norm) ให้เกิดขึ้นมาด้วย นั่นคือ คำพิพากษาของศาลที่มีผลผูกพันทางกฎหมายให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายในคดีนั้น ๆ ต้องมีพันธะหน้าที่ปฏิบัติตาม ในขณะเดียวกันการสร้างบรรทัดฐานที่มีผลเฉพาะกรณีของศาลนั้น ก็ถูกกำกับโดยบรรทัดฐานทางกฎหมายทั่วไปที่ให้อำนาจแก่ผู้พิพากษาในการกำหนดบทลงโทษที่เป็นรูปธรรมสำหรับใช้บังคับแก่คู่ความในคดีนั้นด้วย ฉะนั้น การกำหนดเนื้อหาของคำพิพากษาจึงเป็นการปรับใช้กฎหมายโดยผู้พิพากษาไปในตัว

นอกจากนี้ โดยทั่วไปเรามักจะเข้าใจว่าการทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ (Legislation) เป็นการสร้างกฎหมาย แต่หากเราพิจารณากระบวนการนิติบัญญัติในความสัมพันธ์กับตัวรัฐธรรมนูญ เราจะเห็นได้ว่า กระบวนการด้านการนิติบัญญัติเป็นปฏิบัติการเกี่ยวกับปรับใช้กฎหมายในขั้นตอนหนึ่ง โดยการนำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรากฎหมายมาใช้โดยรัฐสภา เพราะการกระทำของฝ่ายนิติบัญญัติ (Act of Legislation) จะมีฐานะเป็นการกระทำทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไปได้นั้น การกระทำดังกล่าวต้องดำเนินไปโดยยึดถือปฏิบัติตามสิ่งที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้เท่านั้น และเมื่อนั้นก็เท่ากับว่ารัฐธรรมนูญได้ถูกนำมาปรับใช้ในทางปฏิบัติไปในเวลาเดียวกัน เคลเช่น ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่ในกรณีการสร้างรัฐธรรมนูญแรกสุดในทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาในภาวะที่ยังไม่มีระเบียบทางกฎหมายดำรงอยู่ก็สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นการปรับใช้บรรทัดฐานมูลฐาน (Application of The Basic Norm) ได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามประเด็นข้างต้นมีความเชื่อมโยงกับระเบียบทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของรัฐกรณีรัฐไทย กล่าวคือ ตามวิวัฒนาการทางการเมืองของรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ในยุโรป ภายหลังจากอำนาจสูงสุดของการปกครองเปลี่ยนจากตัวบุคคลคือ พระมหากษัตริย์ มาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยอำนาจเข้ามาเป็นของ “ประชาชน” ผ่านการเลือกตั้งองค์กรรัฐสภาเข้ามาปกครองประเทศ แต่กลายเป็นรัฐสภากลายเป็นองค์กรสูงสุดแทนประชาชน และได้ใช้อำนาจของตนโดยไม่สนใจรัฐธรรมนูญจนเกิดปัญหามากมาย ทำให้ประชาชนต้องหันมายอมรับแนวคิดทางการเมืองที่ว่ารัฐหรือผู้ใช้อำนาจอธิรัฐ

ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ทำให้ต้องเกิดองค์กร “ศาลรัฐธรรมนูญ” ขึ้นมา ถ่วงดุลการใช้อำนาจของพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายข้างมากในรัฐสภา กรณีศาลรัฐธรรมนูญไทย จะพิจารณาจากองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ การสรรหาและการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ วาระการดำรงตำแหน่ง และหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งทั้งหมดจะระบุไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ สำหรับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญโดยทั่วไปจะกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การควบคุมรัฐธรรมนูญให้เป็นกฎหมายสูงสุด หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไม่อาจมีผลในทางปฏิบัติหากปราศจากองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ วินิจฉัยเกี่ยวกับความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นอันเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่น ๆ ของรัฐ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยคุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีคุณสมบัติเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ จะเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่พิจารณาตัดสินกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติหรือการกระทำของฝ่ายบริหารว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่อันหมายถึง กฎหมายทั้งหลายที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารได้ตราขึ้นนั้นต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันความท้าทายต่อแนวความคิดเกี่ยวกับ “ตุลาการภิวัตน์” นับเป็นแนวคิดที่สั่นสะเทือนวงการกฎหมายทั่วโลกอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นการที่อำนาจตุลาการได้แผ่กว้างขึ้นในการตัดสินคดีทั้งการตัดสินคดีในลักษณะการใช้อำนาจตรวจตราโดยฝ่ายตุลาการ (Judicial Review) และการตัดสินในลักษณะเชิงรุกในขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติยังเข้าหรือไม่กล้าออกกฎหมาย โดยการตีความขยายตัวบท หรือที่เรียกว่า Judicial Activism หรือโดยการตีความในลักษณะเป็นการชี้แนะหรือเป็นการวางนโยบายสาธารณะที่เรียกว่า “Judicial Policy making” ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดตุลาการภิวัตน์ขึ้นนี้ปรากฏเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี ค.ศ. 1803 เมื่อศาลฎีกาสหรัฐฯ ได้ตัดสินคดี Marbury V. Madison และในคำตัดสินนั้นได้ชี้ว่าฝ่ายตุลาการมีอำนาจ “Judicial Review” กล่าวคือ ศาลกระทำใดของฝ่ายบริหาร ขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ (Judicial Review of Administrative Action) ซึ่ง การปรากฏของคำวินิจฉัยในคดี Marbury V. Madison นั้นคล้ายคลึงกับกรณีที่ศาลฎีกาของไทยมีคำพิพากษารณิพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. 2488 ซึ่งในครั้งนั้นศาลฎีกาของไทยก็ได้ให้เหตุผลในคำพิพากษาว่า “ศาลเป็นผู้ใช้กฎหมาย จึงเป็นผู้พิจารณาว่ากฎหมายใดใช้ได้หรือไม่ และภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญแบ่งอำนาจออกเป็นสามฝ่าย แต่ละฝ่ายย่อมมีหน้าที่ยับยั้งและควบคุมกัน ดังนั้นศาลย่อมเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาดว่าเพียงใดอย่างไรก็ตาม สำหรับองค์กรที่เรียกว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” นั้น ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า เป็นตุลาการภิวัตน์นั้นปรากฏเป็นครั้งแรกในการวินิจฉัยคดียุบพรรคไทยรักไทย เมื่อสังคมไทยเริ่มให้ความสนใจต่ออำนาจตุลาการในฐานะเครื่องมือจัดการกับปัญหาทางการเมืองในขณะนั้นที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง เริ่มเกิดการเรียกร้องให้องค์กรตุลาการเร่งเข้ามาตัดสินคดีทางการเมืองอย่างรวดเร็ว และเมื่อเร็ว ๆ นี้บทบาทที่เรียกว่า ตุลาการภิวัตน์ก็กลับมาเป็นที่กล่าวถึงอีกครั้งเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 214 กรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะรัฐมนตรีในการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปแทนวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ซึ่งได้รับการกำหนดตามพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งก่อนหน้านั้น และมีใช้เพียงครั้งนี้นั่นเองที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้

ชั้นนำทางสังคม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอีกจำนวนมากที่ทั้งได้วางหลักกฎหมาย พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในหลักการสำคัญต่าง ๆ ผ่านทางคำวินิจฉัยเหล่านั้น ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนี้เองที่มีบทบาทส่งเสริมความมีนิติรัฐและนิติธรรมในสังคมอย่างสูง

บทสรุป

การพิจารณา “รัฐ” ในฐานะชุมชน หมายความว่า เรามองการดำรงอยู่ของชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งก่อรูปขึ้นจากระเบียบทางกฎหมายของรัฐนั้น ๆ เอง (Its Legal Order) ในขณะเดียวกัน ตัวระเบียบทางกฎหมายที่ก่อเกิดขึ้นโดยรัฐ ดังกล่าว ก็เป็น “ระเบียบของรัฐ” (Order of The State) แห่งนั้นด้วยคือระเบียบกฎหมายที่ดำรงอยู่กับระเบียบของรัฐแห่งนั้น ไม่ใช่บรรทัดฐานสองชุดที่แยกจากกัน ฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวรัฐเองกับกฎหมายนั้น ย่อมไม่ใช่ความเป็นจริงโดยธรรมชาติ (Natural Reality) หรือความเป็นจริงทางสังคมที่เทียบเคียงได้กับความเป็นจริงทางธรรมชาติในทำนองเดียวกัน ความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ก็ไม่ใช่ความเป็นจริงทางสังคมที่ดำรงอยู่ในตัวเองหากแต่เป็นความจริงที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “รัฐ” เสมอและด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจความเป็นจริงดังกล่าวจึงต้องอาศัยโมโนทัศน์ในทางกฎหมายเป็นหลัก แม้แต่การอธิบายรัฐจากโมโนทัศน์ว่าด้วยรัฐในมิติทางสังคมวิทยา ก็จำเป็นต้องอยู่บนคำอธิบายของโมโนทัศน์ว่าด้วยรัฐในมิติทางกฎหมายด้วย ดังจะเห็นได้ว่าเราสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างกฎหมายของฝรั่งเศสกับกฎหมายของสวิตเซอร์แลนด์ หรือกฎหมายของเม็กซิโกได้ โดยไม่ต้องอาศัยข้อสมมติฐานที่ว่า มีรัฐฝรั่งเศส รัฐสวิส และรัฐเม็กซิกัน ดำรงอยู่อยู่ในฐานะที่เป็นความเป็นจริงทางสังคมที่ดำรงอยู่เป็นเอกเทศในตัวเองแต่อย่างใด ดังนั้น เราย่อมไม่อาจอาศัยโมโนทัศน์ทางสังคมวิทยาเพื่อทำความเข้าใจความเป็นจริงเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกฎหมายเหล่านี้ได้

เอกสารอ้างอิง

จรัญ โฆษณานันท์. (2550). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2535). **รัฐ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2554). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ: แนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน

ชาย ไชยจิต. (2560). **ฮันส์ เคลเซน: แนวคิดว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรเจิด สิงคนดี. (2558). **หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บรรเจิด สิงคนดี. (2560). **หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐ ในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอำนาจรัฐ**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

พิเชษฐ เมลาณนท์. (2546) **ตุลาการวิวัฒน์ไทยและสากล**. ทีมวิจัยปัญหาตุลาการศาสตร์ (ก่อตั้ง ค.ศ. 2546) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิกาตะ ประเทศญี่ปุ่น.

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559). **กฎหมายมหาชนเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธัญญ์ เกตวงกต (2553). **บทบาทของสถาบันศาลรัฐธรรมนูญกับตุลาการภิวัตน์**. [Online]. Available: www.publaw.net.

ปรีดี เกษมทรัพย์. (2546). **นิติปรัชญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อมร จันทรมบูรณ์, **ศาลรัฐธรรมนูญ รายงานคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 สภาผู้แทนราษฎร (เล่ม 2)**, มิถุนายน 2536, หน้า 299. อ้างถึงใน นกตล เสงเจริญ, “ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน,” รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 1 : ศาลรัฐธรรมนูญไทย (กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2544), หน้า 23-24.

References

Hans Kelsen, **Pure Theory of Law**, Translated by Max Kinght. Berkley: University of California Press.

Kelsen, H. (2006). **General Theory of Law and state**, With a New Introduction By A. Javire Trevino New Brunswick: Transaction Publishers.

Lipson, Leslie. (2002). **The Great Issues of Politics: An Introduction to Political Science**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall

Translated Thai References

Chaiyachit, C. (2017). **Hans Kelsen : The Concept of State, Constitution, Constitutional Court**. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Kasemsap, P. (2003). **Legal Philosophy 6th ed**. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Kosananan, J. (2007). **Legal Philosophy**. Bangkok: Ramkhamhaeng University.

Mewongukote, B. (2016). **Introduction to Public Law. 3rd ed**. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Samutavanich, C. (1992). **State. 3rd ed**. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Sawangsak, C. (2011). **Constitutional Law: Theories and Practices from Other Jurisdictions**. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)

Singkaneti, B. (2015). **Fundamental principles of freed om and human dignity. 5th ed**. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)

Singkaneti, B. (2017). **Public Law (The rule of law as the law limits state power)**. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)

คณะผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร ปัจฉิมม์

สังกัด : โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ที่อยู่ : 145/9 ถ.สุขโขทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10300

เบอร์โทรศัพท์ : 092 323 2833

E-mail: md_2517@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งภาพ คงฤทธิ์ระจัน

สังกัด : โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ที่อยู่ : 145/9 ถ.สุขโขทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10300

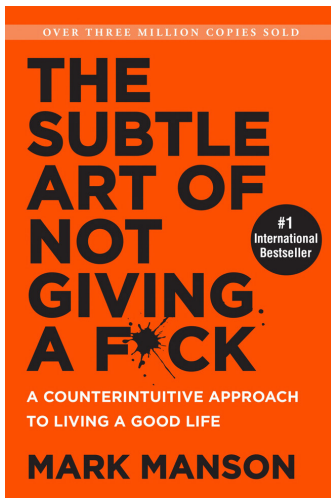
เบอร์โทรศัพท์ : 095 484 1809

E-mail: rung_pa@hotmail.com

The Subtle Art of Not Giving A F_ck

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์*, ศรัณย์ รัตนสิทธิ์*, เฉลิมพล จินดาเรือง* และ ริญญภัทร์ เขจรนันท์**

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต* และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา*

ชื่อหนังสือ: The Subtle Art of Not Giving A F_ck

ผู้เขียน: Mark Manson

สำนักพิมพ์: Harper One สหรัฐอเมริกา

ปีที่พิมพ์: 2016

จำนวน: หน้า 224 หน้า

หนังสือ “The Subtle Art of Not Giving A F_ck” เขียนโดย Mark Manson ตีพิมพ์ และออกจำหน่ายในปี 2016 เป็นหนึ่งในหนังสือด้านจิตวิทยา และมนุษย์สัมพันธ์ที่ขายดีติดอันดับของ The New York Times มียอดขายหลายล้านเล่มทั่วโลก และติดอันดับ 1 ใน 40 ของร้านหนังสือออนไลน์ Amazon อย่างต่อเนื่อง Mark Manson เป็นนักเขียน และบล็อกเกอร์ ที่มีการเขียนเชิงจิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และให้คำแนะนำด้านการใช้ชีวิต ด้วยสไตล์การเขียนที่เป็นเอกลักษณ์ อ่านง่าย ชวนติดตาม สนุกสนาน มีอารมณ์ขัน สามารถสะท้อนประเด็นความคิดอย่างชัดเจน ผสมผสานแนวคิดปรัชญา ความเชื่อ และประสบการณ์ จึงที่มีผู้ติดตามจากทั่วโลกหลายล้านคน หนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจ และแปลเป็นภาษาไทย ชื่อ “ชีวิตติดปีกกับศิลปะแห่งการช่างแ่่ง” แปลโดย ยอดเถา ยอดยิ่ง สำนักพิมพ์บิงโกตีพิมพ์ และจัดจำหน่ายในปี 2561

ในภาพรวมหนังสือ “The Subtle Art of Not Giving A F_ck” จะถูกแบ่งเนื้อหา ออกเป็น 9 บท ที่ถูกอธิบายความโดยอ้างอิงผลงานวิจัยเชิงวิชาการ พร้อมกับยกตัวอย่างคำพูด ความคิดที่น่าสนใจ หรือการสอดแทรกเรื่องตลกขบขันได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัว โดย Mark Manson ต้องการให้มนุษย์เราหยุดความคิดแบบโลกสวย หรือคิดบวกมากเกินไปอย่างไร้ขอบเขตและเหตุผล (F cking Positivity) แล้วหันมายอมรับความจริงถึงข้อจำกัดในทางชีววิทยา และสังคมของมนุษย์เราให้ได้ เขาพยายามโน้มน้าวให้เราสามารถใช้ชีวิตอยู่ โดยไม่ได้ทำเพียงแค่นั่งมกๆ แล้งๆ หรือเดินตามกระแสสังคม โดยปราศจากการคิดไตร่ตรองให้รอบคอบ เนื่องจากระบบสังคมปัจจุบันผลักดันให้มนุษย์เราต่างแก่งแย่งแข่งขัน เพื่อก้าวไปข้างหน้า พยายามไขว่คว้าสิ่งต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ

ลิขสิทธิ์เป็นของผู้เขียน ความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นความเห็นส่วนบุคคล จากมุมมองทางวิชาการ มิได้เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน หรือองค์กรต้นสังกัด กอปรกับธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์ ที่ชอบเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ต้องทำให้ดีกว่า หรือเท่าเทียมกัน ต้องการสิ่งต่าง ๆ มาสนองความต้องการอยู่เสมอ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความกังวลในชีวิต และผลักดันบุคคลเข้าสู่ วงจรที่ Mark Manson เรียกว่า “วงจรข้อมูลย้อนกลับแห่งอเวจี” หรือ “The Feedback Loop From Hell” ที่ดึงดูดบุคคลเข้าสู่ห้วงของความวิตกกังวล และความทุกข์ทรมานที่มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับความต้องการอยากได้ในสิ่งที่มีได้เป็นสาระอะไรกับชีวิต ดังนั้น ถ้ามนุษย์มีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต แล้วรู้จักปล่อยวาง หรือที่ Mark Manson เรียกว่า “การรู้จักคิดว่า ช่างแ่่ง” เราก็จะสามารถเผชิญหน้ากับความผิดหวัง หรือสูญเสีย และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นเรื่องปกติในชีวิต ในการที่เราไม่สามารถจะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ทุกอย่างได้อย่างที่เราต้องการ ภายใต้ข้อจำกัดที่มีที่สำคัญเราต้องยอมรับด้วยว่าคนเราสามารถทำผิดพลาดกันได้ โดยที่ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้มีแต่ข้อเสียเสมอไป แต่มันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาในอนาคต หากเรารู้จักฝึกคิดในเชิงบวก โดยต้องยอมรับว่า

1. สิ่งไม่ดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต สามารถเกิดขึ้นได้เสมอ แต่เราก็ต้องมีชีวิตอยู่ต่อไป
2. เราไม่สามารถให้ความสำคัญกับทุก ๆ สิ่ง หรือทำทุกเรื่องที่เราเข้ามาในชีวิตได้ มนุษย์จึงต้องเลือกในสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นมากที่สุดก่อนนอกจากการความพยายามสนองความต้องการต่าง ๆ แล้ว มนุษย์เรายังต้องเรียนรู้ที่จะปฏิเสธ และยอมรับการปฏิเสธจากบุคคลอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากแต่ละบุคคลอาจจะมีสถานการณ์ ข้อจำกัด และค่านิยมที่แตกต่างกัน จึงจะตัดสินใจ และแสดงออกแตกต่างกัน

ถ้ามนุษย์เรามีความเข้าใจในพื้นฐานนี้แล้ว บุคคลก็จะหลุดพ้นจากวงจรข้อมูลย้อนกลับแห่งอเวจี ที่คอยสร้างความวิตกกังวล และดึงเข้าสู่ห้วงแห่งความทุกข์ทรมาน แล้วสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข ตามอัตภาพของตน แต่ “การรู้จักคิดว่า ช่างแ่่ง” ของ Mark Manson นั้น มิได้หมายความว่า คนเราจะไม่ใส่ใจ หรือไม่แคร์กับทุกสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ในทางตรงกันข้ามเขาจะต้องรู้จักตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดของชีวิต ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1. มนุษย์ต้องรู้จักเลือก ว่าสมควรจะให้ความสำคัญ และความสนใจกับสิ่งใด
2. มนุษย์ต้องให้ความสำคัญ และดูแล (Care) กับสิ่งที่เขาเลือก มากกว่าอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องตัดสินใจเลือกอยู่ตลอดเวลา และการตัดสินใจของเขาจะมีผลกระทบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้น การตัดสินใจเลือกทำในสิ่งต่าง ๆ ของมนุษย์ จะต้องตั้งอยู่บนค่านิยมที่ถูกต้อง ผ่านคำถามที่ว่า “บุคคลนั้น ๆ จะยอมเสียสละ และฝ่าฟัน เพื่อทำสิ่งใดที่ทำให้เขามีความสุขอย่างแท้จริง” ตัวอย่างของค่านิยมที่ดี ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความจริงใจต่อตนเอง และผู้อื่น โดยค่านิยมที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ค่านิยมนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง
2. ค่านิยมนั้น ต้องดีกับบุคคลรอบข้าง ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ดีเฉพาะตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น
3. ค่านิยมนั้น สามารถควบคุมได้

นอกจากการตัดสินใจเลือกให้ความสำคัญ และดูแล สิ่งที่เหมาะสม บนฐานของค่านิยมที่ถูกต้องแล้ว Mark Manson ยังกล่าวถึง “หลักการทำบางสิ่งบางอย่างให้ได้ผล หรือให้เกิดขึ้น” หรือ “The Do Something Principle” ที่เขากล่าวว่า คนเราจะปล่อยปละละเลยทุกอย่างในชีวิตไม่ได้ แต่เมื่อบุคคลตัดสินใจในสิ่งที่สำคัญ ๆ แล้ว เขาจะต้องลงมือปฏิบัติ (Take Action) ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ผ่านการเรียนรู้ ปรับแก้ ไปเรื่อย ๆ มิใช่รอแต่แรงจูงใจ (Motivation) ที่มาจากแรงบันดาลใจ (Inspiration) เท่านั้น การลุกขึ้นมาปฏิบัติ จะเป็นเครื่องทดสอบว่าความคิด จะแปลงเป็นความจริงอย่างไร มีความผิดพลาดอะไร ต้องทำอะไรให้งานสำเร็จ ถึงเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาของบุคคล ท้ายที่สุด Mark Manson ยังได้นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับความตายซึ่งเป็นอีกสัจธรรมที่เราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งหากเรายอมรับแล้ว ปล่อยวางลงได้ แม้แต่ความตายเองก็ยังเสมือนเป็นอีกแสงสว่างหนึ่งที่จะทำให้เราสามารถใช้ชีวิตที่ดีขึ้น โดยการรู้จักปล่อยวางแม้กระทั่งกับความตาย การรู้จักเลือก และการยึดมั่นในค่านิยมที่ถูกต้องนี้เอง คือสิ่งที่ Mark Manson เรียกรวม ๆ กันว่า “ศิลปะที่แยบยลในการใช้ชีวิตให้มีความสุข โดยไม่ต้องมานั่งกล่าวคำสวด หรือมานั่งตีกอกกตัว ด้วยการอาศัยสติปัญญาในการมองโลกตามความเป็นจริงเพื่อเอาชนะสามัญสำนึกตามธรรมชาติ”

สิ่งที่เรียนรู้และข้อเสนอนะ

ผู้เขียนมีความเชื่อว่า โลกที่กำลังก้าวไปข้างหน้า ด้วยแรงผลักดันของเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม ที่ถูก Disrupt ทำให้ภูมิทัศน์ทางสังคมต่างจากเดิม อีกไม่ช้าคนส่วนใหญ่จะต้องมีการต่อสู้แข่งขันกันด้วย ขึ้นเชิงทางความคิด แทคติค และเทคโนโลยี ต่างมุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือชัยชนะของตน เพื่อช่วงชิงเครือข่าย และหัวใจของลูกค้า หรือผู้บริโภคให้เพิ่มขึ้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วก็ได้เป็นแนวคิดที่แปลกใหม่อะไร เพียงแต่อาจมีความร่วมสมัยหรือเกิดกระแสความตื่นตัวของสังคมมากขึ้นอีกระลอกท่ามกลางกระแส Disrupt ที่เขยื้อนรากของยุคดิจิทัลเช่นในปัจจุบันนี้ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือจิตวิทยาประยุกต์ และมนุษยสัมพันธ์ ที่มีได้กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจและธุรกิจโดยตรง แต่กล่าวถึงมนุษย์เรา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการคิดอย่างมีเหตุผล ทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา และจริยธรรม โดยที่ “ศิลปะแห่งการช่างแ่ง” ของ Mark Manson เป็นอีกหนึ่งแนวคิดจากงานเขียนที่จะช่วยให้เราสามารถมองโลกบนพื้นฐานของความเป็นจริง มิได้มองโลกในด้านบวกที่สุดใสงนเกินไป หรือด้านลบจนมืดมน ไร้อนาคต แต่สามารถอยู่กับความเป็นจริง ทำสิ่งที่เลือกกว่าสำคัญให้ดีที่สุด และเมื่อมีอุปสรรค ก็ไม่ท้อถอย สามารถก้าวไปสู่เป้าหมายได้ เพราะมีฐานของค่านิยมที่ดี และต้องก้าวต่อไป หรือ “The show must go on.” แท้ที่จริงแล้วหนังสือ “The Subtle Art of Not Giving A F_ck” ของ Mark Mason ก็คือแนวทางโยนิโสมนสิการของพุทธศาสนาที่มีมาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์เรารู้จักคิดอย่างแยบคายมีเหตุมีผลเพื่อให้ยอมรับและมองโลกตามความเป็นจริง และมุ่งลดละตัณหา ความทะยานอยาก แล้วสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าเป็นอีกหนึ่งสัจธรรมแห่งชีวิตที่ไม่เคยล้าสมัย เมื่อถูกจุดประกายขึ้นมาจนได้รับความนิยมนับหลายอย่างสูง เมื่อถูกนำมานำเสนอโดยนักเขียนชาวอเมริกันผู้นี้ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าชาวพุทธเรายังไม่ได้ให้ความสนใจและขาดซึ่งความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมสำคัญประการนี้ จึงเปรียบเสมือนพวกเรายู่ “ใกล้เกลือกินด่าง” เมื่อบุคคลเรียนรู้ที่จะปล่อยวางแม้กระทั่งต่อความตาย แล้วรู้จักตัดสินใจเลือกที่จะกระทำในสิ่งที่เหมาะสมที่ควร

สำหรับตัวเขา โดยพิจารณาจากพื้นฐานค่านิยมที่ถูกต้องแล้วย่อมจะส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากพื้นฐานของความต้องการที่แท้จริงของบุคคลนั้น ๆ

ดังนั้นการใช้ชีวิตของคนเราปัจจุบัน ไม่ว่าเราจะเป็นใคร จะกระทำการสิ่งใด ๆ จะมั่งมี หรือยากจนสักเพียงไหน หากเรามีค่านิยมที่ถูกต้อง มีความเข้าใจตนเอง และธรรมชาติของชีวิต แล้วรู้จักใช้ชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม ความสำเร็จก็จะไม่ไกลเกินเอื้อม เราทุกคนสามารถพัฒนาตนเองให้มีความสำคัญ และมีความสุขตามอัตภาพไปได้พร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบสำคัญ ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัย และการดำเนินชีวิตของคนนั้น ๆ ที่สามารถพัฒนาได้ตามแนวทางแห่ง “ศิลปะที่แยบยลในการใช้ชีวิตให้มีความสุข โดยเลิกกล่าวคำสบถ หรือมานั่งตोकขกตัว” ที่นำเสนอโดย Mark Manson ดังกล่าวข้างต้น

คณะผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพันธ์ เขจรนันท์*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์

เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

e-mail: natsdu@dusit.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ รัตนสิทธิ์*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์

เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

e-mail: Saran_rat@dusit.ac.th

ดร.เฉลิมพล จินดาเรือง*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์

เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

e-mail: drnok_fitness@outlook.co.th

ดร.ริญญภัทร์ เขจรนันท์*

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

128 ถนนห้วยแก้ว ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

e-mail: rinrmult@gmail.com

นโยบายและการดำเนินงานจัดพิมพ์วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

นโยบายวารสาร

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ในประเภทบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทความวิจารณ์หนังสือ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ครุศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ อาชีวศึกษา บริหารธุรกิจ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง)

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นวารสารปรากฏอยู่ในฐาน TCI (Thai Journal Citation Index Centre) หรือศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย โดยปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพวารสารตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กำหนด กองบรรณาธิการของวารสารประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก มีผลงานวิจัยต่อเนื่อง ซึ่งเป็นบุคลากรจากสถาบันภายนอกและภายใน และมีผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านพิจารณาบทความ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานจัดพิมพ์วารสาร

1. รับผิดชอบบทความจากผู้เขียน
2. กองบรรณาธิการวารสารตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของต้นฉบับบทความ ตามข้อกำหนดการส่งบทความเพื่อรับพิจารณาการตีพิมพ์ และตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ (Turnitin)
3. กองบรรณาธิการวารสารจัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านพิจารณาบทความ
4. ส่งบทความให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
5. กองบรรณาธิการวารสารตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของบทความและพิจารณาต้นฉบับวารสารฉบับที่จะจัดพิมพ์
6. คณะทำงานดำเนินการจัดทำรูปแบบการจัดพิมพ์
7. บรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และคุณภาพของต้นฉบับวารสารฉบับจัดพิมพ์
8. คณะทำงานจัดพิมพ์และเผยแพร่วารสาร

กำหนดการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นวารสารราย 4 เดือน โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน
- ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

ติดต่อเรา

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
เลขที่ 145/9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์
ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์: 02-241-7191-5 ต่อ 4135
website: <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal>

E-mail: gradjournal@dusit.ac.th

ผู้ประสานงาน : คุณจารุภา ยิ้มละมัย
คุณณัฏฐา ถาวรบุตร

ข้อแนะนำการส่งบทความ

หลักเกณฑ์การลงตีพิมพ์บทความในวารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

1. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่เคยอยู่ระหว่างการขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในบทความควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดโดยผู้เขียนเอง ไม่ได้ลอกเลียนหรือดัดทอนมาจากผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนบทความตามข้อกำหนดการเขียนต้นฉบับบทความส่งวารสาร
5. ผู้เขียนจะได้รับใบตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสาร เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และกองบรรณาธิการ
6. ผู้เขียนต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และกองบรรณาธิการ
7. หลังจากผู้เขียนแก้ไขความถูกต้องของบทความแล้ว กองบรรณาธิการทำการตรวจสอบความถูกต้องคุณภาพ และความสมบูรณ์ของบทความอีกครั้ง ก่อนส่งต้นฉบับทำการจัดพิมพ์

ข้อกำหนดการส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

กองบรรณาธิการกำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับบทความเพื่อให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับรับพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้อ้างอิงประโยชน์ทางวิชาการได้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ

พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษขนาด A4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างกระดาษด้านบนและด้านซ้ายมือ 1.5 นิ้ว ด้านล่างและขวามือ 1 นิ้ว

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง

ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1.2.1 ท้ายกระดาษ ประกอบด้วย

- 1) ชื่อเรื่องต้นฉบับของผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
- 2) เลขหน้า ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา

1.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.3 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.4 ชื่อผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ (ในกรณีที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย โดยลงอาจารย์ที่ปรึกษาหลักเป็นรายชื่อสุดท้าย)

1.2.5 ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนและอีเมลล์ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.6 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.7 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.2.8 หัวข้อเรื่อง ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.9 หัวข้อย่อย ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อย โดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.2.10 เนื้อหา ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ

ความยาวทั้งหมด ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ (นับตั้งแต่ชื่อเรื่อง-เอกสารอ้างอิง)

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับบทความ

เนื้อหาภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้ หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจน ให้เขียนทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน

2.1 การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับบทความวิจัย

- ชื่อเรื่องภาษาไทย
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียน คณะ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานสังกัด ภาษาไทย
- ชื่อผู้เขียน คณะ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานสังกัด ภาษาอังกฤษ
- อีเมลล์ของผู้เขียน
- บทคัดย่อภาษาไทยและคำสำคัญ

- บทคัดย่อภาษาอังกฤษและคำสำคัญ
- บทนำ
- วัตถุประสงค์
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด
- ระเบียบวิธีวิจัย
- ผลการศึกษา
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ
- เอกสารอ้างอิง

2.2 การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับบทความวิชาการและปริทัศน์

- ชื่อเรื่องภาษาไทย
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้เขียน คณะ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานสังกัด ภาษาไทย
- ชื่อผู้เขียน คณะ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานสังกัด ภาษาอังกฤษ
- อีเมลล์ของผู้เขียน
- บทคัดย่อภาษาไทยและคำสำคัญ
- บทคัดย่อภาษาอังกฤษและคำสำคัญ
- บทนำ
- เนื้อหา
- บทวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และข้อเสนอแนะ
- บทสรุป
- เอกสารอ้างอิง

3. การอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสารให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาใช้ระบบนามปี ระบุ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: หน้า) การอ้างอิงท้ายเรื่องให้เริ่มต้นด้วยเอกสารภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ และต้องมีรายการอ้างอิงอย่างน้อย 5 รายการ ต่อ 1 บทความ

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่งบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อผู้แต่งหนังสือ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ. (เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหนังสือ หน้าใดถึงหน้าใด). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าของบทความจากหน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่ปรากฏตีพิมพ์.

รายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. เลขหน้า.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตร, ชื่อมหาวิทยาลัย.

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตร, ชื่อมหาวิทยาลัย.

หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏของบทความ.

สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ออนไลน์) แหล่งที่มา URL: <http://>. (วันเดือนปีที่สืบค้น).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

หมายเหตุ

1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องใส่คำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน กรณีภาษาไทย ให้ใส่ชื่อสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาต่างประเทศ ใช้เครื่องหมาย & คั่นระหว่างคนที่ 1 และ คนที่ 2

3. ผู้เขียนต้นฉบับบทความสามารถดูรายละเอียดการเขียนอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition

4. การใช้ภาษาอังกฤษในบทความ

4.1 ชื่อเฉพาะ ให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวใหญ่ทุกคำ เช่น International Association for Impact Assessment

4.2 ภาษาอังกฤษทั้งในวงเล็บและนอกวงเล็บ ให้ใช้ตัวเล็ก เช่น local knowledge, advanced model เป็นต้น

4.3 ตัวย่อให้ใช้อักษรตัวใหญ่ทั้งหมด และควรมีคำเต็มบอกไว้ในการใช้ครั้งแรก เช่น IAIA (International Association for Impact Assessment)

4.4 หัวข้อเรื่อง ให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวใหญ่

4.5 คำสำคัญ อักษรตัวแรกให้ใช้ตัวใหญ่

5. การส่งต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนส่งต้นฉบับบทความตามข้อกำหนดของวารสาร จำนวน 3 ชุด พร้อมแผ่นซีดี 1 แผ่น เป็น File Microsoft Word พร้อมหลักฐานการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ ส่งด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

เลขที่ 145/9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ ถนนสุขุทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ

10300

6. การพิจารณาบทความ

ต้นฉบับบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ภายนอก ในสาขาวิชานั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย (Double Blind) และส่งผลการพิจารณาแก่ผู้เขียน เพื่อปรับปรุง แก้ไข บทความ หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่ แล้วแต่กรณี เมื่อบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการแล้วผู้เขียนจึงจะได้รับใบตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสาร

ต้นฉบับบทความจะได้รับการตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปออนไลน์ Turnitin

7. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

8. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์

บทความละ 3,500 บาท ทั้งนี้ วารสารจะไม่คืนเงินดังกล่าวแก่ผู้เขียน หากไม่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

การโอนเงินดังกล่าวมาที่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 420-1-75977-0

ชื่อบัญชี: นางสาวองค์อร สงวนญาติ และนางนวลปราง รักษาภักดิ์ และนางสาวณัชชา ถาวรบุตร

คำชี้แจงสิทธิ์ส่วนบุคคล

ทางวารสารให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าใช้ระบบวารสารออนไลน์นี้ ดังนั้น ชื่อนามสกุล และอีเมลล์ของผู้เข้ามาใช้ระบบวารสารออนไลน์ของเรา จะไม่ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์อื่น นอกจากการติดต่อสื่อสารจากทางวารสารเท่านั้น และจะไม่ถูกนำไปส่งต่อหรือเผยแพร่แก่บุคคลอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวารสาร

วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

บทความวิจัย

- ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี 1
จุฑามาศ พิรพัชระ
- การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาจีนของนักศึกษาชาวจีน 19
ริชมพูนุช ประชาญลิตี และผกาศรี เย็นบุตร
- การสื่อสารทางการตลาดเพื่อการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ในการเลือกตั้งปี 2562 37
ภาคภูมิ วรรณภา
- แนวทางการพัฒนาแบรนด์การท่องเที่ยวมรดกภูมิปัญญา จังหวัดสงขลา, ประเทศไทย 53
ชญาณิศา วงษ์พันธุ์ อภิชาติ วิชัยกุล และแสงสุรีย์ ฐิติรัตน์การ
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสองภาษาเอกชน A ของผู้ประกอบการ 71
สำหรับบุตรหลานในจังหวัดปทุมธานี
กันตรัตน์ สุจิตวนิช และภริณี วิชรสินธุ์
- รูปแบบการบริหารครูของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน เขตตรวจราชการ 1 89
ธานีรัฐ ภักธการักษ์ ประกฤติ พูลพัฒน์ ผดุง พรมมูล และสุชม เกลยทรัพย์
- รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแห่งความสุขโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39 จังหวัดนครราชสีมา 109
บุษิ มะเด็ง
- การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 129
สังกัดกรุงเทพมหานคร: การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้
สุรี เขียวดื้ออินทร์ และภริณี วิชรสินธุ์
- การตรวจสอบการกำจัดศัตรูพืชตกค้างในกลุ่มออร์แกนิกฟอสเฟตและกลุ่มคาร์บาเมตจากผักที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร 151
ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี
วัชรภรณ์ ประทุมโพธิ์ และพัชรา สีนลอยมา
- ทศนคติต่อการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP 169
ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม
ชรินทร์ฉัตร ตั้งอำไพสกุล และ ดร. บรรดิษฐ์ พระประทานพร
- การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดซื้อ 187
สิริวรรณ คงด้ง และชิตพงษ์ อัยสานนท์
- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่สับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 203
สมานะ นาคผ่อง และสุเมธ ธูวาทารตระกูล
- กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 217
ณัฐวิภากร วรรณพานธุ์ และจำเริญ คังคะศรี

บทความวิชาการ

- รัฐกับมโนทัศน์ทางกฎหมายและการเมือง 235
ธนภัทร ปัจฉิมม และ รุ่งภาพ คงฤทธิ์ระจัน

บทความวิจารณ์หนังสือ

- หนังสือ: The Subtle Art of Not Giving A F_ck 251
ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ ศรัณย์ รัตนสิทธิ์ เฉลิมพล จินดาเรือง และวิญญูภักดิ์ เขจรนันท์

- นโยบายและการดำเนินงานจัดพิมพ์วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต 255

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

145/9 ถนนสุขุทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02-241-7191-5 ต่อ 4135 โทรสาร 02-243-3408

145/9 Sukhothai Rd., Dusit, Bangkok 10300 Tel. 02-241-7191-5 Ext 4135

Fax. 02-243-3408 <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal>

วารสารฉบับนี้ได้รับการบันทึกฐานข้อมูลจาก
ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
(<http://tci.trf.or.th>)

วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ข้อมูลส่วนตัว

สมัครในนามหน่วยงาน.....

สมัครในนามบุคคล ชื่อ-สกุล.....

อายุ..... ปี อาชีพ..... ตำแหน่ง.....

การศึกษา..... โทรศัพท์..... อีเมล.....

สถานที่จัดส่งวารสารบัณฑิตวิทยาลัยฯ

☐ ที่ทำงานปัจจุบัน.....

เลขที่.....

☐ ที่อยู่ปัจจุบัน.....

เลขที่.....

การสมัครสมาชิก ☐ 1 ปี 2 ฉบับ 500 บาท ☐ 2 ปี 4 ฉบับ 900 บาท

การชำระค่าสมาชิก ☐ เงินสด

☐ โอนเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ในนาม: นางสาวองค์อร สงวนญาติ และนางนวลปราง รักษาภักดี

และนางสาวณัชชา ถาวรบุตร

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 420-1-75977-0

กรุณาแนบสำเนาการโอนเงินพร้อมใบสมัคร หรือส่งแฟกซ์ 02-243-3408

หรือทาง E-mail: gradjournal@dusit.ac.th

สอบถามรายละเอียดได้ที่ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

145/9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ ถนนสุขุทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์: 02-241-7191-5 ต่อ 4135 โทรสาร 02-243-3408

website : <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal>